OLAI PETRI

SVENSKA KRÖNIKA

UTGIFVEN

AF

G. E. KLEMMING.

STOCKHOLM, H. KLEMMING.
1860.

108. e. 13.

TRYCKT HOS P. A. NORSTEDT & SÖNER,
Kongl. Boktryckare.

TILL KONUNGEN.

Den store Konung, under hvilkens regering detta arbete författades, ansåg det med oblida ögon och yttrade att det "icke mycket dugde."

Sjelf mägtigt ingripande i fäderneslandets öden, stod dock GUSTAF VASA den näst föregående tidens händelser för nära, att oväldigt bedöma dess historia.

Tre århundraden hafva sedan dess förflutit, vidgat synkretsen, ändrat åsigterna; vi våga derför hoppas, att Sveriges nuvarande Konung skall, i detta afseende sin store företrädare olik, med välvilja emottaga *Sveriges första historia på modersmålet.*

Eders Kongl. Majestäts

tropligtigste tjenare och undersåtar

UTGIFVAREN OCH FÖRLÄGGAREN.

ERINRAN.

OLAI PETRI *Svenska Krönika* är visserligen redan förut tryckt, men endast en gång, för mer än 40 år sedan. Detta aftryck, i första delen af *Scriptores Rerum Svecicarum medii ævi*, Upsala 1818 fol., synes vara gjordt efter den nyaste afskrift man kunnat finna, och är så moderniseradt, att det icke ger en trogen bild af arbetet, sådant det utgick från författaren. Dels är det uppblandadt med inskjutningar och onödiga utfyllnader, som skämma stilen; dels äro många ställen uteglömda; dels är stafningssättet ett sådant, som vid ingen tidpunkt varit nyttjadt i vårt språk. Det stora folio-formatet lägger äfven hinder för bokens läsande; och hon förtjenar dock i hög grad att läsas. Oafsedt hennes egenskap af tillförlitlig källa för den senare medeltidens historia, skall hon alltid bibehålla ett högt värde såsom det första större original-arbetet på ny Svenska, samt för den kraftiga, rena stil, den öppna blick och kritiska sans, hvarigenom OLAUS PETRI står så högt öfver flertalet af senare historieskrifvare.* Århundradens forskningar i urkunder, otillgängliga för honom, hafva visserligen öfver många punkter kastat ett klarare ljus än han kunnat åstadkomma; men icke förringas härigenom arbetets förtjenster.

I följd af dessa åsigter har denna upplaga framstått, syftande att bilda en motsatts till den i *Scriptores R. S.* befintliga. Till grund är laggd den äldsta och bästa af de talrika afskrifterna,** ty författarens original finnes dess värre icke i behåll. Denna afskrift, tillhörande Riks-Arkivet, är dock fullkomligt

---

* Se Geijers omdöme i *Litteraturbladet* 1838 s. 34: "Olaus Petri, den förste, som betraktat vår forntid med fördomsfri pröfning, såg sin, äfven till språket förträffliga, Svenska Krönika undertryckt genom Gustaf I:s misshag." Jfr. Reuterdahls redogörelse i V. H. o. Ant. Ak:s Handl., XV s. 212–221.

** Utg. har sett mer än 60. Af alla dessa äro endast de två här begagnade af sådan ålder, att de förtjenat närmare afseende. Fullkomligt gagnlöst skulle det hafva varit att anföra afvikelserna och skiljaktigheterna i dessa talrika afskrifters afskrifter; en skörd af varianter är dock gjord ur upplagan i *Scriptores*, som kan sägas representera den yngre afskrifts-klassen.

samtidig med författaren, tagen innan han ännu laggt sista handen vid arbetet, hvarom de många vidlyftiga tilläggen bära vittne, och skulle gerna kunna anses vara en för hans räkning gjord renskrift. Stafsättet är noga följdt, såsom erbjudande en trogen och rätt god typ för tidens vacklande bruk. I afseende på kommatering och användandet af stora bokstäfver är någon större frihet tagen; punkt finnes t. ex. alldeles icke i handskriften, men har här blifvit införd såsom i det närmaste oundgänglig för sammanhangets uppfattande; öfverflödet af stora bokstäfver är betydligt inskränkt, ehuru kanske icke med nog stränghet. Handskriftens fåtaliga fel äro rättade, utan att det ansetts nödigt särskildt redogöra för sådana små enskildheter vid behandlingen af ett arbete tillhörande den nyare litteraturen.

Den nyss nämnda omständigheten med de många tilläggen i hufvudcodex, jemte den liknande beskaffenheten af en annan samtidig ehuru eljest sämre afskrift, codex Sernsköldianus (se sid. 338, 39), har satt utg. i stånd att följa författaren i spåren under utarbetandet af boken. Det har synts utg. vara af interesse, att kunna blicka in i arbetets machineri, att följa dess utveckling, genom urskiljande af en mängd författarens tillägg, ändringar och förbättringar. För den som ur sådan synpunkt skulle vilja taga kännedom om OLAUS PETRI och hans författareskap är tillfälle beredt genom den å sidorna 335—359 lemnade redogörelsen.

Allom them som thenna Cröneke läsande eller hörande warda, önskar jach Olauus Petri, predikere i Stocholm, saligheetennes kundtskap.

Gudh som all ting haffuer skapat menniskione til godho och gagn, han haffuer thet ock aff sinne ewiga godheet och försyyn så förordinerat och skickat, at theres liffuerne och regemente som fordom dags i werldenne leffuat haffua bescriffuas skulle, theres epterkommandom til en rettilse och warnagel, aff huilkom the lära motte, hwad anslag lyckosameliga tilgå pläga, och hwad som plägar illa bekomma och lyktas med en oond affgong, Så at epterkommarene mogha lära aff theras förfäders welferdh eller forderff, huru the sich i all stycke skicka skola, och hwad nyttoght eller skadeligit wara pläghar. Ja epterkommarene haffua och ther en stoor fordeel aff, Ty thet är jw betre bliffua wijs aff en annars ofärdh än aff sin eeghen. Och böör historier eller Cröneker så scriffna wara, at the föregiffua, så mykit som mögeliget kan wara, alla vmstendigheeter, aff hwad oorsack och tilfelle obestond örlig och krijgh kommit är, och huru fridh och roligheet bewarat warder, ty the kunna thå med frucht läsna warda, och äro them som epterkomma såsom en spegel, ther the mogha see vthinnan, hwad som bestond eller obestond med sich haffuer, hwar vthaff land och stedher wexa til, eller huru the förlagda warda. Thet är icke noogh at man weet huru örlig och krijgh haffuer tijdt och offta warit i werldenne,

Man behöffuer och at weta aff hwad orsack sådana kommit är. Ja, så pläghar jw mäst wara, at the komma på obestånd som sielffue giffua ther tilfelle til, och the vndtwijka obestond som tilfellen vndtwijka kunna, Ther före är thet nyttogt, at man weet huru örligh och krijgh kan förtaghet och förekomit warda. Såå är ey heller noogh at man weett huru froma förstar vnderstundom haffua warit i verldenne, the ther fridh och rooligheet hållet haffua, vtan man och weett hwad sätt the ther til hafft haffue, huilkit Cröneke scriffuaren föregiffua skal, them til epterdöme som epterkomma.

Men the äre wel många som Cröniker scriffuit haffua, och doch ganska få som retta sättet hafft haffua, huilkit noogh är openbart så wel med fremende Cröneke scriffuare, såsom Swenska och Danska. The scriffua wel alle om örlig och krijgh, men huru sådana tilkommet är, och huilkin parten bätre sack hafft haffuer, ther warder ganska ringa omtalat, Och ther före kunna the som epterkomma icke haffua sådana nytto aff theres förfädhers historier som thet wara borde. Så haffuer och mykit wordet scriffuit aff them som partijske och weelda män i sakenne warit haffua, och ther före haffua the vphögdt then parten som the haffua hollet med, och then andra platt förachtat, och är så offta sanningen til baka låten, Och thet är noogh til merkiandes i the Danska och Swenska Cröneker. The Danske prijsa sich aff the stora gerningar theres herrar och förstar haffua giordt här i Swerige, och the Swenske rekna högt then stora mandom the haffua bedriffuit i Danmark, Så at then ther nw gerna wille veta hwad sannast är, han skal haffua ther nöödh til, och än thå nepeliga kunna thet (i the Swenska och Danska Cröneker) vthleeta. Thet haffuer aff ålder (gudh bettret) warit itt inbundit, och endeels naturligitt, haat och agg emellen Danska och Swenska, ty at bådha parterne rekna sich högt, och ingen wil wijka för then andra. Ther före haffue wij nw sådana

Cröneker som the haffua til sinnes warit ther scriffuit haffua, och för then skul komma the Swenska Cröneker icke öffuer eens med the Danska, och ingen parten scriffuar noghot gott om then andra, Ty är thet ock wilsamt noogh, at tagha ther noghor godh rettelse vth. Doch likawel haffuer jach nw taghet mich före, at vthdragha en lijten Cröneke aff the andra, och haffuer jach satt ther in thet som jach haffuer förnummet sanningene lijkast waritt (ty thet som sant är will jach jw gerna scriffua), aff huilka man merkia må, huru här i rijkit i förtijdhen tilgonget haffuer, huru rijkit haffuer stådt vnder infödda herrar, och huru thet haffuer wordet regerat aff fremmande herskap, huru thet haffuer stådt vnder konungar, och huru thet stådt haffuer vnder höwidzmän. Och må man doch här altijdh see, hwad obestond, twist och twedreght woro fädher haffua warit bekymbrade med, så at wij icke behöffue förundrat om i wår tijdh illa tilgåår. Woro förfädher haffua försökt werldennes onda wesende så wel som wij, werlden är altijdh sich sielffuo lijck, hon är altijdh bullersam och mödhosam at wara vthi, Then i werldenne wara skal han moste wenia sich widh at lijdha mera ondt än gott, mera örligh och annor bedröffuelse, än fridh. Så må man och endeels merkia här aff, werldennes ostadigheet, at the högste jw så snart warda niderslagne, som the lägste, ja the högste stå farligast i werldenne, ty the haffua monge som gå them epter, Så at jw höghre en är besatt, jw flere haffuer han owener, och lyckohiwlet (som man seya pläghar) går snart om kring i werldenne. En ringa man kan snart förhögder warda, och en högbesåtten man, kan hastigt til intit göras, aff huilkit the som förtrykte äro mogha haffua thet hopp, at med them kan än bettre warda, och the ther högt besatte äro, mogha haffua then fara, at hiwlet skal gå om med them, och för then skul haffua öffuerdådh och öffuerwold fordragh, tenkiandes at gudh kan snart fornedhra them, och förhöya

them som the förtrykt haffua, Sådana seer man noogh tilförenne skeedt wara, huilkit och än nw så skee kan. Thet är offta skeedt, at the ther weldeligha andra vndertrycht haffua, haffua sielffue så förtrychte wordet, at the moste tijgia nådh aff them, som the ingen nådh bewijste mädhen the rådhandes wore, Ja thet är så werldennes lopp, at somblige nidh och somblige vpp, ther mogha bådhe höge och låghe retta sich epter.

Nw förra än wij gåå in til wor materie, skal man weta at i woro Swenska Cröneker finnes ganska lijten rettelse, huru her i rijkit haffuer tilstådt förra än Christendomen hijt kom, ty at woro förfädher haffua antingen lithit eller och intit ther om scriffuit, hwar the och noghot scriffuit haffua, thå är thet förkommet med then scrifft som här foordomdags brukades i landet, then man nw kallar Rwnebokstaffuer. Haffuer noghot warit scriffuit thå haffuer thet wisseliga warit scriffuit met Rwnescrifft, ty at then Latiniska scrifften som man nw brukar, kom först hijt i landet med them som Christendomen hijt förde, och när then Latiniska scrifften vptooghs, thå med tijdhen förlagdes then andra, så förlagdes och alt thet som med then scrifft scriffuit war. Doch haffuer än thå then förra scrifften noghon tijdh wordet brukat, breedhe widh then Latiniska scrifften, thet noogh är merkiandes aff the Rimstaffuer som bönderne än nw bruka, och aff mongha Rwnosteenar som vpsatte äro sedhan Christendoomen hijt kom. Finnes och teslikes i gambla laghböker och andra scriffna Swenska böker; noghro Rwnobookstaffuar insatta i bland the Latiniska scrifftene. Men ware nw ther om huru thet wara kan, hwad woro förfädher noghot scriffuit haffua med theres Rwnescrifft eller ey, thet är jw wist at til oss är ganska liten rettelse kommen, huru här i rijkit tilstodh förra än Christendomen hijtt kom. Och än thå at then Danska Cröneken mykit föregiffuer hwad fordomdags skal heetas i tesse try rijke skeedt wara, och reknar longt til baka, Så

kan man doch fögho macht giffua henne, Ty at i Danmark haffuer warit samma feelet som när oss är, om gambla Historier, och ther wthoffuer seer man wel at allestedes sökies stoor ära och prijs. Ther fore är befruchtandes, at sanningen är icke altijdh framkommen, then doch aff Crönekoscriffuarenom mest achtas skulle, Och läther jach andra döma ther om. Thet är wist, at i tesse try rijke, som och i mong annor land, haffuer warit groofft och oförståndight folk, the ther fögo achtat haffua thet som til godha sedher och skickeligheet hördt haffuer, och begynte endeels thå först lära tocht och sedher, när the wordo Christne, Ther före kan man och fögho vndra ther vppå at the antingen litit eller och intit scriffuit haffua. Thet seer man wel at woro förfädher haffua hafft thet sätt som the Greker och Latiner hade med fabeler och poetiska dichter, så at när noghro merkelige män woro för handenne, the ther manligha gerningar och merkeligit bedreff hade, om them dichtade the wijsor, saghor, rijm, som the pläghade kalla Frijdhe, och andro sådana dichter, och blomerade them med fabeler och förtekt ordh leggiandes them stora äro och prijs til som thet förtient hade, och them ther merkelige män woro som sich bewijste manliga emoot theres fiender, och lagde them nidh som öffuerwold och orätt giorde, them kallade the Kiempar och Jempningar, såsom the Greker kallade theres hieltar, Heroes, sådana som Hercules war och andra flere. Men them som tyranniske woro, och giorde allom offuerwold och orett och passade på ingen, kallade the Jettar, Reesar, Troll och annat sådana, och epter thet at samma tyranner pläghade boo påå fast slott och feste, såå kallade the theres slott, bergh, och them som ther vppå bodde kallade the bergha troll, och theras hustrur, som och onda och argha woro, kallade the Gyghrar eller annat sådana, som gambla wijsor och Tydhriks van Bern historia eller fabel clarliga betygha. Och när the wille

bescriffua onda och argha tyranner, sade the them wara fula, longa och grymma, plumpachtiga och ofanneliga, än thå at the ey woro större och wanskapeligare än annat folk, Men för theris Tyrannij och öffuerwold, sade the i theres dichter them sådana wara, och kallade them i theres wijsor, wnderstundom biörnar och lindormar eller drakar. Och them som sådana skadeliga menniskior i hiäll slogho, prijsade then menigh man högt med wijsor och Frijdhe, kallandes them weldiga hieltar och kiämpar, the ther Jättar, Reesar, Troll, biörnar och lindormar fördriffuit och nidherlagt hade, huilkit som mäst skee plägade med kamp ther en emoot enom kampade och fächtade, ty at med sådana slagh vthröntes störste mandomen och ther före pläghade the största prijsen ther med inleggia. Så pläghade och woro förfädher kalla them dwergher, som med theris list och illfundogheet mykit ondt bedriffuo, huilke än thå at the icke hade så stora macht som reesanar, bedriffuo the doch likawel mykit ondt med theris hemliga list och argheet, och hade så behendiga skalkheet, at ingen kunde komma vnder theres list, Therföre sade the them haffua sådana hattar vppå sich at ingen kunde see them, aff huilkit man än nw weet tala om dwergha hattar. Tesse dwergher bescriffuas i Rijm och wijsor haffua warit små, ty the haffua hafft liten macht, doch stora listogheet. The seyas och haffua bodt i berg, thet är, the haffua wel bewarat sich så at ingen skulle kunna göra them noghot ondt, Men kiempana pläghade vnderstundom komma vnder theres list och slogho them i hääl, och ther före prijsas the aff theras stora macht och mandom at the kunde niderlegia stora Jättar och Reesar. Teslikes worde the och prijsade, aff theres stora förnufft och förstond, at the sådana listigha och illfundogo menniskior öffuerwinna kunde.

Thetta haffuer man nw i then acht foregiffuit at kunnoght warda skal, hurudana dichter och scriffuelse

woro förfädher i heedendomen haffua brukat, Ther the och största lustene til hade, så at man clarliga merkia kan, at fögho rettelse finnes i theres dichter eller scriffuelse, epter thet the så blomeradhe äro med fabeler och förtäkt ordh, at man icke weta kan hwad som retta historien är. Doch haffua the som först begynte scriffua Swenska och Danska Cröneker, taghit begynnelsen aff gammul rychte, wijsor och andra sådana blomerade dichter som i landena gonget haffuer, och ther epter haffua the scriffuit, ty är thet och ganska owist om så skeedt är, eller ey. Noghot kan thet wel haffua warit som ryktet och wijsorne haffua hafft sin grund vtåff, men thet som icke är bescriffuit, vtan then eene segher för then andra, thet pläghar wara owist, ty at hwar ökar jw noghot eller förminskar, och säger thet icke aldeles så i frå sich som han thet hörde. Teslikes kommer och mykin owissheet ther aff at man icke haffuer wist åratal när ärendet skeedt är, som omtalas, Ty thet kan wara skeedt för itt hundrade åår, thet kan och så snart wara skeedt för sex eller otta hundrade åår, och ther före kan thet offta settias epter som före stå skulle. Ey är heller thet mykit wist thet fremmande Crönekoscriffuare, Danske eller Tydzske haffua sat i theras gambla Crönekor om Swerige, ty the haffua och scriffuit aff lööss ryckte, och seer man för öghonen huru offta the gå aff retta wäghen i thet som är i manna minne, ty är thet intit twifflandes at med the gambla historier är och så skeedt. Seer man och teslikes offta, at the äre så owisse på theras eegna historier, som the ära på wora, och thet wil wara retta beslutet, at huaske Swenske, Tydzske eller Danske haffua så wissa Crönekor som wel behöffdes om thet som i theras land skeedt är förra än Christendomen ther kom, Men sedhan haffuer noghot wordet scriffuit, än doch ganska litit besynnerliga, här när oss. Thet mästa som finnes när oss scriffuit wara, thet är scriffuit i näst forlidhen

tryhundrade åår, huilkit som med gammul register och beseglat breff jw mest bewijsas kan, ther ock thenna Cröneka om sama tryhundrade åår mest wthdraghen är, Men om thet som förra skeedt är, haffuer man icke sådana bewijs, som wij här epter hörandes warde.

The ther Historier scriffua, plägha jw mest föregiffua, hwadan thet folket kommet är som the scriffua om, och hwad vrsprung thet haffuer, Men epter thet wij Swenske inga gambla historier haffua som wissa äro, så haffue wij icke heller noghor beskeedh ther vppå, hwadan wort Swenska folk kommit är, och huru Swerige är först beseet wordet. Almenneliga historier giffua noogh före om Götha rijke, huru gammalt thet är, Men thet kan ingelunde wara förstondandes om the Göthar som här i Swerige äro. Ty the gamble Göthar (om the ellies så gamble äre som en part meena) the ther först Göthe kallades, haffua boodt ther nw är Vngern, eller och lenger bort, och skal nepligha noghot folk än thå haffua boodt här i Swerige, ty the haffua hafft thär theras säte icke mykit longt epter Noë floodh, så framt alt sant är som om them scriffuit är. Och ther före kunna the icke haffua then tijdh gått här vth aff wor land, wthan wore lijkare at någhre aff them hade med tijden kommet hijtt och boodt här, doch är thet alt owist, och är ganska wildsamt vthleeta thet som rettast är i så gamul ärende, och är för then skul better låta thet bestå, än noghot thet owist är föregiffua. Thet är ganska lijkt, ja thet kan och icke feela, at Tydzske, Swenske, Danske, Norske, haffua foordom dags alle warit itt folk, och ther är tungomålet noogh bewijs til, ty at i förtijdhen haffua the alle hafft itt tungomåll, än thå at thet är nw så förwandlat sedhan folket bleff åttskildt, som altijdh hända pläghar, och thetta kan ther aff noogh merkias, at jw äldre Tydzska och Swenska böoker man finna kan, jw meera dragha the öffuer eens i målet, thå man bäär them til hopa och giffuer ther

acht vppå. Så kan thet och med mong annor stycke bewijsas at the haffua alle warit itt folk, Ty at gamble Latiniske Historiescriffuare haffua mykit scriffuit om the Tydzskes landzsedher, hurudana regemente och wesende the hade, huilkit än nw meera halles i tesse try rijke än i Tydzsland. Itt gamalt sätt synes thet haffua warit, at the hade skifft theres folk i hundrade taal, och en Höffdinga för hwart hundrad, huilkit än här til när oss bliffuit är, Ty at heela landet är skifft i Härede, som fordom kallades Hundari, epter thet at i förstonne woro ther hundrade bönder vthi, än tå at nw är sommestedes mer och sommestedes mindre, Och theras Höffdinge kallades, Hundarihöffdinge, Centurio, then nw kallas, Heredzhöffdinge. Så haffuer och folkit i tesse try rijke, sådana sätt, med wijsor, rijm, och annor dicht, som the Tydzske, huilkit alt ther aff kommer, at the alle haffua hafft itt tungomåll och warit itt folk, Och wille förlongt wara at alt vprekna som the gamble Historiescriffuare then Tydzska nationen retzliga tileegna, och nw endeels meera halles när oss än när them. Så kan man jw clarliga merkia, at Swenske, Danske och Norske, haffua foordom warit Tydzske, the ther sich haffua så förmeerat at the tesse land besät haffua, ja thet haffuer och altijdh så warit Tydzskernes sätt, at the plägha förwijdhga sich. The haffua besätt Engeland, Wendeland, en stoor deel aff Liffland, Prytzen och mong annor land. Så haffua the och besätt tesse try rijke, Men när thet skeedt är, och om noghot folk haffuer boodt här tilförenne, thet är owitterligit. Lijkast synes mich thet wara at the Tydzske haffua först besätt thenna landen, så at the haffua warit thet första folk som här boodt haffuer.

Pläghar och wara itt gammalt taal, thet somblige Historiescriffuare fulleliga meena, at the Göthar som så mykit bedriffuit haffua i Greken, Valskeland, Spanien och mong annor land, skola haffua hafft theras första vthgång här vthåff Swerige, huilkit om så sant är,

låter jach andra döma om, Men thet synes lijkt noogh at the haffua warit aff thet tydzska tungomålet, ty the haffua almenneliga hafft Tydzsk Nampn såsom är, Tidherick, Ermerijck, Filmer, Alrick, Ditmar, Adolff, och flere sådana. Finnas doch somblige som seya at Göthar och Wender haffua hafft itt tungomål, Men äre the vthgongne aff Swerige, thå haffua the talat Tydzsk måål, haffua the och hafft Wendesk tungomål, thå weet jach icke huru the kunna haffua gonget vthaff Swerige, med mindre man wille seya, at the hade så lenge boodt i bland the Wender, at the hade lärdt theres tungomål, och förgätit sitt eghet, eller och Wendisk tungomål haffuer och warit på then tijdh Tydzsk mål, och thet Wenderne nw tala är Slawisk tungomål, hwilkit intit olijkt är. Äro och somlighe som meena at the Wandali som i förtijdhen mykit haffua bedrijffuit skola haffua warit annat folk än the Wender, som nw för handene äro. Then mening haffua the som seya them här vthgongna wara, at the skola först taghit Ryghen in som ligger widh Strålesund, och sedhan kommet ther in i Wendeland som är Pomern, och boodt ther en long tijdh förra än the drogho vp emoot Greken, Men ther läter jach och andra döma om hwad sannast kan wara. Och hwar thet än sant är, at the här vthgongne äro, så kan thet doch icke wara skeedt så longt för Christi byrdh som en part meena, hwilke ther seya at thet sknlle skeedt wara widh Abrahams tijdh, wel twtwsende åår för än Christus födder war, Men thet kan ingalunde sant wara, longan tijdh ther epter moste thet haffua waritt skeedt, om så skeedt är. Doch kan man ther om ingen wiss tijdh föreseya, För Christi byrdh synes thet likawel haffua warit, Men huru longt, thet weet man icke. Woro Swenska Cröneker, läggia Swenska män ena stora äro til, ther aff, at the Göthar, som epter theres mening här wthgongne äre, haffua så mykit bedriffuit i främande land, Men när wij sakena rätt besinna wilie, är ther

med fögho ära inlagd. Man legger jw fögho äro ther in ther med, at man faar med öffuerwold och orätt, i annars land som oss intit ondt giordt haffua, skinnar och brenner, dräper och förheriar, them som gerna wille sittia med fridh. Thet wore oss mykit större ära at woro förfädher hade altijdh warit fridhsame och sachtmodughe, sittit stilla, warit till fridz med thet gudh them giffuit hade, och icke röffuat och skinnat andra. Doch prijse Göthars mandom hoo ther wil, the som såte för theras hand prijsade them intit, vtan sadhe them wara en hoop med skalkar och tyranner som intogho annars mands land och städher, ther the ingen rätt til hade, och kommo så monga hundradetwsende menniskior bådhe om lijff och gods, thet war och then störste mandom the giorde, som noogh aff Crönekerne bewijsligit är, vndhantaghandes then skada the giorth haffua i thet Latineska tungo målett, och lärda mendz böker, thet en oboteligh skadha war, ther så mång Lärd Man än nw öffuer klaghar. Then som med brand, moordh, örligh och krijgh äro inleggia skal, han skal haffua ena rettferdigha sack på stå, annars är thet tyrannij och öffwerwold meera än mandom, Men ther aff är nw noogh sagt.

Nw skal man och weeta, at i fortijdhen haffuer thetta landet, som ock all annor land och rijke, warit fult med affguderij, och epter thet at woro förfädher äre aff then Tydzska Nationen vth kompne, så haffua the och (wtan twiffuel) hafft samma affgudha dyrkan som the Tydzske, doch kan hon med tijdhen haffua noghot wordet förwandlat. Alle stedes här i landet haffua the hafft noghro besynnerliga skooghar them man kallar, Helgelundar, ther the mykin spökilse eller wiskepelse hafft haffua, och dieffuulen mykin spökilse bedriffuit haffuer, och om sådana lundar talar Sweriges laghboock, ther forbudit warder at man icke troo skal på stenar och lundar, och ther haffua the theras gudhz dyrkan vppehallet. Sådana helgelundar finnas än nw

här i landet, än thå at the nw intit brukas, ey weet heller then menige man, huru the i förtijdhen brukade wordo. Men i Vpsala, ther som konungs sätit här i Swerige warit haffuer, ther haffuer och retta affgudha sätet warit, Och seyes affgudha templet haffua stådt icke longt ther i frå som nw står Domkyrkian, huilkit som seyes haffua kosteliga noogh prydt warit, och i samma temple skola the haffua hafft tree gudhar. Then första och yppersta haffua the kallat Thoor, och är then (vtan twiffuel) som när the Latiner haffuer hetet Jupiter, then the och höllo för then högsta gudhen, och honom hade the giordt som en nakot pilt, sittiandes på en wagn giordt som karla wagnen, och hade ena spijro i then ena handenne, och siw stiernor i then andra, Och aff honom haffuer Torsdaghen nampn, såsom ock när the Tydzska Dunnerdagh. Om thenna gudhen pläghade the almenneliga sweria och seya, Ja Thore gudh, Ney Thore gudh, som än nw när gambla bönder i brukning är, Hwilkit oc i laghbokene forbudit warder, at man icke skal affgudhom bloota, thet är, Man skal icke sweria widh them. Thenna gudhen pläghade the dyrka och heedra, at han skulle bewara them för owädher, liwngeeld, storm och annat sådana, och at han skulle giffua them korn och kierna noogh, och alla handa frucht. Then Andre gudhen kallades Odhen, huilken när the Tydzska haffuer hetet Vodhen, och är then som the Latiner kallade Mercurium, och ther före är thet icke sanno licht som then Danska Crönekan holler, at här skulle i Swerige haffua warit en trolkarl som hade hetet Othen, huilken ther skulle haffua wordet hallen för en gudh, Ty at the Tydzske haffua och hafft samma gudhen, och kallat honom Vodhen, som then Engelska Crönekan innehaller, och aff samma gudhenom haffua the kallat en dagh i wikunne, Vodhens dagh, then wij och kalle Odhens dagh. Then samma gudhen pläghade the dyrka, at han skulle hielpa them i strijdh och örligh, som

woro Swenska crönekor innehalla, Men lijkare är thet at the haffua dyrkat honom för rijkedomar skul, at the skulle få godz och peninga noogh, och ther aff pläghar man än nw seya, at the tiena Odhenom som monga peningar och rijkedomar sammanslagga. Then tridhie war en gudhinna och kallades Frigga, huilken (som noogh troendes är) när the Latiner haffuer hetet Venus, och aff henne kallades Frigga dagh, när the Tydzska, som Engelska Crönekan segher, Ther aff haffue wij ock Frigga dagh, Ty wij haffue jw samma gudharna som the Tydzske. Thenna gudhinnan wardt dyrkat för then skul, at the skulle få godh gifftermål, mong barn, och fridh oc roligheet. Alle tesse tree gudharna haffua stådt i templet, Thoore mitt vthi, och en aff the andro på hwaria sidhona. Teslikes warder ock berordt i wor Swenska Cröneke om ena gudhinno som när the Latiner kallades Ceres, henne dyrkade the här i landet som och i annor land, på thet the skulle få godh åår, på korn och kierna. Neptunus haffuer här ock warit nampnkunnog, och ther aff weet man än nw tala om Necken som seyes wara i watnet, och at Necken tagher them bort som drunkna. Om här haffua warit noghot flere nampnkunnoga gudhar som the dyrkat haffua, kan man icke weta, Men the Tydzske haffua hafft en gudh then the kallade Krodhe, som när the Latiner heter Saturnus. Then gudhen synes ock noghot haffua warit här nampnkunnog, och ther aff pläghar man kalla them som arghe äro, Krodhan skalkar. En affgudh hade the Tydzske ock epter som en part meena, then ther kallades Jadut, ther aff plägha the som slagne och draghne warda, och illa tracteras roopa Jadut. Aff flere affgudhar weet man icke seya här i Swerige. Tesse förscriffne gudhar Thoor, Odhen, Frigga, och til ewentyr Ceres med, haffua hafft hwar för sich, sina besynnerliga prester, som them på theres daghar offer giorde. Och hwart niyonde åår, hade the med theres konung, aff hela

rijkit ena almenneliga samqwemd, ther the kommo til hopa med theras offer och skenker, til förberörda tempel, och giorde ther theras gudhom offer för hela landzens welfärdh, och wordo thå noghor liffuandes offer giord, både aff menniskiom och annor diwr, doch altt manköön, och theres blodh wardt vthgutit, gudhomen til äro, Och kroppanar bådhe aff menniskior och annor diwr, vphengde the i en helgelund som hart widh affgudha templet war, ther nw står bonda kyrkian, som en almenneligh mening är. Och thetta ware nw sagt noogh aff then affgudha dyrkan som här i landet warit haffuer.

Teslikes haffua och somblige hafft then mening at thet som nw är itt Sweriges rijke, skal haffua i förtijdhen warit fem rijke. Thet första skulle wara Finland och heela Aboo sticht, Thet Andra Helsinga land med all nordhlanden, Thet tridhie Vpland, Södermannaland och Nerike, och thetta skulle haffua warit thet yppersta rijket, och heetet Swerige eller Swidhia rijke. Thet fierde Götha rijke, hela Lincöpings sticht, Werendt, och Westergötzland, Thet femte Wermeland och alla Dalarna. Men om Helsinga land med nordhlanden, och Wermeland med Dalerne skola haffua warit tw rijke, ther låter jach andra döma om, mich synes thet icke lijcht wara. Men om Finland är clart noogh, ty thet haffuer icke lenge warit vnder Swerige, vtan med tijdhen, är så itt stycke och så annat wnnet här vnder, Sompt (som noogh troendes är) toogh Sancte Eric här til rijkit, Sompt Birgher Jerl, och sompt Konung Birgher, som aff Crönekerne wel merkias kan. Teslikes är och clart noogh, at Götharna haffua hafft en konung för sich sielffua, och synes licht wara, at thet rijkit haffuer rekt alt in til Örasund, Jw besynnerliga haffuer Halland warit ther vnder, ty at epter som wor laghboock innehaller, lydher thet Swerige til, Doch haffuer thet gått aff och till, stundom vnder Danmark och stundom vnder Swerige. Och så haffua

tesse tw konunga rijken, Swerige och Götha rijke, med tijdhen kommet vnder en herra, och är wordet itt rijke, och ther före haffua nw Sweriges Herrar then titel at the kallas Sweriges och Göthas Konungar, än thå at för tryhundrade åår sidhen, pläghade Konungarna här i rijkit aldramest kalla sich Sweriges Konungar och sellan Götha Konungar, huilkit noogh bewijsas kan, aff vnge Konung Swerkers och Konung Valdemars breff, som än nw wel finnas. Men Konung Magnus Ladhulåås och hans epterkommande haffua altijd scriffuit sich för Sweriges och Göthas Konungar, och thetta ware nw sagt om thetta stycke.

Plägha och woro Swenska Cröneker föregiffua hurudana land Swerige är, huilkit mich ey syntes behöffuas skola, epter thet at thetta scriffuas för theras skul som här inrijkes boo, the ther better weta landzens leghligheet än thet bescriffuas kan. Men thet skal man doch weta, at i förtijdhen haffuer thetta rijkit mykit rijkare warit än thet är nw, på alla handa köpmandz warur. Här haffuer oseyeliga mykit kopar, jern, blyy, och alla handa skinwarur, wordet vthfördt i fremmande land, och haffuer mykin handel warit emellen the Engelska och thetta rijkit, och ther aff kom här in så mykit Engelsk mynt som i så long tijdh haffuer warit här gäfftt och gengse, och then handel, som skeedde med the Engelske, war mest för fyrahundrade åår sedhen. Ty at på then tijdh woro inga städher, som nw nampnkunnoga äro, bygda widh östra siöön, hwarken Lybeke eller noghra andra, Och all land kring om östrasiön woro ochristen, vndantaghandes Swerige och Danmark the woro the land som först bliffuo Christen widh östrasiöön, och ther före hade thå the Swenske theres seghlatie til Engeland som och Christit war. Så haffuer och thetta rijkit i noghor förlidhen hundrade åår warit ganska rijkt på spannamåla, och haffua monga hundrade lester wordet fördt här vthaff landet, bådhe til Prytzen och annor

stedes, som aff gammul breff och register noogh bewijsligitt är. Och war här ganska gott mynt i rijkit som man aff Crönekenne förnimandes warder, Men medh tijden är thet så förswaghat wordet, at thet förderffuat haffuer bådhe land och städher, och daghligha meer förderffuar.

Så skall man och här weta at wore Suenske Crönekescriffuare, the ther med någhen skäl och beskeedh scriffuit haffua, the haffua begynnat på the Konungar som skulle haffua warit wedh then tijdh Christus föddher wardt, ty at thet som förra skeedt war, är oss (effter som the seya) platt owitterlighit, Huilkit wij och bekenne, och seye ey allenast wara owitterlighit huru här stodh til för Christi byrdh, vtan och thet är owitterligitt huadh som i en longh tijdh skedde effter Christi födelse tijdh, som tilförenne omtalat är. Och therföre är thett ganska owijst med the första Konungar som här vpräknadhe warda, Ty thet kan henda, at the haffua warit flere, the kunne och haffua warit ferre, än the här vpreknas. Then Danska Crönekan talar om monga Suenska Konungar som woro Crönekor intet om tala, warda här och noghra Konungar vpräknadhe, som inthet haffua warit här i riket, som wij hörande warde.

Och effter thet thenna Crönika är scriffuin för theris skuld som eenfaldighe äro, at the skola her vth fåå noghor rettelse, Therföre haffuer man icke allenast scriffuit Historien eller ärendet som skeedt är, vthan man haffuer och ther bredhewidh (ther tilfelle haffuer så begiffuit sigh) sat noghor besynnerligh lärdom, ther noghor rettilse kunna taghas vtaff, och ther man seer något gott och nyttogt wara skeedt, at man laghar sich ther effter, och tagher ther exempel vthaff, ehwad wij äre höghe eller låghe, Och at ther man seer noghot owijsligha företaghit wara, at wij och moghe lära see widh en annars ofärdh och tagha oss ther wara före. Ty huar man allenast wil läsa Crönekor för förwetenheet

skull, eller haffua ther vthi tijdhfördrijff, så är thet så gott oläsit som läsit. Icke haffuer heller gudh som thet rådhet haffuer menniskiomen ingiffuit, at thet som skeedt är skulle vptecknat warda, hafft thet vpsåt ther med, at sådana skulle läsas i then acht, at man skulle allenast ther vthi haffua sina lust och tijdhfördrijff, vtan at man skal ther vthaff beskodha werldennes lopp, fåfengeligheet, och ostadigheet, och huru dieffulen (som är thenne werldennes förste som Christus säger) haffuer här sitt speel, och vpwecker ibland högha och lågha altt obestond, skadha och förderff. Teslikes at wij och ther bredhewijdh skole achta och besinna, at än thå dieffulen kommer alt ondt på gång, och inskiuter alle stedes tilfelle til obestond, Så förtagher doch Gudh honom offta haris ondha vpsååt, och drijffuer sakenne til en bettre ända, en dieffulen medh sitt ondha vpsååt och tilfelle achtat hadhe, på thet wij måge lära giffua gudhi then äro honom bör, och bidhia honom om hielp emoot dieffulen. Thetta är thet högsta thet wij som Christne äre, skola giffua acht vppå i alle Historier, bådhe Hedhniska och Christna, Och när man så läss them så haffuer man gagn och nytto ther aff, och Historien är i sitt rätta bruk.

Men ther noghor wille så seya, Hwad görs thet behooff at man talar och scriffuar på the dödhas mull, och asko, och läter theris breck och feel komma i hwars mandz munn? The äro framfarne, och haffua sin deel borta, Thet wore bättre at glöma theres synder borth än at minnas så på them &c. Ther swarar man så till, Historier eller Crönekor scriffuas icke för theras skull som framfarne äro, och thet som scriffuas bedriffuit haffua, vthan för theres skull som effterkomma, at the aff theris förfädheres leffuerne lära skola, huadh the skola göra, eller hwadh the skola tagha sigh wara före. Så moste bådhe thet onda och thet godha som wåra förfädher bedriffuit haffua, scriffuit

warda, Och effter thet meero ondt än gott warder bedriffuit, och ondhe äro altijd flere än the godhe i allehonda stond, Therföre bliffuer och scriffuit meer om thet som meer är. Och thet samma seer man och i the Bibliska Historier, som Gudh sielff haffuer scriffua lätit, at han wille så wel läta scriffua thet onda som thet godha, Och at såsom scriffuit är om Abraham, Isaac, Jacob, Mosen, Josua, Dauid &c Så är och scriffuit om Cain, Nimrod, Pharao, Saul, Jeroboam, Achas, Achab, Herodem, och andra flere sådana. Och seer man wel, at the som någhot gott wardher scriffuit om i Biblien äro ganska fåå emooth the andra som altt ondht warder scriffuit om, och såsom the onde haffua frijt giort huadh them tektes, så haffuer och Gudh lätit thett frijtt bescriffuas, och för hwar man vthropas. Nu moste man jw giffua Gudhi thet tilförenne, at han wel wijste hwadh nyttogt war til at scriffuas eller icke nyttogt, Han haffuer lätit scriffua och tala på theras muull, som dödha äro. Men för theres besta skull som effter leffua, oss til godho är så wel the ondas som the godhas leffuerne bescriffuit, som Paulus säger, At alt thet som är scriffuit, thet är oss scriffuit til lärdoom &c. Haffuer nu Gudh lätitt så wel bescriffua the ondas leffuerne som the godhas, Ja mykit flere the ondas, är icke vnder at andra och så göra som man wel seer i alla Crönekor, bådhe Heedna och Christna, at the äro fåå, som gått är scriffuit om. The godhe äro fåå, och onde monge altijdh i werldenne. The som scriffua, scriffue jw heller gott än ondt om the dödha, huar sanningen wille thet tilstädia, Then the jw achta moste som Crönekonar scriffua. Then ther nw wil haffua ena godha Cröneko, och itt gott rychte effter sin dödh, han göre thet gått är, Men gör han thet som ondt är, så bliffuer han straffat så wel medt eth ont ryckte som altt annat, som Gudh honom på lägger. Såå seer man at Cain, Pharao, Antiochus, Sardanapalus, Nero och andre sådana, haffua

medh heluetet eth ewigt ont rychte. Och thetta alt som nw sagt är, må wara för en lijthen ingong til then Cröneko som wij nu aff Gudhz tilhielp begynna wilie.

En Swensk Cröneka.

Then första konung som woro Swenska Crönekor seya haffua warit i Swerige han skal haffua hetet Eric, och the leggia honom thet til at han skal haffua lätit besetia Skåne, Seland, Falster, och the andra befluten land som i Danmark liggia, huilkit icke kan sant wara, förty tesse try rijke äre besatt med Tydzt folk, som tilforenne bewijsat är, och ther fore är noogh troendes at Danmark haffuer förra wordet besat med folk än Swerige. Men then Danska Crönekan giffuer så före at then förste konung som här i Swerige warit haffuer aff thet nampnet Eric, then skulle wara här insat för en konung, aff konung Frodhe som kallades hin Fridhgodhe, och thet skulle så haffua tilgonget, at emellen konungen i Swerige som heet Alric och konungen i Götha land som heet Gestiblind, war en long feegd, och så skola i thet rijke som nw är eth haffua warit twå konungar, och epter thet at samme Gestiblind icke war Sweriges konunge mechtig noogh, ther före gaff han sich in til konung Frodhe i Danmark at han honom hielpa skulle emoot konung Alric, huilkit han och giorde, ty han sende honom til hielp itt stort taal folk med en högberömd man som kallades Eric hin wijse. Then samme Eric drap konung Alric och hans son, och kom så ther til på thet sidzsta at han bleff konung bådhe öffuer Swerige och Götha land, och thet skedde widh then tijdh Christus födder war. Och berörer then Danska Crön-

ekan om noghra andra konungar som här i Swerige skola regerat haffua, förr än Eric then wijse hit kom, och är thetta theres nampn, Hunding, Regnar, Hothbrod, Attisl, Hiarwer, och så förberörde Alric och Gesteblind, om huilka man intit wist haffuer thet som seyas kan, ther fore låter man thet bestå. Thå nw fornemde Eric i Swerige lenge regerat hade, bleeff han dödh.

När Eric hin wijse dödh war, wardt hans son Haldan konung epter honom, som then Danska Crönekan innehaller, oc han war mykit betwingat aff tolff brödher i Norige, Men han fick Fridhleff konung Frodhes son til hielp och wan them offuer. Men then Swenska Crönekan segher, at när konung Eric dödh war, fick hans son Godheric rijkit epter honom, och at han skal med mykit folk haffua dragit här vthaff rijkit i fremande land, och bedriffuit ther stoor mandom, huilkit om så sant är, är wilsamt til at döma om.

Epter Godheric seyes Philimer hin mykle eller hin store haffua bliffuit konung i Swerige, hwilken i Historier och Cröneker högdt beprijsat warder aff sin mandom, och somblige kalla honom Vilcinum eller Vilkin, och alt thet som wår Swenska Cröneka haller om honom thet är alt vthdraget vthaff Tidhrics van Bern fabele, och kommer intit Swerige widh. Thet halla fremande Historier noogh inne, at Philimer haffuer warit konung öffuer the Göthar som i annor land warit haffua, Men hwad kommer thet them widh som boo i Swerige? Man kan jw icke rekna them för Sweriges konungar som i fremmande land haffua konungar warit öffuer Göthar.

Thå Filmar war dödh, seyes Nordian hans son haffua bliffuit konung epter honom, huilkin som aff Hernit konungen i Rytzaland wart fördriffuin, och hade Hernit rijkit inne en tijd long, och satte så sin son i sin stadh som och heet Hernit. Alt thetta segher then Swenska Crönekan wara skeedht här i landet,

hwilkit doch icke så sant är, ty thet är alt vthtaghet aff Tydhrics van Bern historie eller fabele, och är skeedht i thet Götha rijke som på hinsiden Vngern war om thet ellies så skeedt är. Then Danska Crönekan talar om en konung som här i Swerige skulle haffua warit hetendes Siwardh, och en konung som rådde offuer Göthaland then ther heet Karl. Tesse bådhe wore på en tijd, och som thett synes noghot meer än hundrade år epter Christi födelse, Men aff theres gerningar och regemente weet man intit, vtan at the hade bådhe gifft theres döttrar til Danmark två konunga söner, then ene heet Frodhe, och hade konung Siwardz dotter och hon heet Vlwid, Then andre heet Harald och hade Götha konungens dotter then ther heet Signil. Talar och then Danska Crönekan om en Sweriges konung som heet Eric och han förde lenge örligh med Haldan Berghgram aff Danmark, och på thet sijdzsta wan Haldan honom öffuer, widh ottatiyo åår och hundrade epter Christi byrdh, och bleff så han konung bådhe öffuer Swerige och Danmark. Och thå war här i landet en herraman som Siwald heet, han satte sich vp emoot Haldan och vpwekte med sina siw söner, hela landet til olydhno, Men Haldan wardt honom förmechtig och drap hans söner och honom med. Så epter thet han ingen barn hade epter sich, ty toogh han Vngwin Götha konung sin skyldman, och satte honom vp för konung i Danmark och bleff så dödh. Noghot ther epter drap Ragwald Sweriges konung samma Vngwin Danmarks konung, och bleff så Siwold Vngwins son konung öffuer Danmark, och eemoot honom strijdde förnemde Ragwald och droogh med itt stoort taal gott krijges folk in i Seland, Men ther wardt han sielff slaghen, och the Swenske wordo förskingrade, och thet skeedde widh twhundrade och tiwghu åår epter Christi byrdh. Ther epter wardt Inge konung i Swerige, Men aff hans bedreff weet man intet meer, vtan at i hans tijdh

bleeff thet endreghteliga samtykt, at konungs sätit skulle wara i Vpsala, och ingen annorstadz i rijkit, ty ther war theres gudha tempel, och tijtt pläghade mesta tilsökningen skee aff heela rijkit. Bleeff och tha (til ewentyrs) beslutat, at alla konungar skulle hyllas widh Morasteen.

Inge hade twå söner epter sich, Neark och Frodhe, the regerade bådhe i rijket epter theras fadher, och förde så gott regemente, at the wordo håldne aff then meeniga man såsom gudhar. Szå bleff tha Neark dödh, och Frodhe wardt konung aleena, och leggia the Swenske Cröneker, thenna theres Frodha the dygder til, som the Danske scriffua om theres Frodha, och kan jach ey weta om the Danske haffua noghot taghit thet som tessom tilhörde, och tileeghnat thet theras Frodha, Eller haffua och the Swenske beprydt theras Frodha med thet som them Danska tilhörde. Thet seer man offta skee i Crönekerne, at ther twå haffua hafft itt nampn, så bliffuer thet them ena tileeghnat som then andre giordt haffuer. Men ware ther om huru thet kan, Jach troor wel at the haffua warit fromme förstar bådhe, och hallit stark fridh i theres rijke, som konungs embete kräffuer, och ther aff haffua woro förfädher hafft en sådana ordhesidh, at the pläghade önska hwar annan, Frodha fridh. Thenne Frodhe läätt så hårdeliga straffua öffuerwold och orätt, at ingen högh eller lågh dristade sich til at tagha noghot enom androm i frå. Vnder sådana förstar pläghar land och rijke forkoffra sich, Och pläghade the Latiner kalla sådana froma förstar, Patres Patrie, Landzens fädhrar. Ther fore wardt och thenne Frodhe så käär och i sådana wördhning hallen aff then meniga man, som han hade warit en gudh, och är thet oss som Christne äro, en stoor blygd, at wij see hedningar haffua the dygder, som wij offta sielffue icke haffue.

Epter Frodhes dödh regerade Vrbar, han seyes haffua hafft tre söner, Östen, Nore och Dan, om thesse

tre hans söner, warder mykit sagdt, som icke kan sant wara, ther före läter man thet bestå.

När Vrbar dödh war, bleff Östen hans son konung epter honom, och epter thet the i Norige hade slagit hans brodher Nore i hääl, som theres konung war, ther fore satte han them en hund til konung, them til håån och spott, och läät öffuer Norska män itt sådana bodh vthgå, at huilken som icke giorde them hundenom sådana tienist, som han sinom konunge göra skulle, honom skulle ledh frå ledh huggen warda. Men then Danska Crönekan segher at han heet Gunnar som gaff them Norskom, then hunden til konung, han kan (til ewentyr) haffua warit konung Östeens häärhöffwidzman, och så giordt på sin herres wegna, thet han giorde.

Epter Östen wardt Syolm konung i Swerige, och hans tienare seyas haffua drängt honom vthi itt myödhakar. Then Danska Crönekan talar om en konung som här skulle haffua warit longt tilförenne och heet Hunding, at han drängte sich sielff i itt myödhakaar, kan henda at thet ena ryktet är kommet aff thet andra.

Thå Syolm war dödh, bleff Swerker hans son konung epter honom, och han war en mechta stark man, ther aff gick en sådana fabele vth om honom, at han kunde slå sin näffua vthi en hårdan steen vp til almboghan. Thet haffuer så warit wore förfädhers pläghsidh, at the beteeknade stora krafft och macht med sådana fabeler, Ther före seya the om sombliga kiempar, at the haffua rykt vp med röoter, stoor trää och slaget sina fiender med, The haffua stora stenar, som andre icke lyffta kunde, kastat theres fiender med, och annat sådana ther stoor krafft behöffdes til, som nogh är merkiandes aff then Danska Crönekone, ther full är med sådana fabeler, och ther moste han haffua acht vppå som henne rätt förstå wil. Man seer clarliga, at woro förfädher i hedendomen, haffua mera lust

hafft, til fabeler och förtäkt ordh, än til clara och enfaldiga sanningene.

Widh thenna tijdh eller noghot för eller sedhan, wore the Göthar (som i fremmande land wore) så mechtige, at the slogho in i Greken med try sinnom hundrade twsende folk, och the slogho keyseren i hääl, then ther Decius heet, och wende sedhen tilbaka i gen in emoot Vngern, och thetta skedde widh twhundrade och try och femtiyo åår epter Christi byrd.

Epter Swerkers dödh, bleeff Valander hans son konung i sin fadhers stadh, Om honom seyes, at Mara haffuer ridhit honom til dödz. Thå Valander dödher war bleeff hans son Visbur konung, och honom brende hans eeghna söner inne med alt hans daghliga folk, på thet the skulle teste snarare få arffua honom. Girugheeten är en roott til alt ondt, och hon achtar hwarken skäl eller redligheet och skonar hwarken wener eller frender.

Epter Visbur wardt hans son Domalder, konung i Swerige, och i hans tijdh wore hård åår i landet, så at ingen frucht wexa kunde, och är noogh troendes at gudh plåghade heela landet for then misgerning som konungen och hans brödher giordt hade på theras fadher, som offta henda pläghar, at gudh plåghar vndersåterne för herrenes mishandel skul. Thå nw then menige man i rijkit sågh then plågho och nödh som them på gick, kunde the (til ewentyr) haffua hafft then meening, at gudhanar woro fortörnade aff konungens misgerning, Ther fore togho the honom, och med honom wille the blijdhka gudhanar. Offrade så honom then gudhinnone som Ceres kallades, henne til äro brende the honom vp, på thet the skulle få korn och kierna. Och så skeedde honom rätt, ty at epter thet han vpbrende sin fadher för godz och peninga skul, så wardt och han vpbrend för korn och kierna skul, Doch war thet alt hednisk werk.

När Domalder dödh war, bleeff Domar konung epter honom, han liffde fridhsameligha, som en part

meena, och bleeff så dödh aff rettom ålder, mera haffuer man intit om honom.

Sedhan Domar dödh war, bleff Attil konung i hans stadh, och seyes mykit aff hans stora werk och mandom som han bedriffuit haffuer. Han skal haffua wnnet Danmark vnder sich, som wora Cröneker innehalla, och the Danske til een neese och blygd, skal han haffua satt them sin hund Racka til konung, för thet the hade slaghit hans skyldman konung Haldan i hääl. Men sedhan at andro hundar hade riffuit konung Racka i hääl, satte Attil the Danske en konung som heet Laes, och tha han dödh war, satte han them en argh tyran til konung som heet Snyö, och honom åto löss vp. Thetta alt med mong annor ordh haller then Swenska Cröneka inne, och här aff är thet ryktet kommet om konung Racka, Men then Danska Crönekan haller intit ther om. Thet haller hon wel inne, at Swenska män skola haffua satt the Norska en hund til konung, huilkin (som wor Cröneka segher) ther heet Swerring, Men om konung Racka, Laes eller förberörda Snyö, talar then Danska Crönekan intit, och thetta skulle icke longt skeedt wara epter konung Haldans dödh. Hwad nw sannast wara kan om thenna två hundar Swerring och Racka låter jach andra döma om, En mechta stoor forachtelse haffuer thet warit om så skeedt är. Kan henda at Swerring och Racke haffua warit två Män, the ther slitzke haffua warit såsom hundar, och för then skul haffua wordet kallade hundar, epter som the fordomdags pläghade bruka fabeler och förtekt ordh.

Thå Attil dödher war, bleff Digner konung, och epter hans dödh wardt Dagher konung i Swerige, han wille twinga Danska män ther til at the skulle giffua honom skatt, såsom the hans fadher och fadherfadher giordt hade, och ther före bleeff han dräpin i eenne strijdh, widh itt waadh som (til ewentyr) aff samma strijdh sedhan kallades, wapna waadh.

Dagher hade twå söner epter sich, Alric och Eric, Men Alric bleeff konung, och ther baar Eric åffwnd widh, ty han wille konung wara, Ther fore sloogh han Alric i hääl med itt betzell. Thet är itt förgifftigt ting, trengta och åstunda, at wara högt besett, ty ther aff pläghar vpkomma haat och affwndh, emellen fadheren och sonen, brodher och brodher, som här skeedt är. Så är ock teslikes farlighit, at wara högt besäten, Ty the bliffua thå offta hans fiender, som förra woro hans brödher och wener.

Epter Alric wardt hans son Ingemar konung, honom läät hans hustru vphengia med en forgylt kedhie, på en liten holma som kallades Agnafijt, ther nw Stocholm bygt är. Men aff hwad sack hon thet göra läät, weet man icke, Men thet kan man wel merkia, at the som henne ther til haffua behielpelige warit, haffua meere kerlek hafft til henne än til konungen, Ty gick thet och såå mett honom.

Ther epter wardt Ingeller konung, och han bleeff i hääl slaghen aff sinom brodher för sinne hustrues onda rykte skul, och hon heet Bera. Men en part meena, at hans brodher som honom drap wille sielffuer warda konung, ty drap han honom, onth brödhra skipthe.

Epter Ingel wardt Järunder konung i Swerige, han seyes haffua wnnet Danmark vnder sich, och som han en tijdh long hade tryggeliga warit i Danmark, läät han sitt Swenska krijgsfolk i frå sich, Men thå han thet giordt hade och meente sich wara vtan allan fara, togho the Danske honom och hengde honom vp i Odda swnd, widh Limfiordh. Här segher then Danska Crönekan, at widh thenna tijdh skulle wara en konung här i Swerige som heet Alffuer, och thå han dödh bleff hade han tre söner epter sich, Olaff, Inge och Ingeller. Tesse tre begynte föra örligh med Harald Hildetand konungen i Danmark, Men han wardt them öffuermechtig, och drap Olaff och Inga, och giorde så

fridh med Ingelle, och gaff honom sina syster til hustru. Och thå Ingel hade en tijd long konung warit bleeff han dödh, och hade en son epter sich med Haraldz syster och han heet Ring, och epter thet han icke war til moghen ålder kommen, ther före läät Harald hans moderbroder honom få formyndare, och läät honom bliffua widh rijkit epter sin fadher. Men then Swenska Crönekan segher at Järunder hade en son epter sich som heet Håkon Ring, och han bleeff konung epter honom, och han hade i sinnet hempnas ther öffuer, at hans fadher war så skemeliga aff dagha taghen. Ther fore rustadhe han sich til strijdz med Harald Hildetand, huilken the Danske vpsat hade for en konung, och bereedde the sich mechteliga noogh på bådha sidhor, wel i siw åår förra än slachtningen skedde, och hade Hakon Ring med sich, Götharna, Noriges män och them aff Gothland med the Swenske, Men Harald hade Tydzska och Danska, Wender, och Fresar i sin häär. Och kommo så bådha häärana til saman i Wärend, på Brawalla heed, och stridde manliga på bådha sidhor, Men konung Hakon Ring hade i sin häär sådana sköttor at intit harnisk kunde weria för theras pilar, ther fore bleeff stortt sorll och förskreckilse i the Danskas häär. Thå Harald thet hörde ther han saat vthi en vagn och war blinder, sporde han sin fooroman til, huru strijdhen hade sich, Men fooromannen war wreedh och storte konungen vtåff wagnen, och sloogh hans hoffwdh sonder med enne klubbo. Thå nw Hakon Ring fornam at konung Harald dödh war, befalte han sitt folk halla vppe aff strijdhenne, och wardt thå befunnet at the Swenske hade aff theres häär mist tolfftusend folk, Men aff konung Haraldz häär war slaghet trettiyotusende gott strijdzfolk vndan taghandes annat ringa folk, som then Danska Crönekan innehaller, och hempnade i så motto Hakon Ring sin fadhers dödh. När slaghit offuerstådt war gingo the Danske eendrechteliga til, och togho

honom til konung och ther med bleeff saken forlijkt och kom til itt gott vpslagh. Och när thet skeedt war läät han vpsökia Harald Hilletandz kropp i bland the dödha, och brende honom vp, toogh så askona och läätt henne begraffua som en konung boorde begraffuen wara, Och aff then gerning koom han mykit i the Danskas hyllest. Ther epter wåro the Danske begerendes at konung Håkon skulla lääta them få ena Jungfru benemd Heta, til at rådha och regera offuer them, hwilkit och så skeedde, Doch läät han Scåne bliffua vnder Swerige, och satte ther öffuer en sin skyldman aff Norige, som heet Olo. På thet sidzsta begynte the Danske forachta Hetes regemente, och toogho samma Olo til konung öffuer sich, Men Hakon Ring bleeff så gammal förra än han dödde, at han moste trachteras som itt barn.

I konung Håkon Rings tijdh, eller och litit til förenne, wore åter Götharna in i Greken, och slogho keysaren aff, then ther Valens heet, och brende honom vp ther han sich forstunget och gömdt hade vthi itt torp, och giorde en dråpelig skadha widh Constantinopolen, Men keysarinnan gaff them peningar och så drogho the aff i gen, och thet skedde widh tryhundrade och otta och sextiyo åår epter Christi byrdh.

Epter Håkon Ring wardt Egil Wendelkråka hans son, konung, och vp emoot honom satte sich en i rijket som heet Thönne, och sloogh honom aff otta hoffuudh strijdher. Och thå haffuer wisseliga ståhdt illa til i Swerige, aff sådan inbyrdes örligh och krijgh, Och är thet gammalt med Swenska män, at föra örligh inbyrdes, heela rijkit til förderff. När nw Egil hade i otta strijdher aff slaghen warit fick han öffuerhandena i then niyonde, och Thönne wardt slaghen, och hans folk bleeff nidherlagdt, och Egil kom til fulla macht i gen, och noghot ther epter wardt han stongat i hääl aff en galin tiwr, och thet war en önkeligh affgong for en konung. Ena sådana ändalykt fick hin Fridh-

gode konung Frodhe i Danmark, ty honom stongade en galin koo i hääl. Så kunna monga tienare och stoort welle icke förtagha olyckona thå hon kommer, Ty hon drabbar så snart then höga, som then lågha.

Thå Egil dödh war, bleeff Oktar eller Gothar konung epter honom, och på then tijdh war en konung i Danmark som heet Sywardh, huilken ther hade twå degheliga systrar. Ena aff them war konung Oktar begerendes sich til hustru, och sende för then skul en sin trooman som heet Ebbe til konung Sywardh, han fich godh swar och kom til sin herra i gen. Thå sende Oktar samma Ebba annan gong til Danmark med sådana fölie som ther til hörde, at han skulle föra Jungfruna hijt i landet, Men thå han kom til Halland och lågh ther när en til herberge, bleeff han aff sin werdh förrådder, så at the med honom woro bliffue slaghne, och han vndtkom sielff med stoor nöödh. När nw Oktar thet förnam, meente han at thet skulle wara skeedt aff konung Sywardz rådh och befalning, huilkit icke mykit synes olijkt wara, än thå at Danska Crönekan segher ther ney til, För ty hwar thet hade warit honom emoot, hade thet wel wordet betastat, at thet icke hade kommit til feyde. Ther före giorde Oktar sich redho med alla macht, och droogh in til Halland, ther mötte honom Sywardh Danmarks konung med sinne macht, Men han bleeff aff slaghen och gaff til fluchtena, och miste så bådhe Halland och Scåne, och på thet sijdzsta thå han wille haffua taghit Halland och Scåne i gen, bleeff han sielff slaghen. Så kan en ganska stoor feygd vnderstundom vpkomma aff en liten begynnelse.

Epter thet itt almenneligit rykte och mening är här i wårt land ther om at Göthar skola wara här vthgongne, syntes mich behöffuas skola, noghot lijtit tala ther om, hwad the i fremmande land bedriffuit haffua thet som merkeligast är, och är tilforenne omtalat huru the lagde nidh twå keysare i Greken, then

ene heet Decius, Then andre Valens, och widh then tijdhen the så regerade i Greken kom en hoop aff them in i Asien ther the seyes än nw boandes wara. Widh siw och trettiyo åår epter, at keysar Valens nidher lagder war, drogh en Götha konung som heet Rådgast, in i Walskaland och hade med sich tw sinnom hundrade tusend folk, Men han och hans folk ward niderlagt. Nooghot ther epter kom åter en mechta hoop aff Göthar draghandes vp i Walskaland, och theres konung heet Alric, han fich framgong och kom för Room och belagdhe stadhen, och epter tw åår fick han honom, och thet skedde epter Christi byrdh fyrahundrade och tolff åår. Doch förderffuades stadhen icke mykit i then gången, ty konung Alric droog snart ther vth i gen, och liffde sidhan icke lenge. Epter hans dödh, togho Götharne sich en konung som heet Adolff, han droogh åter til Room i gen, Men han skonade staden for keyser Honorij syster skul, then han toogh sich til hustru, huilkin ther Placida heet. Och så drogho thå the Göthar vtåff Valskaland i gen sedhan the hade warit ther tiyo eller tolff åår, och kommo in i Gallien som nw kallas Franke rijke, och droogho så åter tädhan, in i Hispanien och ther bliffuo the besittiandes, alt in til thenna dagh, och theras konungar hade ther regementet then ene epter then andra, och haffuer så warat alt in til wor tijdh, Så at keyser Karl och hans brodher Ferdinandus seyas och wara aff Götha konunga slächt kompne. Och tesse Göthar som först wore i Walskeland och bliffue så besittiandes i Hispanien, the kallades Vestgöthar, och än tå at the hade skildt sich i frå the Göthar som hade theras tilhåld på hinsidhen Vngern in emot Greken, Så wore the som qwarre bliffuo doch mechtige noogh. Och widh sex och sextiyo åår sidhan Vestgötherne woro dragne vtaff Valskeland, sende keyser Zeno en hoop med Göthar aff them ther qwarre widh Greken wore, in i Valskeland i gen til at nidher-

leggia noghra tyranner, och tesse Göthernes konung heet Tydric. Han giorde med sitt folk, thet keyseren honom befalet hade, och bleff så rådandes öffuer Room och Valskaland i tw och trettiyo åår, och war han en merkelig Förste, och hade sitt tilhåld i en stadh som heet Verona, then på tydzsko kallas Bern, ther före kallas han och Tidric van Bern, och om hans stora bedreff äro monge fabeler och wijsor dichtadha, ther hwar man nogh weeth seya aff hans kiempar och jempningar.

Tesse Göthar som met Tidric van Bern kommo in i Valskaland the kallades Östgöthar, och thå the hade hafft regementet inne ther i landet, then ene konungen epter then andra, mera än i fyratiyo åår, och woro ganska mechtige wordne, thå wille keysar Justinianus, gerna haffua landet i gen vnder keyseredömet, och begynte feygda med the Göthar som i Valskeland wore, och wardt them öffuermechtig så at han fick theras konung, benemdt Wittich, fongen med all theras betzsta Adhel, och the fördes för fongar in i Greken. Och än thå at Götharne hade ther aff fått stoor skada, så wore the doch icke platt nidherlagde, vtan the toogho sich åter en konung som heet Totilas, han kom så til macht, at han toogh in i gen, thet the tilförenne mist hade, och han toogh teslikes Room in med macht, och war så begerendes fridh aff keysarenom, och loffuade thet vth at han icke wille förderffua stadhen, om han kunde få fridh, Men keysaren wille ingen fridh göra med honom. Thå Totilas thet hörde, böödh han vppå at alle the som i Room bodde, skulle dragha ther vth, och boo i andra städher, huilkit och så skedde, och så gick han til med sina Göthar och brött all torn och stadz mwrar nidher, och stickade så elden på stadhen, brende honom vp, och förderffuade honom i grund, och thet skedde widh femhundrade otta och fyratiyo åår epter Christi byrd, Och aff thetta som Totilas giorde, är thet ryktet vthgonget at Göthar haffua niderslaget Room. Thå nw thetta skeedt war,

kom åter keysarens folk, och funno Room platt ödhelagdt, Så begynte the åter byggia stadhen vp i gen så mykit som i så kort tijdh mögheligit war. Men Totilas kom ther före i gen, och van honom annan gong, och begynte så han kalla borgarena tijt i gen, som han tilförenne förwijst hade, och lagdhe sich all win om at stadhen motte komma sich fore i gen. Så på thet sidzsta, wordo thå Götherne platt niderlagde, sedhan the i Valskeland then ene konungen epter then andra, hade öffuer altt regerat i sextiyo åår eller noghot meer. Och thetta ware nw noogh sagt om the Göthar vthlendes warit haffua, Nw wilie wij komma til woro inlendzske Cröneke i gen.

Thå nw förnemde Oktar en tijdh long hade konung warit i Swerige, sloogh hans eeghen broder honom i hääl, then ther Faste heet, epter som then Swenska Crönekan segher, men then Danska Crönekan segher at han läät slå en i hääl som heet Sybbe för thett han hade läghrat hans syster, och för then skul föllo samma Sybbes weener in til konung Jermer i Danmark och hielpte honom ther til at han fick Swerige in, och i then feygdenne bleeff Oktar slaghen.

Ther epter bleeff Adhils Oktars son konung och en tijdh thå han skulle fara bort och göra sinom affgudh offer, störte han dödh nidh aff hesten.

Adhils hade en son som heet Östen, han bleeff konung epter honom, och honom brende hans eeghne wener vp med hans daghliga folk, Men hwij thet så skedde weet man icke.

Then Danska Crönekan segher at i Danmark war en konung som heet Snyö, han röffuade bort konungens hustru i Swerige (men then Swenska konungens nampn weet man icke) ther om vpkom en stoor och skadhelig feygd them emeellen, och stundom tappade then ene och stundom then andre, Så moste thå monge twsende låta liffuit til, för eens mands okyscheetz skull. När

nw

nw fornemde Snyö konung war, bleeff sådana dyyr tijdh i landet, at folket icke kunde behielpa sich, ther före nödhgades mykit folk dragha vthaff landet, hwilke ther först komme til Gotland, så til Rügen widh Strålesund ligger, och sedhan vp i Tydzland, och the kallades Longbarder, ther aff at the hade long skegg. Samma Longbarder kommo på thet sidzsta in i Valskaland, och bliffuo ther besittiandes, och theres land kallas nw Lombardia, och thenne förste vthgongen skulle haffua skeedt epter Christi byrdh widh tryhundrade och ottatiyo åår, som en part meena. Men om the Longbarder skola wara vthgongne aff Scåne, Danmark eller flere tesse Nordhlanden, besynnerliga så long tijdh epter Christum, thet kan jach ey fulleliga seya, epter thet the haffua longt til förenne boodt vppe i Tydzland, som en part aff the Latiniske historiescriffuare synas til kenna giffua. Somblige meena at the skola haffua warit Saxeske Tydzsker, Men thet kunna the wel wara, än thå at the hade aff Danmark och flere tesse land vthgonget, för ty tesse try rike, Swerige, Danmark och Norige äre jw besatt med Saxeske Tydzskar, Men i thetta och flere sådana stycke, haffuer hwar och en sin frij doom.

Thå Östen konung dödh war, bleeff Ingemar hans son konung epter honom, han seyes mykit haffua bedriffuit i Danmark, och wunnet thet vnder sich, Så bleeff han på thet sijdzsta dräpin på Lagundöö i Belt.

Epter Ingemar wardt Brentemunder konung, och ther baar hans brodher åffwund widh then ther Sywrdh heet, Ther före drap han honom i Nereke på en stadh som kallades Höghaheedh. Thet moste wara itt farligit ståått, ther then ene brodheren ey kan wara säker vthi för then andra, Ja jw högre ståått, jw högre fare, och jw höghre fall.

Här är nw til at besinnandes, at än thå om förberörda konungar, som här i Swerige seyes haffua

regerat, är litit scriffuit, så är thet doch intit twifflandes at the en part mera bedriffuit haffua, än scriffuit är, Och är noogh merkiandes aff theras affgong (then ther ömkelig noogh med största parten warit haffuer) huru här i landet haffuer til stådt. Twist och twedreght haffuer här altijdh formykin warit, Sonen haffuer icke warit tilfridz med fadheren, Then ene brodheren haffuer dräpit then andra, Hustrun haffuer förgiordt bondan, och annat meer. Thå nw konungarne äro i sådana motte aff dagha taghne, kan wel merkias huru thet haffuer tilgåt i landet, vtan stort buller och vmwendning kunde thet icke skee, ty the som så dråpne worde hade jw någhra epter sich, som icke toogho thet til godho, at så skeedde, ther the sedhen antingen wedergiorde thet, eller och kommo ther offuer medh på skada och förderff. Man weet wel, hwad sådana herraskiffte pläghar epterfölia, och huru then konungens weener som niderlagder warder, plägha epter honom trachterade warda, Ther inbyrdes twist och twedreght födhes vthåff. Ty thet är ingen så, at han haffuer jw noghon wen som thet tycker illa wara at honom misgår, och then samme haffuer och noghra wener som han dragher til sich, och så bliffuer thå hopen stoor på thet sidzsta, och kommer så stort obestond aff, som altijdh haffuer warit här i rijkit inbyrdes, vndantaghandes thet obestond, skada och förderff, som aff vthlendzsk örligh och krijgh warit haffuer. Kan man wel merkia huru thå haffuer tilgått när konungen haffuer sielff wordet slaghen i markenne som med sombliga aff them skeedt är, Och thet är summa summarum at mykit ondt haffuer här altijdh warit.

Här skal man och merkia at Hemoldus i then Vendeska Crönekan talar om en stadh som skulle haffua leghat widh östrasiöön, på then Pomerska sidhonne, ther Oderen vthlöper, som heet Vinet. Then stadhen war mechta stoor, och war stor seglacie aff

mong land och rike ther til, och skedde mykin tilsökning til samma stadh, epter thet at han war then ypperste köpstadh som på then tijdh låågh widh östrasiöön, Och han war besatt med allra handa folk, Göthar, Tydzsker och Vender. Ther kom på thet sijdzsta stoor twedreght i bland borgarena, ty then ena Nationen wille wara öffuer then andra, Ther före hade the Göthar som ther boodde, theras bodhskap til konung Harald i Swerige, epter thet at han war konung i theres fädernes land, och begierede at han skulle komma them til vndtsetning, at the icke skulle fortryckte warda, til huilkit han intit nödhug war, ther war (til ewentyr) gott byte för handenne. Ther före toog han konung Henning i Danmark sich til hielp, the foro så bådhe tijtt med theres macht, och förderffuade stadhen i grund så at han platt ödhe lagdes. Thå nw thenne stadhen Vinet niderlagder war, som tilförenne hade hoffuudh köpstadhen warit, och såsom en stapul widh östrasiöön, Thå wardt Visby på Gotland vptaghit i gen, epter som en part meena, huilkit intit olijkt är, ty at Visby skal wel wara then eldzste stadh som är widh östrasiöön, och ther haffuer i fortijdhen warit stoor tilsökning til aff all land, och tädhan haffuer man fåått siö retten här i östrasiöön, ty moste han och wara eldzt. Och wardt forberörda Vinet niderlagd widh ottahundrade åår epter Christi byrdh, Och om förnemda konung Harald som thet giorde, warder platt intitt rördt i woro Swenske Cröneker, Aff huilkit noogh merkiandes är at Swenska konungar haffua icke alle vpteeknade wordet.

Then Danska Crönekan talar om twå konungar som wore widh thenne tijdh här i Swerige, then ene heet Frö, och feijgdade med konung Siwardh i Norige, bleeff honom öffuermechtig och drap honom, och böödh vppå at alla ädhele qwinnor i Norige skulle hallas til itt skemeligitt och openbara liffuerne. Thå konung Regner aff Danmark som war konung Sywardz skylman,

hörde hwad konung Frö i Norige giordt hade, gaff han sich in til Norige och strijdde med honom, fick öffuerhandena och drap honom, Och war Frö wel werd en ond affgong, epter thet han war en qwinno skendare.

Epter Frö wardt Herod konung i Swerige, han hade ena dotter som heet Thora och henne toogh konung Regner aff Danmark til hustru, och hade monga söner med henne, i bland huilka en heet Biörn, then andre Iffwar.

Thå Herod dödh war bleeff hans dotter son Biörn konung epter honom, Men om noghre aff the konungar som här epter fölia woro för än thenne Biörn bleeff konung, kan man icke retzliga weta. Thenne Biörn synes haffua warit konung thå Sanctus Ansgarius först kom hijt och predicade här Christi troo i rikit, Och är thet wel werdt at man noghot wijdhare talar ther om, huru Christendomen först kom hijt, och på hwad tijdh.

Thet begaff sich at konungen i Swerige (vtan twiffuel) fornemde Biörn hade sin sendebodh til keyser Ludowic then första aff thet nampnet, och i bland annor werff som han hade, war thet itt, at han begerade noghra predikare här in i landet, huilkit keyserenom ganska wel behagade, ty han war en from Christen förste. Ther fore förskickade han så, at then froome mannen Ansgarius som biscop war i Bremen, skulle tagha sich thet omack vppå, til huilkit han och intit nödhog war, vtan han giorde sich reedho, och widh ottahundrade fem och fyratiyo åår epter Christi byrdh kom han til Byrköö, och konung Biörn vndtfongade honom weel, och gaff honom loff till at predika, hwilkit han och intit försumade, vtan med sinne predikan vmwende monga til Christi troo. Och thå han hade här warit i halfft annat åår, foor han heem i gen, bleeff så ärchebiscop i Hamborg, och sende en godh man hijt i gen för predikare, som heet Symon, och thå han en tijdh long hade warit här, satte sich en

hoop vp emoot honom, och förieghade honom vtåff landet i gen, och stoodh så i siw åår at här fögho wardt predikat. Men så giorde Ansgarius sich åter reedho, annan gongen, och kom här in i rijkit i gen, ty han war som en ärchebiscop öffuer tesse riken, och kom till Byrköö ther han förra warit hade, och war thå med stoor nöödh at han kunde komma til at predika i gen, så war folket förwendt. Bleeff thet thå på thet sijdzsta tillåtet, at then motte bliffua Christen som ther hade lost til. Och thå Ansgarius hade en tijdh long predikat i Byrköö som thå hoffuudh stadhen war, eller ock ther om kring så mykit honom mögheligit war, foor han heem i gen, och epter thet at här inge wore som predikanne vppehalla kunde, och Ansgarius bleeff dödh, Så wardt thet til intit som förra wardt giordt med Christi troo, och folket wende sich åter til sinna affgudhar i gen, än thå at thet war minste deelen aff rikit som noghon predikan hördt hade, ty at Swerige är så wijdht at thet icke ståår til vmwendandes med fåå personer i en kort tijdh.

Epter konung Biörn, såsom tijdhen synes begiffua sich, bleeff Ingeller konung, honom kom örligh vppå aff enom som heet Iffwar Wijdhfaren, huilken ther synes haffua warit konung Biörns brodher. Thå kom honom sådana förscreckelse vppå, at han läät sielff brenna sich inne med alt sitt hwsfolk, doch hade thet warit honom erlighare döö i markenne för sina fiender, Men han synes haffua warit itt leyon i fridhenom (som man seya pläghar) och itt lamb i strijdenne.

I Sancti Ansgarij tijd antingen mädhan han war här och predikade eller och noghot tilförenne, som war widh ottahundrat och fyratiyo åår, noghot meer epter Christum, sloogh sich en mechta hoop med folk til samman aff Swerige, Norige och Danmark, widh samma sätt som Götharne hade giordt tilforenne. The gingo här vth med enne weldige macht, och vnderkuffuade sich först en stoor deel aff the Venders land,

och brende vp Hamborg, och hade S: Ansgarius thå när wordet slaghen medh, doch vndtkom han. Thetta folk bleeff sedhan kallat Nordmen, och som nogh troendes är, skal thet wara then klubbo hären som seyes haffua gonget här vthaff landhet, epter som itt gammalt taal och rykte haffuer alt sedhan gonget här i rijkit, Men hwarest the först begynte försambla sich haffuer man icke än nw kunnet forfara. Thet är doch clart noogh aff fremmande Cröneker at tesse Nordmän äro kompne samman aff thenne try rijken, och är teslikes noogh troendes, at ther en sådana lööss hoop haffuer slaghet sich samman, haffua the icke alle hafft så strax swärdh, spiwt och boghar, ther fore haffua the med thet första brukat klubbor, så länge the andra werior fåått haffua, och ther aff kallades the klubbo häär. Men thet en part seya, och aff itt gammalt rykte, at Hune häär skal haffua gått här vth aff Swerige, thet är icke sant. Förty Hunehäär är vthgongen aff Ryssaland, och ther fore kallades och Ryssaland foordom dags, Hunegåårdh, ther aff at Huner boodde ther, Huilke ther vthgongne woro, meera än hålff femte hundrade åår förra än the Nordmän vthgingo. Thå nw samme Nordmän hade vpbrendt Hamborg, ock giordt en dråpelig skada med brand ock moordh i landet ther om kring, droghe the in ått Frisland och plundrade thet, drogho så lenger vp, och kommo til slachting med the Saxer, och fingo öffuerhandena, och ther slogho the mongha Tydzska förstar och biscopar i hääl, Och i samma strijdh wardt slaghen en Saxesk förste som heet Brwn, aff huilkom Brunswik nampn haffuer. Drogho sedhan alt fram och fram, och förderffuade monga städher (som är Colne, Lydich, Yttrecht, Treier, Aken, med monga andra städher och the land ther om kring liggia,) och sedhan at the så mong land och städher förderffuat hade i Tydzland, droghe the in i Frankarike, skinnade och röffuadhe ther wel i fyratiyo åår, förra än the fingo

på thet sidzsta itt stycke land ther en part aff them bleeff besittiandes, som nw kallas Nordmandi. Och med tijdhen gaff sich en part in i Engeland och giorde ther stoor skadha, Sedhan med tijdhen droog en hoop aff them in i Valskeland, togho Siciliam och Apulien in, och driffuo the Greker ther vth, och hade meer än fyratiyo tusend aff them warit in til Hierusalem. The giorde the Venecianer ock stoor twång, war ock en part aff them i Room, och förderffuade en deel aff stadhen mykit werre än Götharne tilförenne giordt hade, Och wille thet wara förlångt at alt bescriffua i thenne Cröneke som Nordmän bedriffuit haffua, Men ther om är thetta noogh.

Thå nw konung Ingäl dödh war, bleeff Olaff Trätelie konung epter honom, han regerade fridhsameliga och dödde i godhan ålder. Han hade twå söner epter sich, En heet Haldan Hwitbeen, och han kom til Norige, och bleeff ther konung, Aff honom kom konungha slechten i Norie som sedhan i en long tijdh warade. Then andre konung Olaffz son heet Inge, och han wardt konung epter sin fadher här i Swerige, Han toogh konung Regners dotter aff Danmark sich til hustru, och han fick en son med henne som kallades Eric.

Epter konung Inga wardt hans son konung, och kallades Eric Wädherhatt, ther aff at han sades få aff sina gudhar, tädhan epter wädher som han wende sin hatt, At så offta han wille haffua wädher, thå wende han sin hatt ther epter. Kan wel henda at han noghon dieffuuls konst brukat haffuer, ther sådana rykte affkommet är, Ty at med heedningar haffuer dieffuulen mykit bedriffuit. Ther aff weet man än nw mykit tala om Rwnor, Rwnokafflar, och annan troldom, som heedningana brukade, så här som i annor land.

Ther epter wardt Eric Seghersääl konung, han kallades för then skul Seghersääl, at han hade stoor lycko och framgong i örlijgh och krijgh. Han seyes

haffua wunnet vnder sich Finland, Estland, Liffland och Curland och behallet them i sin tijd. Han förde ock örligh med konung Swen i Danmark, och wan honom först Halland och Scåne i frå, och sedhan fick han hela Danmark in, och konung Swen flydde först til Norige, men ther wardt han icke annamat, ty for han til Engeland, och bleeff ey heller ther welkomen. Ther före moste han giffua sich til Scotland, ther wardt han tha annamat, och bleeff ther älende i siw åår til tess konung Eric dödh war, sedhan kom han til Danmark i gen. Här skal man nw merkia, at in til thenna tijdh haffuer Danmark wordet fem eller sex gonger wunnet vnder Swerige, och än flere, om man the gambla Swenska Cröneker i all stycke gilla skulle. Teslikes haller och then Danska Crönekan inne, at för thenna tijdh, ther Eric Seghersääl konung är, haffuer Swerige siw gongor wordet wunnet vnder Danmark, aff huilkit noogh merkiandes är, at tesse tw rijke haffua icke offta ståndt fridzsameliga til samman, vtan altijdh hafft örligh och krijgh sich emellen, medhan the än heednisk woro.

Här haffuer på bådha sidhor warit hårdt emoot hårdo, så at inghen parten kan seya, at han mykit haffuer forbättrat sich på then andra, Haffuer then ene noghot wunnet aff then andra, thet haffuer han sielff, med dödha män och sååra, dobbelt betalat. Thet är jw altijdh bettre (ther thet så skee kan) at skoona sin fiende, än at låta sin wen komma om halsen. Ther är fögho wel köpslagat, ther man köper sin fiendes dödh med sins wens dödh. Man haffuer vnderstundom meera sorgh och skadha aff en man som man mister, än man haffuer glädhi och gagn ther aff, at tiyotusende hans fiender niderlagda warda, Doch man achtar intit sådana, förra än man haffuer thet i handom röön. Så behöffua nw the Swenske fögho beröma sich ther aff at the mykit wunnet haffua i Danmark, såsom the Danske ock fögho kunna prijsa sich aff thet the haffua

wunnet i Swerige, Skada och förderff haffua bådha parterna hafft. Ty wore jw altijdh bettre beröma sich aff fridh än aff örlig, och the förstar som altijdh haffua ståt ther epter at fridh motte wara emellen land och rijke, the haffua mera ähro inlagdt, än the ther med örligh och krijgh mykit bedriffuit haffua. Doch the äre ey monge som sådana achta, Ty at man pläghar bespotta en barmhertog krijgs man.

Epter Eric Seghersääl wardt hans son konung, then somblige kalla Eric Årsäle, Men almenneliga kallas han hin milde konung Stenkil. Han hade bodh (som en part meena) til biscopen i Hamborg eller Bremen, och begierade noghra predikare hijtt in i landet, Ty thet war nw alt förgätit som tilförenne i konung Biörns tijdh, hade aff S. Ansgario predicat wordet, så at här i landet hade nepliga noghot predikat warit i sextiyo eller ottatiyo åår. Thå wordo twå godhe män hijt sende, Then ene heet Adhelward, then andre Staphan, och the kommo til Sichtuna ther konung Stenkil war, och wordho aff honom wel vndtfongne. The predikade ther och konungen wardt sielff Christen, och mykit folk med honom, så at på en tijdh Adhelward hölt messo, bleeff offrat ther til siwtiyo mark clart silff, aff huilkit noogh merkiandes är, at the woro monge som thå hade taghit widh Christi troo. Och epter thet at här warder berördt om Sichtwna, så wil man och noghot tala om the köpstedher i fortijdhen här i landet warit haffua, och skal man först merkia, at epter thet at folket war fordomdags så här som i annor land, ganska grofft och enfaldigt, och haffua fögho kundtskap hafft med fremmende folk, Ther före haffua the ock inga stora köpstäder hafft, vtan hwar landzende haffuer hafft sin besynnerliga marknadz stadh, huilken the kallade köpung, epter som gambla laghböker vthwijsa. Ther haffua bönderna kommet till hoopa, ock byytt theras warur, then ene med then andra, och haffuer man på then tijdhen

icke mykit brukat fremmande warur, noghra fåå vndantaghandes som fördes aff fremmande land, Ther fore woro ey heller monge köpmen, och fåå köpsteder. Bonden droogh sådana cledhe som han sielff giorde, war ey heller sådana kräseligheet och öffuerflödogheet i landet, som nw är, Ty behöffdes och icke så monga fremmande warur, epter thet the icke woro i brukning. Men the warur som här inrijkes fullo och giordes, them köpte the på theras köpungar aff hwar annan, ock gåffuo waru för waru, och wore warunar satta på mark, öre ock ortugh (som thå åttugh kallades) såsom myntet, huilkit nogh merkiandes är aff then östgötzska laghbokenne, then ther talar om öre wadhmal och mark wadhmal, så at tolff alna reknades på en öre, Thet är sex och niyotiyo alnar på ena mark. Så haffua ock andra warur (vtan twiffwel) warit wordadhe, på mark, öre och ortugh, och ther haffua the giffuit warunar vth epter, Så at mark lärefft för mark wadhmal, eller annat sådana, epter som marknadz gonger haffuer warit, Och sådana köpslaghan skeedde på theras köpungar, eller marknadz städher. Men the städher som noghot kunde räknas for köpstädher woro tre, Byrköö, Sichtuuna ock Scara, Ock synes Byrköö haffua warit äldzt, ty at thädhan haffua andra städher fåått theras stadzlag, och kallas än nw somestedes Byrköö rett. Men Sichtuuna haffuer warit then störste stadhen, hwilkit med mongh stycke noogh bewijsas kan, och haffuer i longh tijdh warit widh macht, sedhan Christendomen kom hijt i landet. Så skal man ock weta at fordomdags war här litit mynt i landet men thet war gott silff mynt, så mykit thet war, så at en lödig mark silff, thet war en mark peninga, huilkit ock noogh bewijsas kan med Sichtuna mynt, ther fyra små peninga halla itt halfft qwintin silff, Men thet mynt som större war, thet höölt ock meer epter som ordinantien i myntet wara pläghar. Engilsk mynt war här och mykit gäfft och gengse, och finnes offta i gammul breff ock register

talas om itt mynt som kallades Sterlingar. Så med tijdhen begynte myntet förwerras ock settes kopar ther til med, och bleeff så åtskildnat i myntet, at thet gambla kallades mark, öre ock ortugh i silff, Men thet som kopar war med vthi, kallades mark, öre och ortugh, reknade eller talda. Tala och gambla laghböker om dobbel mark, karlgilla, och köpgilla, och mark karlgil synes haffua warit bettre än mark köpgil, Ja mark karlgill kan, tilewentyr, haffua warit mark silff, och thet andra myntet haffuer kallas köpgilt, Ock ware nw noogh talat om tetta stycke.

Thå nw förnemde Adelwardh och Staphan hade en tijdh long predikat i Sichtuuna och ther om kring, ock konung Stenkil war sielff Christen worden, foor samme Staphan in i Helsinga land och omwende ther monga til Christi troo, oc bleff på thet sijdzsta ther öffuer slaghen, som en part meena. Men Adelwardh bleeff qwar i Vpland och predikade i Sichtuna, Byrköö och annorstedes, och war endeels förhastig at niderslå theres affgudhar och vpbrenna theras helgelundar, Och rådde konungen honom thet, at han icke skulle slå nidher affgudhanar, ty at ther komme vproor vtåff, bådhe emoot honom som konungen war ock sådana predikare hade kallat in i landet, och teslikes emoot them som predikade. Men thet rådh som konung Stenkil vthgaff, wardt intit achtat, ther fore bleeff itt stort vpror, och konungen seyes sielff haffua fallit i frå Christi troo i gen, menandes sich ther med wilia stilla folket, men thet kunde intit hielpa honom. Ther fore bleeff han och slaghen ther öffuer, wardt teslikes Adelwardh ock slaghen, och begraffuen i Byrköö, Ty at folkit war alt förmykit bullersampt wordet, ther aff at theres stora affgudhar widh Vpsala niderslaghne woro. The godhe men Adelwardh och Staphan hade ena godha mening, men liten beskedeligheet, och för then skul föll thet ååter snart nidh, som the med theres predikan vpbygt hade. Ther hörer beskedeligheet

til, at predika för offörstondugt folk, och handla så med them at the warda ther aff förbettrade, Ty affgudheet skal förra taghas wtåff hiertat, än vtåff altaret. Förnemde Staphan seyes haffua wordet slaghen på enom skoogh i Helsingaland som heeter Ödmarden och begraffuen ther nw står Norala kyrkia. Och är thet nogh clart på tagha at Christi troo icke haffuer mykit wijdht vthgongit här i landet i konung Stenkils tijdh epter thet at predikarena woro så fåå, hwad kunde the vthretta i så stoort och wijdhbegripit land?

Epter konung Stenkils dödh, bleeff hans son, eller som en part meena hans brodher Olaff, konung, och kallades Oloff Skottkonung, han hade sin bodh til konung Mildred i Engeland at han skulle forskaffa noghra predikare här in i landet, huilken och så bestelte, at S: Sigfridh, S: Eskil, S: Dauid med noghra flere kommo här in i rijkit. Och bleeff Olaff Skottkonung sielff döpt aff S: Sigfridh i enne kello widh Hwsaby i Vestergötzland, som kallas Sigfridz kella, Och thet skedde widh niyohundrade och ottatiyo åår eller noghot meer epter Christi byrdh. Thenne Olaff Skottkonung warder reknat för then första Christen konung som här i landet warit haffuer, Ty at än thå Stenkil war Christen worden, så föll han doch åter ther i frå i gen, Men thenne Olaff bleeff stondandes. Och i hans tijdh wardt öffuer alt tillåtit at Christi troo motte alle stedes i landet predikat warda, och haffuer ää sedhan bliffuit här widh macht, doch war thet icke mögheligit, at heela rijket kunde bliffua Christet öffuer alt i hans tijdh, för ty här woro alt för fåå predikare, til så wijdt land, och är noogh troendes, at thet haffuer wel stådt i noghor hundrade åår, för än man kunde bekomma så monga prester som ther til behöffdes öffuer hela rijkit, och thet affguderij som här war, kunde intit letteliga eller hasteliga niderslagitt warda. Thet haffuer wisseliga så gått til at en part haffuer warit Christen, och en part Heeden, eller och wisseliga

hallet thet heedniska affguderijt widh macht, och thet är noogh merkiandes vthaff kyrkiobalken i Sweriges laghboock, huilken vtan twiffuel, noghor hundrade åår, epter Olaff Skottkonung haffuer giorder warit, ock i samma kyrkiobalk warder förbudhit at man icke skal troo vppå lundar och annat sådana, Så är jw clart at thet war än thå i brukning, annars hade thet warit fåfengt at göra ther forbodh vppå som ingen brukade. Longsameliga haffuer thet gått til med Christendomen här i rijkit, för än thet hedniska affgudherijt kunde platt niderlagt warda. Ock är en almennelig mening at thenne konung Olaff skulle för then skul haffua wordet kallat Skottkonung, at han på lagde thet Roomskott som här i landet haffuer pläghat vthgå, hwilkit till Room sendas skulle påuanom til vndtsetning emoot the Saracener Christenheetennes fiendar, Thet honom (vtan twiffuel) haffuer warit ingiffuit aff the Engelska predikare, Ty at noghon tijdh til förenne thå war samma sätt med Roomskott vptaghit i Engeland aff en konung som heet Adholff. Thet är och merkiandes at på then tijd thå Christendomen kom här först in i rijket, war icke så stoor åtskildnat i tungomålen som nw är, Ty Tydzsko, Engelsko och Suensko haffua fögho skiltt ååth, Ther före kunde både Tydzske och Engilske sielffue predika här. Så skall man och weta, at thå Olaff Skottkonung bleeff rådhandes här i rijkit, thå regerade then samme konung Swen i Danmark i gen, som Eric Seghersääl fördriffuit hade, Och then som konung war i Norige han heet Olaff Tryggiason, huilken ther i sinnet hade, at fordrijffua konung Swen aff Danmark, och på thet han kunde wara teste mechtigare ther til, hade han sin bodh til konungens modher i Swerige, som än thå icke mykit gammul war, och begierade henne til hustru, och han fick ja ther til. Thå konung Swen thet förnam, fruchtade han at han skulle få twå konungar emoot sich, ther före brukade han list, och läät affwenda Olaff Tryggiasons

sinne i frå thet giftermål som han hade achtat göra, och läät giffua honom så hemeliga tilkenna, sich sielffwom obemerkt, at han wel skulle få hans dotter, som en dygdesam Jungfru war. Thå nw Olaff Skottkonungs modher kom til Norige til sin fester man som öffuertalat war, bleeff hon ther illa vndtfongen och moste fara mett spott och spee heem i gen. Så hade thå Olaff Tryggiason sin bodh til konung Swen och begierade hans dotter, men ther fick han Ney, och samme konung Swen hade så sin bodh til Olaff Skottkonungs modher och begierade så han henne til hustru, och epter thet henne sådana neesa wederfarin war i Norige, Ther före war hon icke nödugh ther til, på thet at hon motte få hempna ther öffuer som henne skeedt war. Så kom hon thå til Danmark, och hennes nampn war, Sigridh hin rijka, Medh henne fick konung Swen en son, then ther epter honom bleeff konung i Danmark och kallades, hin Rijke Knwt. Thå nw konungen i Norige sågh sich beswiken wara, giorde han sich reedho och begynte feygda med konung Swen, Men han hade thå konungen i Swerige med sich, ty wardt Olaff Tryggiason offuerwunnen och språng i siöön och fordrengte sich, at han icke skulle komma i sina fienders händer, Och Olaff Skottkonung bleeff ock så konung i Norige. Så är här och merkiande, at vnder förnemda konung Swen, bleeff Christi troo stadhfest i Danmark, doch hade ther mykit meer än hundrade åår wordet predikat til förenne, men thet gick aff oc til medh Christendomen, så thär som här, in til thenna konung Swen, som mykit lagde sich ther vth fore at Christi troo skulle forwijdhgas, then han doch i sin vngdom mykit fortrykt hade, förra än han fordriffwen wardt. Och i hans tijdh kom en merkeligh predikare til Danmark, som heet Popo, han baar med bara händer sich oskaddom itt glödhande jern, i konungens och hans ypperste mändz åsyyn, til at bewijsa sina predikan sanna wara, För huilkin gerning skul Christi

troo fick stoor framgong, som then Danska Crönekan sägher, ock ther aff tooghs thet vp för en lagh, at twiffuelachtiga saker skulle vthspanas med itt glödhande jern, som här epter skal meera om talat warda. Så skal man här ock weta, at fornemde Olaff Tryggiason war then förste Christen konung som i Norige war, Ty at i hans tijdh kom ther en predikare vthaff Engeland som heet Bernhardus, han predikade ther en tijdh long, ock så toogh konungen sielff doop och Christendom aff honom.

Teslikes är här merkiandes, at förra än Olaff Tryggiason bleeff konung, war en konung för honom i Norige som heet Harald Grönske, han wardt dräpin här i Swerige. Drötning Sigridh Olaff Skottkonungs modher läät brenna honom vp widh Vpsala, Men huru thet haffuer tilkommet, och aff hwad orsack, thet kan man icke weta. Samme Harald hade en son epter sich som heet Olaff, then man nw kallar Sancte Olaff, han war vnger thå hans fadher dräpen bleeff, och mädhan Olaff Tryggiason hade regementet vexte han vp ock bleeff med tijdhen en weldigh man. Honom mishagade at the Swenske hade Norige inne, ock besynnerliga hade han i sinnet, at hempnas sins fadhers dödh, Ther fore forsamblade han sich itt stortt taal folk, och kom genom Öresund in i östrasiöön med en stoor hoop skip, ock giorde mykin skada på the Swenska som boodde widh siöö sidhona. Han kom och teslikes in i Mäler och giorde allestedes stoor skadha, Men thå han förnam at Olaff Skottkonung giorde sigh redho medt sin skep, gaff han til fluchtene, och kunde så icke komma ther vth i salta siöön i gen som han inlopen war. Ther före läät han widh Agnafitt ther nw ståår Stocholm graffua itt nyyt vthlopp, och thet är nw (til ewentyr) södhra ström, och så kom han sin wägh och gaff sich in til Gotland som Skottkonungenom tilhörde, och beskattade thet hela landet til en stoor summo penninga, bleeff ther wintren

offuer ock lopp så med sin skep in ått Engeland, och hade ther sitt tilhald i try åår. Foor så åter tädhan in til Norige, och sloogh ther nooghra aff the Swenska befalninges män i häll, besynnerliga drap han en som heet Hertog Håkon, och toogh först Vikena in, kallade så sina wener til sich och begynte hylla landet sich til handa, förbödh giffua the Swenska skatt, och wille ey tilstedhia at Norske män skulle noghon handel haffua med the Swenska. Thå nw Olaff Skottekonung thetta förnam, forsamblade han mykit folk och läät them dragha in ått Norige, Men theres Capitenere bleeff dödh på wäghen, ther fore kom thet toghet til intit. Så epter thet at the Norske befruchtade at thet företaghit war skulle illa bekomma them, ty at konungen i Swerige och konungen i Danmark hin Rijke Knwt, the giorde bådhe itt, Teslikes kunde the icke heller wara the Swenskes handel förutan, Ther fore gåffuo the almenneliga Olaff Haraldson sådana rådh, at han skulle forlijka sich med konungenom i Swerige, och begiera hans dotter til hustru, huilket han ock så giorde. Han hade sin bodh til Olaff Skottkonung, och brukade mykit i then sakenne en som heet Hertug Ragwald, Men konungen i Swerige war så wreedh worden på samma Olaff Haraldson, at han icke wille slå til noghon wenskap med honom, Doch på thet sijdzsta lagde sich så monge ther emellen at han giorde wenskap med honom, gaff honom sina dotter, och sende henne med tilbörlighit fölgie til Tönsbergh. Och än thå at stoor twist war emellen Rijke konung Knwt i Danmark och konung Olaff Haraldson, ty at samme Olaff hade tilförenne hallet med the Engelske och feygdat emoot honom, Så bestelte doch Olaff Skottkonung thet så, at them war fridh emellen så lenge han liffde, Ty at Rijke Knwt war hans brodher på mödhernet, och Olaff Haraldson war hans mägh. Epter thet nw at konung Olaff Haraldson war fulkommeliga

rådhandes

rådhandes i Norige, ther fore winlagde han sich ther om, at Christi troo skulle haffua framgong ther i landet, såsom konungen i Swerige ock giorde.

Thå nw Olaff Skottkonung dödh war, bleeff hans son Amund Kolbrenna konung epter honom, och han war annar Christen konung i Swerige, och kallades för then skul Kolbrenna, at han hade giffuit thet vth for lagh i sitt rijke, at huilken ther giorde then andra noghon skadha eller orätt, aff hans husom skulle vthmätas, stundom itt heelt hwsz, stundom itt halfft, eller en fierdung, eller meer eller mindre, epter som skadhen som giordes war stoor til, och the hwsz som så vthmettes skulle brennas. Ock haffuer han (vtan twiffuel) jw hafft noghor skääl ther til at han sådana lagh vthgaff, epter som tijdhen haffuer thå begiffuit sich, Thet seer man wel at konungen toogh ingen saköra sielff, vtan läät göra honom skadha med brand, som skadha giorde, doch är noogh troendes at målsäganden fick wel vpretting för sin skadha. Och mädhan här warder berördt om lagh, syntes wara nyttogt at tala ther noghot widhare om. Och skal man weta, at fordom dags woro icke så monga saker vthrettade i bescriffuen lagh som nw är, Ty at mesta sakerne stodho i konungens wilkor, huru han straffa wille. Ja i förstonne hade the ingen laghboock, vtan konungen war sielffuer laghboken, så at hwad honom syntes rett wara, thet war lagh, och thet seer man wel med thenna laghen, ther hans hwsz skulle brennas som skadha giorde, pläghar man ock än nw så seya, at thet konungen med skälom wil, thet är lagh. Så wordo doch med tijdhen noghra få stadhgar bescreffne, men ganska eenfaldeliga, och thet kan noogh merkias aff the gambla laghböker som brukades för try eller fyra hundrade åår sedhan, The äro ganska små och eenfaldeliga vthsatta, at man må dragha så snart thet ena forstondit ther vth som thet andra. Men med

tijdhen wardt laghboken meer och meer forbettrat, Och haffua woro förfädher i fortijdhen hafft monga handa sätt i theres rettgonger. Först hade the thet sätt, at ther twå hade ena sack sich emellen, och icke kunde med skääl och witne vthspanas, hwilken parten rett eller orett hade, thå skulle the slå ther en kamp om, then som thå öffuer handena fick han hade wunnet sakena, och haller then Danska Crönekan inne, at konung Frodhe, hin Fridhgodhe, skulle haffua vthgiffuit sådana lagh. Samma settet seyes än nw hallas i Ryssaland i twiffuelachtiga saker.

Och effter thet här warder nw talat om kamper, kan ey wara onyttigt, at man til vitnesbyrd och för selsynheet skull, setter her in then lagh som i kempande på then tijdh brukadhes, ord frå ordh, som i gambla lagböker finnes. Giuer ᛘ (madher) oqueþins ord manni, þu er ei mans maki, och ei ᛘ i brysti, Jach er ᛘ sum þu, þeir sculu mötas a þriggia wegha motum, Cumber þan ord hauer giuit, och þan cumber ei þer ord hauer lutit, þå mun han wara sum han hetir, Er ei eidganger, oc ey witnesbeer, Er hwarti firi man eller kunu, Cumber och þan ord hauer lutit, och ei þan ord hauer giuit, þå opar han try niþingx opp, och merkir han a iorþu, þå se han ᛘ þes werri þet talaþi han ei halla þorþi, Nu mötas þeir baþir, med fulum vapnum, faller þan ord hauer lutit, gilder med haluum gieldum, faller þan ord hauer giuit, Glöper orda werster, tunga houudbani, ligger han i ogildom acri. Och effter ordhen i thenna laghen äro gammul, och korteligha författat, så wil man giöra her een lithen förclaring vppå, och är thetta meningen at om en manar then andra til kamp medt sigh, och giffuer honom oquedens ordh säyandes, Tu är icke man för tigh, och haffuer icke mans hierta i brystet, Och then andre suarar, Jach är så wel man för mich som tu, Och wissar så honom kampen, The skola thå mötas på en vppenbara platz ther tree wäghar kunna möthas. Kommer then som manade,

oc han kommer icke som manat bleeff och sade ja till kampen, Så må han wara och heta som then andra honom kalladhe, Thet är, Han är icke then man, som ther kennis godh före, at han skulle gåå eedh, eller bära withne, eller wara målsman för man eller quinno, effter thet han icke hade mans hierta. Men om han kommer påå platzen som manat är, och han kommer ecke som honom manat haffuer, Thå skal han som kommin är, ropa öffuer then honom manadhe tre reesor, och kalla honom en nidhing, thet är, en ordlös och ärolös man, och skal han giöra merke på jordenne, at han haffuer warit til stedis til kempa, Thå skulle then som manade och icke kom, wara tess werre, Thet är, ärolöss, som taladhe thet han icke torde halla. Men komma the och både, Thå skola the gåå til hopa med theres vapen och wärio, bliffuer then slaghin som manat bleff, för honom gåår halff mandz boot. Bliffuer then slaghin som manadhe, han liggher på ogillom ååker, eller platz, thet är, effter honom gåår inghen manz boot, Ty then som glepper och owijsligha talar han är sigh sielffuo wärst, och glöper är ordha werst, Hans eghin tungha är hans huffuud bane. Thenna laghen som aff hedendoomen är kommin, haffuer en tijdh lång wordet brukat sedhan Christendoomen kom hijt i landet, Ty ståår hon och i the äldzsta laghböker som finnas. Om sådana kamper, ther twå haffua kempat och slaghes om theres rett, eller och aff öffuerdådugheet eller för mandoom skull, äro monga gambla wijsor, fabeler och frijdhe eller ewentyr dichtat. Sedhan kom thet settet aff, och wardt i samma stadhen vptagit i gen, at ther sanningen icke kunde vthletas med skääl och witne thå skulle then som saken gaffz, bära itt glödhande jern med bara hender, kunde han thet göra så at han icke brende sich, thå gaffz honom rett, men kunde han thet icke göra, thå feltes han til sakenne, och finnas än nw gambla laghböker som sådana sett innehalla,

om twiffuelachtiga saker, Stånde til jern och Gudz doom, warder han skäär åtta jerne, wari frij, Brinner åtta jerne wari felter. Sådana ordh the ther stå i laghbokenne giffua clarligha tilkenna, at thå saken war sådana at the som domarena woro icke kunde vthretta henne, thå wille the at Gudh som all sanning weet skulle bära ther witne om, och icke läta honom brenna sich som oskyldogh war, ther fore skuto the thet til Gudz doom, och gingo the icke så många eedher som nw skeer, och thet settet brukas än nw i Lijffland. Men sedhan wardt och thet settet afflagdt, som wij få höra här epter, För ty man kan icke giffua then laghen mykin rett epter thet at Gudh warder ther försökter med. Gudh weet wel alla sanning, Men man skal icke försökia honom, Menniskian skal bruka annor middel i sin rettgong, och här om är nw noogh talat.

Thå nw Olaff Skottkonung dödh war, begynte hans mågh Olaff Haraldson konungen i Norige, få mykit mootstond, ty at the ypperste i landit satte sich vp emoot honom, och foro til rijka konung Knwt i Danmark, och beclagade sich, at theres konung trengde them i frå theras gambla lagh, och sidhwenior, och toogh them theres godz och ägodelar i frå (ty han pläghade leggia theras godz vnder Cronona som icke wille Christne bliffua) och gåffuo the sich vnder samma konung Knwt och hyllade honom for theras herra. Så bödh han thå konung Olaff til at han skulle komma och anamma rikit aff honom, hwilkit han icke göra wille, vtan giorde forbundt med sinne hustrues brodher konung Amund i Swerige emoot konung Knwt och the feygdade så bådhe emoot honom, doch toogh theras örlig fögho godh enda, vtan fingo stoor skada på alla sidhor. Och i thet örligett war en Swensk som heet Vlff Språkelägg, ther om må man läsa then Danska Crönekan. Men konung Olaffz owener forsterkte sich meer och meer, och wordo honom offuermektoge, så

at han moste rymma landet, och gaff han sich först til Swerige, ther läät han bliffua sina hustru när hennes brodher, och han foor sielff til konungen i Ryssaland som hade hans syster, och bleeff ther en long tijdh. Men konung Knwt satte en offuer Norige som heet Håkon, hwilkin ther en tijdh long regerade, och så drunknade han. Thå han dödh war hade konung Olaffz wener bodh epter honom at han skulle komma heem i gen epter thet at landet war vtan herra. Han giorde reedho och drogh genom Jemptaland heem i gen och kom til Stiklastadha, ther mötte honom hans fiender och slogho honom i hääl, Åår epter Christi byrdh, tusende, otta och tiwgu. Här skal man ock weta, at fornemde Amund Kolbrenna, seyes haffua warit döpt aff enom predikare i Norige som heet Bernhardus, och skulle aff honom wordet kallat Jacob, doch bleeff han widh sitt förra nampn Amund. Så warder och berördt i Sancte Eskils legende om en konung som widh thenne tijdh eller noghot tilforenne skulle haffua warit här i Swerige, och heet Inge, och han skulle haffua wordet fördriffuen aff enom som kallades Blodh Swen, Men ther talar then Swenska Crönekan intit om, och weet man icke huru mykin macht man samme legende giffua skal i thetta stycke. Thet kan wel henda at förberörde Inge haffuer warit en myndig man i rikit, och doch icke konung, han haffuer hallet Christi troo widh macht, huilka Blodh Swen högeliga forfolgde.

Thå Amund Kolbrenna dödh war, bleeff Amund Sleme konung epter honom, han war then tridhie Christen konung, och synes haffua fått wedhernampn ther aff at han sleem och oforstondogh war, han lagde med the Danska, råå och röör emellen Scåne och Swerige, och skilde thet så här i frå rikit. Thet hade til forenne lydt Swerige til, ty at Götha landet synes haffua räkt in til Öresund, än thå at om Halland och Scåne haffua Swenske och Danske offta fördt örligh

och krijgh, och stundom haffua the warit vnder Swerige, och stundom vnder Danmark, och läte bådha parterne sich så tyckia, at the hade ther rett til, och han behölt landen som öffuerhandena hade. Men thenne Amund Sleme gick til och läät leggia råmerkie emellen Swerige oc Scåne, och läät så gå bort then rett som Swenske män hade ther til, hwilkit honom på thet sijdzsta begynte storliga ångra at han så dårliga giordt hade, Ther fore wille han thå tagha thet med weriande hand in i gen som han hade så owijsligha lätit gå sich i frå, Men itt gott spell är snart forseedt, och seent i gen hemtat. Han giorde reedho med en mechta stoor hääг och droogh in til Scåne, och ther mötte honom hin rijke konung Knwt, och wardt honom offuermechtig, Så at samme konung Amund bleeff sielff slaghen med största parten aff alt sitt folk, widh ena broo som kallades Stångapelle, och ther fingo Swenske män en dråpelig skadha, för theres konungs oförståndigheetz skul. En forstondigh forste, är en besynnerlig gudz gåffua, Men en oforstondogh konung är en landzplågha. Så seer man här tilgått wara, oforstondeligha läät han gå sin rett bort, och oforstondeliga wille han tagha honom i gen, ther hela landet haffuer hafft skadha och forderff vthåff, och ther fore är ey vnder at the Swenske kallade honom sedhan Amund Slema, Ty thet haffuer så warit woro forfädhers sedh at the pläghade giffua theras konungar och förstar wedhernampn aff theres wesende och gerningar. Så kallade the then första konung Eric, hin Wijse, konung Frodhe, hin Fridhgodhe, Eric Wedherhatt, Eric Seghersäll, Stenkil hin milde, Olaff Skottkonung, Kolbrenna, Ladhulåås, Smeeck, och annat sådana, Så kallades och thenne Amund hin Sleme, epter thet han så slemligha försågh sich. Och seer man her clarligha huru frie vndersåterne äro at tala om theres herrars leffuerne effter theres dödh, Ty at så frije som herranar haffua warit till giöra huad them

tecktes, så frijtt bliffuer och folkit at tala ther om, Thet seer man medt then stora Alexander och alla herrar skeedt wara.

Ther epter bleeff Håkon Rödhe konung, han war födder i Vestergötzland, i Wista heredh i en byy som heter Lijom eller Liffwene, ther bleeff han ock begraffuen, sedhan han i trettan åår regerat hade.

Epter Håkon Rödha wardt Stenkil then yngre konung, han war Olaff Skottkonungs systerson, och war en weldogh och starck man, han elskade Vestgöthar meer än noghro andra sina vndersåter, och war en godh skötta. Han seyes haffua fördt örligh med them aff Danmark, och skal haffua slaghit them aff i tre strijdher, Men för hwad sack han feygdat haffuer, och hwad konungen i Danmark heet then han feygdade med, thet är intit bescriffuit, Är thet doch noogh troendes at trättan haffuer warit om Scåne.

Epter Stenkil wardt Inge konung, han war en froom och rettwijs förste, och med allo rettferdogheet regerade han sitt rike. Ja land och rike böör och så regerat warda, hwad äro förstadöme, ther rettwijsan är borta, annat än mordhkulor och röffuare näste? Och kommer så ther til som man seya pläghar Ther är ondt at byggia och boo som öffuerwold är landzrätt. Thenne konung Inge förde och örligh med the Danska om Skåne, wan thet och hade thet inne i try åår, Så bleff han tå på thet sijdsta mördat i Skåne ther han lågh i sinne seng om nattena. När Westergöterne thet fingo höra, foro the tijt som han slaghen war, och förde honom heem, och begroffuo honom (som en part meena) ther nw är Warnim, och sörgde Suenske män storligha hans dödh.

Tå konung Inge dödh war, bleeff hans brodher Halsten konung, han war en froom och dygdesam man, han regeradhe sina vndersåter fridhsammeligha, med godho eendregt, och lagadhe all tingh til thet besta, och öffuer hans dödh sörgde Suenska män såsom

offuer theras eeghen fadher. Thet är konungenom en stor ähra at hans vndersåter begråta hans dödh, och tyckia thet illa wara at han them fråfellen är. Men thet är en förstes största skam och blygd at hans vnderdånar glädhias öffuer hans dödh.

Effter Halstens dödh bleeff hans son Philippus konung, han slechtades aldeles på sin fadher, och war mild och godh, så at alle Suenske män vndte honom gott, och hadhe honom käär. I hans tijdh wijdh Mlxxxvj år effter Christi byrd, war S. Knuth konung i Danmark, huilken ther hadhe ena dotter som heet Ingred, och wardt gifft hijt til Suerige, som then Danska Crönekan seger, och fick en aff the ypperste här i landet som heet Folke. Och på thet man må haffua en rettilse i thet här effter fölier wil man här insettia itt lijthet slecht register, at man må see huadhan thenne slechten kommen är. Folke Fijlbijter war ochristen och hade tree söner, som alla wordo Christne, och theras nampn war Ingemund, Halstan och Ingewald. Samme Ingewald hade en son som heet Folke then tiocke, han fick S. Knuts dotter aff Danmark, och hon heet Ingred, och hadhe två söner med henne. Then eene heet Benct Sniuils och then andre Knuth, och thenne Benct hadhe tree söner, hertog Birger, hertog Karl och Magnus Minniskiold. Hertog Birger hadhe en son heet hertog Philippus, hertog Karl hadhe en son som heet Vlff, men Magnus Minniskiold war Birger Jerls fadher. Aff en aff tesse två Folkar, Folke Filbijter eller Folke then tiocke, synes then Folkunga slechten wara kommen, som här effter mykit om taalat wardher.

Ther effter wardt Inge then Yngre Philippi brodher konung, han war och en froom och rettferdigh förste, som hans fadher och faderbrodher för honom warit hade, han hölt stoor fridh och rettwijso i landet, så at riket stodh wel vnder honom Och ther ladhe han stora äro in med. All örligh och krijgh skola i then

acht fördh wara (så framt thet skal gå rett till) at man ther med kan få fridh, Så at om noghor wille wara bullersam och icke halla fridh, med honom skal man föra örligh och twinga honom ther til at han skal halla fridh. The ther nw så föra örligh at the leggia them nidh som ofridh och orett göra wilia, the leggia stoor äro och prijs in med theres örligh, Men then ther så legger all ting til thet betzsta at han fridh behalla kan, vtan örligh och krijgh, han haffuer lagdt större äro och prijs in. För ty then fridh man skal intagha med dödha män och såra, han warder dyyrt köpt, men then fridh man fåår vtan örligh, om thet ellies i noghon motto skee kan, han är fast bettre. Ock ther fore är thenne Inge såsom och hans fadher och fadherbrodher, stoor äro och prijs werdh, och haffuer thet warit aff en besynnerlige gunst och nådhe som Gudh haffuer hafft på then tijd til thetta rikit, at han haffuer giffuit them sådana froma och godha män til regenter. Ty at i the timeligha gåffuor som Gudh menniskiomen giffua pläghar, är thet en med the yppersta, at han giffuer them godha och dygdesama förmän, Så är thet och twert emoot, een med the största plåghor, som land och rike på komma kan, at the få en tyran til första och öffuerheet, och skeer wisseliga aff Gudz wredhe och ogunst. Så stoodh nw Swerige ganska wel så lenge thenne Inge och hans släkt regerade, Gudh giffue at then släkten hade räkt noghot lenger, Men Gudh bettret, hon fick alt for snart en enda. Och bleeff konung Inge forgiffuen i Wreta i Östergötzland, aff them til ewentyr, som icke fingo göra så mykit ondt som the wille, ty han pläghade straffa them som orett giorde, kan och wel henda at noghro haffua warit i rådhet med som sielffue wille wara i regementit. Thenne konung Inges drötning heet Ragnild, then man nw kallar helga Ragnild som seyes begraffuen wara i Telgie, och hade the ena dotter som heet Christina, then Sancte Eric fick til hustru.

Segher och then Danska Crönekan at konungen i Danmark Nicolaus, fick ena aff konung Ingas döttrar som heet Margareta, och at en hest slipade thenna konung Inga til dödz ther han hengde med foten i böghlone, Men wora Swenska Cröneker seya endrechteliga at han wardt förgiffuin i Wreta, och war thet Swenske män en dråpeligh skadhe at han så snart aff dagha taghen wardt, och the sörgde hans dödh såsom epter theres fadher.

Thå nw konung Inge dödh war, vthwalde Östgötharne en til konung som heet Ragwald Knaphöffde, hwilken fast annars til sinnes war, än the konungar som nest för honom warit hade. Han war en weldigh man, hogmodhog och stålt, ock som noogh merkiandes är, han hade stoort sinne, och liten fornufft, Ther fore dristade han mykit på sich sielff och wille alt löpa i genom med hoffwudet, och forachtade andra. Han foor i sitt stålta sinne in i Vestergötzland, och forachtade grwdh och gitzlan, än thå at en gammal pläghsedh och landzrätt för honom warit hade, at thå konungen wille fara kring om sitt rike, skulle hwar landzende möta honom med grwdh och gitzlan, thet är, the skulle seya honom fridh och säkerheet til, och foordra honom genom theres landzenda. Men sådana szekerheet forachtade konung Ragwald, menandes at alle skulle så fruchta honom, at grwdh och gitzlan icke skulle behöffuas. Thå Vestgötharne sågho at the med theres landzrett så förachtade wordo, forsamblade the sich emoot honom och slogho honom i hääl i Karlaby widh Scara, åår epter Christi byrdh elloffua hundradh niyo och trettiyo, Sådana endalycht fick then stålte mannen. Gudh pläghar vnderliga handla i werldenne, emoot hoghmodiga förstar setter han offta offuerdåduga vndersåter, bådha parterne, eller och wisseliga enom partenom til forderff, Ther fore warda the land ther som offuerdådugt folk boor vthi, offta vnderkuffuat aff tyranner, onda förstar och

regenter, och twert emoot tyranner plägha få tyranners dödh, och thet skeer jw mest aff theres eeghna tienare eller vndersåter, som med alla Cröneker noogh bewijslighit är. Doch kan man icke giffua vndersåterne ther rett med, at the slå theras herrar och konungar i hääl, ää huru onde the äro, ty the äre icke theres domare i sådana motto, at the skola dräpa them, Ther fore plägha the vndersåter som theras herskap i hääl slå, thet dyyrt noogh betala. Men Gudh som all ting regerar, pläghar straffa then ena skalken med then andra, så at the ther arghe och onde wilia wara, skola jw altijdh haffua thet formodha sich, at en annar skal finnas som them skal offuermechtig warda. Thet pläghar almenneliga wara herrars och försters forderff, at the wilia meera wara fruchtade än elskade aff theras vndersåter, såsom thenne konung Ragwald giorde, Ther fore gick honom illa. Ty at ey är annars mögheligit, än at menniskian jw hatar och haffuer en ond wilia til then hon fruchtar och rädhes före, och wenter sich ondt vthaff, Ther nw monge äre som hata, och ingen som elskar, ther moste thet jw slåå til en ond enda på thet sijdzsta.

Epter konung Ragwaldz dödh, vthwalde then menige man i Östergötzland, then gambla Swerker til konung, epter thet han war en ädhele man med the betzsta i rikit, och till en lijthen rettilse will man besee hans slechte Register. Kättil en ochristen man hade en son som heet Kol, han bleff Christen i sin ålderdoom, och han hade en son som heet Cornicke, och han war thenna Suerkers fadher. Thenne Suerker hade tre söner, Karl som konung bleff, och hertog Hans, och Simon Sijk. Hertog Hans hade tuå söner, Col och Burisleeff, och the bådhe bleffuo konungar, Men Simon Sijk war Ingrid Ylffues fadher och Birger Jerll war hennes son &c. Men then Danska Crönekan talar här om en som heet Magnus född i Danmark, then ther widh thenna tijdh skulle haffua warit konung

här i landet, hwilkin doch mest wistades i Danmark och bleeff ther slaghen. Men epter thet han icke warder insatt i woro Cröneker i bland andro konungar, ther fore låter man thet bliffua med honom, The ther lost haffua at weta hans wesende the mogha läsa then Danska Crönekene. På then tijdhen war en ädhele Jungfru i Norige, then konungen i Danmark skulle haffua hafft, men konung Swerker war honom forsnar, och fick henne sich til hustru, och hade med henne the tree förnemde söner, Karll, Hans och Simon. Thenne konung Swerker stiktadhe Alwastra closter, och läät komma munkar aff fremmande land, bådhe tijt och til Warnem, widh elloffua hundrade och femtiyo åår epter Christi byrdh. Så bleeff thå konung Swerker slaghen aff sin stalswen om Jwla nat emellen Ålabeck och Tolffstadh, thå han skulle fara til Ottosong, epter Gudz byrdh Elloffua hundrat itt och femtiyo åår, och han wardt begraffuen i Aluastra widh höga altaret.

I thenna konung Swerkers tijdh, åår epter Christi födhelse, Elloffua hundrad och fyratiyo, thå bleeff Lybeke stadh först begynnat, och i första hundrade ååren hade han monga herrar, war och wel i fyra och tiwgu åår vnder konungen i Danmark, til tess the listeligha forraskade honom hans slott i frå som han hade ther i stadhen, Ther the Lybeske sedhan giorde itt swartmunka Closter vthaff, och fingo så stora frijheter och priuilegier aff keyser Frederic then andra.

Epter Christi byrdh Elloffua hundrad otta och fyratiyo åår, wart itt Concilium hallet i Lincopung, och ther war tilstädes en Cardinal som heet Nicolaus Albanensis en Engilsk man, then ther sedhan bleeff påue och kallades Adrianus then fierde. Then samme Nicolaus (som en part mena) hade Sancte Henric hijt med sich vthaff Engeland och giorde honom til biscop i Vpsala, och war icke än thå Vpsala Erchebiscops säte wordhet, Ty at ther woro fem biscopar

förra än ther kom noghon Erchebiscop. Then förste heet Euerin, then andre, Nicolaus, then tridhie, Swen, then fierde, Sancte Henric, then fempte, Kopman, och är nogh troendes at tesse fem haffua mest alle warit fremmande män, ty at i en lång tijdh sedhan Christi troo hijt i landet kommen war, wore här mest Engelske och andre vthlendzske biscopar och prester, för ty wort Swenska folk kunde icke så snarth lärdt wardha, at the tiena kunde (besynnerliga så monge som behöffdes) för biscopar och prester, hwilkit och mykit halp ther til, at Tydzske och Engelske drogho mykit på then tijdh offuer eens i tungomålet med the Swenska. Så bära ock the monga Engelska tijdhegierdz böker som här finnas i landet, witnesbyrdh noogh ther til at här haffua monga Engelska biscopar och prester warit, Engelska clockor betygha thet och at the aff Engeland haffua här mykin vmgengilse hafft.

Thå nw konung Swerker dödh war, seyes Östgötharne haffua vthwaldt hans son Karl til konung, Men samma vthwelielse bleeff om intit, ty at then menige man i Vpland, togho en til konung som heet Eric Jedhwardason, then man kallar nw Sancte Eric, och ther aff kom en skadeligh owilie och mykit onth emellan Östgötherna och Vpland. Ty Östgöterna höllo altijd medt konung Swerkers slecht, och Vplendninganar med S: Erics slächt, och then ena slechten gick then andra effter, heela rijket till skadha och förderff. Och thet skedde elloffua hundrade och femtiyo åår epter Christi byrdh, och hade thenne Eric vnga konung Ingas dotter til hustru, och åtte med henne en son som heet Knwt. Och seyes hans fadher haffua warit en rijker bonde, Somblige äro och widh thet sinnet, at han war födder aff konunga släkt, Men ther ligger fögha macht vppå, hwad slekt han war vthåff. Thet war honom ingen wanhedher, at han war en bonda son, vtan thet war honom heller en stoor ära, at han som aff ringa släkt födder war, skickade sich så wel,

at hwar man hölt honom ther godh fore, at han motte wara theras konung. Then man är ädhele noogh, som för sitt dygdesama liffuerne warder ädhele reknat, och thet är fögho ära, Ja, thet är stoor skam, wara född aff höga släkt, och icke skicka sich ther epter. Thet är ära, at en ringa man för sin dygd skul warder vpsatt, Och thet är stoor neesa wara högdt vpkommen och bliffua for sin odygd skul nidher satt. Dygden gör mannen ädhela, ää hwad han är på byrdennes wegna, höög eller låågh. Om thenna konung Eric är mykit scriffuit, huru eerliga och wel han sich skickat haffuer i sinno konunga embete. Ja, thet är icke vnder, at om the konungar och förstar warder wel talat som stella sich wel emoot theras vndersåter, The äro monge som niwta them mykit til godhe, Ther fore ära the ock monge som tala wel om them, ock bliffuer sååå theras godha rykte, epter mongens mandz witnesbyrdh i Crönekerne vpteknat androm til epterdömelse. Så kan thet och icke annars wara, än at thenne konung Eric moste jw haffua warit en from dygdesam man, mädhan han aff så ringa släkt wardt så eendreghteliga vthwald til konunga ståått, och reknades bettre wara än konung Swerkers son, Karl, som Östgötharne vthwalde. Och warder i hans legende noogh foregiffuit om hans godha vmgengelse, besynnerliga warder ther berördt at han mykit heller wille wara sina vndersåtar til lettelse än til tunga. Ty läät han them behalla qwart inne med sich, thet han med retta motte haffua vthkrafft, och sade sich haffua noogh aff sina eeghna äghodelar, Andre skulle wel komma epter honom, som theras äghodelar intit spara skulle. Samma åår han nw konung war worden, tenkte han til at forwijdhga Christi troo in i Finland, foor för then skul tijtt med itt stoort taal folk, och hade Sancte Henric som biscop war i Vpsala med sich, kom så til slaghs med Finnarnar, bleeff them öffuermechtigh, och toogh them sedhan til nådhe och wenskap,

och läät predika Gudz ordh for them. Och thå han foor heem i gen, läät han biscop Henric bliffua ther qwar, for theres biscop och predikare, hwilken och året ther epter slaghen bleeff, som war Elloffua hundrad itt och femtiyo åår epter Christi byrdh. Sedhan begynte konung Eric achta hwad som här i rikit behöffde bothas och bettras, ock giorde mong nyttogh lagh och stadhgar, then meniga man til gagn och betzsta, Men hwilken the laghen äro i bland annor lagh som wij nw bruke, kan man icke retzliga seya, för ty laghen haffua offta sedhan wordet förwandlat. Berörer doch konung Birger i sinne laghboock om hin helga konung Erics lagh, Almenneliga pläghar man och tala om Sancte Eric konungs lagh. Thå han nw regerat hade i tiyo åår satte sich vp emoot honom en aff Danmark som heet Henric Skötlare med sinom son, then ther Magnus heet och äro somblige widh then mening, at Karl, konung Swerkers son skulle haffua warit ther i rådh med, epter thet han hade til forenne warit vthwald til konung. Samme Henric och Magnus med theras tilhengiare, kommo draghandes til Östra Arus som nw kallas Vpsala, ther konung Eric war och intit ondt formoodde sich, ty hade han icke heller sitt folk tilstedes. Ther slogho the honom i hääl, Och satte så förberörda Magnus Henricson til konung i gen, lika som then ther rett hade til rikit, epter thet hans modher, Ingrid widh nampn, war konung Ragwaldz dotter aff Swerige. Och bleeff konung Eric slaghen, epter Christi byrdh, Elloffua hundrad och sextiyo åår, och han wardt begraffuen i Vpsala. Men när thet ryktet kom kring om landet at konungen dödh war, wardt stoor sorgh och ångest i bland folkit, och hwar i sin stadh tenkte til at hempnas ther offuer, Ty forsamblades mykit folk, först aff Helsinga land ther konung Erics eeghit folk med war, och sedhan aff monga andra landzendar. Seyes ock Karl, konung Swerkers son haffua warit med, icke för then

skul at han wille hempnas konungens dödh, ty honom tykte wel wara at han dödh war, vtan på thet han aleena motte bliffua konung, ty han hade som en part meena widh tw åår för en konung Erich bleeff slaghen, häffuit sigh vp för konung. Thå nw the aff alla landzendar sich församblat hade, slogho the til fornemda Magnus som sich för konung vphäffuit hade, wordo honom offuermechtuge, och lagde honom och hans hoop nidh, icke longt i frå Vpsala, ther nw står Danmarks kyrkia, hwilken som synes haffua fått nampn ther aff, at the Danske wordo ther slaghne. Så miste thå samme Magnus thet genom swerdh, som han med swerdh intaghit hade, Ty thet pläghar gent så henda, at thet som man weldeliga med swerdhe intagher, thet moste man altijdh med swerdhe förswara, och på thet sijdzsta genom swerdh skilias ther i frå.

Thå Magnus Henricson war taghen aff dagha, bleeff Karl, gamble konung Swerkers son, konung, han regerade sachtmodeliga och hade fridh med Danmark, han stichtade Wreta closter, åår epter Gudz byrdh Elloffua hundrad tw och sextiyo. Så hade och han och her Vlff hertoge i Swerige med honom theres budh til Room och bestelte thet så med påuan som war Alexander then tridhie, at widh Vpsala kyrkio skulle wara Erchebiscops säte, hwilkit samme påue och så stadhfeste, och bödh vppå at the biscopar som woro i Scara, Lincöpung, Strengenes och Vesteråårs, skulle wara vnder biscopen i Vpsala såsom vnder theras retta Erchebiscop. Om biscopen i Vexiöö warder intit berördt i påuans breff, kan henda at han haffuer än thå bliffuit vnder Erchebiscopen i Lwnd, såsom the andra biscoperne ock wore förra än Erchebiscop bleeff i Vpsala, I Åboo war icke än thå biscops säte wordet. Then förste Erchebiscop i Vpsala heet Staphan och war en munk vthaff Alwastra och bleeff Erchebiscop, epter Gudz byrdh, Elloffua hundrad try ock sextiyo åår.

åår. Så epter thet här nw bleeff berördt om hertog Vlff, syntes behöffuas at noghot talat worde om hertogar, Ty skal man weta, at fordomdags haffua här monga hertugar warit i landet som bådhe aff thet som tilförenne sacht är, så och här effter nogh merkias kan. Och såsom konungarne haffua scriffuit sich för Sweriges konungar, så haffua och hertogarne scriffuit sich för Sweriges hertogar, och epter som thet synes aff gambla laghböker, haffua the wordet kallade Jerlar, doch gör then Norska laghboken åtskildnat emellen Jerl och hertuga. I Engeland och Scotland är Jerl så mykit som Greffue. Thå nw thenne konung Karl i siw åår eller noghot meer regerat hade, föll Sancte Erics son, Knwt, honom öffuer, och drap honom på Visings öö, för thet at han hade warit i rådhe med at hans fadher bleeff slaghen, och han wardt begraffuen i Aluastra i sins fadhers konung Swerkers graff, epter Christi byrdh, Elloffua hundrad och otta och sextiyo åår.

Ther epter bleeff Knwt, Sancte Erics son, konung och han hade tilförenne warit i try åår landflychtig i Norige och kom så til macht at han slogh konung Karl i hääl, som honom (til ewentyr) aff landet vthdriffuit hade, och hade warit i rådh med at hans fadher dräpin wardt. Sloogh samme Knwt och twå andra konungar i hääl, then ene heet Kool, then andre Risleff eller Burisleeff, och tesse bådha wore hertog Hanses söner, konung Karls brodhers söner, som strax then ene effter then andra haffua vordet vpsatta för konungar, emooth konung Knwt. Men han öffuerwan them och drap them bådha, och med stoort arbete och swerdzslagh kom han til rikit, ty the woro monge som stodho honom emoot, doch gick han thet i genom. Och thå haffuer wisseliga stått illa til här i landet, ther så monga konungar wordo slaghne, ty the haffua warit starke på bådha sidhor, och är noogh troendes at konung Knwt haffuer hafft them aff Vp-

land med sich som hans fadher hade taghit til konung. Och konung Karls släkt som stodho honom emoot, haffua hafft Östgötharna oc (til ewentyr) flere landzendar med sich, ther itt mechta moordh moste wara skeed aff, här inbyrdes i rikit. Och är thet doch thet fatigha rikit som strijdhes om, och skadhan lijdher, Men hwar the som hoffuuden äro, wille rett besinna hwad fara och farligheet herradöme haffuer inbära, och hwilken en hard reginskap them tilstunda wil för theres regemente, the skulle wel mindre strijdha om land och rike än the göra, Ty the moste jw en gong göra gudhi reginskap, huru the hans almoga regerat haffua. Folkit hörer gudhi til och icke them, och är thet itt jemmerligit ting, at en dödelig och skröpelig menniskia skal begiera herradöme med så mongs mandz blodh och lijfflåt, Doch thet är en plågha ther gudh straffar land och rike med. Thå nw konung Knwt alla sina fiender offuerúunnet hade, regerede han med fridh i try och tiwgu åår, och bleeff så dödh och begraffuen i Warnem, epter gudz byrdh Elloffua hundrad tw och niyotiyo åår. Och skal man här merkia, at Sancte Erics släkt och konung Karls släkt haffua i en long tijdh ymse regerat, stundom then ena och stundom then andra, som wij fornimmandes warde här epter, kan henda at bådha parterne haffua i så motto wordet foreenadhe, eller trengde the sich och ther til, hwar om annan, och thet haffuer thå icke skeedt vtan med stoort obestond. I konung Knwtz tijdh bleeff Erchebiscop Staphan dödh, som förste Erchebiscop war i Vpsala, och wardt begraffuen i Alwastra, Elloffua hundrad och fem och ottatiyo åår epter Christi byrdh, Och then som epter honom bleeff Erchebiscop heet Johannes, honom slogho Estar i hääl widh Almarstäk, och brende vp Sichtuna, Elloffua hundrad siw och ottatiyo åår epter Christi byrdh. Elloffua hundrad och siwtiyo åår epter gudz byrdh, begynte Rostock befestas til en köpstadh, Och sextan

åår ther epter begyntes Riga i Liffland. Thenne konung Knwt giorde ock noghor besynnerlig lagh, såsom hans fadher för honom, hwilken i bland Östgötha laghen finnas bescriffuen.

Epter konung Knwtz dödh, bleeff Vnge Swerker, konung Karls son, taghen til konung, han war en degheligh, snel och förstondigh man, och regerade fridsameliga i long tijdh. Men på thet sijdzsta, aff thet haat och affwund som war emellan hans släkt och Sancte Erics släkt, gick han til och sloogh konung Knwtz söner i hääl i Elia åårs, hwilkit han vtan twiffuel giorde för then skul, at han och hans släkt skulle bliffua frijt widh rikit, Doch kom en aff konung Knwtz söner vndan och flydde til Norige, och war ther halff tridhie åår, och hans nampn war Eric. Men aff then omilda gerning som konung Swerker giorde, wordo Vplenske män ganska wredhe och illa til fridz, så at the på thet sijdzsta satte sich vp och begynte feygda med honom, Och ther haffuer Eric konung Knwtz son med warit, och som noogh troendes är, kommet thet örligh på gång. Thå konung Swerker thet förnam, hölt han sich in til konung Waldemar i Danmark, och begierade hielp aff honom, Doch wore altijdh bettre så skicka sich at fremande hielp intit behöffdes. Så sende thå konung Waldemar honom itt stoort taal folk til vndtsettning, och capiteneren för folkit heet Ebbe Sånason, Och så kom thå konung Swerker, med sitt Danska folk, til slaghs med the Swenska i Lehena i Westergötzland, och wardt ther aff slaghen, och the Danske wordo ther så slaghne och förskingrade, at barn epter barn wiste seya ther aff. Ther bleffuo Ebbe Sonason och hans brodher Laurentz slaghne, och konung Swerker flydde med thet fögho folk som han i gen hade, Thetta skedde tolff hundrade och otta åår epter Christi byrdh. Så försterkte han sich på nyyt och epter tw åår kom åter til slaghs med the Swenska på Gestilreen, ther

bleeff han sielff slaghen med hertog Folka och monga andra, Och wardt konung Swerker begraffuen i Aluastra Tolff hundrade och tiyo åår epter Christi byrdh. Thenne konung Swerker gaff Clerekrijt här i Swerige then frijheet at the icke skulle stå til retta på ting och stempno, vtan for theras biscopar, och han synes wel haffua warit then förste i bland Swenska konungar som thet giordt haffuer. Epter Christi byrdh tolff hundrad och tw åår bleeff hertogh Birger then förste dödh, Erchebiscop Pedher bleeff dödh anno domini Mcxcvij, Erchebiscop Olaff Lambatunga dödde anno domini Mcc.

Ther epter wardt Eric konung, som war konung Knwtz son, och Sancte Erics sonason, han regerade wel och fridhsameliga, och han hade konung Valdemars dotter aff Danmark til hustru, och hon heet Rikitza, som en part meena. Och war mechta godh tijdh i landet så lenge han regerade, Gudh pläghar gänt läta sijn welsignelse gå öffuer land och rijke för froma förstar skull, som nogh är troendes at här skeedde. Och thå konung Eric i siw åår regerat hade, bleeff han dödh på Visinxöö, och wardt begraffuen i Warnem i sins fadhers graff, epter gudz byrdh tolff hundrade och sextan åår. Epter Christi byrdh tolff hundrade och otta åår bleeff Stråleſund funderat. Anno domini Mccxix dödde Valerius Erchebiscop i Vpsala. Anno domini Mccxx bliffuo hertog Karl och biscop Karl i Lincöpung slaghne i Rotala aff heedningom. Och skal man här weta at i fortijdhen pläghade heedningar, Estar och Kareler, och til ewentyr, Prytzer ock Wender med, göra stoor skadha här in vppå landet, och war Östresiön altijdh full med siöröffuare, ty at the Vender, och vtan twiffuel flere heedningar som kring om Östrasiöön bodde, haffua hafft then mening at the loffliga motte ägha alt thet the kunde röffua sich til i frå fremmande folk. Ther fore wore the och altijdh i siöön och giorde infall bådhe til Swerige ock

Danmark, Och förra än Stocholm wardt bygdt pläghade the med theres sneckior löpa in i Mäler och göra them stoor skadha som boodde ther om kring. Och som til förenne berördt är at Estarne slogho Erchebiscop Johannem i hääl, Så slogho the och en hertoga i hääl widh Askanääss på Ekeröön, hwilken ther heet hertog Hans, och hade han vthe warit i niyo åår och strijdt med Ryssar och Ingrer, och then första natt han heemkommen war, bleeff han aff Estarna slaghen. Men hans hustru kom vndan in til Hundhammar, och församblade med hast itt taal folk til hopa, och läät falla Estarna offuer på Esta skäär, som nw kallas Estaklippa, ther bliffuo the alle slagne. Thetta haller then Swenska Crönekan inne, Men hon giffuer icke til kenna vnder hwad konung thet skeedde, om thet skedde på samma tijdh Erchebiscopen bleeff slaghen, eller och sedhan eller för, thet kan man icke weta, kan hända ath thenne hertog Hans haffuer warit gamble konungh Swerkers son konung Karls brodher. Anno domini Mccxxiij thå läät konung Valdemar i Danmark then andra aff thet nampnet byggia Reffle, och twingade Estarne vnder sich och bestelte thet så at the anammade Christi troo och lärdom.

Epter konung Erics dödh bleeff konung Swerkers son konung, som kallades Johan vnge, och Johan milde, han gaff Clerekrijt ock noghro besynnerliga frijheeter såsom hans fadher för honom giordt hade. Men han war ey konung meer än i try åår, och bleeff han dödh på Visinxöö och begraffuen i Aluastra, tolff hundrad och tw och tiwghu åår epter Christi födelse tijdh.

Ther epter wardt Eric Lespe konung, som war konung Knwtz sonason, han war födder aff konung Eric och drotning Rikitza, konung Valdemars dotter aff Danmark. Han bleeff crönter til konung, tolff hundrade try och tiwgu åår epter Christi byrdh, och war han halter och lesper, aff hwilkit han och kallades

Eric Lespe, han war en froom och rettferdigh man, och skaffade hwariom och enom lagh och rätt i rikit. Och han hade tree systrar, Een heet Elin och hennes man heet her Knwt och war en snell och fornumstogh man, och han war aff Folkunga släkt. Then andra heet Märeta och hennes man war her Niels aff Toffta, och war en froom och räthferdig man och hade en son medt henne som heet Abiörn, samma Abiörn hade en son heet Vlff, men Vlffs son war Karll, som war laghman, en booklärd mann. Men the Folkungar stodho mykit ther epter, at theres skylman fornemde her Knwt skulle warda konung, epter thet han war bådhe ferdogh til alla sina lemmar och weltalande, Ther före begynte the storliga forachta konungen, och kom på thet sidzsta til en openbara feyde och skedde itt stoort slagh emellen them, och konungen i Olastrum, åår epter Christi byrdh tolff hundrade niyo och tiwgu. Ther bleeff konung Eric aff slaghen och flydde til Danmark, och strax hooffuo the Folkungar theres her Knwt vpp för konung i Swerige. Men hans konungadöme warade icke lenge, ty at konung Eric församblade sich mykit folk i Danmark och kom snarliga in til Swerige i gen, och kom så til slaghs med sina fiender widh Sparseter, och fick ther offuerhandena, ty her Knwt the Folkungars konung wardt ther sielff slaghen, med alt sitt betzsta folk. Men Holenger hans son, som en war aff the ypperste i bland Folkunga släkt, flydde in i Gestringa land, doch bleeff han fången, och konung Eric läät hugga hans hoffuud aff, och epter som han sielff begierat hade, wardt han begraffuen i Skogh closter. Och thet rykte gick sedhan vth, at stoor Jerteekn skulle skee widh hans graff, som thet bewijsa skulle at han war en helig man, doch ware ther om huru thet wara kan, gudh är hans domare, Men thet är jw openbart at han war en vprorisk man emoot sina retta öffuerheet, och förde åwoghan sköld emoot sin retta herra och konung, för

hwilkit han och, som thet borde sich, straffat bleeff. Thå nw konung Eric hade så offuerwunnet sina fiender, kom han til roligheet i gen, och gaff så then tridhie sina syster, som heet Ingeborgh, enom som heet Birger aff Bielbo, then man pläghar kalla Birger Jerl, ty han bleeff sedhan hertoge i Swerige. Hans fadher heet Magnus Minneskiold, och hans modher Ingrid Ylffwa, som för berördt är. Thenne Birger aff Bielbo war konung Erics största bestond i rikit, emoot alla them som olydoghe woro, och stoodh regementit mest i hans händer, ty at konungen war sielff eenfaldig, och kunde icke mykit wel tala, Men Birger Jerl war en forstondogh och weltalande man, ther fore brukade konungen honom mest. I thenne konung Erics tijdh widh tolff hundrad och fyratiyo åår epter Christi byrdh, kom itt påuans sendebodh hijt in i rikit som heet Guilhelmus Sabinensis, hwilkin ther mykin reformering och forwandling giorde med clerekrijt här i landet, och han giorde ther forbodh vppå at presterne icke skulle wara i echteskap, ty at alt in til then tijdhen hade thet tilstadt warit, at the prester som ther hade lost til, motte giffua sich i echteskap, hwilkit aff then Sweriges laghboock som thå brukades i Vpland noogh merkiandes är, then ther om presta och biscops arff, så inne haller ordh frå ordh som här epterfölier. Döör Swensker prester, taki barn hans arff och orff, är ey barn til, taki then arff och orff honom är nester och kyni kunnaster, Döör Vtlendzsker prester Ensker eller Dansker, taki biscoper arff och orff, Döör Swensker biscoper, taki barn hans arff och orff, ära ey barn til taki then arff och orff som honom är nester och kyni kunnaster, Döör Vtlendzsker biscoper stondi arff och orff vndir staff och stool. Teslikes berörer och then gambla Östgötha laghboken om biscops skaparffwar, thet är biscops brystarffuar, Bekenner och fornemde Guilhelmus i then stadhga och forbodh som han giorde om prestas gifftermåll, at the gåffuo sig vppenbarligha

i ectheskap, thå han kom hijt i landet. Anno domini Mccxxxiiij bleeff Erchebiscop Olaff basatömer dödh, hwilken ther war konung Erics skyldman, och strax epter honom wardt Jerler Erchebiscop, then ther rwmet gaff swartmunkom til closter i Sichtuna. Anno domini Mccxlviij begynte Vismar warda bygdt. Samma åår bleeff hertog Vlff dödh som war Sweriges Jerl, Om thet året wardt ock forberörde Holnger hals huggen. Widh samma tijdh war Lybeke stadh bestallat aff konungen i Danmark och greuen i Holsten, och thå kommo the Swenske, Lybeke til vndtsetning, och lupo med theras skip sönder ena kedhio, som konungen i Danmark hade låtit göra öffuer Trauen at the aff stadhen icke skulle komma vth i siöön med theras skep. För samma vndtsetning skul, haffua the Swenske altijdh warit tollfrij i Lybeke, epter som man aff itt gammalt rykte offta hördt haffuer.

Thå nw konung Eric war kommen til roligheet, begynte han settia sitt sinne ther epter at the aff Tawastaland skulle vmwende warda til Christi troo, for ty the giorde altijdh stoor skadha in vppå the Christna. Ther fore forsamblade han mykit folk, och giorde sin mågh Birger Jerl til höwidzman för altt folket, och lääth them så med then redho som ther til hörde, dragha offuer til Finland, ther kom thå Birger Jerl til slaghs med Tawastarne och bleeff them offuermechtig så at the gåffuo til fluchtena. Men han läät förfölia them, doch med sådana wilkor, at alle the ther wille bliffua Christne, them gaff han fridh både til lijff och godz, the andra läät han ingen fridh haffua. Och än thå at ingen kan med swerdz macht warda twingat ther til at han skal bliffua en rett Christen aff hiertat som thet böör wara, Så kunna doch herrar och förstar twinga them som hårdnackade äro, ther til at the moste til låtat at Gudz ordh predikat warder, och ther som thet predikat warder bliffua thå, genom sama predikan, godhe Christne.

Hwar nw Birger Jerl så giordt haffuer, at han haffuer låtit komma godha predikare, til thet folk som han med swerdh vnderkwffuat hade, thå haffuer han giordt som en rett Christen förste. Och vppå thet at Tauastarne skulle teste bettre kunna hallas i twång, epter thet the woro itt hardnackat folk, ther fore läät han byggia ther itt feste när them och kallade thet Tauastaborg, thet man nw kallar Tauastahws. Men mädhan Birger Jerl war i Finland, bleeff konung Eric dödh, epter Christi byrdh, Tolffhundrade och femtiyo åår, på kyndermesso dagh, och strax ther epter gaff hans drottning sich i Gudhems clöster. Och war på then tijdh här i landet en merkelig och högberyktat man som heet her Joar blåå och boodde på Gröneborg icke longt i frå Eneköpung, hwilkin ther högt reknat och mykit hörd war i bland then meniga man i rikit. Han gick til med flere godha mändz rådh som i then sack boorde tilsporda wara, och vthwalde Junkar Waldemar Birger Jerls son til konung, epter thet han war framledhna konung Erics systerson. Men thå Birger Jerl fick the tidende til Finland at konung Eric dödh war, wardt han och the med honom woro stoorliga bedröffuade, Och thå alt war bestelt i Tauastaland som ther vthrettas skulle, foor han heem i gen, och kallade samman alla the yppersta i rikit, och spoorde them til, hoo ther hade i hans fråwaru så dristigh warit at han hade taghit hans son som än nw war itt barn, til konung, honom som fadheren war oåtspordt. Och war han ganska illa tilfridz med thet som giordt war, ty han wille sielff haffua warit konung, effter thet han war på sinne modhers wegna Ingrid Ylffues, aff konung Swerkers slecht, och effter thet at konunga wellet hade nw i en tijdh lång gått ymsom emellan konung Swerkers och S: Erics slecht, wille han nw haffua kommitt ther till, som thå (till effuentyr) then eendeste ighen war aff konung Swerkers och S. Erics slecht. Thå swarade her Joar blåå, at

thet som giordt war, skeedde icke for then skul at the i noghon motto forachtade samma Birger Jerl, ty at the wel wiste honom wara skickelighan noogh til konung, Men epter thet han nw war en framlidhen och alderstighen man, ther fore togho the hans son til theres konung, forseendes sich ther med icke göra honom noghon neese som fadhren war, at the togho hans son til konung. Och epter thet at Birger Jerl icke än thå wille giffua sich til fridz, Sadhe her Joar blåå ytterligare til honom, hwar tw icke äst til fridz med thet som giordt är, så gör aff thin son hwad tich teckes, wij wilie forsee oss om en annan konung. Thå tijgde Birger Jerl ena stund och sporde them åter sedhan til hwarest the wille få sich konung, epter thet the jw icke kunde vtan konung wara, Thå swarade her Joar Vndan thenna kiortelen som jach haffuer pååå mich wilie wij få en konung. När Birger Jerl thet hörde, befruchtade han sich, at både han och hans son skulle mista konunga dömet, ther fore gaff han sich til fridz med thet som giordt war med hans son. Och wardt konung Valdemar crönter i Lincöping, epter Christi byrdh Tolff hundrade itt och femtiyo åår, och ther med stillades then trettan som hade warit emellan konung Suerkers och S. Erics slecht, ty konung Waldemar war på fädhernet aff konung Swerkers och på modhernett aff S: Erichs slecht. Och hade Birger Jerl fyra söner, Then eldste war Valdemar som war vthwald til konung, Then andre heet Benct, Then tridhie Magnus, Then fierde Eric, hwilke alle så vnge wore at the intit regemente förestå kunde. Ther fore wardt en gammal riddare skickat ther til, at han skulle lära och tuchta konungen til thet betzsta, så lenge han komme til moghen ålder, Men Birger Jerl skulle achta på regementit i rikit. Thå begynte åter Folkunga slechten mykit forkoffra och forsterkia sich och giorde mykit ondt i landet, Än thå at hertog Folke war en froom och redelig man, ther the hade

theras vrsprung vthåff. Och theres öffuerste capitener war en som heet Junkar Karl, then ther mest satte sigh vp emooth hertog Birger, för huilkin sack skull, han stodh ther effter i monge handa mottho, at han kunde tagha samma Junkar Karll aff dagha. Och kom på thet sijdzsta til openbara örlig emellen the Folkungar och Birger Jerl, och the Folkungar beleghrade sich med itt mechta stoort taal folk widh Härwadz broo, ther kom Birger Jerl emoot them med mykit folk, och hade med sich biscop Col och flere som höllo med honom. Ther kommo the thå til dachtingan, och Birger Jerl, biscop Col, och flere som höllo med honom, sagde the Folkungar frij och szeker leyde til, ther monga swåra eedher giordes vppå, at the skulle komma offuer broona med them til ordha, hwilkit och så skedde, Ty at the Folkungar förläte sich på then leyde och szekerheet som them tilsagd wardt besynnerliga för the swåra eedhar som biscopen ther vppå giorde. Men så snart at the kommo offuer broona, läät Birger Jerl tagha them widh halsen och hugga hoffuudet aff them, Och thå wardt Folkunga slechten så forlagd at hon epter then dagh aldrig retzliga kom til macht i gen. Och än thå at hertog Birger war en merkelig förste och haffuer mykit gott skickat och bedriffuit här i rikit, Så är han doch icke prisandes i thetta stycket, ther han så forrädeliga toogh thenna Folkungar aff dagha, ty at man är och plichtig halla sina fiender troo och sanning. Och hwar ordh och ära icke hallas skulle, emellen them som fiender äro, thå wore inghen wägh eller middel til noghon godh fridh eller vpslagh, Ther fore moste man jw halla them troo och äro, och jw besynnerliga när ther gåå eedhar emellen. Och än thå at så är for itt almenneligit ordh språck vpkommet, at man pläghar seya, Forrädhare skal man med forräderij winna, Så moste thet doch med beskeedh förstondet warda, Ty thet är jw aldrigh lofflighit at förrådha noghon med falska eedher. Gudh

haffuer then domen kort aff sagt, at man icke skal bruka hans nampn fåfengt, hwarken emoot frynt eller fienda. Förräderij är en sådana ǫdygd, at ther skal höra mykit til, om hon skal kunna bliffua lofflighen. Ja, ther hörer konst til at så förswara förräderij at thet bliffuer ostraffeligit, och thet kan retzliga aldrig skee, Ty at thet man segher sinom fienda til på sina äro, sanning och Christeliga troo, och kallar gudh ther med til witnesbyrd, thet är man wisseliga plichtig at halla honom, än thå han wore förrädhare. Annor middel moste man sökia ther til, at leggia woro förrädhare nidh med, än falska eedher, äro och sanning, Man haffuer jw icke thå wel offuerwunnet sin förrädhare, när man är en sådana man worden som han är. Oss är icke strax loffligit at göra orätt, at oss är orätt skeedt. Jach må icke för then skul stiela i frå min granna at han haffuer stolet i frå mich, Jach skal sökia the middel som ärlighen och förswarlighen äro ther han må straffas med. Doch lagh pläghar liggia i spiwtstongs enda, och then wil altijdh behalla retten som markena behaller, och then moste haffua orett som vnder ligger, thet haffuer så altijdh warit werldennes lopp, Men Gudh warder doch i sin tijdh låtandes honom skee rett som rett haffuer. Och thetta giffuer man them til at widhare besinna som med krijgs handel vmgå skola hwad the ära theres fiender plichtoge, Och nw wilie wij komma til woro materie i gen. Thå nw thenne Folkungar så wordo aff Birger Jerl förrådde, war Junkar Karl icke ther med tilstedes, och ther fore lagde sich ther monge emellen, at han och Jerlen wordo forlijkte, doch bleeff ther icke större wenskap vthaff, än at hwar therå gick epter annars lijff. Men epter thet at junkar Karl icke kunde szeker wara här i landet, ther fore rådde hans wener honom ther til, at han skulle giffua sich vthaff landet så lenge bettre kunde warda, Och så gaff han sich til Korsherranar i Prytzen, och war så en tijd med

them i en slachtning emott the Lettoger, och ther bleeff han slaghen, Och thet war then tijdhende Birger Jerl gerna hörde. Och epter thet at konung Waldemar war nw så til ålders kommen at han skulle gå på gifftermåål, Ther före hade Birger Jerl sin bodh til konung Eric i Danmark och bestelte honom hans dotter Sophia til hustru, och wardt bryllopet, med sådana pråål som ther til hörde, hallet i Jeneköpung. Och än thå at Birger Jerl war nw en gammal man worden, så regerade han doch landet så lenge han liffde, och förwandlade han mong stycke i Sweriges lagh, Och mong stycke satte han in i laghen som ther icke förra woro. Han skickade thet så at systeren skulle gå till arffz med brodheren, hwilket i Göthalanden tilförenne icke skeedde, Han skickade och så, at then skulle wara biltogh, som androm gör heemsökn, Han besinnade, at thet war icke rett, som tilförenna i en long tijdh hade brukat warit, at then som skuld gaffz i mörka och twiffwelachtiga saker, han skulle wäria sich ther med, at han bära skulle itt heet och glödhande Jern, som tilförenne omtalat är. Ther fore skickade han annor sett at vthleta sanningena, som then Östgötska laghboken inne haller, then ther seger at Birger Jerl lagde vthåff jernbyrdena, och mykit annat haffuer han stadgat som hwar och en wel see må som lääs then Östgötska laghbokena.

Och epter thet at Estar, Ryssar, Ingrer, Careler och flere fremmande folk pläghade altijdh löpa med theras skip och sneckior in i Mäler, göra them stoor skadha som ther om kring boodde, Ther fore läät Birger Jerl byggia Stocholms slott och stadh, som itt lås wara skulle för Mäler, hwilken och än i dagh så är. Doch haffuer icke stadhen stoor warit i förstonne, Men tw torn woro först bygd, itt widh nörra ström thet nw är slottet, och annat tornet widh södhra ström, ther swartmunka clöster stodh, ty at ther hart in til gick södhra ström på then tijdh. Och så gingo

twå mwrar vth i frå thet tornet som war widh nörra ström in til thet tornet som war widh södhra ström, Then ene mwren westan til och then andre östan til, och emellan the twå mwranar war stadhen, thet man än nw kallar innan mwra, Men sedhan med tijdhen är stadhen förökader vtan mwranar som för öghon är. Thå hertog Birger hade på sins sons konung Waldemars wegna regerat landet i femtan åår, bleeff han dödh, och wardt begraffuen i Alwastra, epter Christi byrdh tolffhundrade och sex och sextiyo åår.

Thå nw Birger Jerl dödh war, begynte konung Waldemar sielff ståå rikit fore, och the andre hans brödher när the hade fåått hwar sin arffwa deel, begynte hwar ramma sitt betzsta, och hwar thera fick jw någhon deel aff rijkit. Magnus bleeff Swerigis hertoge, och fick Nycöping med Södhermanna land och annat meer som han begierade til sit hertoga döme. Junkar Eric fick och land och lään, Men theres brodher Benct wardt hertoge offuer Finland. Och än thå at Waldemar som then eldzste brodheren war, war konung offuer heela rikit, Så war doch hertog Magnus mykit skickelighare til förstond och regemente. Och han förde jw szå stoort pråål och ståått som konungen sielff, och höldt mong merkelig ridderspel i sin gåård, med torneij, stekende och brekende, med hwilket han öffuade sina tienare och giorde them skickeligha i krijgs handel. Ja thet hörer och en rettsinnog första til, at så öffua och temia sina tienare medhan fridh är, at the weta huru the skola skicka sich thå örligh kommer, Och haffua froma försters hoff i fortijdhen warit så som skolar, ther man haffuer lerdt tokt och godha sedher och i all erligh stycke wara skickelig, Och ther aff är thet kommet, at then ther tokt och sinne wiste, pleghade kallas, höffwisk, thet är, han hade warit i hoffuet och lerdt godha sedher. Och giffua Crönekerne noogh tilkenna, huru herrar och förstar öffuade och brukade theres tienare i fortijdhen, Och ther studerade

the dagliga vppå, huru the skulle möta theres fiender i markenne. Somblige finnas så flijtige haffua warit, at ää hwarest the ridho eller wandrade, thå beskodhade the jw alla beleghligheeter i markenne, med bergh, dalar och sletter, och haffua strax besinnat och öffuertenkt, huru the skulle bära sich ååt, om theres fiender hade sådana bergh, daal eller sletmark inne, Eller och huru the skulle forswara sich om the sielffue sådana platzer inne hade, aff hwilkin dagligh betenkning och offuerweghning the wordo så skickelige, at ää hurudana plaan thet war som the kommo med theres fiender til slaghs vppå, thå hade the jw til förenne offuertenkt, hwad the göra skulle. Och aff sådana öffning och brukning bliffuer en ey aleenast skickelig til at weta hwad han göra skal, vtan han bliffuer ther och dristogh vthaff, Then är jw altijdh dristoghare som weet hwad han göra skal, när om trenger, än then som thet icke weet hwad han göra skal. Man warder vnderstundom trengder och offuerfallen aff fienderne på the platzer ther ondt är til at förswara sich, hwar thå icke är gott rådh och forstond med, så warder man förscrekt och faller i förtwijfflan. Ther fore hörer ther mykit til at wara en rett strijdzman, honom warder icke altijdh tilstadt at han fåår vthwelia sich sielff hwad plan han skal strijdha vppå, han moste tagha tijdhen som han kommer. Men thet är konst weta skicka sich epter leghligheetenne, och then ther sådana konst haffua skal, han moste öffua sich ther vppå. Ja gudh må förbarma sich öffuer then strijdzman, som thå skal först lära thenna konstena när han kommer för fienderne, Om fienden skal lära oss strijdha, så will wårdt kindbeen swijdha. Och ther före giorde thenne hertog Magnus som en rettsinnogh förste i thet stycket, at han öffuade sina tienare i ridderspel, ther the wordo skickelige i genom til at manliga bewijsa sich for sina fiender, Ty at thet är ingen ringa konst wara en rett strijdzman. Dragha

godha werior är icke konst, thet kan och en slett bonde göra, Men kunna bruka them, ther hörer konst, mödha och arbete til. Och skal en strijdzman thet besinna, at såsom honom är swerdhet befalat aff gudhi til at straffa ther med the onda och förswara the godha, Så är honom och wisseligha thet med befalat, at han skal öffua sich ther vppå huru han thet bruka skal, Ty at then som ena befalning haffuer han moste jw weta hwad hon kräffuer, och huru hon brukas skal, annars gör han henne icke fyllest.

Epter thet nw hertog Magnus höldt sitt hoff så skickeliga, hade monge lost och wilia til at tiena honom, och för then skul wexte han meer och meer til, så at konungenom begynte thet mishaga, och kom så en osemia them emellen, ther drotning Sophia och mykit med tilhalp, ty hon war hogmodig och stoorsinnat, och skickade sich icke som en froom förstinna böör at göra, then ther all ting skal leggia til thet betzsta. Vtan hon försmådde så konungens brödher, at hon aldrig wilde wörda sich til at tala itt wenligit ordh med them, och aff rett förachtilse, spott och spee, gaff hon them wedhernampn, så at hon kallade hertog Magnus, Ketzlabötare, epter thet han noghot swarter och magher war, Och Junkar Eric kallade hon, Inte, ther hatet bleeff jw större och större vthaff. Och noghon tijdh tilförenne bleeff konung Eric i Danmark, drotningenes fadher i hääl slaghen aff sinom brodher Abel, och han hade twå ogiffta döttrar epter sich, then eena heet Agnes, then andra Jwtta. Thenna samma Jwtta begynte trengta och åstunda ther epter at hon motte komma til sina syster drotning Sophia, Och än thå at hennes förmyndare stodho ther emoot och wille läta henne komma til sådana gifftermåål som henne höffdes, Så stoodh hon doch widh sitt sinne at hon wille fara til sina syster, och sade sich wilia leffua i jomfrudoms stadhga. Ther fore

moste

moste the läta henne haffua sin wilia, Och thå konung Waldemar fick höra hennes tilkommelse, läät han vndtfonga henne som hon hade warit en gudz engel. Och kom på thet sijdzsta i sådana kundtskap med henne at han beleghrade henne och åtte itt barn med henne, aff hwilken gerning heela rikit fick itt stoort mishagh til honom, Och drotning Sophia bleeff ther aff så bedröffuat, at henne förföll bådhe hyy och fäghring, ty at hennes spott och spee war thå kommet heem för hennes dör. Så pläghar thet och gå, at spott och spee kommer för spottarens dör, och brenner honom sielffuan inne, Drotningen hade nw fått ena dobbel sorgh och ther til en stoor neese, bådhe aff sin man och sinne syster. Och hade hon sielff på then tijdh try barn med sinom man konung Waldemar, en som heet junkar Eric och twå döttrar, Then ena heet Rikitza och then andra Marina.

I thenne konung Waldemars tijdh anno domini Mcclv, bleeff Erchebiscop Jerl dödh, och wardt begraffuen i Sichtuna i clöstret, Thenne Erchebiscop Jerl stichtade först i Vpsala sådana Canekar som ther nw äre, ty til förenna wore ther icke annat än Munkar, Och samma Munkar haffua warit såsom Canekar. Anno domini Mcclxvij bleeff Erchebiscop Laurentz dödh och wardt begraffuen i Eneköping, och han hade warit en gråmunk tilförenne. Epter honom kom Erchebiscop Folke, then ther war Birger Jerls skyldman, han begick thet så med påuan at han motte flötia biscops sätit i frå gambla Vpsala til Östraarus, som nw kallas nyia Vpsala. Och han stichtade sielff otta Canekar, ty för honom woro the icke flere än fyra, så läth thå han them bliffua tolff, Men the haffua icke monge boodt widh domkyrkiona, vtan haffua jw alle mest sitit widh bonda geld, och så haffuer thet warit i förstonne widh alla domkyrkior här i rikit, och thå biscopen haffuer behöfft theras rådh så haffuer han

kallat them til hopa. Anno domini Mcclxxiij, thå bliffuo Sancte Erics been fördh i frå gambla Vpsala til niya Vpsala, Och thå war ther icke vtan en träkyrkia ther nw står domkyrkian, men grundwalen war doch lagder och någhot ther vppå mwrat, och innan för mwren stoodh träkyrkian. Och skal man här merkia at i förstonne wore icke monga kyrkior aff steen här i rikit, vtan alla haffua the jw mest warit bygda aff trää, icke haffua heller kyrkionar warit så monga som the nw äro, vtan itt heelt herade haffuer icke hafft meer än ena kyrkio, Och ther fore warder berördt i laghbokenne om heredzkyrkior. Pläghade icke heller folket så begraffuas alt i hoop i kyrkiogårdar som nw skeer, vtan hwar släkt hade sin eeghen ättahaga i sin boolstadh, hwilka man än nw monga seer för öghonen. Och ther före finnes bescriffuit i the gambla laghböker som her i Swerige brukades för trij eller fyra hundrade åår sedhan, at then som åtte så mykin jordh som han kunde begraffuas vthi, thet är siw fötther i längdenne och tree fötther i breddenne, then recknades för jordhäghande, än thå at han hade borth soldt all annor jordh. Men hade han och såldt sijn läghrestadh medt, så kalledes han all säla, then ther all jordh borth såldt hade, och räcknades icke för en bollfast mann, aff huilkit nogh merkiandes är, at the så åtte theres läghrestädher, at the kunde sälia them borth. Sådana begraffningar synas många städes än nw medt jordh höghar, sådana som är widh gamble Vpsala, ther konungar (vtan tuiffuell) begraffne äro, på Byrköö teslikis. Sommestedes äro och steenar satta kringh om graffuanar, och är än nw thet rychtett at ther skola Jettar wara begraffne. Och ther som rwnostenar stå, ther haffua och warit begraffningar, och på samma stener finnes intit annat scriffuit vtan theres nampn som ther begraffne äre, och theres som stenen vpsatte, På monga stenar finnes Litu reisi thet är, then och then, huad the hete, lethe reesa vp steenen.

Anno domini Mcclxxvj bleff Erchebiscop Folke dödh. Och såsom tilförenne berördt är, at stoor owilie war kommen emellen konung Waldemar och hans brödher, Så bleeff thå hallet itt herramöte i Tränyanääs, ther war konungen sielff och hans brödher til städes. Ther woro och alla biscopar, och altt ridderskapet med the betzsta aff heela rikit til hopa kompne, the ther alle beflijtadhe sich och förarbetadhe ther om, at the skulle göra konungen och hans brödher til wener i gen, Men ther war såå mykit ondt emellen kommet at thet kunde intit hielpa. Hertog Benct theres brodher som stodh wel med bådha parterne, bödh them alt sitt arffuagodz til bytes, på thet the skulle förlika sich wel, doch halp thet inthet. Ther fore skildes the ått, openbara fiender, och konungen droogh strax til Stocholm, Men hertog Magnus gaff sich til Nyköpung, och begyntes trätan emellen konung Waldemar och hans brödher, epter Christi byrdh Tolffhundrade, fem och siwtiyo åår. Och epter thet at hertog Magnus och hans brodher jwnkar Eric icke wore mechtige nogh til at feyda med konungenom, Ther före gåffuo the sich til konung Eric Christophersson i Danmark och giorde förbund med honom, och ther giordes stark breff vppå, hwilken som vthgiffwin wore på Sunderborg, Mcclxxvj åår epter Christi byrdh. Och forsamblade hertog Magnus itt stoort taal folk i Danmark, bådhe Tydzska och Danska, och konung Eric läät honom sielff få hundrade godha resenerer, och hade hertog Magnus och junkar Eric loffuat konung Eric sextusende löduga mark silff, for then vndtsetnung han them giorde. Så kommo the thå draghandes med en ganska stoor häär vp i frå Danmark och gåffuo sich in i Westergötzland, och sade hertog Magnus thet oppenbart vth at han skulle haffua heela Swerige in, eller han skulle döö ther öffuer. Men konung Waldemar talade och stoor ord, och sade sich wilia slåås

med honom, om Danska och Tydzska elles torde bijdha, Och han församblade alt thet folk som han bekomma kunde, och kom dragandes nidh til Tijwedhen. Men han war intit så achtsam, icke heller så skickeligen i krijgshandel som hans brodher war, Ty toogh han ther mykin försumelse, som honom lågh största machten vppå. Och läth han then meenigha hopen aff sitt folk dragha offuer Tijweeden in til Howa, och sielff bleeff han med betzsta strijdzfolket liggiandes qwar i Romundabooda, ther lagde han sich til at soffua med sådana szekerheet som ingen fare hade warit på ferde, och drotning Sophia leekte i skaktaffuel. Thå nw konungens häär war in til Howa kommen, och ther war än thå ingen som them regerade och skickade, så kom hertog Magnus ther vppå them offorwarandes, och bleeff them offuermechtig, så at alt konung Waldemars folk wardt ther bådhe slaghet och förskingrat, Och thetta skedde tolff hundrade siw och siwtyio åår epter Christi byrdh. Thå slaghet war offuerstådt kom en hastig ridhande til konungen blodog och illa sarghat och sade honom tijdhende huru tilgonget war, och gaff honom för rådh at han skulle dragha til baka och forsterkia sich vppå nyyt. Men han bleeff så förskrekt, at honom föll bådhe rådh och moodh, Ther fore flydde han strax i frå thet folk som han ther til stedes hade in ååt Wermeland, och thå hans hofffolk såågh, at theres herre them offuergiffuit hade, droogho the in ååt Nereke. Men strax hertog Magnus fick weta at konungen war så flydder, sende han epter honom itt tall folk, hwilke ther hasteliga kommo på honom som han satt öffuer bordh, och the fongade honom, och förde honom til theras herra, Och gick heela landet hertog Magnus til handa, och ingen war then som sich satte vp emoot honom. Thå nw konung Waldemar fongen war, och kom til hertog Magnus, beddes han nådh aff honom, Thå swarade hertogen honom sachtmodeliga och sade, Hade

i låtit mich bliffua med fridh och icke så mykit lydt idhers hustrues rådh epter som i giordt haffue, thå hade thet weel bliffuit til baka som nw skeedt är, Doch wil jach så skicka mich emoot idher at ingen godh man skal skylla mich. Och så kallade han rikesens rådh til samman med heela ridderskapet til Westergötzland, och med alles theres rådh som ther boorde noghot weta vthaff, gaff han sinom brodher konung Waldemar i gen, Westergötzland, Wermeland och Daal, Östergötzland och Småland, och ther med bliffuo the thå forlijkte. Och meena en part at hertog Magnus skulle strax ther epter warda giord til konung, Men thet synes likare at thet icke skeedde än thå strax, vtan noghon tijdh ther epter. Thå nw hertog Magnus hade fått landet in, och ena sådana förlijkning giordt med sin brodher som nw sagdt är, haffuer han låtet thet Danska folket i frå sich i gen, och som noogh troendes är, the haffua icke alle warit wel til fridz stelte om theres sold när the foro heem, och kan henda at the för then skuld haffua i theres heemferd giordt noghon skada i landet, ther the foro i genom, ther sedhan en nyy owilie begyntes vthåff emellen konung Eric i Danmark och hertog Magnus. Så kraffde och konung Eric hårdt vppå the sex tusende löduga mark silff, som honom loffuat war, Men thå bleeff wenskapen vthe med allo, och bleeff så thet starka förbundet om intit som året tilförenne giordt war, på Sunderborg. Så at man seer här huru litit man haffuer forlåta sich vppå menniskiors forbund, ää huru stark the äro, Ther kan en ringa sack komma som gör all breff och insigel, ordh och förplichtelse, til intit, och kommer så thet oss til skadha som wij achtade oss til gagn. Ja thet pläghar så gemeenliga tilgå i werldenne, at ther herrar och förstar göra förbund sich emellen, och haffua icke gudh i rådh med sich, så pläghar förbundet så wel bekomma them, som thet är redheliga giordt til. Gudh läter see at han

rådher meer offuer thet som göras och bedriffuas skal, än menniskior som forbund göra ther vppå. Här med wil man icke fördöma al förbund som herrar och förstar göra sich emellen, Men ther råder man til, at the see sich wijsligha fore, at saken som förbundet gelder vppå är rettferdig, så at the förbinda sich til thet som är med gudh, och icke emoot. Ther gudh warder i forbundet vthesluten, så at man icke haffuer honom för öghon, och ståår icke i hans fruchtan, ther tagher forbundet en ond enda, än thå at thet synes vnderstundom med thet första lyckosameliga tilgåå. Epter nw at en stoor owilie war vpkommen emellen hertog Magnus och konung Eric, ther fore försterkte hertogen sich och achtade dragha in i Skåne och göra ther skada, Doch hade han thet thå fördragh, ty han hade noghon tijd til förenne hafft sitt bodh til greffue Gierdt i land tho Holsten, om hans dotter, jongfru Heleuig, then fick han och sich til hustru, och höllt bröllop i Calmarne om sancte Martins tijdh, och war samma Heleuig en dygdesam förstinna, så at hwar man i rikit gaff henne gott rychte. Thå nw bröllopet offuerstondit war, droogh hertogen med alt thet folk som han til vthreeso-forsamblat hade in i Skåne, och giorde ther, och i Halland teslikes en dråpelig skadha med brand och rooff, och wende han i gen widh Rygnabroo, ty lenger kunde han icke komma, och droogh så heem til Swerige i gen. Men med thenna betalning war konung Eric icke mykit wel betalat för sina sex tusend löduga mark silff, som hertogen honom skyllog war, Doch är noogh troendes, at hertog Magnus haffuer jw hafft noghon sack til thet han giorde, annars hade thet warit alt forgroofft. Ther fore är noogh lijkt som til förenne berördt är, at thet Danska stridzfolk som icke hade fått sin sold, hade til förenne giordt noghon skadha här vppå landet, Doch ware nw ther om huru thet wara kan, fatige vndersåterne

moste jw altijdh betala laghet. Samma året thå thetta skedde, bleeff junkar Eric hertogans brodher dödh.

Thå konung Eric i Danmark sådana dråpelig skadha fått hade på sitt land, tenkte han til huru han thet wedergöra skulle, Doch kunde han then wintren intit göra ther til, vtan begynte drägha konung Waldemar in til sich, och haffuer (til ewentyr) loffuat honom hielp, at han skulle komma til rikit i gen. Thet hopp haffuer han och hafft, at såsom hertog Magnus wardt honom offuermechtog med the Danskas tilhielp, så wille han och göra honom thet samma, Therfore sade han sinom brodher thet openbarligha til, at han antingen wille haffua heela rikit i gen, eller han wille intit haffua, och gaff sich så til konungen i Danmark. Och sommaren ther epter gaff han sich in i Wären med the Danskas hielp, och giorde ther stoor skada, brende vp Wexiö stadh och domkyrkion, Doch för then skada som kyrkian fick, gaff han henne Tollagarna til ewerdeliga äghor. Och än thå at mykit folk war inne i Wärend som ther giorde skada med rooff och brand, så kom ther än thå til en stoor hoop folk, och ther woro capitenere före, her Palne Hwit, och her Benct Alsne. Thå the nw ther woro i Wärend, och meente sich ingen fara haffua, så kom her Vlff Karlson med hertogans folk ther vppå them, och bleeff them offuermechtig, så at her Palne Hwit, och her Benct Alsne wordo bådhe fongade. Men året ther epter kom konung Eric sielff och konung Waldemar draghandes med en mechta stoor häär in i Westergötzland, och bleeff han sielff på Axewald, mädhan hans folk foor ther om kring heela landet och förderffuade thet i grund, och så betalade the i Wärend och Westergötzland then skadhan dyrt noogh, som hertog Magnus hade giordt i Halland och Skåne. Och såå lenge som konung Eric war i Westergötzland wille hertogen icke dragha ther in, antingen för then skul at han icke betröste til at bestå honom, eller

och at han icke wille at sådana blodz vthgiutelse skee skulle som thå i wånom war. Så drogh thå konung Eric heem i gen, och monge herrar lagde sich ther emellan at the wordo forlijkte i gen, konung Eric och hertog Magnus, med så skäl at hertogen skulle giffua konungenom thet silff som han honom loffuat hade. Och hade thet warit mykit bettre at the hade forlijkt sich förra än the hwar annars land forderffuat hade, Doch när gudh wil plågha land och rijke med örlig och krijgh, så moste jw noghor giffua ther orsack och tilfelle til.

Så epter thet at hertog Magnus war en skickelig förste och hölt sitt hoff erliga och skickeliga med alla handa ridderspeel, Therföre sökte monge til honom så wel vthlendzske som inlendzske. Så war en rymdt i frå Danmark som heet Pedher Portze, then ther och en war som kraffde på thet silff som hertoghen vthloffuat hade, han wardt anammat aff hertoganom, och fick itt slott i forläning. Och en tijdh giorde han gestabodh, ther han ock hade hertogan med til gest, och som hertogen satt öffuer bordh, toogh han fatt vppå honom och twingade honom epter thet silff som honom loffuat war, Men hertogen epter thet han ey annor rådh hade moste han göra hans wilia, och än thå behalla honom i samma wenskap som han war til forenne. Så skola herrar och förstar see sich wisliga fore til hwem the fara til gestabodh, om the äro wener eller owener.

Ther epter wille konung Eric aff Danmark och hertog Magnus göra en fast frijdh och wenskap sich emellen, ther fore kommo the til hopa widh landamäret, med stoort pråål på bådha sidhor, och wardt itt stoort hoff hollet, och öffuades mong ridderspeel med stäkande och bräkande, Och bliffuo både förstarne wel foreente, så at hertogen skulle giffua konung Eric fyra tusende löduga mark silff, Colneska wicht. Thet war först sex tusende, så bleeff thet fyra tusend, och

på thet sidzsta bleeff thet icke meer än tw tusende löduga mark silff, som betalas skulle, ty hertogen talade på stoor skadhageld, ther före wordo fyra tusende aff slaghet. Och skulle konung Eric haffua Lödöse slott i pant så lenge han skulle få silffret, och en Swensk riddere som heet her Swantopolk skulle haffua slottet inne och giffua konung Eric hundrade löduga mark silff hwart åår, så lenge all summan betaladt wardt. Och konung Eric lagde sich thå ther emellen at hertogen och konung Waldemar skulle warda förlijkte, Ty at konung Waldemar achtade bliffua i Danmark och ther hade han Malmö och Träleborg som han hade fåått i brudhaskatt med drottning Sophia, och epter thet at samma Sophia nw war dödh, begerede han intit regemente, vtan aleenast sitt arffua godz, orh toogh han sich ena hustru i Danmark som heet Chirstina, och när hon dödh war, fick han greffuans dotter aff Getzskogh, som heet Katherina. Och noghot ther epter at konung Eric hade förlijkt bådha brödherna, kom konung Waldemar til Askanääs, ther vplätt han sinom brodher hertog Magnuse ey aleenast then halff part aff rijkit som honom tilsagder war, vtan och all then rett som han hade til heela rijkit, och gaff honom ther vppå sitt breff i rikesens rådz närwaru, Och giorde han samma vplätning aff en frij wilia onödd, och otwingat, och forplichtade han sich widh ban til at aldrig wilia saka ther vppå. Och skal man weta i then tijdhen och noghot tilförenne, pläghade the som noghro contracter eller stoor forplichtelse giorde, giffua noghro biscopar befalning at banlysa sich om the icke höllo thet the loffuade, Så giorde och nw konung Waldemar, och än thå, at han så wedhersade rikit, wille doch hertog Magnus icke gerna taga sich konungs nampn vppå., Men epter thet at rikesens rådh wåro thet så högeliga aff honom begierende, giorde han thet, Ty at thet wart föregiffuit at hans brodher war för sitt löszachtiga liffuerne och ostadughet skuld, icke

skickeligen til, at bliffua i regementet. Gåffuo och rikesens rådh theres breff ther vppå, at konung Waldemar läät sinom brodher rikit frijt vpp, Samma vplåtning i Askanääs skedde epter Christi byrdh tolffhundrade och niyo och siwtiyo åår, och sedhan widh Mora steen wedersade han rikit, och hertogen bleeff thå hyllat för konung, och crönter i Vpsala. Ena reeso stadhfeste konung Waldemar samma vplåtning i Skeninge, och än thå at han så offta vpsade rikit, så stoodh han doch hwarken widh ordh eller eedhar, vtan offta vpwekte obestond emoot konung Magnus, och wordo the jw åter forlikte. Ordh och ära är en herres eller förstes yppersta clenodium, thet honom stoorligha böör at forwara, och än thå at ostadugheet, och icke bliffua widh ordh och sanning, är en sådana odygd, at hon alle stedes straffandes är, Så är hon doch aldra mest straffandes, om hon finnes bland herrar och förstar, ty at konunga ordh reknas högt, ther fore skola the och wara san, och then ther högt är besetin, han warder aff mongom beskodat och beseedder, ty skal han och ärliga skicka sich, annars bliffuer han aff hwar man forachtat, som med thenna konung Waldemar skeedt är, och jw högre en är besetin, jw större bliffuer hans fall.

Epter thet nw som tilforenna berördt är, at monge fremande män wore i konung Magnuse hoff, Så hade han och en vthaff Danmark som heet Ingemar, han war honom så käär at han gaff honom sijna eeghna syster Helenam til hustru. Thenne Ingemar som så högt besatt war at han hade konungens syster, begynte mykit forhäffua sich offuer the Swenska, såsom the andre vthlendningar och giorde, hwilkit mykit ther aff kom, at the fremmande som konungen hade i sin gårdh wore i mongh stycke skickeligare än the Swenske, ther fore förhooffue the sich offuer them. Men thet mishagade the Swenska stoorligha at the så förachtade wordo, besynnerliga the Folkungar som än thå woro

mechtoge i rikit, Och the talade konungenom ther om hardeliga til, at han icke skulle settia them vthlendningar öffuer hoffuudet, och än thå (som noogh merkiandes är aff thet som epter fölgde) konungen theres claghemåll fögho achtade. Talade the och teslikes förberörda Ingemar til at han icke skulle så forachta Swenska män som han giorde, eller ther skulle göras annat til, Men han gaff them kort ordh och badh them bruka theras betzsta. Så begaff thet sich en tijdh at drotning Heleuig war i Skara til tals med sin fadher greffue Gierdt aff Holsten, Ther war och then Danske Ingemar med, och forwente konungens tilkommelse. Så woro ther och noghro aff the Folkungar, som war, Johan Philpuson, Johan Karlson, Amund Tuweson och her Philpus aff Rumby, eller Rampaby. Tesse alle gingo til och slogho fornemda Ingemar i hääl, och gripo greffue Gierdt til fånga, och förde honom til Ympseborgh, Men drotningen flydde i clöstret, och i thetta spelet war Johan Philpuson then ypperste, hwilken ther och strax läät bestalla Jwnaköpungs slott. Och meena en part at konung Waldemar haffuer warit i thetta spelet med, på thet han motte komma til rikit i gen. Thå konung Magnus fick thetta weta, wart han ganska illa til fridz, besynnerliga för sin swäär skul greffue Gierdt, som fången war, och än thå han på alla sidhor forsterkte sich, så hade han doch likawel sin breff och bodh til the Folkungar, och gaff them godh ordh, och sade sich icke mykit kunna forwndra at the sådana stycke giordt hade, ty the hade thet giordt som rette Swenske män the ther icke wille läta vthlendningar sittia sich offuer hoffuudet, och lagde all ting til thet betzsta, och ther med fick han greffue Gierdt löösz, och läät honom fara heem i gen och stillade så then vproren med the betzsta middel han kunde. Men sedhan alt wardt stillat, kallade han them som then vproren giordt hade, til sich til Skara, och ther läät han tagha them

widh halsen och sende them til Stocholm, ther bliffuo thå. Johan Philpuson och Johan Karlson halshugne, her Philpus aff Rwmby löste sitt lijff med alt sitt jordagodz, Birger Johan Philpusons brodher miste och hoffuudet, och ther med bleeff thå all then rumoren stillader. Thet warder sellan hördt at vproriske män emoot theres retta öffuerheet få en godh enda, För ty gudh haffuer sielff skickat öffuerheetena, ther före pläghar han och förswara henne, och segher han at then som griper til swerdh, han skal döö för swerdh. Offuerheetenne är swerdhet befalat, biwde ingen annor til at tagha thet vtan befalning, Men thet skal doch offuerheeten weta, at såsom vndersåterne är forbudhit gripa til swerdh, szå är och henne forbudhit, at misbruka swerdhet, och thå misbrukas thet när ther görs offuerwold med. Och såsom vndersåterne är förbudhit at göra vpror, så är och öffuerheetenne forbudit at giffua them tilfelle til vpror, Och än thå at thenna Folkungar giorde stoor oskääl medh theres rumoor, så synes doch konungen haffua giffuit them ther stoor tilfelle til, i thet han satte them vthlendska män offuer hoffuudet. Swenska män haffua wel then art och sätt med sich, at the äro plumpachtige och grooffue i theras åthäffuor, Så äro the doch likawel stoorsinnade och dristoge, och wilia icke warda forachtade, och ther fore äro the offta kompne på obestond med fremmande män som them forachtat haffua. Konung Magnus skulle icke haffua tilstadt at the vthlendske så forachtade the Swenska och så hade thenne vproor wel bliffuit til baka, for ty han war sat til konung för the Swenskes skul ää huru plumpachtige the doch wore, ther fore borde honom icke tilstedhia theras forachtilse. Han war en skickelig förste, och hade giordt forbund med monga Tydzska förstar, som war Margreffue Johan, Margreffue Otte, och Margreffue Conradt, så at hwar skulle komma then andra til vndtsetning om noghot vppå komme. Så hade han och giordt itt

nytt forbundt med konung Eric i Danmark och greffue Gierdt i Holsten och Scowenberg bar vp hans årliga sold, sex hundrade mark peninga hwart åår, huilkit icke mykit mindre war än tw hundrade löduga mark silff, ty så gott war myntet på then tijdh. Aff sådana fryntskap som konung Magnus hade med fremmande förstar, är noogh merkiandes at han hade fremmande folk mykit for öghon, och ther bliffuo the Swenske forachtade vthöffuer, ther sedhan thenne vproor begyntes vthåff.

Ther epter giorde konung Magnus än starkare forbund med konung Eric i Danmark, än til förenne giordt war, och wardt bebundet echteskap emellen junkar Birger konung Magnuses son och jungfru Marete konung Erics dotter, hwilkin ganska vng war på then tijdh. Och thå samme konung Eric i häl slaghen war, bleeff jwngfru Mareta fördh hijt in i landet och föddes här vp så lenge hon kom til lagha åra, Så gaff och konung Magnus på thet sijdzsta konung Erics sone, som och Eric heet, sina dotter jungfru Ingeborgh. Och thå echteskapet först wardt bebundet emellen junkar Birger och jungfru Marete, screff man åår epter Christi byrdh, tolff hundrade tw och ottatiyo, Och ååret tilforenne hade rikesens rådh loffuat konung Magnuse, at the wille epter hans dödh tagha samma junkar Birger til konung, och ther woro breff och insigel på giffuen. Så epter thet at konung Magnus hade nw fåått godh fridh i landet, så hölt han itt mechta hoff i Stocholm, och ther slogh han sin son junkar Birger til riddare, som noghot til forenne war vthwalder till konung epter sin fadher, Samme junkar Birger sloogh hertog Albrect aff Brunswick til riddare, och andra fyratiyo med honom. I thet hoffuet stichtade konung Magnus Sancte Clare closter pååå Nörramalm, och gaff ther in sina dotter jungfru Rikitza. Mong annor clöster stichtade han och här i rikit, han stichtade gråbrödhra closter i Stocholm, på

en holma som thå kallades Kidhiaskäär, Han stichtade och gråmunka clöster i Arboga, teslikes i Lincöpung, och mykit annat stichtade han och giorde, ther han epter som hans sinne war, wille gierna föröka gudz tienist med.

Man seer i fortijdhen monga merkeliga förstar och andra myndoga män haffua warit, som mykit haffua ther. om beflijtat sich, at gudhi skulle skee tienist, och ther haffua the mykit kostat vppå (gudh giffue the hade altijdh drabbat then retta gudztienistena) och för sådana theras flijt· haffuer gudh giffuit them welsignelse, och alt haffuer gått så lyckosameliga til med them, at jw mera the haffua bort giffuit, jw mera haffuer theras godz förökas, och theras anslagh haffua hafft stoor framgong. Men med them som vtan alla beskedeligheet wilia altt rappa til sich, kan Gudh then konst, at såsom hijne som gåffuo, icke bliffue ther aff fatighe, så skola icke heller the som oredeliga i· gen tagha, bliffua ther aff rijke. Beskedeligheet wil Gudh haffua bådhe med giffuande och i gen taghande.

Widh tolff hundrade, fyra och ottatiyo åår epther Christi byrdh, begynte konung Magnus göra godh skickelse och ordinantie i rikit, och giorde han nogher besynnerlig lagh som konung Birger vpreknar i sine laghboock. Aff huilkom then är en, at bönderna icke skola wara plichtoge til at giffua noghrom weghfarande mannom kost och täring, vtan för peninga, Så at bådhe hoffmän och alle andre skulle gesta för theras peningar, och hölt han ther med så starkan agha i landet at ingen motte göra bönderne noghot öffuerwold eller tagha them noghot i frå vtan peningar. Och ther aff kom thet at then menige man i landet begynte kalla honom Ladhulåås, ty han befalte bondhanom göra knappen för ladhuna at fää och annan booskap icke skulle gåå ther in, Men för them öffuerwold göra wille, skulle han som konungen war wachta bondans ladhu, han wille settia ther sådana låås före, at ingen

skulle drista sich ther til at gå ther in vtan bondans wilia. Och i thet stycket bewiste han sich som en rethsinnog konung, ty thet är öffuerheetennes embete at hon skal förswara sina vndersåter för öffwerwold och orätt, och för then skul bäär hon vp skatt och skuld aff vnderdånerne. För then skatt som bonden gör konungenom, bör han warda hallen widh lagh och rett, och med samma skääl som konungen eskar vppå sin skatt aff bondanom, måå och bonden kreffuia lagh och rett aff konungenom. Thetta besinnade konung Magnus Ladhulåås wel, och ther före giorde han sådana lagh at then ther bondan gesta skulle, han skulle göra honom lika för sin kost och täring, Och thetta nampnet Ladhulåås är itt ärligit nampn, ther konung Magnus haffuer hafft större heedher och prijs vthåff, än han hade wordet kallat en Romesk keysar. Ja the finnas icke monge i werldenne som kunna kallas Ladhulåås, Ladhubrott haffuer altijdh warit i werldenne mera almänt. Thå nw konung Magnus hade kommet landet i godh skickelse, så läät han hylla sin eldzsta son junkar Birger til konung epter sich, och at hans son som war nest then eldzsta, skulle wara hertoge, ty at hertoga welde hade aff ålder warit här i Swerige. Epter Christi byrdh tolff hundrade fem och ottatiyo åår giffte konung Magnus sina brodhers dotter Rikitzam konung Waldemars dotter, och henne fick en hertoge aff Pålen som heet Primultz. Men then andra hans brodhers dotter som heet Marina, fick en herre aff Depholt som heet Rodolff. Anno domini Mcclxxxvj bleeff hertog Benct biscop i Lincöping.

Epter thet nw at konung Waldemar hade wedhersakat alt rikit som förberördt är, så war han stundom i Danmark och stundom här i Swerige, Men ää hwarest han war, thå spordes fögho gott ryckte aff honom, ty at han bådhe förde itt oskäligit liffuerne medt förachtelighitt quinfolk, thet rijkis rådh i sitt breff vppenbarligha bekenner, thet hertog Benct med be-

seglatt haffuer. Så kom han och offta obestond åstadh emoot konung Magnus, för hwilkit han war offta med godho förmanat at han skulle skicka sich som en ärligh man bordhe, War han och teslikis banlyster, men thet kunde alz inttet hielpa, vtan han giorde med sitt oskäligha och okyska liffuerne stoor forargelse i bland folket. Ther fore rådde hertog Benct hans brodher, och flere aff rikesens råådh, konung Magnus ther til, at han skulle lätha tagha fatt vppå honom och settia honom ther han wore förwarat, Och doch halla honom som erlighit och swarlighit wore, och gåffuo the ther theras breff vppå, at the sådana rådh vthgiffuit hade. Ther fore läät thå konung Magnus gripa konung Waldemar och satte honom fongen på Nycöpungs sloott, epter Christi byrdh tolff hundrade otta och ottatiyo åår. På then tijdhen war en riddare i Westergötzland som heet her Algut, och han war biscop Bryniolffz fadher i Skara, och han hade monge andra söner, en aff them som heet her Folke, toogh med wold her Swantopolks dotter, jungfru Ingrid, och rymde mett henne til Norige, Och war samma jungfru trooloffuat enom Riddare i Danmark som heet her Dauid Torstenson. Strax ther epter bleeff her Algut gripen, och her Rörick hans son med honom, Men the andra hans söner som war her Pedher Canceleren, her Benct och her Karl, flydde och til Norige, Om the haffua alla warit i rådh med her Folka, eller haffua the och noghot annat giordt emoot konungen kan man icke weta. Biscop Bryniolff stodh och ganska illa med konungenom, för sins fadhers och brödhers skuld, och giorde han stoor förplichtilse ther vppå, at han icke skulle wara sina brödher som landflychtige wore i noghon motto bijstondig, war han och goodh för sin fadher at han skulle löösz warda. Samma år kom vp en owilie emellen bönderna på Gotland och borgarene i Wisby, så at the kommo til slaghs til hopa,

hopa, Men then rumoren stillade konung Magnus, och sackfelte bådha partarne, bönderne gåffuo honom twsende mark peninga, och hundrade lödogha mark silff, Men borgarene gåffuo vth tu hundrade lödogha mark silff, och fem hundrade mark peningar för thet the hade bygdt mwr kring om theras stadh konungenom oåtspordt. Och förplichtade the sich på bådha sidhor widh tiyotusende lödoga mark silff hwar parten at the icke skulle tagha sich annan herra, än konungen i Swerige. Anno domini Mcclxxxix bleeff Erchebiscop Magnus dödh. Thå nw konung Magnus förnam at hans dödz stund nalkades, kallade han sitt rikes rådh til sich, rådde och förmanade them til eendregt, semio och kerleek. Och hade han tre söner, then eldzste war Birger, som til konung vthwalder war, Eric och Waldemar, huilke alle än nw så vnge wore at the icke kunde stå noghot regemente före, Ther fore keeste och korade konungen en erligh riddare som heet her Törgils Knutson, til sine barnes förmyndare, och rikesens förestondare så lenge konung Birger skulle komma til mooghen ålder. Och thå han alt epter sin wilia bestelt hade, bleeff han dödh, epter Christi byrdh tolffhundrade och niyotiyo åår. Och hade han beestält sin leghrestadh i gråmunka clöster i Stocholm, Therföre båro böndrena honom i fråå Wisingsöö ther han bleeff dödh, och til Stocholm, ther han begraffuen är.

Thå konung Magnus Ladhulåås dödh war, begynte marsken her Törgils Knutson föra regementit i rikit på konung Birgers wegna, och ganska wel stoodh thå til i landet, så lenge regementit war i hans hender, ty han war en snell och förnufftogh man. Och han läth konung Waldemar som än thå liffde, få störra wilkor än han hade til förenne, så at han aldeles wardt hållen som en konung borde hallas, doch motte han icke komma vtaff Nyköpungs slott, ty att alle hade then fruchtanen, at han skulle komma noghot

obestond åstadh i rikit emoot konungen, som han offta tilförenne giordt hade, epter thet han bleeff widh ingen ordh ock lyffte. Så bleeff ock junkar Eric, konung Waldemars son, gripen, och han wardt hållen i fengelse på Stocholms slott, at han och icke skulle göra noghon twedregt i landet, Och som nogh troendes är, han är bliffuin dödh i fengilsen, doch bleeff han redeliga hållen såsom tilbörligit war. Och hwar thenne junkar Eric i noghon motto haffuer warit beslaghen ther med, at han wille komma obestond åstadh, thå är thet icke vnder at han med sådana fengelse plåghat wardt. Men om han med ingen stycke beslaghen war, vtan at han bleeff så satt i en ewogh fengelse, aleenast för mistanka och then fruchtan skul, at han någhot göra skulle, Må hwar förstondig man offuerwegha, om honom är rett skeedt eller ey. Ther offwerheeten noghon straffua eller plågha skal, ther skal misgerningen föregå, Ther ingen misgerning är, ther böör icke heller straff wara, Öffuerheeten haffuer fåt befalning aff Gudhi at straffa thet som giordt är, och icke thet som giordt kan warda. Tankar plägha wara tolffrij, Men ther en ond tanke brister vth med ordh eller gerningar, och thet är bewijsligit, så ligger thet strax vnder öffuerheetennes straff. Ty at then som swerdet förer, skal ingen straffa med mindre at han haffuer godh skääl ock bewijs för sich, för ty hans befalning til at straffa strecker sich icke wijdhare, än som skääl och bewijs tilseya. Offuer thet som lönligit är wil Gudh sielff wara domare, och om han wil at thet skal aff öffuerheetenne laghliga straffat warda, så låter han thet wel bliffua openbart. Ock hwar mistanke wore skääl noogh til at plågha en med fengelse ock annat sådana, thå kunde ingen wara trygg eller säker här i werldenne, ty at werlden är altijdh full med liwgare ock lackare som kunna komma en ther til at han mistenkt warder. Ther före skal then som swerdet förer, see sich wijsligha före huru han handlar i sådana saker, at han icke

trädher in i Gudz regemente som honom inthet befalat är, Ty at ther mett kan offta then plåghat warda som inghen skull haffuer, ther Gud pläghar straffa herrar och förstar före. Öffuerheeten haffuer noogh til at bestella med thet openbarligit är, görs ey behooff, at hon bekymbrar sich med thet som lönligit är, ther Gudh är sielff domare öffuer, med mindre thet kan med skääl och bewijs openbarligit warda, Och än thå at en brotzligen wore, så är han doch icke vnder öffuerheetennes doom förra än thet warder openbarat med skääl och bewijs at han brotzligen är. Så är thet ock bettre, at låta en brotzligen man bliffua ostraffat, än at then skulle straffas som inghen skul haffuer, Och skal man altijdh wara mera beneghen til at hielpa, än til at stielpa. Och thetta ware them som öffuerheetenna haffua, sagdt til en lithen rettilse. Men thet är troligit noogh, at thenne junkar Eric haffuer warit med sin fadher beslaghen i vprorer, elles hade thet warit förgroofft at settia honom så i en ewigh fängelse, Doch thet går icke alt trådh rett til i werldenne.

Anno domini Mccxci war hård tijdh och stoor pestilentia här i rikit. Thå bliffuo dödhe Erchebiscopen Johannes, biscop Benct i Linköpung, biscop Anund i Strengenes, som ther bygde domkyrkiona, och henne wijgde, och samma dagh hon wijgd war, bran hon aff. Bliffuo och dödhe samma åår biscop Bono i Vexiö, her Amund Karlsson, her Götzstaff Tuwason med monga andra friborna bådhe män och quinnor, och aff clerekrijt bliffuo ganska monge dödhe. Samma åår stoodh Motala åå stilla i noghro daghar, Thet samma skedde och med monga andra elffuer. Epter Christi byrdh tolff hundrade try och niyotiyo åår forsamblade marsken her Torgils som landet regerade, itt stoort taal folk, och förskickade in i Carelen, ty at the Careler giorde altijdh skada in vppå Tawasta land och Finland, och thå wordo the vnderkwffwade och offuerwundne, aff the Swenska, hwilke thå bygde Wiborgh til at

halla Careler och Ryssar ther med i twång, Och thetta werket bedriffuo mest marsken och biscop Pedhar i Vesteråårs, och thå bliffuo Careler vmwende til Christi troo. Så wunno och the Swenske Kekilsholm i frå Ryssarne samma tijdh, men thet gick them åter snart i frå i gen, thet är vnderstundom ringa konst at tagha slott och feste in, men til at behallat hörer mera til. Samma åår bleeff konung Waldemar dödh. Anno domini Mccxcviij hölt konung Birger sitt bryllop i Stocholm med jungfru Märete, som epter sin fadhers konung Erics dödh i Danmark, hade vpfödd warit hår i Swerige, Och wardt samma bryllop hallet med stoort pråål som ther til hörde, med stäkande och bräkande och annor riddarspel. Och thå bleeff konungens brodher, hertog Eric slaghen til riddare, och monge andre med honom, och gaff konung Birger sinne förstinne i morghongåffuo Eneköpungs stadh och fiedhrungaland, och sin gårdh Hwsaby trögd. Thå nw bryllopet vte war, giordes mong skep reedho, och mykit folk sendes til Carelen och Ryssaland, och thå bygde the Swenske itt slotth widh Nyyn som kallades Landzkrona och giorde Ryssomen stoor skadha bådhe i Ingren och annorstedes ther om kring. Och thå Landzkrona wel befestat war, och bemannat med folk, fetalie och annan deel som ther til hörde, fooro the Swenske heem i gen. Men epter thet at mwren war nyy, förderffuades fetalien på slottet och folket bleeff dödt aff skörbiwg, Ther fore fingo Ryssarne offuerhandene och wunno slottet i frå the Swenska, och bruto thet nidh. Och medhan thetta skedde i Carelen och Ryssaland, forlopp tijdhen så, at thå the heem kommo som i then vthreeso warit hade, lååg drotningen i barnseng, epter sin första son junkar Magnus. Noghon tijdh til forenne forbettrade konung Birger then Vpländska laghen, och giorde henne mykit skickeligare än hon förra war, ty han hemtade til hopa aff the lagh som för honom wore, thet som nyttogast war, och giorde så ena lagh-

boock then ther nw kallas konung Birgers lagh. Och skal man här weta, at alt in til thenne konung Birgers tijdh, plägade trääler selias, Så at then ther hade en eeghen trääl han solde honom hwem honom täktes såsom en hest eller annat diwr, hwilkit i the gambla laghböker noogh merkiandes är. Och pläghade en trääl som stark war, och helbrögda, gemeenligha selias för twå löduga mark silff, eller annat som så gott war, epter som then Östgötzska laghboken clarliga tilkenna giffuer. Men konung Birger giorde ther forbodh vppå, at ingen Christen menniskia selias eller köpas skulle, ty at Christus hade köpt alla Christna, therfore skulle ingen Christen selias eller köpas, Och thetta forbodh haffuer konung Birger satt in i sijn lagh.

Thå man screff åår epter Christi byrdh trettan hundrade och tw, wardt konung Birger och hans förstinna drotning Mereta krönt i Suderköpung, och på samma tijdh bleeff hertog Waldemar konungens brodher slaghen til riddare, stoodh och thå hans bryllop, medh jungfru Christine marskens her Tyrgils Knutzsons dotter, Men thet echteskapet wardt sedhan åttskildt, för andelig skyldskap skul, som här epter sagdt warder. Och när thet hoffwet stodh kom konung Håkons breff aff Norige til hertog Eric at han skulle komma til honom til Oxlo och halla ther sijn jwl med honom ty thet war formodhandes at samme hertog Eric skulle haffua hans dotter. Så foor thå hertogen med monga aff thet Swenska ridderskapet til konung Håkon, woro hans gester och bliffuo ther ganska wel vndtfongne, ther och vtan twiffuel nooghot haffuer wordet handlat om echteskap emellen hertogan och konungens dotter, Än thå at thet nepliga haffuer kommet til noghot beslwt, huilkit som aff thet sedhan skedde, noogh merkiandes är. Och stoodh här i rikit ganska wel til och war godh fridh på alla sidhor, Ty at så lenge som konung Birger och hans brödher drogho offuer eens gick alt wel til i landet.

Anno domini Mcccliij, hölt marsken her Tyrgils sitt bryllop i Stocholm, med greffuans dotter aff Rauensborgh, ty hans förra hustru war dödh. Och thå bryllopet vthe war, begierede han aff konungenom och hans brödher, at han motte warda lijsat aff thet omack och bekymmer som han nw lenge hafft hade, ty han hade stådt för rikit, och warit alla brödhrenes förmyndare i trettan åår, och war nw en alderstijghen man worden, ther fore wille han gerna komma til rooligheet, doch wille han altijdh wara reedho med sinne tienist när honom tilsagdes. Men han fick ther ingen full swar vppå, vtan at hertog Eric och hertog Waldemar, epter thet the wore nw så til ålders kompne, wille the weta sin deel epter theres fadher, och hwad the skulle haffua fför land och lään aff rikit, och togho sich til formyndare her Abiörn som drotzsett war, och marsken bleeff med konungen som han tilförenne hade warit, Men sedhan ther bliffuo twå formyndare, så bliffuo ther ock åtskilielig vpsått, ty at hwar parten begynte sökia sitt betzsta. Och konungen toogh til at leggia monga nyia skatter på landet, så at then menige man wardt stoorliga betungat, Och mena somblige at marsken skal haffua kommet thet å stadh, ty han wille jw at konungen skulle haffua noogh och wara mechtig. En part meena ock at epter thet han war nw kommen til nyy gifftermåål ther fore wille han föra större stått än han tilförenne giordt hade, och thet moste then menige man betala, Doch huru ther om är kan man icke seya, Thet är jw wist at han altijdh sökte konungens betzsta, och är för hans skul i stoor owilia kommen. Så war ock en stoor owilie vpkommen emellen konungen och clerekrijt, ty at han wille haffua skatt och hielp aff kyrkior och clöster, och hade han i sinnet at han wille läta gripa Erchebiscopen och the andra biscopana som honom stodho emoot. Och noghon tijdh til forenne war biscop Pedher aff Westeråårs driffwen aff landet, och han

bleeff dödh i Trondtheem. Hade och konungen förbudhit offuer all try folkland, at clerekrijt i Vpsala icke skulle vpbära fatigmandz deelen aff tiyondenne, och thet forbodhet stodh i sex åår, sedhan gaff han thet löst i gen, epter the priuilegier som konung Eric Lespe, konung Waldemar, hertog Vlff och hertogh Birger, clerekrijt på samma tiyond giffuit hade. Samma åår som marskens bryllop stodh, wardt junkar Magnus konung Birgers son vthwald til konung, aff bådha hertogana, och aff alla biscopar, aff heela rikesens rådh och meniga adelen i landet, så at han theres herre och konung wara skulle, epter hans fadhers dödh, och ther giordes både eedher och breff vppå. Besynnerliga förplichtade marsken sich til at wara konung Birger, hans hustru och barn bijstondog, loffuade och konungen honom mykit gott i gen.

Epter Christi byrdh trettan hundrade och fyra åår, begyntes en owilie emellen konungen och hans brödher, hertog Eric och hertog Waldemar, ther sådana skade och förderff aff kom, at nepliga hade sådana tilförenne warit här i rikit. Thet begaff sich samma åår, at marsken her Tyrgels hölt itt gestabodh på Aranääs, och tijtt hade han budhit konungen och bådha hans brödher. När gestabodet vthe war, och hwar skulle fara heem til sijn, hade konungen bådha sina brödher offuer eena sidho, och sade til them, at honom war tilkenna giffuit huru the skulle haffua i sinnet at giffua sich vthåff landet, och wilia setia sich vpp emoot honom, Men hwar the hade sådana i sinnet, så war han begierendes at the skulle giffua honom ther ena redeliga forwaring vppå, hwar the och wille halla fridh med honom, så skulle the thå strax giffua honom ther sitt breff vppå, så lydhandes som han sielff hade thet vthkasta låtit. Aff sådana konungens til taal, wordo hertogana mykit bekymbrade ey retzliga wetandes hwad the foretagha skulle, Doch war thå icke annor rådh på ferde, än at the jw moste giffua

konungenom sådana breff som han begierade, och i samma breff loffuade the vth, at the icke skulle fara vthaff landet, vtan konungens wilia och witskap. Ey skulle the heller komma til honom vtan thå the wordo kallade, och än thå icke starkare, än som han sade them före, och at the intit hwarken med breff eller bodh, vtan landz eller innan, stempla skulle emoot honom, vtan the skulle i allo motto wara honom, hans hustru och barn hulde och trooghne. Breffuet war vthgiffuit på Aranääs widh Sancte Walburges tijdh, Anno domini Mccciiij, och i samma breff scriffuar Eric sich för Sweriges hertoga, och Waldemar för hertoga offuer Finland. Thå sådana breff vthgiffuit war, skildes the alle ååt, och konungen foor til Wisinxöö och hertoganar fooro til Rackaby. Aff thetta som nw fortaldt är, begyntes owilien emellen konung Birger och hans brödher, Men om the hade noghon skul i thet han them förekastade, eller kom thet aleenast aff then mistanka, at han fruchtade hans brödher skulle så göra honom, som hans fadher hade giordt sinom brodher, må Gudh weta. Doch begynte jw konungen först openbarliga handla emoot hertogana, men om the hade nooghot hemeligit emoot honom kan man thet icke weta. Noghro fåå daghar ther epter, stemde konungen hertogana til sich til Wisinxöö, at the skulle komma och swara til the stycke han hade emoot them, Men the dristade icke fulleliga på konungens breff ther han sade them til frij leyde, vtan tenkte til at komma sich aff wäghen. Doch likauel foor hertog Eric til konungen med noghro fåå sina tienare, och thå han tijtt kom, wardt han intit wel vndtfongen, vtan konungen läät vpläsa noghro articklar för honom, som han clagade öffuer. Then förste war then, at hertogen skulle haffua sendt ätande warur vthaff landet emoot konungens forbodh. Then andre, at hertogen skulle haffua farit med weriande hand genom landet med konungens owener, och giordt mykit offuerwåld. Then

tridhie, at en hertogans tienare hade slagit konungens portaner för thet han icke wille låta honom in. Then fierde, at hertogen hölt for stoort stått, så at han läät sina tienare så mykin öffning haffua med stekande och brekande, at konungens gårdh war intit reknandes emoot hans gårdh. Ja thenne fierde articlen war retta orsaken til all then owilia som konungen hade til honom, Ty at hertog Eric war en lustogh och beleeffuat man, så att alle vndte honom gott, och för the öffning och ridderspel som han altijdh brukade, hade monge lust till at tiena honom, och jw the betzste, och thet fortykte konungenom. Ty at thet pläghar wara en gemeenlig plåga i bland herrar och förstar, at then ene fruchtar för then andres godha rykte, och bäär ther affwund widh. Men hwad hertogen haffuer swarat til thet honom forekastat war, kan man icke weta, vtan at the skildes openbara fiender åät, och konungen vndsagde hertoganar at han skulle göra them ondt ää hwar han them beträdha kunde. Och ther före hade the thå icke annor rådh, än at the moste rymma landet, och gåffuo sich så til konung Eric i Danmark som hade theras syster, formodhandes at han skulle wara en godh meklare i sakenne, Men ther funno the ingen tröst, ty at konung Eric hölt mera med konung Birger än med them, epter thet at bådha konunganar hade hwar annars syster. Thå hertogana hade giffuit sich vtaff landet, lät konungen strax kennas widh alt theras godz, och han toogh in Nyköpungs slott som hertog Eric inne hade, och altt thet them til hörde toogh han them i fråå. Kommo och så bådha konunganar til taals widh Fagradaal, och thå hertogana fornummo, at ther handlades icke på theras betzsta, gåffuo the sich i frå Danmark in til konung Håkon i Norige, och clagade theras nödh för honom. Han vndtfångade them wel, loffuade them bijstondt, och at han wille forarbeta ther vtinnan at the skulle komma til theras i gen, och han forlente them Kungelle slott och stadh,

som ligger icke longt i frå Lödese. När konung Birger thet förnam, fruchtade han at hertogana skulle göra noghot infald i Westergötzland, Ther fore läät han byggia itt slott på Guldbergs heed. Men thet kunde intit hielpa, ty at hertogana hade dugeliga hoffmän the ther giorde altijdh skadha i Westergötzland, och gripo her Benct som ther laghman war, och brende Lödhesa slått aff, Togho ock hertogana Daal in, och bygde ther itt feste, hwilkit som kallades Dalaborgh. Thå konung Birger thet fornam, sende han itt stoort taal folk, ther otta riddare med woro, in til Daal, som skulle driffua hertogana ther vth och tagha in slottet som ther bygdt war. Och strax konungens folk kom in i Daal, gåffuo the sich til Agnabroo, kastade broona, och leghrade sich ther at hertogana icke skulle komma vthåff Norige in vppå Daal. Thå hertog Eric thet fornam at konungens folk hade brutit vpp Agnabroo, skickade han sin troo man Mattes Kätilmundzson til höwidzman for sitt folk, och läät them om ena natt rijdha i elffuena och synda ther öffuer. Och än thå at thet war itt farligit anslagh, så kommo the doch alle med theres hestar wel öffuer på en karl när som borta bleeff. Och strax the offuerkompne woro, slogho the til konungens folk som the lågho i theres betzsta sompn och intit ondt formoodde sich, och bleeff thå konungens folk bådhe slaghit och gripit, och the otta riddare som ther med woro, wordo fongade. Ther epter forsamblade konung Birger wel tiyo tusend folk och kom sielff draghandes ther med til at beleggia Dalaborgh, Men hertogana giorde sich och reedho med theres folk, och hade konung Håkon sendt them mykit folk til vndtsetning. Thå nw bådha hääranar kommo noghot när til hopa, begynte godha män leggia sich ther emellen, så at thet kom til itt vpslaagh, och bleeff så dachtingat at konung Birger skulle tagha hertogana til wenskap, och låtha them komma til sitt i gen, så at på alla sidhor bleeff en afftalat sack. Och

än thå at hertog Eric hade fåått alt sitt i gen i Swerige, så war doch konung Håkon ther med til fridz at han behölt Kungelle. Och läät hertog Eric icke nöya sich ther med at han hade Kungelle, vtan han begierade ock Wardeberg med, och begick thet så at konung Håkon löste thet til sich i frå greffue Jacob, för itt stycke peninge, och strax konung Håkon hade fått Wardeberg in, antwardade han thet hertoganom i händer med halfft Halland. Och är noogh merkiandes at konungen i Danmark intitt hade på then tijdh bestella med Halland, För ty om thet hade hördt Danmarks crone til, thå hade jw icke konungen i Danmark tilstadt thet, at konungen i Norige skulle kiöpa thet til sich.

Anno domini Mcccv widh Sancti Sigfridz tijdh bliffuo hertog Eric och hertog Waldemar forlijkte med theres brodher konung Birger, och samma åår bleeff Erchebiscop Niels dödh, och biscop Niels i Westeråårs wardt postulerat til Erchebiscop i gen. Epter thet nw at konungen och hans brödher forlijkte wore, begynte all owilien wendas in vppå marsken her Tyrgils Knutzson, och honom wardt skuld giffuin at han skulle mykit haffua warit hertogana emoot, och mong stycke bedriffuit vtan konungens befalning. Och än thå han giorde redeliga noogh sin vrseght, så wardt han doch intit hörder, ty at hertogana gingo honom så hårt epter och wille gerna haffua honom aff wäghen, för thet bijstond skul som konungen hade aff honom, för ty the wiste wel thet at när han war borta, skulle the teste better bekomma thet the hade i sinnet emoot konungen. Så är och noogh troendes at konungen haffuer sielff wikit alla skullena in vppå honom. Ther före läät han gripa samma her Tyrgils i Lena i Westergötzland, och läät föra honom til Stocholm, ther sattes han i fengelse, och thetta skedde litit för jwlen. Och i samma tijdh giordes åthskilielse emellen hertog Waldemar och marskens dotter, och

gaffz thet för skuld, at ther war andelig skyldhskaper emellen, ty at her Tyrgils hade hallet hertog Waldemar til Christendom. Men then skyldskapen hindrade intit på then tijdhen echteskapet giordes, Så hade thet icke heller nw hindrat, om ther hade icke annar owilie kommet emellen. Ey kunde heller marsken wara så glömsker, at han plat skulle haffua förgätit sich wara hertogans gudzfadher, thå han gaff honom sina dotter, Men thet pläghar så wara, at när enom misgåår så misbiwdz honom.

Och om fastelaghen ther epter, Anno domini Mcccvi bleeff her Tyrgils affhuggen på södhra malm, och ther wardt han begraffuen, ty at konungen war så wreedh vppå honom, at han icke wille vnna honom wijgda jordh, förra än hart widh piensdagana ther nest epter, thå bleeff han för mong godh mandz böön skuld, begraffuen i gråbrödhra closter i Stocholm. Hwad retta hoffuut saken haffuer warit til marskens dödh, annor än som nw foregiffwin är, kan man icke weta, Så bekenner han doch i sitt testementz breff, som än nw tilstedes är, at han i noghor stycke haffuer forseet sich emoot konungen. Men thet är stoort vnder at alla hans welgerningar skola så snart forgetna warda, han hade doch i så long tijdh warit alla brödhrennes formyndare, och så skickat sich emoot them som han hade warit theres fadher, hade och teslikes mykit gott forskyllat aff heela rijkit thet han så wel förestådt och regerat hade. Doch thet pläghar så gå til i werldenne, at alla godha gerningar warda snart forgätna, En ringa misgerning, kan letteliga förqweffia twsende welgerningar. Tesse tre brödher reknade ena fögho gerning som them war emoot, så högt, at the förgåto all then fadherlig kerlek som marsken them bewijst hade. Men thet pläghar gänt så wara med herratienisten, at then som betzst fortient haffuer, han warder wärst lönter, Så skedde ock med thenna her Tyrgels, Doch konung Birger och hans brödher betalade

thenna otaksameligheet dyyrt noogh. Samma åår, nemlige trettanhundrad och sex åår epter Christi byrdh, noghot för Michels messo tijdh, giorde hertogana bröllop ått noghro sina tienare i Bielbo med stoort prål så at rykte skulle gå ther aff at the hade alla theres tienare ther när sich. Men the sende doch hemeliga folkit i frå sich til Hundhamar, kommo och så sielffue hemeliga epter, sökte hasteliga vp i Mäler så monga bååtar som the behöffde, och gåffuo sich strax til Håtuna til konungsgården ther konungen sielffuer war med hustru och barn, och kommo ther på Sancte Michels dagh, thå konungen til middags måltijdh satt öffuer bordh. The wordo wel vndtfångade, och antwardades them hws ther the med theres folk skulle wara vthi, Men emoot afftonen bewepnadhe the sich hemeliga och föllo med hast til och gripo konung Birger med hans drottning och barn, bleeff och thå biscop Niels i Westeråårs fongen, och meer än tiwgu riddare och frelses mänd. Men en aff konungens tienare som heet Arwidh Smålenninge, thå han sågh hwad vppå ferde war, toogh han junkar Magnus, konungens äldzsta son, och rymde med honom bort vndan och baar honom på sinne axlar til Danmark och med gråtande tåårar satte han honom i konungens skööt. Thå nw konung Birger fongen war, läät han hertog Eric rikit vpp, och förra än året war om gonget thå hade han all slott och feste inne. Stocholms stadh fick han strax, men slottet wardt honom nooghon tijdh förhallet, och belagde thet Mattes Ketilmundzson til tess han fick ock thet in. Så fördes thå konungen til Nyköpung, ther wardt han hallen i fengelse på slottet, doch bleeff han och hans drotning redeliga hallen. Thå konung Eric i Danmark thetta hörde, giorde han reedho alt thet folk som han åstadh komma kunde och wille göra konung Birger vndtsetning, Men hertogana woro och reedho och mötte honom widh Bowasund, doch kom thet icke til nooghon slachting i then gongen.

Och foor så hertog Waldemar offuer til Tydzland, och gaff så före at han wille fara sina pelegrims reso, än thå at han i samma gudheligheet forsamblade och solderade ottahundrade Tydzska hoffmen. Och när thet Tydzska hofffolkit war kommet in i landet, drogho hertoganar in i Skåne och giorde ther med brand och mordh storan skadha, och i samma reeso kommo the hasteliga til Ödhnaliwng, ther konung Erics brodher lågh med hundrade hestar, honom fongade the med thet folk som han när sich hade, och förödde landet allestedes, så at konung Eric ingen berning skulle få, när han komme med sin hääR. Och wardt i samma reeso bådhe Halland och Westergötzland så förderffuat at ther fögho war i gen, ty at thet Tydzska hofffolket som hertogana hade skoonade hwarken wener eller owener, och sedhan the Tydzske wordo lagde kring om städherne giorde the altijdh stoor skadha på bönderne som ther om kring bodde, besynnerliga widh Suderköpung slogho the monga bönder i hääl, för thet at the hade dräpit noghro Tydzskar som them wille skinna och röffua. Och stodh thå ganska illa til i landet, epter thet at thet främmande folkit giorde thet the wille, och intit straff gick ther epter. På thet sijdzsta kom konung Eric aff Danmark draghandes med mykit folk och honom mötte hertoganar med theras hääR widh Liwngeby, Doch bleeff ther ingen slachting aff, vtan ther wardt taghit i dagh, och bleeff så handlat at konung Birger skulle bliffua löösz och få en deel aff rikit. Och finnes breff som lydha ther vppå, at konung Eric hade giort ena forlijkning emellen konung Birger och hans brödher, hwilkit som skedde epter Christi byrdh trettan hundrad och siw åår. Och epter thet at offuertalat war om konung Birger at han skulle lösz warda, Så droogh konung Eric med sitt folk tilbaka i gen, doch bleeff jw Westergötzland platt vthtärdt och forderffuat. Noghot ther epter forsamblade hertogana altt rikesens rådh i Örabroo, och thet war

epter Christi byrdh trettan hundrad och otta åår, noghot för påscha, ther bleeff forhandlat med hwad wilkor konung Birger skulle giffuas löösz, och hwad forplichtilse han göra skulle. Och all the wilkor och förplichtilse som aff honom begierades ther gick han vnder och giorde ther så swåra eedher vppå, at han swoor vppå sacramentit at alt skulle wara en afftalat sack, och han skulle aldrigh noghot stempla lönliga eller openbarliga emoot rikit eller hertogarna, och med then part som honom war tilsagder aff rikit, war han til fridz, och alla the articlar som i forlijkningene vpteeknade woro, stadhfeste han med sacramentit och sådana eedher at gruffueligit war, Men thet bleeff intit hallet. Ja thet pläghar gemeenliga så skee i werldenne, at jw swårare eedher och forplichtelse med breff och insigel, jw mindre warder thet hållit. Ty at om han som forplichtelsen gör är en redelig och skälig man, thå haller han wel thet han loffuar, än thå at han inghen eedh eller breff giorde ther vppå. Hwar han och är oredhelig, så hielpa breff och insigel och swåra eedher ganska fögho, För ty man finner jw noghon orsack ää hurudana hon wara kan, ther man tagher tilfelle vthåff och segher sich icke wara plichtig til at halla thet som loffuat är. Eens mandz eeghen infödda ära och redeligheet gör meera ther til at ordh och lyffte hållen warda, än monga eedher, breff och insigel, och iw meera eedher och forplichtelse then eene begierar aff then andra, jw mindre troor han honom, Ty at om han troodde honom wel, thå begierade han icke monga eedher aff honom. Epter thet nw at then ene ingen troo setter til then andra, är fögho vndrande, at honom en ringa troo hallen warder, Foordom dags war troo och ära i werldenne, och fögho breeff eller eedher, men med tijdhen forminskades troo och ära, och förökades eedher, breff och insigel. Så skal man thet och besinna at jw swårare eedher och forplichtelse som giorda warda, jw meera legger dieffuulen sich

ther emellen at thet skal brutit warda, och med stoora eedher giffues honom stoor tilfelle til at blanda ther ondt emellen.

Thå nw konung Birger hade sworet och bebreffuat alt thet som aff honom begierat wardt, gaffz han löösz och hertogarna med rikes rådh sworo honom huldskap och mandskap til i gen. Men thet som konungen loffuade bleeff icke lenge hållet, Ty at om somaren strax ther epter, foor han til Gotland och så til Danmark, och ther bleeff han aff konung Eric wel vndtfonghen, och honom wardt loffuat vndtsetning at han frijtt skulle komma til sitt rike i gen. Sedhan hertog Eric war kommen så til macht i gen som förberördt är, kom med tijdhen owilie emellan konung Håkon i Norige och honom, ty at konungen wille haffua Wårdhbergh i gen som han honom i godha troo och hans stora nöödh forlänt hade. Men milde hertog Eric (så kallas han i crönekonne) wille icke sleppa thet han fått hade, Ther fore fick konung Eric i Danmark tilfelle at begå thet så med konung Håkon, at jwnkar Magnus, konung Birgers son, skulle få jwngfru Ingeborg samma konung Håkons dotter til hustru, then hertog Eric lenge begierat hade. Och så loffuade thå konung Håkon junkar Magnuse sina dotter med sextusende löduga mark silff i brudhaskatt, Och thetta skedde när man screff epter Christi byrdh trettan hundrad och niyo åår, och ther giordes stark breff vppå. Men noghot ther epter giorde konung Eric sitt största flijt ther vppå, at han skulle hielpa konung Birger til sitt rike i gen, och han forsamblade ganska mykit folk, bådhe aff Tydzland och annor land, så at han hade wel sextiyo tusend folk til hopa, epter som then Danska crönekan innehaller. Medh thet folket kommo konung Eric och konung Birger draghandes, och hade hertogen aff Mekelborg med sich och wel hundrade riddare. Men epter thet at häären war så

stoor

stoor och mechtig, wille hertogana Eric och Waldemar icke giffua sich til slags med them, vtan lagade thet så, at ther häären kom dragandes, wardt fögho funnet til berning, Och om noghro gåffuo sich frå häären til at hemta then deel the behöffde, så bliffuo the slaghne, Och för then skul hade konungarnes folk stoor nöödh. Doch läte the icke aff för then skul, vtan kommo dragandes vpp ått Holawiden, och ther achtade thå hertogana möta them, Men her Matteses häst som baneret förde fööll om kwll, och banere staken gick sönder, ther före bleeff alt folket förfärat och gaff til fluchtena. Så gingo thå hertogana til rådz at the skulle skilias ååt, foor så hertog Eric til Calmare och hertog Waldemar til Stocholm, och konungana kommo dragandes vp til Nyköpung och belagde slottet, Men the som på slottet woro warde sich manliga. Thå nw hertog Eric kom til Calmare, kommo ther tw stoor skip fwll med Tydzska hoffmän som budho sich honom til tienist, Them toogh hertogen i sin sold, och foor strax med samma folk til Jönaköpung, stormade ther til konungens slott, wan thet och brende thet vpp, och ther bliffuo twå konungens riddare slaghne med monga andra. Och så gaff hertog Eric sich in i Westergötzland, församblade ther mykit folk, och bleeff liggiandes widh Axewald, achtandes komma til slags med konung Eric, thå han skulle dragha vtaff landet i gen. Men i bland konungens folk som låågh för Nyköpung, kom en twedreght, så at alle the Danska herramennene råådde konung Eric ther til at han skulle dragha heem i gen, ty the hade thå leghat ther i frå Michels messo in til Jwl, och icke kunnet winna thet ena slottet, war och landet ther om kring så vthtärt at ther inghen rådh war til berning. Och som then Danska crönekan segher, the som thenne twedregt åstadh komme, hade vpburit peningar aff hertoganar, på thet at the sådana göra skulle, Thet är och noogh trooendes

at thet Danska ridderskapet som twedregtena giorde, hade störra wilia til hertoganar, än the hade till konung Birger then the stridde före. Och är thet ondt at strijdha med thet folk som heller seer at fienderna winna än at then herre winna skulle som the äro vnder. Itt weluiliogt strijdzfolk kan noghot gott vthretta, Men är thet owiliogt thå gör thet skadha, och så gick thet här til.

Thå nw the Danska sågho at konungen icke wille lydha theras råådh epter, öffuergåffuo the honom, och foro heem til Danmark i gen, och kom så konung Eric i then fara, at han antingen hade när wordet gripen eller slaghen, hwar hertogen i Mekelborg med sitt Tydzska folk icke hade warit honom til vndtsetning. Ther fore moste han thå dragha heem i gen, och hade med sitt mykla folk och swåra bekostning plat intit vthrettat, annat än landet war forderffuat ther han droogh fram. Gudh pläghar gemeenliga så handla med herrar och förstar som theres vndersåter olagliga beskatta, at the skola fåå ofruchtsameliga bekostningar, at såsom the haffua beskattat andra, så skola the och beskattade warda sich til skada och forderff. Så är thet med konung Eric och konung Birger tilgåått. Sådana exempel och wardnagler haffua herrar och förstar noogh för sich ther the mogha retta sich epter, och tagha sich wara fore, Men sådana wil man intit achta, hwar och en wil sielff försökiat och warda wijss aff sin eghen skada, än thå at mykit bettre wore bliffua wijs aff ens annars ofärdh. Och war thet icke mögeligitt at konung Birgers vpsått kunde haffua lyckosam framgång, all then tijd han så föractadhe the swåra eedher han giort hade, Ja ther följde förderff effter på alla sijdhor.

Thå nw konung Eric foor heem i gen, mötte honom hertog Eric, och handlade wenliga med honom, begierendes at han skulle handla så med konung Birger at han motte bliffua widh thet som han loffuat

och sworit hade, och ther med skijldes nw herranar ååt, och woro wäner, Men fattigha vndersåterna såto i sorgh och bedröffuelse och wore platt vtharmade. Och sommaren ther epter widh Magdalene, epter Christi byrdh trettan hundrad och tiyo åår, kommo hertogana til Helsingborg, ther forlijkte konung Eric, hertogen i Mekilborg, med andra herrar och förstar, sakena så, at konung Birger skulle thå behalla tridhie parten aff rikit som tilförenne forlijkt war.

Epter som til förenne berordt är, at en owilie war komen emellen konung Håkon i Norige och hertog Eric, så läät konung Håkon beleggia Kungelle som hertogen inne hade, och lågh ther noghon tijdh före, Men thå han fornam sich icke kunna thet winna, thå läät han byggia Bawahws och antwardade thet greffue Jacob. När thet skeedt war giorde hertog Eric sich reedho med sitt folk wintren ther epter, och droogh in til Norige och giorde ther stoor skadha, toogh in Aslo stadh och belagde Akershws, och thå konung Håkons folk widh trytwsend kommo och skulle vndtsetia slottet, sloogh han them aff. Noghot ther epter bleeff han ganska illa siwck, ther fore nödhgades han til at dragha heem i gen. Sedhan giorde the Norske sich redho, slogho in vppå Daal och giorde ther stoor skadha, och thå konung Eric war här inne i Swerige, och hertogana hade noogh til at bestella, thå läät konung Håkon åter bestella Kongelle och fick thet in, Men thå hertogana hade giort fridh i gen med konung Eric, sende the theres folk in i Norige, och togho Kongelle med macht in i gen. Så bleeff thet doch påå sijdzstonne så förlijkt, at konung Håkon skulle giffua hertog Eric sina dotter, then han ååret til förenne hade trooloffuat junkar Magnus konung Birgers son, och thetta skedde wintren ther epter, at forlijkningen war giordh i Helsingborg emellen konung Birger och hans brödher. Epter thet nw at hertog Eric war kommen til roligheet, så gaff han thet Tydzska hoff-

folket oorloff, och foor så sielff sina pelegrims reeso til Room och annor stedes, och thå han kom heem i gen, hölt konung Håkon hans och hans brodhers bryllop i Aslo. Hertog Eric fick konungens dotter jungfru Ingeborg, och hertog Waldemar fick framlidne konung Erics dotter then ther och jungfru Ingeborg heet, och war konung Håkons brodhers dotter, och thetta skedde widh trettan hundrad och tolff åår epter Christi byrdh. Och epter thet at tesse tree brödhrena, konung Birger och bådha hertogana hade skifft rikit sich emellen, och alle wille the föra stoort ståât, Ther fore lagdes mykin tunge och monga skatter vppå landet så at böndrena wordo platt vtharmade. Och för sådana beskatning skul, bleeff itt vplop på Gotland emoot konung Birger för thet at han wille leggia them högre skatt vppå än the wore wane göra ther vppå landet, och for samma sack skul jegade the konungen en gong ther aff landet, och slogho honom noghot folk i frå. Teslikes och the i Småland hoffuo sich vpp en konung som kallades Bugge, then them frelsa skulle aff thet stoora tyrannij som the lågho vnder, än thå at the hade ther ingen framgong med, ty at konung Birger läät snarliga förgöra samma Bugga. Onda förstar äre landz plåghor ther Gudh straffar sitt folk med, Ther fore strijdha vndersåterne aldrig better emoot them, än med ene san bekennelse ath the haffua sådana förtient, och en innerliga bön in för Gudh, För ty Gudh som then plåghona haffuer lagdt them vppå, han kan och betzst tagha them henne i frå i gen. Och gåår thet lyckosameligare til för vndersåtarne, at the bidia Gudh förlåssa sigh, än at the skulle sielffue emooth hans bodh grijpa til swerd, Ty man seer wel huru thet pläghar tilgå ther vndersåterne wilia sielffue fördrijffua theres ondha herrskap, the komma antingen sielffue ther öffuer om halsen, eller at the få en werre i gen, än then war som the fördriffuo. Men ther the bidhia Gudh at han

wille vmwenda theres sinne, eller tagha them aff wäghen, så gåår thet lyckosameliga til, epter thet Gudh kan giffua them frooma förstar i gen, ty konungens hierta är i Gudz hand som Salomon sägher. Anno domini Mcccxiij wordo the på Gotland så öffuereens med konung Birger at the bådhe aff stadh och land til hopa skulle giffua honom årligha, hundrade och tiyo lödogha mark silff, sådana pauiment som ther vppå landet gick, och niyotiyo sådaha mark i lödhunxlama. Teslikis loffuades honom ock at om the funno ther noghon malmbergh, thå skulle the giffua honom tridhungen aff then malm som the sielffue brute. Anno domini Mcccxiiij sade rikis rådh konung Birger itt nyytt huldskap och mandskap til, For ty at sedhan then tretta war vpkommen emellan honom och hans brödher, giordes ther mong forplichtelse på huldskap och mandskap, Aff huilkit noogh merkiandes är at konungen altijdh baar fara för sina brödher än thå at the woro forlijkte. Samma åår bleeff Erchebiscop Niels dödh, och wär thå en ganska dyyr tijdh här i landet, och ååret ther epter war så mykin tordön och liwngeeld, at sådana hade man icke hördt tilforenne. Anno domini Mcccxvi regnade bloodh widh Ringstadhaholm, Men ther fölgde mykin bloodz vthgiwtelse epter, som man nw fåår höra. När Gudh wil låtha komma noghro plåghor på land och städher, pläghar han gänt låtha noghor vnderlig teekn skee til förenne, menniskiomen til en warnagel at the skola wetha straff wara for handenne om the icke bettra theras liffuerne. Ååret ther epter bleeff biscop Bryniolff i Skara dödh.

Samma åår begaff thet sich så at hertog Waldemar foor i frå Calmarne til Stocholm, och epter thet hans wägh lågh fram om Nyköpung, foor han ther in til sin brodher konung Birger, och wardt ther mechta wel vndtfongen, och bödh konungen honom ååter til sich i gen och hertog Eric med. Men hertog Eric baar en faara för konungenom och wille icke fara til honom,

Doch fortalde hertog Waldemar för honom huru wel han hade warit trachterat, så at ther skulle jw ingen fare wara på ferdom, Ther fore fooro the thå bådhe till Nyköpung epter konungens begeren. Och thå the kommo noghot när in emoot stadhen wordo the förwarade at konungen achtade them ondt, Men hertog Waldemar toogh thet illa widh sich, och sade at the hade warit alt förmonge, som hade burit ondt emellen theres brodher och them, och ther fore bleeff thet intit achtat som them sades, vtan the foro til konungen, och wordo annamade som the hade warit gudz änglar. Och om afftonen thå the skulle gå i seng, lagades thet så hertogarnes folk skulle alt haffua sina sengar i byyn, och thet bedreeff her Johan Brunke konungens drotzeet så at hertogana woro aleena på slotet. Och om nattena som the lågho i theras betzsta sompn, läät konungen slåå vpp dörena om them, och läät gripa them, och i thet buller som thå skedde, spoorde konungen hertogana til om the drogho til minnes Håtuna leek, Nw war och en leek för handenne som icke war bettre än then warit hade. Och ther mett kastadhe han them i tornet, och läät hårdeliga bebinda them med hals jern och bultar, och bleeff hertog Eric ganska illa trachterat. Sedhan läät konungen gripa hertogarnes folk som i stadhenom lågh, och giorde sich strax reedho til at fara til Stocholm som hertog Waldemars folk inne hade, Men tijdenden woro allo redho tijtt kommen huru han giordt hade. Ther fore slogho the vthaff stadhen och driffuo honom til baka, så at han moste dragha til Nyköpung i gen, och begynte så hertogenes wener reesa landet emoot konungenom. Her Mattes war höwidzman for Vplenningana, her Karl för Smålenningana och her Birger för Westgöthana, och the forsamblades alle för Nyköpung. När konungen thet sågh bewarade han tornet ther hertogana inne såto well med stark lååss och bomar, kastadhe så nyklana i strömen, bemannade

slottet wel, och foer så til Stäkaborg, och bleeff så Nyköpungs slott hart belagt. Och så swältes hertogana i hääl, i tornet ther the såto, Och seyes hertog Eric icke haffua leffuat meer än tryy dygn vtan maat, ty han war ganska illa slaghen och jemmerliga trachterat, Men hertog Waldemar seyes haffua leffuat i elloffua dygn vtan maat och dryck. Och haffuer thet vnderligha til gått, Konung Magnus Ladulåås hade sin brodher, konung Waldemar fången på Nyköpung och ther såte ock alle hans tre söner fongne, först konung Birger, och så bådha hertogana. Men Gudh är bådhe vnderligh och rätthwijs i sijna doomar.

Thå nw konung Birger sågh huru monge the woro som satte sich vp emoot honom, sende han bodh til sin son junkar Magnus som war i Danmark, at han skulle komma honom til vndtsetning. Samme junkar Magnus fick aff konung Eric sex hundrade resenärar, och kom draghandes vp til Östergötzland, ther mötte them konung Birger. Så kommo och hertogarnes folk emoot them widh Skärkin, ther bleeff konungen aff slaghen, och så gaff han sich ått Westergötzland, ther woro monga bönder församblade emoot honom widh Karlabyy, med them satte han i dagh i tree dagha, och som en part aff böndrene woro heem farne epter fetalie, sloogh han til them som qwarre woro i en feelig dagh, och wordo ther ganska monga bönder slaghne. Och thå han hade vunnet thet slaghet meente han at thet skulle nw ingen nöödh haffua, ther före läät han leggia sitt folk kring om städhrene i Östergötzland, Men her Knut Porse som hölt med hertogana, kom hasteliga på them som lågho i Suderköpung, och greep them til fongar. Thå thet Danska folkit som lågh i Linköpung och andra städher thet hörde, droogho the heem i gen. Thå konung Birger thet förnam flydde han med sinne drötning til Gotland och läät sin son jwnkar Magnus bliffua qwar på Stäkaborg, ther bleeff han aff hertogarnes folk strax

bestallat. Men konungen wille göra honom vndtsetning och sende i frå Gotland bådhe folk och fetalia, Thet fingo hertogarnes folk alt bort. Så beredde thå konungen annan gongen sijn skep, koggar och sneckior til med thet mesta folk som han kunde åff stadh komma, och ther war her Johan Brunke höwidzman fore. När the kommo in emoot Stäkaborg, ther mötte them hertogarnes folk, brende vp theras skep och wordo them offuermechtige, och thå bleeff her Johan Brunke gripin, och Vlff Swalebeck, Lyder Forss och Walram skytta med honom, The fördes alle til Stocholm och sattes ther i tornet. Och noghot ther epter kom rikesens rådh til hopa och skickade her Mattes Kettilmundson til rikesens förstondare, hwilken ther foor strax kring om rikit och kom thet til stadhga i gen.

Men the som bestallade woro påå Nyköpung toogho hertog Erics och hertog Waldemars dödha croppar vp aff tornet, lagde them på bååror och satte them vth för slottet, menandes wilia stilla them ther med, som ther vtan före lågho, så at när the skulle få see theras herrar dödha wara, skulle the intit mera strijdhá för them. Men ther bleeff intit aff, ty at the som slottet bestallad hade, sade sich strijdha för hertog Erics sons skul, och ther med togho the hertogarnes croppar, förde them til Stocholm och begrooffuo them i byiakyrkione. Noghot ther epter bleeff Nyköpungs slott vpgiffuit, och thet wardt så nidherbrutit i grundh. Men the som Stäkaborgh inne hade, höllo thet noghot lenger, för konung Birgers son skul then the ther vppå hade, doch på thet sijdzsta nödhgades the och at giffua slottet vpp, och ey med bettre wilkor, än at junkar Magnus moste gå vthåff för en fonga, Men alle the andre gingo vthaff slottet med behåldna håffuor. Så bleeff och Stäkaborg med noghor annor slott som konung Birger til hörde i grund nidherbrutin, och junkar Magnus sendes til Stocholm, ther sattes han i hectilse. Och epter the aff

Danmark hade warit med konung Birger thå han sloogh the monga bönder i hääl i Westergötzland som förberördt är, Ther fore församblade her Mattes rikesens förstondare alt thet folk som han åstadh koma kunde, droogh ther med in i Skåne och förderffuade thet heela landet i grund, och förde så heem med sich i gen try hundradhe fångar, i bland huilka woro monge riddare, och ridders mändz män. Sedhan stemde her Mattes alla the betzsta aff rikit til hopa i Stocholm, och thå bleeff her Johan Brunke, Vlff Swalebeck, Lydher Fosz och Walram skytta dömde til stegel, och the sattes alle på hiwl, Och är en gammul meening, at Brunkaberg fick ther nampn vthaff at her Johan Brunke bleeff ther steghlat.

Thå nw konung Birger som än thå war på Gottland, fick thet höra at her Johan och the andre woro steghlade, och at the Swenske reedde sich til at the wille sökia honom, och achtade honom ondt, ther fore flydde han til Danmark, och thå war konung Eric dödh, och hans brodher Christoffer war konung epter honom. Men samme konung Christoffer war intit när konung Birgere och drotning Märete så gönstig som konung Eric warit hade, ty han sade at drotning Märeta hans syster alrigh hade warit honom godh, Doch annamade han them i theres älendheet, och förlänte them en gårdh som heet Spikebergh och tw herede ther vnder. Men the Swenske togho Gottland in, och epter Christi byrdh trettan hundrad och tiwgu åår, widh elloffua tusende jungfru tijdh, thå wardt hallen en herradagh i Stocholm, och junkar Magnus konung Birgers son, toogs thå vthåff hechtilsen och bleeff så almenneligha beslutat, at han moste döö för sins fadhers misgerning skul. Doch vrsakade han sich noogh at thet war honom högeliga emoot at hans fadhers brödher wordo så aff dagha taghne, och war thet witterligit noogh at han intit war ther wållandes vthi, epter thet han på then tijdh war i Danmark.

Såå wardt och honom loffuat med swåra eedher then tijdh han bleeff fången at honom skulle intit skada til sitt lijff, Teslikes hade och bådha hertogana med rikesens rådh och heela adhelen noghor åår til förenne vthwald honom til konung, och giordt honom sin eedh ther vppå. Men alt sådana kunde intit hielpa, ty alle wore thå så hatzske wordne på konung Birger, at the wille jw hempnas thet på sonen mädhan the icke kunde få fadheren, Ty leeddes junkar Magnus, then ther en deyelig vng man war, in vppå Helgeandz holman, och ther bleeff han halshuggen, och wardt begraffuen widh konung Magnus Ladhulåås sins fadherfaders graff. Thå konung Birger och drotning Märeta fingo thet wetha, bleeff theras sorgh teste större och the liffde sedhan icke lenge, och wordo begraffne i Ringstadha.

Så fingo nw alle tesse tre brödhrena en skröpelig endalykt, the ther rikit til stoor skadha och förderff warit hade, och thet är itt iemmerligit ting, at the skola wara skadeligha, som til nytto och gagn vpsatte äro. Theres fadher konung Magnus Ladhulåås, meente sich wilia wel bestella om sin barn at the skulle komma til stort herradöme, och wara weldiga förstar epter hans dödh, och at rikit skulle stå i fridh och roligheet, Men thet kom bådhe them och rikena til skadha och forderff. Så seer man huru stoor feel menniskios vpsått och anslagh haffua, Monge meena sich wilia wel forsee sin barn, och giffua them ther med orsack och tilfelle til thet som ondt är. Hwar tesse tre brödher hade warit mindre män än the woro, hade thet warit bådhe them sielffuom och meniga rikena, til mindre eller och ingen skadha, Men ther man sökier welle och herradöme, och icke ståår så i Gudz fruchtan som thet bör wara, ther warder thet sellan wel bekommandes. Och thet pläghar endeels gemeenliga så tilgå, at jw flere barn herranar haffua, jw skadeligare är thet, effter thet the sellan förlijka

sigh well, och wilia alle wara lijka godhe, med mindre at Gudh besynnerliga giffuer sina nådh, Ty moste man och alffuarlighe bidhia honom ther om. Och med thenna twå hertogar, Eric och Waldemar, fick hertoga welle en enda i Swerige, ty alt sedhan haffua her inga hertogar warit, vndantaghandes en som konung Magnus vpsatte, thet dogh icke bleeff warachtigt, som man her effter hörande warder. Men i en long tijdh tilförenne wore her altijdh hertogar, och synes thet haffua warit orsaken hwij sådana herskap niderlagdes här i Swerige, at ther kom offta obestond, twist och twedreght vthaff, som tilförenna omtalat är.

Thå nw konung Birger war rymd aff landet, och the Swenske hade fått all slotten in, kallade her Mattes Ketilmundson rikesens rådh, allan adhelen med noghro fulmyndogha aff hwario laghsagu, til Mora ting, epter Christi byrdh trettan hundrad och på thet nittonde ååret på Sancti Johannis Baptiste tijdh. Ther bleeff thå, epter long forhandling, junkar Magnus hertog Erics son vthwald och hyllat til konung offuer Swerige, och thå war han ey äldre än på sitt tridhie åår. Samma åår bleeff konung Erich i Danmark dödh och hans brodher Christoffer bleeff konung effter honom, Och tu åår ther effter bleeff konung Håkon i Norige dödh, och hade ingen annan arffuinga epter sich, än thenna samma junkar Magnus som war hans dotter son, ther fore toogho Norske män honom och til konung offuer Norige. Men epter thet han war sielff itt barn, stodh her Mattes för regementit, så lenge han wexte vpp, Hans modher, hertoginnan war och mykit med i regementit, och war thå i mong åår ganska godh fridh i rikit, så at alle forkoffrade sich, bleeff och konungens fatebur vpfylt med stora rijkedomar. Noghor åår ther epter bleeff en mechta stoor fegd och örligh i Danmark, med konung Christopher, aff huilken feygde Danmark kom i stoort twång, och the Holster med monga andra Tydzska junkare, fingo

i pant för theras soldh, mong land och slott ther i rikit, besynnerliga hade the Skåne inne, och twingades thet landet ganska hårdeliga aff the Holster. Teslikes wore the Skåningar i stoor twång aff the Swenska, för ty the hade icke än thå vthgiffuit then summo som the plichtoge wore för theras fengelse, ty the woro try hundrade fångar, som her Mattes Ketilmundson hade fördt ther vthaff landet, som förberördt är. Epter thet nw at the i Skåne så trengdes på alla sidhor, och inghen macht war i Danmark at komma them vthåff sådana nöödh och twång, Ther fore beslutades thet så at the skulle geffua sich vnder konung Magnus i Swerige, och han skulle köpa landet här vnder rikit, och lätha the Tydzska få thet the till achters wore. Och thetta begynnades först at handlas widh trettan hundrad och tw och trettiyo åår epter Christi byrdh, och thå bleeff Erchebiscop Olaff wijse dödh, och ååret ther epter toogh konungen halff parten aff alla kyrkio tiyonder offuer heela rikit, til hielp at lösa Skåne in med. Och gaff konung Magnus först vth fyra och tretiyo twsend lödiga mark silff, kolnesk wigcht, och thet fick greffue Johan aff Holsten, sedhan gaff han vth tiyotusend och så tolfftusend lödigha mark, som the breff ther vppå giffuin clarligha innehöllo. Gaffz och sedhan meer vth, eller och som nogh troendes är, wardt affslaghen then summa som the Skåniska fångar vthgiffua skulle för theres fängelse, Så at heela summan som Skåne köptes med, lopp til siwtiyo tusend lödigha mark silff, alt kölnisk wigcht. Och giordes ther ganska stora förwarningar och förplictelse vppå, at Skåne, Halland, Bleking, med Hwetenöö skulle til euigh tijdh bliffua vnder Suerige, som konung Waldemars eghin breff medh mongha biscopars och Danmarks rikes rådhs breff ther på vthgiffuen clarligha bewijsa, Aff huilken breff vthscriffterna än nw mongestedes finnas. Men förplichtelsen lydde så, at om någhor Danmarks konung wille saka eller taala på Skåne, tå skulle alt

Danmarks rikes rådh settia sigh vp emoot honom, Och then som konung skulle bliffua, skulle swäria at han icke skulle taala på Skåne. Och skedde sijdsta beslutningen anno domini 1343, och haffua så wel tiyo eller tolff åår sigh förluppit ifrå thet kiöpet först giordes, och sidsta peningen vthgaffs, Och ther med hadhe tå konung Magnus frijt inne Suerige, Norige och Skåne. Och stodh tå i alla motto ganska wel till i landet, och her Mattes Ketilmundson stodh för regementit. Och effter thet at konungen war nu så til ålders kommen, at han skulle gå vppå giftermål, therföre wardt honom bestelt en jungfru vtaff Frankarijke, en greffua dotter som heet Blanka, Och bleff konung Magnus krönter i Stocholm effter Christi byrd trettanhundrat fem och trettiyo åår, tå han war widh nitton ååra gammal. Och året ther effter gaff han thet södhra slottet eller tornet i Stocholm ther til, at ther skulle byggias swartabrödhra clöster vtaff. Och med samma drotning Blanka åtte konungen twå söner Erich och Håkon, och tre döttrar. Samma åår tå konung Magnus krönter war reedh han sina Erics gatu, och gaff Westgöthom i bland annat then lagh at ingen Christen skulle selias til träldom, som alt in till then dagh skeedt war. Hadhe och konung Birger sådana lagh vthgiffuit som förberördt är, Så finnes och än nu konung Magnuse laghbook som han Södhermannom giffuit haffuer. Anno domini Mcccxli bleff Erchebiscop Pedher dödh, huilkin ther hadhe warit en swartmunk i Sichtuna clöster. Anno domini Mcccxliiij bleeff her Vlff S. Birgitte man dödh.

Tå konung Magnus hade frijt fånget Skåne in, och war en weldigh konung offuer Suerige och Norige, och war widh trettiyo åår gammal, och her Mattes Kätelmundson dödh war, begynte han sielff regera, och lät icke regera sigh aff androm som alt in til then tijdh skeedt war. Och kom så med tijdhen ther til at regementet wardt icke sådant som thet skulle,

ty konungen (effter som wåra Suenska crönekor almenneligha innehalla) wende sigh til lööszachtigheet, begynte förachta the gambla, och halla sigh in till the vnga, Och therföre kunde thet icke lenge gåå wel tijl, för ty ther gott regemente wara skal, ther moste förfarenheeten wara med, huilken meera finnes när the gambla än the vnga. Ther the vnge än vnderstundom haffua wilian godh, så kunna the dogh sällan giffua beståndigh rådh vth, til gott regemente, Men the gamble som aff förfarenheetenne förnummet haffua, huar bestånd eller obestånd affkomma pläghar, the kunna bestondoghare rådh vthgeffua, effter thet the med ålderdomen förstond och förfarenheet fåått haffua. Doch sådana achtadhe konung Magnus intet, ty kunde thet och icke lenge stå wel til, Så lenge han leet regera sigh aff androm war hans regemente högeligh prijsat, och thet waradhe widh sex och tiughu åår, Men thet regemente som han sedhan fördhe i tiughu åår warder högeligha lastat. Medh tijdhen tenkte han och til at betwinga Ryssar och Careler som altijd giorde skadha in på hans land, församblade mykit folk, bådhe inländska och vthlendska, så at han och hadhe greffue Henric aff Holsten med sigh. Om thenna samma Ryssa reeso, hadhe S. Birgitta som tå leffde mykit bekymber, Hon sadhe sigh haffua wppenbarilse huru thet örligitt skulle best gångas igenom. Hon sadhe konungenom före, huadh folk han haffua skulle, om hans lycka skulle gå wel, hon sadhe honom och thet före, at hans reeso skulle icke lyckas om han icke fölgdhe hennes vppenbarilse effter, Men konungen achtadhe thet intet, vtan hölt thet (som thet och syntes) för itt löst qwinno snack. Så hadhe hon och altijdh nogh bestella med thenna konung Magnus, och straffadhe honom för hans leffuerne, handel och anslagh, och alt sadhe hon sigh göra aff vppenbarilse, som hennes vppenbarilse böker nogh vthwijsa. Men sådana vppenbarilse achtades intet så högt, medhan hon leffde, som

sedhan skedde, tå påwen hade henne gillat och stadfest, huilkit doch pulsambligha til geck, Ty monghe lärde män satte sigh ther emoot och höllo thet för drömer, som thet och lijkast är. Thå nu konung Magnus redha war, drogh han med en ganska stoor macht emoot sina fiendher, och hadhe med thet första stoor framgång, så at han wan Rysserne aff thet slottet Pekensåre, tå man screff åår effter Christi byrd Mcccxlviij. Och hade han så bekrechtat sina fiender at the moste geffua sigh honom i händer, men han lät bedragha sigh med en falsk dagtingan, Honom loffuades silffuer och gulld öffuert nogh, och ther medt gaff han them löss som han bekrechtat hadhe. Och thet fördrögdes och förhalades så lenge medh honom, at Ryssanar försambladhe sigh en ganska stoor här aff Lettogher och Tattare, och föllo honom öffuer hasteligha ther han lågh, med sin skep och hääar, och bestalladhe honom så at han icke vndkomma kunde, med mindre han moste graffua sigh med stoor farligheet itt vthlop aff enne älff ther han vthi lågh, så at han kom til siöös igen med sin skep, och moste så fara heem igen med lijthen prijs. Ryssanar fingo så slottet Pekensara igen, och the Suenske som ther wppå wore, wordo jemmerligha i hääl slagne. Och effter at konungenom så misgeck i tesse fegd, gick thet rychtet vth at thet skedde för then skull at han icke lyddhe S. Birgitte rådh effter, Aff huilkit hennes vppenbarilse ingen lijthen styrkelse fingo, så at alt thet hon sedhan sadhe om samma konung Magnus och annat meer, som hon sadhe sigh haffua vppenbarilse vppå, thet wardt aff mongom gillat, och stoor macht giffuin, lijka som thet hade kommit aff himmelen, som hon och sielff sadhe. Aff thenna vthreeso bleff konung Magnus mykit til achters, så at han nödgades settia them slott och land i pant för theras sold som medh hade warit, Somblige crönekor hålla så at greffue Henric aff Holsten hade Calmare inne, kan hendha at han fick thet in i tesse

reese, och hadhe thet sedhan lenge i sitt wold. Til samma vthreeso läät konungen vptagha altt Roomskott i sijn land, aff huilkit nogh merkiandes är, at han haffuer hafft en stoor bekostning, wardt och landet swårligha betungat med stoora och monga beskatningar. Så kom thet dogh på thet sijdsta till itt vpslagh och förlijckning emellan thenna konung Magnus och then stoora förstan aff Nogård, så at vptecknat wardt en rågång emellan Rysseland och Suerige, ther Ryssanar alt sedhan haffua på taalat, och wilia haffua borth en stoor deel aff Carelen, medh samma rågång. Men thet man haffuer medh swerd intaghit, läter man icke gerna medh dagtingan bortgåå. Effter Christi byrd trettanhundrat och fämtiyo åår war then stoora pestilentzien här i Suerighe, som kallades Digre dödhen, thet är then stoore dödhen, somblighe kalla honom swarta dödhen. Samma pestilentzia gick så gott som öffuer heela werldenna, och tu åår tilförenne war hon begynnat i Indien, och gick så öffuer alt, och döddhe så jemmerligha at minsta parten bleff leffuandes i werldenne, Mong huuss och byiar bleffuo platt ödhe, thet man än nu mongestedes see må, ther nu ståår skogh som förra bodde folk. Sådana plåghor skola lära oss huadh Gudz wredhe haffuer innebära, så förgifftigt war wedhret, at ther döddhe bådhe fää och folk.

I thenne konung Magnuse tijdh wart så beslutat, at alle köpmen som spetzerij förde hijt i landet, the skulle medh huart fyratiyo marka werde föra ena lödugha mark silff, huilka the på myntet bära skulle, och tagha igen halff fämte mark, så gott war myntet än tå på then tijdhen. Och thetta skedde på thet myntet skulle förökas i landhet, Samma stadga wardt offta sedhan förnyiat.

Såsom til förenne berördt är, at konung Magnus gaff sigh til löösachtigheet och til sådana obeqwemligheet (effter som itt almenneligitt rychte vth gick) at i

bland

bland Christit folk icke war lofflighit sådana tenkia eller taala, mykit mindre at bedriffua, Och wart han offta förmanat til förbettring, än tå (som historierna seyia) ther fölgde inghen bettring effter, vthan hans leffuerne bleeff meer och meer vthropat. Förachtadhe han och sitt rikes rådh, och togh sigh rådhgiffuare effter sitt sinne, och snarast sagdt altt ondt fördes vth om honom, Men huru ther om haffuer warit i sanningene må Gudh weta, som alles theres domare är. S: Birgitta haffuer nogh hafft medh honom bestella, och aff hans regemente haffuer hon taghitt stoor tilfelle, at taala om herrar och förstar, och alt skulle thet wara aff vppenbarilse som hon sadhe. Ther hon straffadhe honom före, war thet, Han war then helgha kyrkios stadghar olydigh, Han war en bansman, lyst i påwans ban, och achtadhe intet ban, ty han war en kättare, Han war en vppenbara meneedhare, Han ladhe mykin oskälig tunga på landet, Han leet oskickeligha clereker komma til kyrkiones lään och prebendor, och han giorde mykit emoot Sueriges lagh, och godha sidhwänior, Han leeth huarken lagh eller rett skee i landet, och annat sådana meer kastadhe hon honom före. Och enastadz säger hon, at Jungfru Maria befalte at rikesens rådh skulle sättia sigh vp emoot konungen, och settia honom aff regementet, om han icke wille bättra sitt liffuerne. Sådana gaff hon och rikis rådh in, och winladhe sigh ther om, at alle skulle komma i then meningen, Men thet är nogh befructandes at then Jungfru Maria som S: Birgitta haffuer skutet vppå, haffuer icke warit then sanskylligha, effter thet hon wille vpueckia tuist och tuedregt. Är och så nogh troendes at thet haffuer icke aldelis retth wordet handlat med thenna konung Magnus och jw meera S: Birgitta haffuer hafft här medh bestella, jw mindre är thet til troendes. Så scriffua doch somblighe, om thenna konung Magnus, thet S: Birgitta och bekenner, at han haffuer gerna

hördt messo, gärna läsitt och fastat, och aff gudheligheet i en longh tijdh icke welet gå i säng medh sinne förstinno, ther hon och skulle medh thet första haffua giffuit samtyckio til, Och han är så ther offuer komin på fall. Någhon skull kan han wel haffua hafft, men ganska illa haffuer han wordet vtförd, huilkit och mykit ther aff kommit är, at han war i påwans ban, och interdict, eller förbodh, war kommit offuer landet för hans skull, och stodh lenge, Ty han baar vp Romskottet, och hölt thet inne medh sigh, huilkit altijdh til Room sendas plägadhe aff hans land och rijke. Så hadhe han och gripit biscop Hemming i Åbo, men för huad saak, weth man icke, huilkit och, effter som tå tijdhen til sadhe, wart rechnat en bans gerning. Effter thet han nu inthet achtadhe sådana ban eller interdict, thet doch alle andre rechnadhe högt, ty wart han hallen för en öffuergiffuin man, och taalades alt ondt om honom, och hans leffuerne. Men största agget och hatet emellan rikesens rådh och honom gick ther aff, at han föractadhe adhelen och the gambla, och togh vnga, the som aff ringa slecht woro, i sitt rådh, och satte them långdt fram öffuer the andra, Thet rikesens rådh och menigha adhelen storligha mishagadhe.

Therföre på thet the skulle få tilfelle at settia honom aff regementet, gingo the til och vthwalde junkar Eric, hans son til konung offuer Suerige, som icke meer än fäm ååra gammal war, och junkar Håkon som itt åår yngre war giorde the til konung offuer Norige. Een part meena at thetta koret skedde med konungens och drotningenes samtyckio, Men een part seyia at thet war them emoot, thet fast lijkare är. Så hadhe och konung Magnus vpsatt en sin tienare then aldelis effter hans sinne war, doch vng och aff ringha bördh, Honom satte han vp för en hertoga eller höffuitzman offuer alla andra i riket, och fick honom all besta slott och feste in, emoot rikesens rådh, och han kallades, hertog Benct. Och junkar Eric wille

han icke rekna för konung, vthan för hertoga, ther ouilien meer och meer förökades vtaff, och sedhan junkar Erich kom til någhon ålder, hölt rikesens rådh sigh in til honom, then the för konung vthwaldt hadhe, Och kom så till en stoor feyd emellan fadheren och sonen. Och then förberörda hertog Benct, konungens tienare som så högt vpsatt war, driffuo the Suenske aff landit til Skåne, och drotning Blanka foor för hans skull til konung Waldemar i Danmark, och begieradhe hielp at han motte komma in i riket igen, Men ther bleeff inthet vtaff, ty the Suenske slogho honom i häll i Skåne. Och i samma reeso loffuadhe drotningen thet vth at konung Waldemar skulle få Skåne ighen, om han wille fölia hennes wilia effter, och i så motto bleeff först handlat ther om, huru Skåne skulle komma ifrå Suerige igen, Och konung Waldemar försumadhe thet intet, ty han wille gerna haffua thet igen. Och war thet en stoor neesa, at drötningen skulle i sådana werff vtsendas. Manfolk och icke qwinfolk skulle haffua thet ärendet vthrettat.

Tå nu feydhen hadhe en tijdh long stådt emellen konung Magnus och hans son konung Eric som rikesens rådh hade med sich, och mykin skadhe och förderff i riket skeedt war, så kom thet til itt vpslagh, Och wardt itt herramöte hållet i Jenecöping til huilkit möte kompne wore hertog Albrect aff Mekelborg som hade konung Magnuses syster til förstinne, och greffue Adholff aff Holsten som hade hans syster dotter. Ther bleeff thå saken förlijkt emellen konung Magnus och konung Eric, så at alt skulle wara en afftalat sack, hwad then ene parten hade förargat på then andra, och ther bliffuo thå landen skipt them emellen, så at konung Eric fick Skåne, Bleking, södhra Halland, alt Småland, Calmare, Östergötzland och Åbo sticht. Men konung Magnus behöldt Stocholm och alt Vpland, Öland, Gotland, Westergötzland med Wermeland, Daal och Nörra Halland, Och i samma möte wardt

beslutat at konung Magnus skulle leeffrera i frå sich all the breff som lydde på Skåne, huru thet vnder Swerige köpt war, Fyra biscopar och fyra aff the ypperste i bland ridderskapet skulle haffua them i förwaring. Men thet kom intit ther til, för ty konung Magnus fick icke breffuen i frå sich, och ther aff kan wel merkias at rijkesens rådh hade ther en fara före, at k. Magnus skulle läta k. Waldemar fåå breffuen som dröttningen vtloffuat hade. Thenna dachtingan och herramöte skeedde epter Christi byrdh trettanhundrat siw och femtiyo åår, om wårena widh Sancti Marci Euangeliste tijdh. Och än thå at konung Magnus hade fått sin part aff riket, så är doch noogh merkiandes aff then stadhga som ståår i edzöres balken i stadz laghen then konung Eric giorde med rikesens rådh i Stocholm på Sancte Katherine tijdh på samma åår, at samme konung Eric haffuer warit mechtigare och mera affhallen än hans fadher. Annars hade jw konung Magnus wordet i samma stadhga med benemd besynnerliga mädhan thet skeedde i Stocholm som på hans deel fallen war, Doch thet är clart på tagha at sonen achtades meer än fadhren. Stadhgen som nw om talat är, lydher emoot them som göra sampnat emoot borgamestere och rådh och är insat i stadzlaghen.

Epter nw at konung Magnus och hans förstinna fornummo at theres son vexte meer och meer til, och the wordo forachtade, än thå at theras son hade them likwel för öghon, vndantaghandes at han war högst i regimentit, så tenkte the til (effter som en almennelig mening war) huru the skulle komma honom om halsen, på thet at rikesens rådh icke skulle haffua sådana bijstond aff honom. Kalladhe så honom til sich, vnder thet skijn at the wille haffua noghon wenligh handel med honom, och noghro aff rikesens rådh med honom, Ther gaff thå hans modher honom en dryck, aff hwilkom han fick sin dödh, så at tiwgho daghar ther epter bleeff han dödh. Och thå han kände sich wara

forgiffuin, sadhe han, at the som hade födt honom til werldenna, the woro och the som honom skilde widh werldenna.

Anno domini Mccclx bleeff Erchebiscop Hening dödh. Thå nw konung Eric dödh war, kom konung Magnus åter til macht i gen och bleeff weldig offuer heela rikit, doch loffuade han thet vth med stoora eedher och forplichtilse, at han skulle better skicka sich ther epter, än han til förenne giordt hade, rikesens rådh giorde och honom ighen stoor förplichtilse. Men åå huru stoor förplichtilse ther skedde på bådha sidhor, så lågh doch likwel hatet qwart i hiertat, och ingen parten vndte then andra gott, ty at konungen war illa til fridz med rikesens rådh för thet the hade satt hans son honom öffuer hoffuudet, Och rikesens rådh hade en ond wilia til honom för thet han hade förgiordt theras konung. För sådana ond wilia skul, begynte konung Magnus, som noogh troendes är, halla sich in til konung Waldemar i Danmark på thet han skulle wara teste mechtigare emoot rikesens rådh, at the icke skulle kunna göra honom så meer, som the förra giordt hade. Och thå begyntes, vtan twiffuel, handlas om gyijfftemåål emellen konung Håkon och konung Waldemars dotter, Men konung Waldemar war konung Magnuse för cloock, lockade och lismadhe, och (til ewentyr) trugade med, så lenge han fick alt Skåne i gen med all breff som ther vppå vthgiffuin woro. Och är intit twifflandes at konung Waldemar jw haffuer loffuat honom stoort bijstond emoot hans owener, Och ther aff at han läät så bedragha sich, bleeff han kallat Smeeck. Och epter thet at han hade nw så bebundet sich med konung Waldemar, begynte thet rychtet vthgå, at bådha konunganar skulle haffua thet i sinnet, at the wille förderffua theres rikes rådh. Och konung Waldemar giorde så redho med mykit folk, föll in i Skåne, bestallade slotten och toogh landet in, Men konung Magnus läät så bemerkia sich som

han wille vndtsetia landet, doch gick thet så longsamt til at noogh merkias kunde at thet icke war hans alffwar, vthan at thet skedde med hans wilia, ellies hade han warit mectigh nogh til at försuara thet, ty han hade Suerige och Norie och Skåne inne, ty hade k. Waldemar intet skaffat emooth honom. Så hade och konung Magnus thet så bestelt at konung Waldemar skulle fara til Gotland och straffa them ther vppå landet, Men hwad saken haffuer warit ther til, kan man icke retzliga weta. Somblige seya doch, at han läät thet göra för then skul, at the ther vppå landet icke wille giffua honom sådana skatt som han begierade aff them, Doch ää huru ther om är, thet är jw clart at han haffuer hafft en ond wilia til them, och kunde sielff för rikesens rådz skull icke få straffa them som han wille, ty lät han thet en annan göra. Samme konung Waldemar förderffuade Gotland i grund, Tree reesor på en dagh wan han them offuer ther vppå landet, och wordo slaghne xviij^c bönder på Sancti Jacobi affton anno domini Mccclxi. Thå förderffuades landet så, at thet aldrigh kom til sådana macht sedhen som thet war til förenne, Thet war i förtijdhen itt mechta rijkt land, ty ther hade warit stapulen i Östrasiöön, men nw bleeff thet förderffuat. Och läät konung Waldemar föra alla rijkedomar ther aff landet, oseyeligit gul och silff, Doch kom thet honom intit til godho, ty skeppet bleeff borta som thet war vppå. Satte han och sina fogdar och befalninges män ther vppå landet, Men the bliffuo ther icke lenge förra än böndrena slogho them i hääl. Så skinnade och konung Waldemar Öland, bröt ther slottet nidh, och ther- bliffuo v^c bönder i hääl slaghne, och landet platt förderffuat. Thet behagade rikesens rådh och the Swenska flere ganska illa och wordo så mykit werre till fridz än the förra woro, at konung Magnus läät så bortgå Skåne och förderffua cronnones land. Hade the och monga andra saker

emoot honom, hans onda liffuerne ropades openbarliga vth mongom til förargelse, och thet rychtet gick vth om honom, at han icke hade annat i sinnet, vthan at förderffua rijkit i grund. Ther före kom thet thå ther til, at the Swenske wende sich in til konung Håkon, konung Magnuse son, hyllade honom för sin konung, som the hans brodher til förenne giordt hade, och kommo honom ther til at han läät gripa sin fadher i Calmarne kyrkio, på S. Martini dagh, och han bleeff satt på Calmarne slott. Och bleeff thå så handlat at konung Håkon skulle haffua hertogh Albrictz aff Mekelborgh frenko, jungfru Elizabeth greffue Henrics syster aff Holsten, och öffuergiffua konung Waldemars dotter then han til förenne troloffuat hade.

Men thet skal man her weta at historie scriffuarene dragha icke aldeles öffuereens, huru mett thetta giffter-måål tilgonget är. Somblige seya så, at greffue Henric jungfrunes brodher skulle på then tijdh haffua hafft Calmare i pant thå thetta giffterméål bebundet wardt, och at thet skulle haffua skeedt med konung Magnuse samtyckio och med sådana förplichtilse, at om samme greffue Henric låte thet icke haffua framgong, thå skulle han mista Calmare som han för ena stora peninga summo i pant hade, och ther til skulle han wara förfallen til sextiyo tusende mark silff, huilka han konungenom giffua skulle. Men konung Magnus hade på then andra sidhon så förplichtat sich, at om han icke låte giffterméalet gå fram, thå skulle alt hans ridderskap wara frijt i frå then eedh och huldskap som the honom plichtoge woro, och the skulle thå wenda sich til greffue Henric, til huilkit ridderskapet sich med swåra eedher forplichtat hade. Men somblige cröneke scriffuare beröra intit om sådana forplichtilse, Doch ää huru ther om wara kan, thet är jw clart noogh, at rikesens rådh haffua mäst begåått thetta giffterméalet, at the alle skulle warda teste mechtigare emoot konung Waldemar som Skåne inkrechtat hade,

och wordo monge aff them vthskickade som jungfruna inhemta skulle. Men konung Håkon wende sich til itt annat sinne och gaff sin fadher löösz i gen, och så begynte åter konung Magnus handla med konung Waldemar om hans dotter jungfru Margaretha, at konung Håkon skulle få henne til förstinne som til förenne beslutat war. Och thå som först bleeff handlat om thetta gifftermålet, epter som en part meena, huilkit och noogh troendes är, thå läät konung Magnus, konung Waldemar få Skåne i gen til morghongåffuo på thet at gifftermålet skulle jw gåå fram. Men thet war alt för stoor och en skadhelig morghongåffua, sådana morgongåffuor pläghade til förenne icke giffuas. Then gambla Westgöta laghen haller så inne, at konungens morghongåffua skal icke wara högre än til tolff mark gul, Mark gul pläghade reknas på lxij Vngerska gyllene. Men thenna morgongåffuan war altt för stoor, och är klart nogh at om Skåne haffuer så wordit handlat, at konung Waldemar skulle sielff tagha thet in. Ty konung Magnus war icke så mechtig at han kunde låta honom thet vp, icke wille han heller läta bemerkia sigh ther med, at han skulle så låtha thet gå borth, Doch war thet hans wilie, annars hade han icke med retthen antwardat breffuen i frå sigh. Men huru thet retzliga tilgått är med bådhen thenna gifftermålen är icke aff cröneke scriffuarene så liwsligha föregiffuit, som thet wel behöffdes. Doch thet kan man jw clarliga merkia, at rikesens rådh wille thet gifftermålet med greffue Henrics syster skulle framgå och thet andra göras om intet, Men konung Magnus giorde thet ogilt, och läät sin son få konungens dotter i Danmark. Så är icke heller thet i crönekerne clarliga vthtrycht, om konung Magnus loffuade Skåne borth förra än noghot wardt talat om thetta gifftermålet, eller skedde thet och alt til lijka. Troligast synes thet wara, at thå konung Magnus wille förbinda sich med konung Waldemar, at han skulle wara teste

mechtugare emoot rikesens rådh, som tilförenne sagdt är, thå haffuer wordet handlat om thetta gifftermålet, och konung Waldemar som listigh war haffuer så lockat och lismat för konung Magnus at han läät gå bort Skåne.

Thå nw sådana sendebodh som ther til höffdes, woro förskickat här vthåff rikit til Holsten, at hemta greffue Henrics syster som vthloffuat war, thå hade konung Magnus thet så bestyrt at konung Waldemar skulle förhindra then brudha skaran, huilkit och så skedde. Om hösten thå the seghlade i frå Traffwinne, försatte wedhret them in vnder Danmarks sidhona, och konung Waldemar läät tagha them fatt och forskickade them om kring på sin slott i fängelse. Men hertog Albrect aff Mekelborg, som hade konung Magnuse syster Euphemiam, och som noogh troendes är, greffue Henric med, giorde sich redho med allo macht och föllo in i Danmark och giorde ther i fiorton wekor med rooff och brand stoor skadha, så lenge at konung Waldemar epter long förhandling gaff them löösz i gen. Thå nw hertog Albrict hade fåt jungfruna lösa med the andra som med henne wore, lät han the Swenska fara heem i gen til Swerige, at the skulle halla konung Magnus ther til, at fultgöras motte med thet gifftermåål som vthloffuat war. Men thå the heem kommo, wordo the intit wel vndtfångade, vtan konung Magnus fördreeff them vthaff landet, och monga andra flere som honom pläghade straffa för thet onda liffuerne han förde och för thet han hade Skåne så skemeliga bortgå låtet, och annat meer, Så at the woro fyra och tiwghu the beste i rikit som han fördreeff, i bland huilka wore, biscop Niels aff Lincöping, her Niels Stureson rikesens drotzste, Boo Jönson som sedhan bleeff drotzste, her Karl Antra, her Karl Vlffason, her Eric Karlson, her Benct Philpuson, med andra friborna män til fyra och tiwghu, huilke alle moste flyy landet. The kommo först til Gotland och woro

ther en winter offuer, sedhan gåffuo the sich til hertog Albrect i Mekelborg, hwilkin ther vndtfångade them wel, och behölt them en tijdh long när sich. Men the Swenske hade bodh och breff til konung Magnus och begierade hans wenskap, och at the motte komma til theras arff och eghet i gen, screff och hertog Allbrect för them, doch kunde thet alzintet hielpa. Och så läät thå konung Magnus thet gifftermåål emellen hans son konung Håkon och jungfru Margarethe, konung Waldemars dotter, haffua framgong. Bryllopet stodh i Köpmanna haffn anno domini Mccclxiij, och hastades fast med thet bröllopet, ty jungfrun war icke meer än på sitt elleffte åår, Och widh then tijdhen noghot förr eller sedhan bleeff drötning Blanka dödh.

Thå nw the Swenske som landflychtige woro sågho at them intit war til förhopandes, at the skulle kunna få wenskap i gen, så wende the sich til itt annat sinne, och scriffuo konung Magnus openbara feyde til, och hyllade så hertog Albrectz son, then vnga hertog Albrect, som war konung Magnuse syster son, för theras konung. Men sombliga cröneker halla så, at thå konung Magnus giorde thet gifftermåål, som vthloffuat war med greffue Henrics syster aff Holsten, om intit, thå wende rikesens rådh sich i frå honom intil samma greffue Henric, til hwilkit the sich med swåra eedher och löffte beplichtat hade, at han skulle wara theras konung, och konung Magnus skulle settias vthåff regementet. Och läät greffue Henric starkeliga befesta sich på Calmare, Men epter thet han war en gammal och förlidhen man, ther före wille han icke annama konunga wellet, än thå thet honom loffuat war, vtan bestelte thet så, at the Swenske skulle wenda sich til en aff hertog Albrectz söner, Så vthwaldo the thå hans son näst then äldzsta. Och seya somblige cröneko scriffuare, at thå jungfru Elizabeth som konung Håkone fest och troloffuat war, sågh sich warda förachtada, wille hon aldrig annor gifftermåål begiera,

vtan gaff sich til thet nyia ordan i Wadzstena som Sancta Birgitta thå begynnat hade, ther bleeff hon dödh.

Thå nw rikesens rådh hade vthwaldt then vnga hertog Albrect til konung, begynte hans fadher then gamble hertog Albrect tenkia til huru han skulle föra honom in i rikit, giorde så redho med skip och folk, och all then deel som ther til hörde, och förde honom först til Gothland, ther bleeff han strax aff the Swenskes tilskyndan anamat för konung. Ther nest kom gamble hertog Albrect med sin son til Stocholm, ther bleeff thå en almennelig herradagh i huilkom konung Magnus wardt almenneliga aff sat, och dömd i frå konunga dömet, Och hertog Albrect hans syster son bleeff eendrechteliga vpsatt och vthropat för Sweriges konung, på Sancti Andree dagh, epther Christi byrdh trettan hundrat tryy och sextiyo åår. Och wordo monga saker föregiffna för hwar skul konung Magnus dömdes i frå rikit, och äro tessa. Först för sitt sleema liffuerne skull ther alle stygdes widh, Teslikes hade han i long tijdh warit banlyst, ban öffuer ban, men han förachtade thet, Han läät förderffua Gotland och Öland crononnes land, Han betungade landet med monga olagligha beskatningar, Han läät bortgå Halland och Skåne som vnder Suerigis crono så dyyrt köpte wordo, Han läät hwarken lagh eller rett haffua gong i rikit, Han hade i sinnet plat förderffua rikesens rådh, Han hade så offta gåått emoot sina eedher och löffte, Han hade förbundet sich med konungen i Danmark til rikesens skadha och förderff. Och mong annor stycke vordo föregiffuen, för huilkin han lagliga dömdes i frå rikit, och epter thet hans son konung Håkon war eens til sinnes med sin fadher, ther före wille the Swenske icke heller behalla honom för theras konung. Doch wardt saken så förlijkt at konung Magnus skulle haffua en deel aff rikit sich til vppehelle i sin liffz tijdh, Men konung Albrect skulle bliffua widh konunga

wellet, och ther skulle konung Magnus haffua giffuit sigh til fridz med, som en part meena. Men somblige seya at konung Magnus gaff sich til ingen förlijkning med konung Albrect vtan stoodh honom strax med allo macht emoot, hwilkit fast lijkt är at så tilgonget är, för ty mong slott och feste worde i long tijdh hallen honom til handa, som konung Albrect icke vinna kunde. För Åbo slott hade konung Albrect ena longa bestalning, och ther bleeff her Niels Stureson slaghen. Så begynte thå konung Magnus försambla mykit folk aff Danmark, Norige och the landzendar her i Swerige som med honom höllo, och kom med sin son konung Håkon draghandes vp i frå Westergötzland med en stoor häär, i then acht, at han platt wille fördriffua konung Albrect vthaff landet. Men konung Albrect war thå i Finland medt sitt besta folk, ty hade oc konung Magnus tilfelle at giöra thet han giorde, Men then lizla hopen aff konung Albrects folk, Suenske och Tydske, som til städes voro, giorde sigh och redho. Och möttes så bådha härena emellen Tillinge och Österbroo på en skogh som heter Gatha, emellen Eneköping och Westeråårs, Ther fick konung Albrects folk öffuerhandena. Konung Magnus wardt gripen, och konung Håkon wart såår och kom noogha vndan, han gaff til fluchtene och rymde til Norige. Och gick thet vnderligha nogh till at konung Albricts folk som war en ringa hop, wan en sådana seger emoot en så stoor häär som konung Magnus hade, och thet wart recknat för itt jerteckne, Och thetta skeedde epter Christi byrdh trettan hundrat fem och sextiyo åår, på Manedaghen epter första söndaghen i fastonne, som thå war Sancti Matthie dagh. Och konung Magnus sattes i fängelse på Stocholms slott sedhan han i sex och fyratiyo åår hade konung warit, och saat han i siw åår i fängelse, Och konung Albrect läät bestalla all the slott som höllos honom til handa, doch kunde han icke winna them. Men han och hans

fadher gambla hertog Albrect, som i någhor åår war her i landet sin son til hielp, kallade mykit fremande folk her in i landet til at intagha the slott och feste ther medt, som höllos konung Magnus til handa, Och thet främande folkit förderffuade landet i grund med gestningar, gerder, och skatt öffuer skatt, så at både bönder och bårgare wordo platt vtharmade, effter thet at örligitt med många vtreesor warade lenge.

Anno domini Mccclxvi bleeff Erchebiscop Pedher dödh som biscop hade warit i Lincöping. Thå nw konung Magnus så saat i fängelsen beflijtade sich konung Håkon med allo macht at han motte få honom löösz, och vpuekte landet emoot konung Albrect. Och haffuer på then tijdh ganska illa stådt til her i rikit, tess til bewijs haffuer man her insat en copie aff itt breff som Vplenninganar haffua scriffuit til Östgötar och Westgötar och är så lydhandes. Alle clerka och leekmän owan skoogh Tiwidh och Kolmåårdh boande, Sende allom them som boo och byggia nidhan förnemda skogha, helso med Gudhi. Wold och orätt, träldom och omilde som i och wij och aller Suerikes almoge tolt haffuom aff Tyskom mannom sedhan hertog Mekelborgh och hans son herre Albrect som wår konunger skulle wara och woldh öffuer oss fingo, kerom wij wårom Gudhi Jesu Christo och hans kera modher sancta Marie, sancte Pedher, sancte Pauale, sancte Laurintze, sancte Erike, sancte Sigfride, sancte Henrice, och sancte Eskille, som rikesens patrona äro och allom helgom mannom, och allom godhom Christnom mannom, konungom, hertogom, höffdingom, herrom och städhom, aff retto nödh som wij kännom och mågom bewijsa huar wij skolom och wij offta kärt haffuom, fornemda herra Albrect som wor konunger skulle wara, huilkin som är en retter meenedhare och hans fadher, rikesens i Swerige rätta förrådhare, enga hielp eller lijsa fongit haffuom, som openbart är allom öffuer tessen land, och openbart wara skal så wijdt som Christendomen

är, och wedherseyom förnemda herra Albrect och hans fadher och allom Tydzskom offuer alt rijkit i Swerike, hwilke oss haffua illa hannat bådhe til lijff och til lima, wort godz, fridh, och frelsze allaledes minzskat haffua, Och wiliom wij oss hålda vnder Gudh och hans kera modher S. Maria och vnder the fornemda helga rikesens patrona, vnder then erliga och godha herran konung Magnus, ey tess sidher at han fongen är, huilken wij vthaff then wånda hielpa wiliom med allo wåro macht, och hopp til Gudh haffua vnder honom, at wij med honom vnder rett och lagh bliffua skolom, och med allom them som med oss bliffua wilia, wiliom wij gladheliga liffua och döö, och the oss emoot stonda och oss ey hielpa wilia, them wiliom wij nidhra och förderffua och lijka holda widher the Tydzska, ää mädhan en wora liffuer, epter annan, thet see clerka eller leekmän, höge eller låghe, och lätin oss thet höra at i ären til, vppå oss skal enkte brista, wil rikesens rådh oss förestonda, thet tiggiom wij gerna, wilia the ey, thå skal skulden thera wara, än thå at skadhen är bådhe thera och wår.

Aff sådana almoghans breff i Vpland kan noogh bemerkt warda, huru i then tijdhen thå konung Magnus fången war, tilstådt haffuer, och hwad wilia then menige man som sådana vth screff, til konung Albrict, hans fadher hertog Albrect och alla Tyskar hafft haffuer. Och konung Håkon som konung war i Norige församblade all then macht han åstadh komma kunde, til hwilkit konung Waldemar (vtan twiffuel) honom holpet haffuer, och han droogh här in i rikit och bleeff på thet sijdzsta så mechtig at han bestallade Stocholm, och biscop Hemming aff Åboo, som en part mena, kom honom til vndtsetning, än thå at konung Magnus noghor åår til förenne hade gripit honom. Thenne biscop Heming kallar man nw Helga Heming, och ehurudan konung Magnus warit haffuer wille doch biscop Heming heller haffua honom än thet Tydska

regimentet. Och på then tijdhen läät konung Håkon byggia itt slott Stocholm til hinder och thet kallades Konungsbergh, och thet synes haffua leghat nordhan för Stocholm. Så kom thet thå til itt vp slagh, och konung Magnus moste lösa sitt fängelse för tolff tusende lödhuga mark silff Colnesk wicht, och ther wore lx riddare och frelses män aff Norige godh före med sådana wilkor at om samma silff icke ginge vth i bestemdh tijdh, thå skulle the komma til Stocholm och wara konung Albrictz fångar så lenge summan vthginge. Teslikes moste konung Magnus vplata konung Albrecte alt rikit frijtt med all then rett han hade til Skåne, ty konung Albrect hade i sinnet at tagha Skåne in i gen, och för then skul screff han sich i sijn breff för Sweriges och Göthes konung och Skåne landzherra, Och skulle konung Magnus haffua alt Skara sticht til vppehelle i sin lijffz tijdh, vtan frelszet som skulle lydha vnder konung Albrect. Ther med fick thå konung Håkon sin fadher lösan, och the földes ååt til Norige, Och thå fick konung Albrect först rikit frijt in sedhan han ther om i 8 eller 9 åår vthan återwendo feghdat hade med konung Magnuses vener, sich och hela rijkit til en dråpeligh skada. Och thenna forlosning skeedde åår epter Christi byrdh trettan hundrat itt och siwtiyo på dyra Wårfru affton, Och ååret ther epter bleeff Sancta Birgitta dödh i Room och hennes been fördes hem til Wadzstena, året epter hon dödh war.

Sedhan bleeff konung Magnus allan sin lijffztijdh i Norighe, och på thet sijdzsta drunknadhe han i en fiordh som kallas Bomilfiordh widh en holma som heeter Liwngholmen. Ena sådana ändalyckt fick thenne konung Magnus, Och såsom han hade itt skröpelighit liffuerne, så fick han och ena skröpeliga ändalyckt. Medh thet första hade han itt gott regemente och thå stodh han wel, men sedhan han begynte skicka sich illa stygdes alle widh honom, och så kom en stoor

owilie emellen rikesens rådh och honom, Och kan man clarligha merkia at han hade liten ynnest aff then menigha man i rikit, all then tijdh at rikesens rådh förmåtte så offta settia honom vthåff konunga wellet. Ja, then haffuer fåå swenar som ingen ynnest haffuer. Han wille försterckia sich med konungen i Danmark rikena til en dråpeligh skadha, Men thet hade warit bettre at han hade försterkt sich med sina vndersåters ynnest, wilia och kerleck, än med fremmande förbund, och thet skulle haffua better bekommet honom. Så seer man och aff thenna konung Magnuse historie, at rikesens rådh och menige adhelen haffue fögho gagn hafft ther aff at the togho junkar Magnus, konung Birgers son, aff daghe, then the för theres konung vthkorat och ena Christeliga leyde tilsaght hade, the lätho dräpa en vthwald konung Magnus, och togho en annan konung Magnus i gen sich sielffuom och meniga rikena til fögho nytto. Doch thet war wisseligha itt openbara Gudhz straff, aff huilko man lära moste halla eedher och lyffte widh macht, Men straffet war icke än thå ther met ändat, ther stoodh mera i gen.

Thå nw konung Håkon hade fått sin fadher löösz bleeff han i Norige och icke mykit longt ther epter bleeff han dödh, och hade med sinne förstinne drotning Margarethe en son epter sich, som arffwinge war til Norige och icke mykit longt ther epter bleeff han dödh, och så ärffde modheren Norighe epter honom. Teslikes fick hon och Danmark epter sin fadher konung Waldemar, ty hon war eenda barn, och han bleeff dödh 4 åår effter konung Magnus war lösz wordhen, Så hade thå drotning Margareta bådhe Danmark och Norige inne. Men thå konung Albrict hade frijt fått Swerige in med all slött och feste, förachtade han ganska mykit the Swenska och drogh här in sina landmän och giorde landet fult med Tydzskar, och them antwardade han all slotten in, och the Swenske

moste

moste liffua widh theras eeghit. Och the hade altijdh stora bekostningar, ty at konungen strijdde offta på Skåne och wille haffua thet i gen, än thå thet wille icke löckas för honom, för ty the Danske förswarade thet så hårdt at hans vp sååt ingen framgong hade, Doch kommo the Swenske ther öffuer på stoor skadha och förderff så at the nödhgades bortselia theras arff och eeghit, och hade än thå icke annat vtan spott och spee för alla theras bekostningar. Så läät och konung Albrect the Tydzska fåå all betzsta gifftermålen bort, Och än thå en part aff them war födt aff ganska ringa slecht, doch kallade han them sina skyldmän, på thet the teste better skulle komma til gifftermåål. Och epter thet han altijdh feydade på Skåne lagde han monga swåra tungar och beskatningar på landet, Så giorde och the Danske stoor infall in i Westergötzland, och annor stedes, landet til en dråpeligh skadha och forderff. Och epter som wåra Swenska Cröneker innehalla, haffuer Swerige warit vnder thenna konung Albrect i sådana betryck och bedröffuelse, at thet nepliga noghon tijdh til förenne haffuer sådana lijdhit. Han war så rund och snar til at begåffua sina landmän med stora skenker, och förläna them slott och feste, land och lään, at thet kunde intit reckia til för honom sielffuom, Ther före moste han jw altijdh betunga landet med mongha beskatningar, och thet kunde än thå inthet förslå eller botna för honom. Och på thet man må teste better kunna besinna hwad tunga landet hade, wil man noghot vprekna aff the tungar, och beskatningar som clerekrijt hade. Först gåffuo alla kyrkiolandboor vth ena mark peninga huar thera til hestaköpp, och än ena mark hwar landboo til hestaköpp. Toogh konungen och halff parten aff alla kyrkio tiyondar i tw åår. Ther näst halffparten aff alla clerkers, biscopars och kyrkiors ränto i tiyonde och alt annat itt åår. Item än nw halff parten aff alla kyrkio-

tiyendar i tw åår. Så länte han och aff hwar sokna prest fyra mark til hestaköop. Item än länte han aff hwar sokna prest och hans kyrkio med, fem mark til hesta köpp, hwilkit doch aldrigh betaladhes. Aff thesse hielpe skatter som clerekrijt, kyrkior och clöster vthgiorde, the ther doch så stoora frijheeter och preuilegier hade, kan rikeliga bemerkt warda, hwad twnga then menige man i rikit lidhit haffuer. Och öffuer thetta alt kallade konungen rikens rådh och meniga adhelen til hopa, och beclagade sina nödh, at cronones ränta icke kunde tilreckia, at halla konunga stått vppe med, Ther före begieradhe han hwar trijdhie gårdh vnder cronona aff alla frelszes mändh och kyrkiors landboor, och gaff sakena så före, at han med goodh rätt motte sådana begiera, ty at landboonar wore jw så wel plichtige at halla konungen vppe som thè andre i rikit, och war jw alt frelszet kommet vndan crononne, ther fore, när cronan war förswaghat motte konungen wel kalla ther aff noghot til baka.

Thå ridderskapet och biscopane sådana hörde, wordo the illa til fridz, och bådhe konungen ödmiwkeliga at han icke wille förkrenkia theres rätt och friheeter. Hwar han wille lydha theres rådh, och öffuergiffua the fremande män som han hölt vppe här i rikit sich til en swår bekostning, skulle cronones renta wel tilreckia, Och the sielffue wille wel wara honom så rettrådughe som noghor vthländsk man. Så wille the och teslikes göra honom ena merkeliga vndtsetning til at lösa i gen the slott och lään som the Tydzska hade aff honom i pant för theras sold, och hielpa honom så at han skulle komma sich före i gen. Och hwar han än hade hafft all frelszes godz in vnder cronona, så skulle thet doch icke tilreckia, at halla så monga fremande män vppe med, Ther före badh rikesens rådh och menighe adhelen konungen ther om at han the Tydzska öffuergiffua skulle. Men sådana theras rådh och begier

kunde intit hielpa, Ty konungen sade sich hwarken kunna eller wilia öffuergiffua the Tydzska, och at han vthan alt mootstond jw wille haffua hwar tridhie gåårdh aff alt frelsze, hwilkit han och så giorde eller lääth fultfölia, och toogh in thet han begierade, meer och icke mindre, och antwardadhe thet the Tydzska i händer, hwilkit the Swenska ganska illa behagade. Ther före sade the thå konungenom alwarliga til at han skulle läta them bliffua widh theras rätt, läta the Tydzska i frå sich och besettia rikesens slott med Swenske män, eller the nödhgadhes göra ther annat til. Men epter thet the intit hörde wordo vtan platt förachtade, begynte the en stoor part settia sich vpp emoot honom, befesta theras gårdar och sade honom theras huldskap och mandzskap vpp, Och epter thet the icke woro mechtige noogh til at stå honom emoot, ther före begierade the thå hielp aff drotning Margarethe som Danmark och Norige frijt och qwit innehade. Och thå hon sågh then nöödh och twång som the Swenske vthi wore, och at the begierede hielp aff henne, fick hon tilfelle at begiera Swerige med the andra tw riken, och gaff the Swenska så för swar på theras begieren at om the wille annama henne för theres förstinne, så wille hon göra them bijstond, hon wille och halla them widh Swerighes lagh och rätt, och låta them bliffua widh theres arff och eeghit, frelsze och frijheeter.

Thå nw drotning Margaretha sådana begierade, wordo the Swenske mykit bekymbrade hwad the betzst företagha skulle, för ty thet syntes them wara ondt på bådha sidhor. Doch hade the icke andra vthwäghar, vtan at the antingen moste thå tagha henne för theras förstinno och seya henne huldskap och mandskap til, eller the skulle i grund warda förderffuade aff konung Albrect, ther före folgde the thå hennes wilia epter. Och så begyntes åter thå en hard och långsam feyde her i rikit ther en oseyeligh skadhe och forderff kom

vthaff, och rikit förderffuades i grund, ty at en part aff rikit hölt med konung Albrect, och en part med drotning Margarethe, Ther före förderffuade the hwar annan inbyrdes, så at ingen wiste sich frij ää hwarest han war i landet.

Anno domini Mccclxxxi bleeff en ridders mandz man, hetendes Karl Nielson slaghen i hääl mitt för högha altaret i gråmunka clöster i Stocholm. Anno domini Mccclxxxiij bleeff Erchebiscop Birger dödh. Anno domini Mccclxxxvj bleeff her Boo Johanson rikesens drotzst dödh. Thå feyden nw i long tijdh stådt hade, och konung Albrect war mykit til achters bliffuen, hade han bodh til korszherranar i Prytzen, epter som woro Swenska crönekor innehalla, och toogh aff them till låns tiwgutusend Noblar, och satte them ther Gotland til panth före, Men andro crönekor hålla annorledes som man her epter förnimmandes warder. Så församblade thå konung Albrect på thet sidzsta, ganska mykit folk til hopa, och hade greffuan aff Reppin och greffuan aff Holsten med sich, och wissade drotning Margarete med the Swenska som höllo med henne, ena openbara slachting i markenne. The giorde redho på bådha sidhor, med allo macht och möttes så bådha hääranar på Falenne i Westergötzland, och ther bleeff en hardh strijdh, och på thet sijdzsta bleeff konung Albrect sielff gripin med sin son junkar Eric och the andra herrar som med honom woro, och ther bliffuo nittan hans riddare slaghne, vndan taghandes annat folck som slaghet bleeff. Men på the Swenskes sidhe som med drotning Margarethe woro, bliffuo otta riddare slaghne och en som drothningenes eeghen war. Thenna slachtingen skeedde, åår epter Christi byrdh tusende tryhundrat ottatiyo och otta thå konung Albrect hade i fem och tiwghu åår konung warit, och bleeff han gripin på Sancti Mathie Apostoli dagh och fördes så til Lödose tijtt drotningen wår,

och sedhan til Lindholm i Skåne, ther sat han med sin son i fengelse i siw åår.

Och än thå the Swenske woro i stoor betryck och wedhermödho mädhan konung Albricht regeradhe öffuer them, Så förökades doch theras bedröffuelse mykit meera sedhan han fången wardt. För ty heela hertoga dömet aff Mekelborg, med Rostoch och Wismar, begynte med allo macht feyda in vppå drotning Margarethe, och hade Stocholm til hielp, med flere feste som höllos konung Albrect til handa, och så gåffuo sich konungens folk och the med honom höllo vthaff Stocholm vp i Mäler och giorde allestedes skada med brand, rooff och moordh, ty landet war gångit dröttningene till handa. The brende vp Eneköping, Westeråårs, Lincöping, och monga andra städher och bondabyiar, och the foro allestedhes i landet twärt och ändalongs at ingen war retzliga trygger heema widh sitt eghit. Bönderne gåffuo sich offta til hopa och wille förswara hws och heman, men the kunde doch fögho skaffa, ty fienderne kommo på thet rwm och then tijdh the intit förmoodde them. Så hende thet en tijdh, at ganska monga bönder woro på en stadh församblade i Tillinge sokn widh Eneköping, Ther kommo the aff Stocholm hasteliga på them, och slogho them ther jemmerliga i hääl, och aff thet ther skedde kallas thet rwmet nw Bondabärgh eller Skadhaberg. Så skedde och alle stedes skadhe vth med siöösidonne, För ty, at epter thet hertog Johan aff Mekilborg, som mykit ladhe sich ther vth om at han motte få konung Albrect löösz, såågh sich intit kunna med dachtingan vthretta, så toogh han thå sakena teste skarpare före med örligh och krijgh in vppå tesse try rike, doch war Swerige som största skadhan leedh. Han giorde först en hoop skep redho med theres tilhielp aff Rostock och Wismar, Men wädher och storm förskingrade skepen så at han i then reso intit vthretta kunde. Åter giorde han sich redho och lopp så welleligha in för Stocholm och

giorde them vndtsetning, at the ther vtan före lågho icke förmåtte stå honom emoot, ther före fingo the i stadhen all then vndtsetning som the behöffde. Och epter thet at feyden fördrögdes, lätho the aff Rostock och Wismar vthropa och förscriffua, at alle the ther wille löpa til siöös på theras eeghen ewentyr, skadha och froma, och tasta vppå Danmark, Norige och Swerige, the skulle haffua frij haffn til at byta och selia theras rooff i theras städher. Aff sådana förloff och vthrop, försambladhe sich så mykit folk at thet stoodh icke til reknandes, The giorde en dråpelig skadha på tesse try riken, och the hade Gotland inne, och med tijden bleeff siöön så fwl medh siöröffuare at inghen kunde duka sich vpp til siöös. Och ä hwarest the föllo i land så giorde the jw skadha, och the kalladhes Fetaliebrödher, ther aff at the lopo til siöös och hemtade fetalie.

Thå nw konung Albrect fången war, och alt landet gick drotning Margarethe til handa, begynte komma en mistanke emellen the Swenska och Tydzska borghare i Stocholm, som höldz konung Albrict til handa. The Tydzske fruchtade at the Swenske skulle falla in til rikesens råådh och förrådha them stadhen i händer, och the woro wel sex och siwtiyo som ther vtinnan mistenkte wore. Så war itt partij ther i stadhen aff konungens troomän widh hundrade och siwtiyo, the ther kallades Hättobrödher, the synes haffua warit hållare i stadhen, Ty the haffua gåått i theras harnisk med fulla werio om nettrena om stadhen. Och the pläghade mykit försmädha the Swenska och kallade them förrädhare, ther stoor twist och twedrecht aff kom, så at rådhet moste läta kalla menigheetena på Sancte Gertrude gillestugu, til at affstilla alt obestond. Thå wardt pålyst, at ingen skulle giffua them andra hånesk ordh, ey heller tala illa om herrar och förstar, frughor och jungfrugher, och Swenske och Tydzske sworo sich i förbund til hopa, at the skulle lijdha och vngella then ene med then andra ää hwad på

komma kunde. Så bleeff thå itt herramöte i Telge i then acht at ther skulle handlas med Stocholms borghare, Men the Tydzske wille intit besökia thet mötet, men noghro Suenske besöchte thet, och owilien och mistanken emellen the Swenska och Tydzska förökades meer och meer. Bliffuo och så någhre Swenske satte i fängelse för noghet taall the skulle haffua latit sich vndtfalla, och ther aff bleeff itt vplop i stadhen, så at alle Swenske kommo med theras fullo werio på torghet, och the Tydzske teslikes. Så bleeff thå then rumoren stillat, och noghre aff the Swenske som fongne wore gåffuos löse i gen, Men the Swenske sade sich jw fruchta at the skulle warda förradde, ty thet hade så lenge warit them spådt. Doch sworo Swenske och Tydzske på thet sijdzsta sich så til samman, at om the Swenske herrar fingo rådha thå skulle ingen ting warda the Tydzska förekastat, Ey heller the Swenska om the Tydzske finge rådha, och ther med skulle alt wara förlijkt, och ther giordes swåra eedher och löffte vppå. Men thet stodh icke länge, ty mistanken war så stoor, at the Tydzske wille jw gerna wara the Swenska vmbewaradhe, på thet the icke skulle haffua then faran at stadhen worde förradder rikesens råådh i händer. Ther före kommo thå the Tydzske om ena natt til hopa på rådzstughuna och beslutadhe huru the betzst skulle kunna få the Swenska widh halsen, och hade så strax bodh om nattena epter the Swenska aff rådhet, när the kompne wore, kom strax slotzherren med sitt folk aff slottet, och bleeff vpläsit itt register i huilko bescriffne woro the ther skulle taghas widh halsen aff the Swenska. Och woro noghre i samma register vpteknade som fyra åår til förenne hade dödhe warit, Aff huilkit noogh merkias kunde, hwad the Tydzske hade i sinnet med the Swenska longt förra än konung Albrict fången wardt. Ty som noogh troendes är, at strax rikesens rådh begynte settia sich vp emoot konungen, wille the Tydzske borgare gerna wara aff

med the Swenska, Men konung Albrect wille thet icke tilstedhia.

Tha nw registret läsit war, gaffz befalning at tagha them alla widh halsen som vpteknadhe woro, hwilkit och så skedde, och the leeddes alle påå slottet och sattes i hektilse. Somblige aff them wordo jemmerliga pijnte medh träsåghar, på thet the skulle bekenna sich haffua hafft noghot hemligit förrädherij emoot konung Albrecht, Men, epter thet som crönekan innehaller, wille ther ingen sådana bekenna. Så förde the thå alla fånganar på en lijten holma vtan för stadhen, som kallas Käplingen, ther wordo the bundne och stengde inne i itt hws, och brendes så vp med hws och allo. Men hwar ther ingen bekennilse haffuer warit, eller och noghor clar bewijs til förrädherij, så haffuer thet warit alt för groofft, at tagha en hoop med folk så jemmerliga aff dagha, vtan openbara sack, Och thetta skedde Anno domini Mccclxxxix om somaren, daghen epter Sancti Eskilli dagh ååret, epter konung Albrect fongen war. Men the fetalie brödher om hwilka tilförenne berördt är, vordo på thet sidzsta så monge, at the begynte tasta til bådhe med frynt och fienda, så at alla städher lidho stoor skadha aff them och nödhgades för then skul the til at stilla them. Och thå konung Albrect hade warit fången i siw åår, i hwilken tijdh en dråpelig skadhe skedder war på tesse try rike, så bleeff thå så dachtingat, at han skulle giffuas löösz, Och huru then dachtingan tilgick, kan wel merkias aff itt sendebreff som biscop Tordh i Strengenes, then på dachtinganen med war, screff them til aff Stocholm, hwilkit så innehaller. Wéten thet erlige män, her Henric van Brandis, borgamestere och rådhmän i Stocholm at twå mechtuge herrar aff Prytzen aff mestarens och ordanens wegna ther samma stadz, och borgamestere aff Lybek, Strålesund och the andra städher, haffua dachtingat en ganskan ända med wora frw drotningenne, så at war herre konung Albrect

och hans son skole löse warda för ena peninga summo, eller Stocholm, eller och åter inkomma, och ther om haffuer hon troodt otta städher, med Rostock, Wismar och Stocholm, och åå the dachtingan woro her Werner Axlo, her Helmolt van Pletzen, och andre fem heller sex riddare aff Mekilborgs lande, och skildes alle aff Helsingborgh frå wora frw drotningene, gladhe, fem daghar för Bartholomei, och foro til hertog Johan med the dachtingan, och haffua taghit före en dagh, såsom är alla helgona dagh, thå skal hertog Johan och the förnemda herrar aff Prytzen och städher, möta wora frw drotningene i Alaholm, och wissa the dachtingan, och ther met en frijdh och soono, och med samma dachtingan skal thå lösz warda greffuen aff Reppin, om alla andra fångar är vpskutit vppå then förnemda dagh, hwad the löösze skole warda på bådha sidhor, eller ey. Thetta äro the otta städher, Lybeck, Hamborg, Strålesund, Dantzick, Torn, Elbinge, Kampen, och ther med antingen Stetin eller Gripeswold.

Så gaffz thå konung Albrect med sin son löösz, epter sådana dachtingan, at han innan try åår skulle antingen giffua vth sextiyo tusend lödigha mark silff, eller låtha Stocholm med then rett han hade til rikit, drotningene vp, eller och komma i sin fängelse i gen. Ther med foor han thå til Mekilborgh, och thenna dachtinganen skedde epter Christi byrdh trettanhundrat fem och niyotiyo åår. Men epter thet the Fetalianer eller fetaliebrödher woro så monge wordne i Östrasiöön at ther ingen szekerheet war hwarken med then ena eller then andra, och the hade Gotland inne ther the hade theras tilhåld, Ther före giorde ordans herrana aff Prytzen sich redho och toogho med macht Gotland in aff the Fitalianers händer, epter som sombliga crönekor innehålla. Men thå konung Albrect som thå löösz war thet förnam, toogh han noghro borgamestere aff Rostock och Wismar med sich och foor til Prytzen och claghade ther öffuer, at Gotland war honom i frå

taghit, Men ordans herranar sade sich haffua taghit landet aff theres fienders händer som på theras städher och köpmän forarghat hade. Annor hugswalilse fick konung Albrect icke i then reese, doch på thet at icke nooghot obestond skulle vpkomma emellen honom och them, besinnade the sich på thet sijdzsta så, at the gåffuo honom itt stycke peninge för then rett han hade til Gotland, och i så motto skola ordans herrana wara kompne til Gotland epter som en part meena, Men then Swenska crönekan giffuer thet icke så före. Men thå Fitalianer sågho at örlighit fick en ända, och the woro nw i en long tijdh så wane at tasta til, ther före wille the och bliffua ther widh. Gåffuo sich så en part aff them in vthi Westra siöön, skinnade Bergen i Norighe och wordo så openbara siöröffuare i Westra siöön, och thet warade en long tijdh förra än the kunde platt nidherleggias. Giorde the och teslikes i mongh åår skadha här i Östrasiöön. Noghon tijdh epter at konung Albrect war löösz worden, bleeff hans son junkar Eric dödh på Gotland, Hans förstinna drotning Rikitza, som war greffue Ottes dotter aff Reppin, war och longt til förenne dödh bliffuen. Ther före satte han sich nw fögho mera före at komma til rikit i gen, och epter thet at tijdhen begynte forlidha som förelagder war, at han itt aff förberörda wilkor fultgöra skulle, ther städherne som woro ther godh före, fast påkraffde, Så läät han thå drotning Margarethe Stocholm och rikit vp, och bleeff i sin lijfztijdh i Mekelborg. Och hade Stocholm så när i 10 åår wordet hallet k. Albrect til handa sedhan han bleeff fångin, ty thet höltz honom til handa i try åår sedhan han kom til Mekelborgh.

I så motto som nw förberördt är skildes thenne konung Albrect widh rikit, och han war then förste vthländzske konung som sedhan Christenheeten hijt kom, öffuer Swerige regeradhe, än thå han war Swensk på sinne modhers weghna, hwilken ther heet Euphemia,

och war hertog Erics dotter, konung Magnus Smeeks syster. Och här lyktades nw Sancte Erics slächt som i regementit war, Lychtades här och Birger Jerls slächt, så mykit som til konunga wellet kom. Och haffuer then slechten itt selsynt wesende hafft här i rikit, och the haffua meste parten hafft en ondh affgong. Konung Waldemar Birger Jerls son, bleeff dödh i sin fängilse, han wardt trengd i frå rikit aff sin eeghen brodher, konung Magnus Ladhulåsz. Konung Waldemars son bleeff och satt vthi itt ewight fängelse. Konung Birger, konung Magnus Ladhulåsz son, swelte sina brödher i hääl. Han bleeff landflychtig och dödde i älendheet, Hans son som til konung korat war bleeff för sins fadhers skul affhuggen. Konung Magnus Smeek hade och itt ondt wesende, han wardt aff sina eegna söner twå resor satt aff regementit, han läät förgiffua sin äldzsta son, och dödde landflychtig. Konung Albrect grep sin modherbrodher på Sancti Mathie dagh och hade honom i siw åår i fengelse, Han bleeff och sielff gripen på Sancti Matthie dagh, och saat i siw åår i fengelse, som han giorde så gick honom. Han twingade sin modherbroder til at låta sich rikit vp, Han bleeff och twingat at låta thet drotning Margarethe vp. Sådana exempel skola wara herrar och förstar til en späghil, at the icke fördrista alt förmykit på sitt stora welle, The skola tenkia, at the haffua itt ostadught och stackot herradöme, och at såsom theras welle är högre än andra menniskiors, så är och theras fall större än andra menniskiors fall, Ty jw höghre en är besatt, jw större bliffuer hans fall. Birger Jerl giorde itt stycke som icke mykit förswarlighit är, emoot the Folkungar, ää hurudana the doch woro, Thet synes Gudh hardeligha haffua straffat på hans barn, in til fierde slächte, som han göra pläghar. Och epter som nw berördt är, at konung Albrect war then förste fremmande konung som Swerige hade sedhan Christendomen hijt i landet kommen war, så seer man strax

aff hans regemente, hwad vnder fremmande herskap förmoendes är. Med fremmande herrar kommer mykit fremmande folk, med fremmande sedher, ther landzens inbyggiare warda förtryckte och vnderkuffuadhe med, Och är thet naturligit at herren haffuer mera kerleck til sina eeghna landmän och setter mera troo til them, än til the andra, och ther före warda landzens infödda män förachtadhe och förarmadhe, och vthländzske män warda rijktadhe. Så giorde thenne konung Albrect, han ladhe the Swenska skatt öffuer skatt vppå, at han skulle göra sina landzmän rijka, han giorde monga fattiga på thet han skulle göra många rijka. Ja så mykit gaff han androm, at han bleeff sielff fatig ther öffuer, och intit kunde reckia til för honom, Han achtade icke, at kunna spara, är stoor rijkedom. Aff monga olaghliga beskatningar plägha komma obestond, som häär skedde, och summa summarum, thet skickar sich så betzst, om thet så skee kan, at hwart land haffuer sit eeghit herskap. Thet händer wel offta, at inländzske herrar äro landena skadhelige, Men fremande herskap är ganska sellan rikena så nyttogt som thet behöffde. Och än thå en fremmande herre kan wara godh och foom noogh, så haffuer han doch fremande sedher, och fremande folk som landena är til förtryckilse, Ty så är werldennes lopp, at hwart och itt land wil bliffua widh sina sedher, och kan icke gerna lijdha förwandlingar, med mindre at ther kommer buller och förtryckelse vthaff. Så är thet och vnderstundom bettre, at lata itt land behalla sina sedher, när the icke alt förmykit onda äro, än at man skulle med obestond införa noghra nyia sedher som bettre wore, Man seer och the land och rike i hwilkom fögho skickeliga sedher äro så wel stå widh macht, som the ther skickeliga tilgår. All land höra Gudhi til, han haller them all widh macht, doch haffuer han icke all land med lijka förstond och skickeligheet beprydt och begåffuat, Ther före är thet betzst . at hwart land

bliffuer widh sin lagh och sedher, och thet skeer aldra betzst vnder indländzska förstar. Thetta är icke sagdt fremmande herrar til förachtilse, Men huru land och rike plägha ståå vnder fremande herskap, haffuer man lärdt aff förfarenheetenne. Doch Gudh som landen tilhöra, han vpsetter för herra hwem honom teckes indländzsk eller vthländzsk.

Thå nw drotning Margaretha hade fått Stocholm in, så at hon all try riken frijt inne hade, gick the Swenska samma nödhen öffuer som them öffuergick i konung Albrectz tijdh, the wordo förachtade, och the fremande wordo vpsatte til slott och lään, än thå at fast annars vthloffuat war, thå the Swenske anamade henne för theres förstinne, ther och mong breff och insigel på vthgiffuen wore, at rikesens slott och feste skulle wara i the inföddes och icke i fremandes händer. Men thet bleeff intit hallet, och thå rikesens rådh claghade ther öffuer och sade at crononnes slott och feste skulle besöryas med Swenska män, epter som the vthgiffna breffuen innehöllo, Thå wordo the med spott och spee ąffwiste, och badh hon at the skulle wel bewara theras breff, hon wille wel bewara sin slott. Lagde hon och ganska monga och nyia skatter på landet, Hon lagde en rumpo skatt vppå, at bonden skulle göra skatt aff allan sin boskap, aff hwario rumpo. Hon lagde på at hwar och en bonde som sin eeghen eeldzstadh hade skulle vthgiffua ena mark, vndan taghandes, drotninga mark, och noghra andra tungar och beskatningar som hon hade lagdt på landet, så at thet bådhe aff then longa feyden och the olagligha skatter som på lagdhes, bleeff platt vtharmat. Och alt thet guld, silffuer och peningar, som hon här i rikit öffuerkomma kunde, hwilkit ther drogh til stoora summor, thet förskickade hon alt aff landet til Danmark, Så at aff all hennes anslagh wel bemerkias kunde, at hon så wille vtharma Swerighe, at thet aldrigh skulle komma sich til macht vtan altijdh sedhan bliffua vnder

Danmark, än thå at Gudh hade ther om annat i sinnet. Hon betrodde ingen Swensk til at haffua land och lään, vndantaghandes her Abraham Brodherson, som hade Halland och Wärend och noghra få andra, ty hon hade thenna her Abraham mykit för öghon så at han war endeels förmykit käär. Hon loffuade altijdh goot vth, thå hon noghot begierade, Men sedhan hon hade fremiat sin wilia, wardt thet intit hallet. Och än thå at thenna drotning Margaretha högdt beprisat warder aff the Danska, huilkit icke vndrandes är, ty hon stodh alt ther epter huru hon skulle förhöya och förbettra Danmark, Doch haffuer hon icke giffuit the Swenska stoor tilfelle ther til at the skulle stort prijsa henne, ty hon stodh alt ther epter huru the skulle förtryckte och vtharmade warda. Thet moste man doch giffua henne til förenne, at hon haffuer warit en mechta snell och förstondig qwinna, Men hon haffuer icke hafft all sijn rijke lika käär, och är för then skul icke vndrandes, at hennes cröneka warder annorledhes bescriffuen i thet ena rikit än i thet andra. Then ther förtryckt och then ther vphögder warder, the tala icke bådhe eens om honom som thet gör. Hon läät slå itt mynt här i Swerige, thet man så förachteliga än nw pläghar kalla drotning Margarethes mynt, på hwilkit mynt hon läät settia thet wapn som naturen henne giffuit hade, i thet hon war en qwinna. Och som en part meena skal thet wara skeedt the Swenska til förachtilse, lijka som hon wille ther med tilkenna giffua, at the som lätes wara mechta män, wore doch vnderkuffuade aff enne qwinno, och thet skulle myntet bewijsa, Men hwar hon så giordt haffuer, thå haffuer thet warit henne sielffuom meera til förachtilse, än the Swenska. Thet war witterlighit noogh at hon war en qwinna, hade ey behöffdz at hon skulle låta thet ledhamoot komma för hwars mandz öghon, som naturen och hennes naturliga förstond lerde henne göma och förskyla, Doch hwad äre hon med sådana stycke innelagt

haffuer, ther kan hwar man döma om. Samma wapn gaff hon vth i Örebro för itt stadzmerke, hwilkit ther än i dagh på span och bismar brukat warder henne til åminnelse och sådana prijs som thet werdt är, ther rychte gåår aff än i dagh. Hon haffuer altijdh hafft itt besynnerligit agg til the Swenska, hwilkit, vtan twiffuel, är kommet aff then owilia som warit hade emellen hennes framlidhna man konung Håkon, och the Swenska, samma agg och ogunst kunde hon icke bortleggia, än thå at thet altijdh mykit gott vthloffuat wardt.

Och thå drotning Margaretha hade noghon tijdh hafft all try riken inne, begynte hon tenkia til, hwem hon vpsettia skulle för konung epter sich, och epter thet hon sielff icke hade lijff arffua, ther före kallade hon sin systerson, en vng hertoga aff Pomern, til sich in i Danmark, hwilken ther heet Bugislaff. Honom hade hon en tijdh long när sich, förwende så hans nampn, och kalladhe honom Eric. Sedhan läät hon kalla all try rikesens rådh til hopa, och rådde them ther til at the skulle vthwelia hennes systerson hertog Eric til konung, Men henne wardt swarat, at the ingen annan konung begierade, så lenge hon lijffde. The Swenske hade nw lärdt aff konung Albrect och henne huad the aff fremande herskap förmodha skulle, ty wille the icke gerna ther till, Och är nogh troendes at the Danske wille icke heller haffua thenna hertog Erich. Doch stodh hon så hart ther epter at the jw moste fölia hennes wilia epter, Ther före bleeff thå samme hertog Eric keest och korat til konung öffuer all try riken, och hyllat på all the rwm och städher ther konungar hyllas plägha i tesse try riken. Han hyllades på Morasteen söndaghen epter Magdalene, epter Christi byrdh trettanhundrat sex och niyotiyo åår, och han war thå ganska vng. Han bleeff crönt i Calmare til all try riken, och i samma cröning handladhe drotning Margaretha så med all try rikesens rådh,

at the beswore sich til hopa, ther stoor breff och förplichtilse giordes vppå, at all try riken epter then dagh skulle altijdh bliffua vnder en herra och konung, på thet at teste bettre fridh och roligheet motte bliffua all try riken emellen, Och skedde samma föreening och bebindelse vnder tesse epterscriffne wilkor. Först at hwart rike skulle bliffua widh sitt nampn, lagh, rätt, priuilegier och godha gambla sedhwenior, och ingen ny lagh införas vtan then menige mandz samtyckie. Hwart rike skal haffua sin droszet, marsk, hoffmestere och en konungens öffuersta canceler. Och konungen skal wara i fyra månadhe om ååret i hwart rikit, epter som legligheeten sich begiffua kan. Och om thet ena rikit kommer noghor feyde vppå, thå skola the andra riken komma ty til hielp lika som thet wore itt rike, och the rike som hielpena göra, skole försöria theres strijdzfolk som the åstadh senda, med kost och täring, så lenge thet kommer til thet landet som hielpena behöffuer, sedhan skal thet hålla fetalien vppe. Intit rikit skal slå noghon feyde vppå, the andra oåtspordt. Och när konung skal welias, skola församblas i Halmstadhe fyratiyo the betzste aff hwart rikit, så the bliffua tiwgu och hundrade. Om konungen som framlidhen är, haffuer noghon son, then til konung skickelig är, ää hwad han är yngre eller äldre, thå skal han näst wara. Hwar och icke så är, thå skal man först lotta ther om aff hwilkit rikit konung skal welias, på thet at thet ena rikit icke skal seya sich wara meera förachtat än thet andra, och sedhan lotten är fallen på itt riket, skola the tiwghu och hundrade göra theras eedh, och gåå så til walet, Och om the icke kunna komma offuer eens om koret, thå skola tolff vthnempnas aff the tiwghu och hundrade, fyra aff hwart rikit, hwem the welia, han skal wara konung. Thetta äre nw the wilkor, korteliga beslutat, vnder hwilken thet förbundet skeedde

at

at tesse try rike skulle altidh wara vnder en herra och konung, på thet teste större fridh och roligheet wara skulle riken emellen.

Men thet godha man sökte thet fick man intit, vtan thet onda som man vndtfly wille, thet kom oss öffuer. För ty samma förbund bleeff en rett orsak til alt obestond som man här epter wel förnimmandes warder, hwilkit ther aff kom, at all riken hade icke lika fordeel och nytto aff thet förbundet, epter thet at the wilkor, vnder hwilkin förbundet giordt war, wordo icke hållen. Så at man begynte med tijdhen seya til konungen, Swerige skal idher födha, Norige skal idher klädha, med Danmark skole i strijdha. Sådana ordhspråck giffuer jw clarliga til kenna, hwart vth thet förbundet ländade, Thet kom jw ther til at i Swerighe och Norighe skulle wara trälar, och i Danmark skulle wara herranar, och thet war icke lika fordeel. Ther före wille thå the i Danmark halla förbundet widh macht, och höllo sich hart widh the breff och förplichtilse som ther vppå vthgiffuen wore, Men the Swenske trädde i frå förbundet sedhan the ther aff en dråpeligh stoor skada fåått hade, och wille icke bliffua ther widh, för tesse epterscriffna saker skul, som i mong breeff och register befundna warda. Först, the wilkor vnder hwilken förbundet giordes, wordo intit hallen. The Danske trädde strax i frå förbundet och togho konung Christoffer til sin konung, the Swenske oåthsport. Cronones slot och feste wordo besatte med vthländzska män emoot Swerighes lagh och preuilegier, ther före woro the icke heller plichtige at bliffua widh förbundet. Samma förbund war Swerige til en ewigh skadha och förderff om thet skulle länge wordet hallet, Ty att all crononnes ränta fördes här vthaff landet til Danmark, och all then skatt som konungen leeffde epter sich thå han dödh bleeff, behöllo the i Danmark. Epter thet at konungen wille meera

wara i Danmark än i Swerige, ther före förkoffrades thet och wille wara som itt hoffuut öffuer Swerighe, och thet Danska ridderskapet förökades och thet Swenska förminskades, så at om förbundet skulle länger haffua stådt, hade thet Swenska ridderskapet på thet sijdzsta bliffuit om intit, och thet the Swenske fruchtade sich före, thet seer man nw i wor tijdh wara thet Norghska ridderskapet öffuergonget. Teslikes begynte konungarna offta feyde ther i Danmark, med Holsten och the Tydzska städher the Swenska oåtspordt, doch skulle the Swenske dragha ther wth med, sich til en oboteligh skada. För tesse och flere sådana saker skull wille the Swenska icke bliffua widh thet förbund som i drotning Margretes tijdh giordt war. Epter thet nw the Danske wille hart halla sich widh förbundet, och the Swenske wille thet icke, som nw sagdt är, Ther fore äre kommen mykin obestond, örligh och krigh riken emellen. Ty the Danske meena sich haffua rätt till Swerige aff thet samma förbundet, at the Swenske skola haffua then konung som the haffua, och ther före är förbundet wordet itt tilfelle och en rätt orsak til aldra största skadha och förderff riken emellen, Ther och mykin inbyrdes twist och twedreght affkomen är, som man här epter aff crönekenne förnimmandes warder, och nw wilie wij komma til historien ighen.

Och skall man wetha at än thå at konung Erich war crönt och korat till all try riken, som förberördt är, Så stodh doch drötning Margareta sielff mest regementet före, så lenge konungen kom till moghen ålder som aff mong stycke noogh merkiandes är. Och epter thet korssherranar hade Gothland inne, ther före begynte drotningen tenkia till huru hon skulle få thet i gen, och hade först i sinnet at tagha thet in mett häärsköld, och sende för then skuld her Algut Magnusson och her Abram ther in vppå landet, mett ganska mykit folk, och thetta skedde epter Christi byrdh fiortan hundrat och try åår. Och widh Sancti

Martini tijdh finge the Gothland in, och bygde ther fem feste på landet, bestallade Wisby och beskantzade thet altt om kring. Men the korssherrar aff Prytzen kommo ther och in vppå landet med stoor macht, slogho drotningenes folk vtaff, och bruto nidher i grund the feste som the Swenske vpbygdt hade, doch skedde ther skade på bådha sidhor. Thå nw drotningen sågh at thet wille falla förhåårt om hon meera skulle feyda ther om, gick så till och wille lösa landet igen för penningar, och lagdhe en ganska swår skatt på Swerige, tolff öra aff hwario stughu öffuer heela rijket. Och löste så Gotland i gen för tiyotusende noblar, än thå at thet war för tiwgutusende Engelska noblar aff konung Albrect vtsatt, kan hända at thå korssherranar sågho att the icke kunde behalla landet vtan swåra bekostningar, Ther före togho the hwad the kunde få, och läto så landet fara.

Och thå konung Erich war så til ålders kommen, bestelte drotning Margaretha honom ena förstinno, konungens dotter vtaff Engeland, een part meena konungens dotter aff Portugalen, benemd Philippa, och til att hemta jungfruna, wardt wthsend aff Swerige her Ture Benctsson och twå riddare aff Danmark, mett sådana fölie som ther till hörde. När the kommo heem igen mett jwngfrune wardt konungens bryllop hollet i Lund i Skåne. Samma Philippa förde mett sich i frå sin fadher i brudhaskatt, en pening aff guld, så stoor at han hultt till många twsende gyldene.

Anno Mcdviij bleeff Erchebiscop Henric dödh. Samma åår bleeff her Steen Benctsson dödh på sitt slott Marienborgh widh Enekiöping. Året ther epter läät konung Erich halshugga her Abram Broderson, medhan drotning Margareta än nw leffde, Men för hwad sack skull giffuer wår Swenska crönika icke fore. Ther moste haffua waritt stoor brott på färde, epter thet att drotning Margaretes wenskap intitt kunde hielpa, ty han war henne ganska kär, och hon läät

stichta ena prebendo epter honom i Roskyld som kallas her Abrams prebende.

Epter Christi byrd fiortonhundrad och tolff åår, bleeff drotning Margaretha dödh aff pestilentie i sitt skep widh Flenszborgh på Simonis & Jude affton thå hon war widh sextijo ååra gammull, widh aderton åår epter hon hade fått Stocholm mett Swerige frijtt och qwitt in epter konung Albrecht. Och thå hon dödh war och konung Erich kom til sitt fulla regemente, hölt han thet wth som drotning Margaretha för honom giord hade, Han förlente Danske och Tydzske slott och lään och achtade intitt hwad han i sinne cröning vthloffuad hade. The Swenske wore hwarken betrodde till land eller feste, wtan the moste liffua widh sitt arff och eeghitt, och ther till haffua såå monga och swåra bekostningar at the platt bliffuo förderffuade. För ty medhan drotning Margareta än leffde begyntes en feyde emellan konung Erich och herranar aff Holsten, om thet hertoga dömett Slesszwijck, huilkit han wille haffua i gen vnder Danmark, Men the aff Holsten wille thet icke sleppa, Ther fore bleeff ther en skadeligh och longsam feyde vthaff. Läät och så konung Erich sina fittalianar offta tagha skep vpp i siön som i siöstädherne heema woro, kom och så til openbara örligh emellen honom och them. Tesse feyder emellen konungen och the Holster, och them aff siöstädherne, warade öffuer sex eller siw och tiwghu åår, altt till tess att the Swenske begynte settia sich vpp emoot konungen som man här förnimmandes warder. Men huru then feyden haffuer sich aldeles förlopitt achter man icke mykit om att tala, vtan hwad här i rikitt skedt är, achtar man i tesse cröneko beröra, then ther widhare förstond haffua will aff thenna långsamma feyde, han må läsa Danska och Tydzska cröneker ther om. Men hwad skada och förderff tesse try riken hade aff then feyden och huru mongh from man ther kom om halsen, thet wore för longt att scriffua.

Besynnerligha låg jw the Swenska störste tungen vppå, ty the skulle altijdh wthe wara mett theres skepp och folk pååå theres eghen kost och täring, och hade ther til ingen hielp aff konungen, vtan på theras eegen skadhe moste the wara wthe, aff huilkit the nödhgades pantsettia och bortsälia theras arff och eeghet. Och ther the Swenske wordo fonghade som offta skedde, moste the sittia mong åår i fängilse, och än thå så framt the wille lösa warda, sielffue betala theras kost och lösa theras fengelse, så att the platt wtharmade wordo. Såsom thet skedde mett her Brodher Swensson, Gregers Månsson och ganska monga andra, som the Lybeske fångatt hade, huilke ther såto i siw eller åtto åår i fengelse. Och epter then feyden warade så lenge, lagdes oseyelighe monge skatter och tungar på landet, Thet Swenska ridderskapet moste altijdh wara vthe för fienderne, ther the wordo förarmade wtöffuer, och then menige man förarmades mett monga beskatningar och gierder som them på lagdes. Och så förökades skatten at aff markaland jordh gaffz jw som mest tolff eller sextan march i stoora skatten, vndantaghandes the små skatter och gierder som intit reknas kunde. The Swenske moste jw altijdh haffua bekostningar mett vthreesor, och hwad thet icke hielpa kunde, så betungadess the så offta med herra möte som the besökia skulle, at the förtärde bådhe löst och fast. Och all then skatt och vthgärder som aff landet vthgick, thet sendes alt till Danmark, Så at på thet sijdzsta inga peningar woro quarre her i landet, vtan när konungens befalninges mään Tydzskom och Danskom, så at för peninga trång skull galtt en gijll oxa 12 öre, och en gijll koo 6 öre. Och ther mett lychtades thet, at ingen Swensk kunde vndtsettiä then andra, vthan then ther sååå nödhstältt war, at han moste selia och pantsettia goodz och gåårdar, löst eller fast, han moste gåå till the Danska och Tydzska, the köpte thå altt till sich.

Teslikes hade och konung Erich insatt en Dansk Erchebiscop til Vpsala så at the Suenske jw fögha rådha skulle. Samma Erchebiscop heet Johannes Jerechini, han insattes emoot Capitelens wilia, Men för sitt onda leffuerne skull wart han aff satt i gen, och bleeff så biscop i Skalholtt på Island, ther bleeff han oc jemmerliga i hääll slaghen. Han skildes widh Vpsala anno domini Mcdxxi. Tw åår ther epter war en starker winter, at Östra siöön war så öffuerlagd med isz, at man kunde mett hest fara skepledhena ifrå Dantzske till Lybeck, och ifrå Pomern till Danmark.

Epter Christi byrdh fiortonhundrat och trettiyo åår bleeff drotningh Philippa dödh på tolffte dagh Jwl, och bleeff begraffuen i Wadstena ther hon mykit plägade wara och dödh bleeff, och konungen gaff trij tusend nobblar til klostret för hennes skull. Hon war en froom förstinna, och hon fick aldrig barn med sin man. Om hennes dödh wardher så scriffuit. Thet haffuer sigh så begiffuit at tha konung Erich hade feydat medt siöstäderna for han vp til keysaren, foor och så i samma reeso till Hierusalem. Medhan han bårta war, wille dröttningen och leta leggia någhon ära in och vinna prijss, och leeth vthredha fäm och siwtyio skep stoor och små som för handenne woro, och leet them löpa in för Stralesund. Ther giorde the och någhon skadha, men wädhret trängde them sedhan in vthi eena wijck, ther the icke kunde komma till värnn. Ther kommo thå the Lybbeske och the aff Strålesund på them (dogh medt fögo macht) och ladhe ther största deelen nidh aff konungens skep och folck, och fingo meer än trij hundrade fångar. Thå konung Erich fick wettha huru tilgångitt war, och kom heem, trachterade han dröttningenne så i sinne wrede och grumhet, at hon fick ther aff sin dödh, Och sades hon thå wara haffuandes. Året ther epter bleeff Erchebiscop Johannes Haquini dödh then ther en munk warit hade i Wadzstena, han bleeff spetelsk och dödde hasteligha-

Epter thet nw som förberördt är, the Swenske woro i stoor betryckelse, ridderskapet vtharmades med vthreesor, och then meenige man med monga beskatningar och vthgierder, och konungens befalninges men plåghade böndrena vthan barmhertigheet, besynnerligha war en Dansk slotzherre på Westeråårs benemdt Jösse Erichsson, han bedreeff stort tyrannij på böndrena, besynnerliga på them som bodde i Dalerne, så at han läät sombligha vphengia i röök, och mong annor obequemligh och obarmhertig stycke bedreeff han vppå them, Ther före bleeff på thet sijdzsta en vpreesning och rumoor emoot konungens befalninges män, huilkit så tilgick.

Thå nw the Tydzska och Danska befalninges män hade i mong åår plåghat almoghan och giordt böndrena mykin orett, och inghen war then the kunde sich clagha före, ty konungen wistades alt i Danmark, och läät sina befalninges män betäma med Swerige, thet som vthloffuat war at han skulle wara fyra månade i huart rijke om ååret, war platt förgätitt, och än thå the som orett lijdho offta hade theras bod til konungen, så wederfoors them doch fögho rett, vthan offta öffuer theres skadha wordo slagne oc illa tracterade aff konungens eghna hender, Men största clagomålen war emoot förnemda Jösse Ericsson, huilkin ther altijdh screff konungen till, och begick thet så mett sin scriffuelse at the som honom beclagade worde intitt betrodde. Så war en man boendes på Kopparberget then ther heet Engelbrict Engelbrictson, han war en liten man til wext, doch snäll och dristigh, och kunde weel tala för sich, Han önkade sich offuer then orett Dalakarlene offuergick, och togh sich thet före, at han wille föra theras claghomål in för konungen, til huilkit han noogh skickeligh war, ty han war i herratienest vpfödder. Han foor til Danmark och beclagade ganska storliga för konungenom öffuer Jössa Ericson, för then stoora orett han giorde them fatiga almoghan i Dalerne,

och förplichtade han sich på sin halss at han icke annat wille seya än thet som sant war. Han fick i then resen ey annor swar, vtan at konungen screff rikesens rådh til, at the skulle fara vp i Dalerne och ransaka om thet ärendet, och giffua honom thet sidhan tilkenna, Doch skulle Jösse Ericson bliffua i sinne befalning. Thet skedde som konungen begierade, och rikesens rådh screff honom til om thet stora öffueruold och orätt som then fatige almoghen leedh. Engelbrect toogh breffuet och foor ther mett åter til konungen i gen, och eskadhe rätt på Jösse Ericson, talade och clagade så dristeligha at konungen bleeff wredh och sade til honom, Tw clagar altijdh, gack tin wägh, och kom intit mera för min öghon. Thå gick han bort, och mumbladhe widh sich sielff och sadhe, Ån skal jach en gong komma i gen.

Thå nw the i Dalerne såghe sich intit vthretta kunna hwarken med breff eller bodh, församblade the sich man aff huse, och sade sich heller wilia döö än lenger lijdha sådana bedröffuelse. Toogho såå Engelbrect för en höffuitzman, och drogho nidh til Westeråårs, Ther mötte them nogre aff rikesens rådh, huilke ther funno sätt och lempo til at the stillade böndrena, och kommo them til at gåå heem i gen i then gongen. Doch swore the ther vppå, at the aldrigh epter then dagh skulle giffua Jösse Ericson skatt, Och thetta skedde anno domini Mcdxxxiij om hösten, och thå hade konung Eric warit konung widh 37 åår, och sielff regerat epter dröttning Margaretes dödh 25 åår. Men thå the woro heem draghne och altt war stillat, hade Jösse Ericson sina tienare vp i Dalerne och läät vthkreffuia skatten, Ther bleeff åter thå itt buller och rumoor på nytt, och widh midfasto tijdh gingo the nidh och bestalladhe Westeråårs slott, och thå hade the well brutit slottet nidh, hwar rikesens rådh icke hade lagdt sich ther emillen. Thå wardt så handlat, at Jösse Ericson skulle affsettias, och them skulle

skee räät på theras claghomål, och slottet antwardades greffue Hans, Han satte ther sin fogda vppå Melchior Görse. Ther mett gingo Dalakarlana heem igen och meente än thå at konungen skulle lååta them skee rätth epther theres claghomåål och rijkes rådz scriffuelse. Men thå the förnummo at ther bleeff intit vthaff, vtan at rycktet gick huru the skulle få en werre tyran igen, ther före gingo the thå eendreghteliga vth, och brende först vpp Borghanääss, drogho så till Köpungs huuss. Thå her Johan Vale som ther war höuitzman vppå thet förnam, öffuergaff han slottet och rymde till Stäkaborg, Så brende thå böndrena slotett vpp. Och så begynte Engelbrect handla med almoghan i Wesmanna land at the skulle wara honom behielpige at frelsza landet vthaff wthlendzska manna hender, huilkit the och så giorde, Och thetta skedde widh Midhsommars tijd. Så screff han teslikes alla frelszes män ther om kring til, at the skulle komma till honom, och så droogh han ååt Westeråårs. Och Melchior som fogden war mötte honom på wäghen, Thå befalte Engelbrect at han skulle låta honom slottet vpp, huilkit och daghen ther epter så skedde. Så antwardade thå Engelbrect her Nilss Gotzstaffzson Erich Pukes fadher slottet, och handlade så med frelszet at the skulle hielpa til och frelsza theras fädhernes land aff omilla manna hender, till huilkit the intit nödughe wore. Läät och Engelbrect sådana bodh vthgå, at huilken som befunnen worde then ther icke wille med, hans gårdh skulle giffuas til sköffuel, och han sielff skulle ingen fridh haffua. Sedhan droogh Engelbrect med them han hade mett sich til Vpsala, och hyllade altt Vpland til sich, och epter thet at böndrena woro förmykit betungade med swåran skatt, ther före medt ridderskapens rådh som med honom woro, slogh han tridie parten vthaff skatten, ty skatten war i konung Erics tijdh altt för höögh, Oc näär böndrena sågho at the wordo lijsade i skattenom, woro

the teste welwiliugare til at göra thet som Engelbrect begierade. På then tijdhen war Eric Puke på Korsholm then han inne hade på hans fadhers her Nielss Götzstaffzsons wegna. Samma Eric war en mectha hielte, honom screff Engelbrect till at han skulle bewijsa sich som en Swensk man, och tilhielpa ther i Norlanden, at rijket motte komma vthaff then nöödh som thet vthi war. Then befalning toogh Eric Puke gerna widh, hyllade all Norlanden til sich och medt Helsinganas tillhielp läät han vpbrenna Faxaholm i grund, och förskickade så itt taal folk til Åland och läät bestalla Castelholm, huilkit en quinna i förläning hade aff konungenom. Hon heet frw Idha, hennes befalningesman heet her Otte Puggewisch, och war en stoor prålare, Men strax han wart bestallat, fördachtingde han sich och gaff slottet vpp. Thå Eric Puke hade alt thetta wthrettat i Nordhlanden, foor han til Engelbrect. Och medhan thetta besteltes i Vpland, reeste Reekbona sich vpp och drooghe till Gripsholm, thet slottet hade en inne som heet Hartwick Flögh, som han förnam at böndrena kommo draghandes, läät han bära alt thet betzsta ther war til skeps, stickade så eelden på slottet och foor til Stocholm. Han war en stoor tyran, ther före torde han icke bijdha böndrena.

Thå nw Engelbrect hade församblat ganska mykit folk, droogh han ther med för Stocholm, belägrade sich på Brunkabergh och kallade Hans Kröpelin vth til sich, och war samma Hans en erlig och beskedelig man. Hwar konung Erics fogdher och befalninges män hade alle sådana warit, hade thenne vproor weel bliffuit till baka, Onda fogdar pläga settia herran aff högsätet. Thå Hans Kröpelin vthkom, eskade Engelbrect på Stocholms slott och stadh, Men Hans swarade at thet wille icke wel stå honom så slätt vpläta sin herres slott och stadh, Doch epther long förhandling satte the i dagh in till Sancti Martini tijdh. Så foor Engelbrect til Örabro, bestallade thet slottet, och then

ther vppå war heet Kätilbergh. Ther bleeff så dachtingat, at om samma Kätilbergh icke finge vnsetning aff konungenom innan sex wikor, thå wille han giffua vp slottet. Sedhan foor Engelbrect till Nyköpung, then thet hade heet Albrect Styke, han dachtingade och såsom Kätilbärgh. Thädan foor Engelbrect til Ringstadhaholm, then ther vppå war heet Henric Styke, thå slottet äskades aff honom, swarade han illa, therföre läät Engelbrect göra en flotta med ena höga bygning ther vppå till storm beredda. Och medhan han thet hade förhender, fick han wetha, at rikeszens rådh war kommit til Wadzstena i frå konungenom, ther före läät han mesta parten aff folkit bliffua ther qwart, och han foor sielff till Wadzstena. Ther fan han biscop Knut aff Lincöpung, biscop Sigga aff Skara och biscop Thomas aff Strengenäs med monga andra aff ridderskapet, med them kom han ther til orda, och gaff them sakena före hwi han hade sådana företagit. Han wille frelsza riket aff then träldoom som thet i long tijd vthi warit hade, ty at sedhan konung Magnus skildes widh riket, hade här warit tyranner och icke konungar the ther rikesens skadha och fördärff sökt haffua som tyranner göra plägha, och icke sökt rikesens och then meniga mandz betzsta som konungs embete kräffuer, ther the och haffua giordh theras eedh vppå. The haffua lagdt landena större skatt vppå en thet förmå at dragha, och Sweriges lagh och godha gambla sedhwenior medhgiffua. The haffua warit herrar sich til godha och icke rikena tilgodho. The haffua giord landet fultt med vtlenningar och förtryct the Suenska. Och annat mykit gaff Engelbrect rikesens rådh före, och begierade at the wille tilhielpa med, at riket motte frelst wardha aff then träldoom som thet vthi war, och komma til then frijheet ighen som thet pläghar haffua.

Thå swarade honom rikesens råådh at them stoodh thet icke til görandes, så trädha i frå theras herra och

konung then the hade sworit hulskap och mandzskap, the moste jw halla theras eedh. Swarade Engelbrect them i gen, at konungen hade sworit them mongha eedher och inghen aff them hållit, ty wore the icke heller plichtoge at halla honom thet the sworit hade, för ty ther vppå hade the sworit honom huldskap och mandzskap at han hade först sworet them til at han wille halla them widh Sweriges lagh och besettia rikesens slott och feste med infödda män, på sådana hans eedh hengde the theras eedh. Nu när han nw icke hölt sin eedh som theres eedh hengde wppå, så war theras eedh (sadhe han) om intit. Medt sådana stycke och annat meer wille Engelbrect beweka rikesens rådh til at falla i frå konungen, och wille han gerna haffua beuekat rikesens rådh til sitt sinne med godho, at thet motte teste fastare wara som han för hender hade, at han hade hafft rikesens rådh weluileligha med sigh. Men the sade ther kort ney till, ty the wille bliffua widh theras huldskap och mandzskap, och meente till ewentyr at thet war icke lofflighit strax settia sig emoot sin herra och konung, at han i någhon motthe försåghe sich, annars kunde inthit herskap bliffua beståndandes. Hoo är then herre som sich icke i någhon motto förseer? Skulle strax vndersåterne settia sich vpp emoot honom, thå woro aldrigh intet stadigt regemente til, Ey är heller hwar man skickelig ther til, at wara konungens domare, och döma ther om när konungen bör warda aff sätt eller ey. Inga menniskior kunna bliffua i vmgengelse med hwar annan, medt mindre then ene moste jw mykit lijdha och vndragha med then andra. Moste man nw mykit lijdha aff sin wedherlika så framt man will med honom i vmgengelse wara, Mykit meera moste man lijdha och vndragha med sin herra och konung så framt man wil haffua noghot stadhigt regemente. Man moste vnderstundom lijdha en tyran, på thet man skal vnduika monga tyranner. Ther intit herskap

är, ther gör hwar och en som honom löster, och bliffua så mångha tyranner. Ther före är bettre lijdha och vmgella med sin retta herra, än at warda vnderkuffuat aff monga. Thenna grunden synes rikesens rådh haffua hallet Engelbrect före, än thå at the woro vnder stoor träldoom, haffuá och gerna welat wara förlåssade, Doch syntes them icke än nw haffua redheligha saak noogh ther til, at the skulle trädha i frå thet huldzskap och mandzskap som the konungenom sworet hade. Thå Engelbrect förnam at the stodho faste i theras sinne, sloog han på en annan strengh, och sade them thet aluarliga til, at the antingen skulle seya konungenom huldskap och mandzskap vp, eller thet skulle kosta them lijff och godz, och han wille tagit them strax widh halsen. När rikesens rådh thet hörde, sade the sich wilia fölia hans wilia epter, ty om the thet icke giordt hade, thå hade theras gårdar wordet till sköffuels giffne, och bönderne hade slagit them i hääl, Ther före hade the nw orsack noogh til at seya konungenom huldskap och mandskap vpp. Så beramade thå Engelbrect breffuet, med huilkit the vpsade konungenom theres huldskap, troskap och mandzskap, The beseglade thet och sende thet til konung Eric. Thå thetta så bestelt war, foor Engelbrect til Ringstadaholm, thet fick han strax in med dachtingan, för ty Henric Styke fruchtade stoorligha för then flotaborg som giordh war. Thädhan droogh Engelbrect till Stäkaborgh, ther Johan Wale war som flydde i frå Köpings slott, och med första dachtingan fick han slottet in, och thet antwardade han biscop Knut i händer. Så kallade han Östergötharna til Suderköping, och handlade så med them at en part aff them droogh nidh til Stäkaholm, huilkit en Dansk man inne hade som heet Lage Röödh, thet bestallade the och lågho ther före i sex wikur, Men epter thet the icke kunde winna thet, ther före sattes thet i dagh til Sancti Martens tijdh. En part aff Östgötarne som hade Herman Berman til höwitzman droogh till

Rumblaborgh som her Otte Snaps inne hade, Han swarade kort, och wille icke giffua vp slottet, ther före bars ther eeld vppå, så at han noogha vndtslap med liffuet, och slottet bran vpp. Så drogh thå Herman Berman med sitt folk til Trullaboorgh ther Henning van Langen war höffwitzman vppå, Han gick aff medt beholdna håffuor, och slottet brendes vpp. Sedhan droogh Bärman för Pijcksborgh och giorde med thet slottet, som med the andra. Men Engelbrect foor sielff till Örabroo, thet slottet fick han med sådana skääl, at han gaff Kätilbergh tusende marck peninga. Så droogh han för Axewal, huilkit en Dansk man inne hade, som heet her Anderss Nielson, thet slottet bestallades och Eric Puke war ther höffuidzman före. Och så screff Engelbrect til them i Wermeland, at the skulle bewijsa sich som Swenske män, och satte them Pedher Vlffson til höffuidzman. The wnno och brende vp Edzholm som Herman Gizeler inne hade, och Agnaholm som her Anders Nielsson inne hade, och Daleborg som Palme Jönsson en Dansk man inne hade. Men Engelbrect droog sielff för Opensteen, som Marten Gråbo inne hade på greffue Hanses wegna, han gick aff med håldna håffuor och slottet wart vpbrendt. Sedhan achtade Engelbrect sich til Örasteen, som en Dansk man ther Jösse Laurentzson heet inne hade, han toogh thet betzsta som på slottet war, stickade så sielff eelden på slottet och rymde til Danmark.

Thå thetta så alt bestelt war, droogh Engelbrect med mykit folk in i Halland, och alt Norra Halland gick honom til handa. Och emellen her Axel Pederson, som Wardbergs slott inne hade, och honom bleeff så förhandlat, at han skulle haffua sin fogda ther i landet, och Axel skulle platt inthet befata sich ther med, Doch skulle Engelbrectz fogde läta honom få halff parten aff skatten. Så brendes och Falkenborg vp, som Åke her Axels son inne hade, och Engelbrect

droogh til Halmstadha, ther kom han strax in. Men the aff Skåne församblade sich mykit folk, och beleghradhe sich widh Laghaholm, emoot them droogh Engelbrect med sitt folk, doch war elffuen emellan bådha häranar. Ther kom thet thå til sådana wpslagh, at emellen Swerige och Skåne skulle wara en fast fridh ther mong breeff och insigel woro på wthgiffuen, Och giordes fridhen med sådana beskeed, at om noghon parten wille trädha i frå fredhen, thå skulle han läta then andra thet första tolff wikur til förenne, The Swenske skulle ther om senda bodh til Lundh, och the Skåneske til Wastena. Och thå thetta så bestelt war, droogh Engelbrect heem i gen, Och thetta som nw förtalt är huru slotten woro intaghen, skedde epter Christi byrdh fiortanhundrat fyra och trettiyo åår, och thå handlades om fridh emellen konung Eric och siööstädherne.

Så hade Engelbrect nw fått mesta parten in aff slotten i Swerige och största deelen aff them hade han nidherbrutit och vpbrendt, Ther somblige prijsade och somblige lastade honom före, såsom ther om noogh pläghar disputeras, huilkit rijkena skal nyttoghara wara, haffua mongh sloott eller få slott. Somblige giffua thet så före, at thet är icke gott haffua mong slott, och tessa saker geffua the före. Ther mong slott äre warder almoghen för mykit betungat, och the som slotten innehaffua fördrijsta sich ther vppå, och göra mykin oret och öffuerwold, settia sich och offta vpp emoot theras herra och konung, huilkit the icke giorde om the icke hade feste ther the kunde förlåta sich vppå, och om rikesens fiendar få landet in, så äro the teste bätter befestadhe, at the haffua mong slott, och ära icke sedhan så godhe til at vthdriffua. Tessa och flere sådana saker giffua the före som seya icke gott wara haffua mong slott, Men then andre parten haffuer tessa saker för sich. Ther få slott äro, ther kunna fienderna som falla in i landet snart haffua framgong, Ey kan heller en olydigh almoghe

som till rumoor och vplop benäghen är, wel hållas i twång och lydhachtigheet med mindre öffuerheeten haffuer mong feste. Och ther öffuerheeten haffuer få slott och feste, ther är hon snart aff seet, hwilkit rijkena pläghar wara en dråpeligh skada, ath offta skeer herra skiffte, Ther före på thet man må behalla itt stadight regement, är aff nödhenne haffua mong slott och feste. Tessa stycker och flere sådana haffua the före sich som seya rikena nyttigt wara haffua mong slott och feste. Doch ware med slott och feste huru thet kan, then herre är wel befestat både för Gudh och menniskior, som sina vndersåter haller widh lagh och retth, och låter them inthet öffuerwold eller orett skee. En weluiliogh almoghe är bättre än mong slott och feste. Om almoghen är weluiliogh, thå är thet herrenom inghen skade at han haffuer få slott, Men ther herren skickar sich så, at han haffuer en owiliogh och ogönstogh almoghe, ther hielper honom icke mykit at han haffuer mong slott och feste. Och thet seer man här med konung Eric, Honom kunde jw inthit hielpa at han hade mong slott och feste och ingen hyllest. Thet skal konungen rekna för thet starkesta slottet at han gör rätt och skääl, ty thå haffuer han bådhe Gudh och menniskior med sich, Men gör han öffuerwold och orett thå haffuer han både Gudh och menniskior emoot sich, och hielper så hwarken borgh eller feste. Så är och inthet twifflandes at thet stoora öffuerwold och orätt som skedde i landet, och i long tijdh skedt hade, både i konung Albrictz, drötning Margaretes och thenna konung Erics tijdh, haffuer warit retta orsaken hwi böndrena haffua brutit så mong slott nidh. Swärige är itt sådana land som med mosar, bergh och skoghar så befestat är, at almoghen icke lenge kan med twång och macht vnderkuuffuas, ty the haffua stoor tilfelle at settia sig vp emoot theras herra. Ther före regeras Swerige myckit bätter

med

med weluiliogheet, en med mykin strengheet, Och om konung Eric hade thet besinnat, hade thet icke så gått med honom som thet gick.

Thå nw Engelbrect hade fördriffuit alla vthlendningar som konung Eric för befalninges män vpsatt hade, och hade latitt all slott som i gen wore med all land och lään komma i Suenska manna hender, Tilstadde han icke at noghor i hans heer skulle i nogon motto förargha sich in vppå böndrena, och icke tagha them i frå med öffueruold så gott som til en höna, aff huilkit almoghen bleeff honom ganska gönstig. Men thå konung Eric hörde huru i Swerige tilstodh, församblade han aff Danmark alt thet folk han öffuerkomma kunde, förscreff och mykit folk aff Tydzland, bereedde en stoor skeps flotta, och achtade sich til Swerige at wedergöra thet som ther skeedt war. Men han fick stoor storm i siön, och mong aff hans skip förgingos, och hade han när sielff bliffuit borto med, Doch med stoor nödh kom han på thet sijdzsta til Stocholm. Och thå Engelbrect thet förnam, reeste han strax alt landet och kom för Stocholm. Vplenninganar läghrade sich på Nörramalm, Sudermannalandz inbyggiare på Södhramalm, Men Westmän och Näriker, ther Engelbrect war sielff med, lägrade sich widh Longholman. Och när thetta så skedde, bereedde Rodzmännena sich til at storma Östhammars slott, Men när fogden som ther vppå war, thet förnam, toogh han til skeps alt thet betzsta ther war, stickade så eelden på slottet, och foor till Stocholm. Och thå konungen sågh at han war så bestallat på alla sidhor, läät han bewara Gråmunkaholm och Helge Andz holman ganska wel, Och så sattes thet i dagh, på thet han skulle komma med the Swenske til ordha, och när the samman kommo, sporde han them til, hui the wille skilia honom widh riket. Thå swaradhe the Swenske at the icke achtade drijffua honom platt

vthaff riket, vthan thet the giorde, skedde i then acht, at the icke lenger wille läta trengia sich i frå Sweriges lagh, och thet som i hans cröning vthloffuat war, och the budho sich til rettha, och wille stå til swars för alt thet the bedriffuit hade. Och begierade domare ther the kunde settia theras sak i retta före, och läta höra theras clagamål, the wille lijdha och vngella hwadh retthen giffua kunde, Och sade the jw thet, at the wille bliffua widh theras gambla frijheeter, och Sweriges lagh. Men konungen wille huarken läta them bliffua widh theras frijheeter eller läta sakena komma i rettgong, menandes sich icke wara plichtig at stå sina vndersåter till retta. Ther före vthrettades i then gonghen inthit meer, vtan at thet sattes i dagh til jungfru Maries födelse dagh somaren ther nest epter, och skulle konungens fogdar intit befata sich med landet, Och skedde thenna dachtingan i Helgeandz hwset på Sancti Martini dagh. Och hade Hans Kröpelin Steket inne, thet befalte konungen vpbrenna, hwilkit och så skedde, at thet icke skulle komma i the Swenskas hender. Så foor thå konungen til Danmark i gen, och läät bliffua sex hundrat aff sitt strijdz folck qwart i Stocholm. Men the Swenske bestemde itt herra möte i Arbogha på trettonde dagh jwl, ther the och samman komme, Och ther vthwalde the eendrechteliga Engelbrect til rikesens höffuidzman. Andra goda män skickades och om kring, som hwar på sin landzända achta skulle.

Thå rikesens rådh nw så församblat war i Arboga, screff Hans Kröplin them til, och begierede wara med them til ordha. Så bleeff beramat itt möte i Sictwna widh Kindersmesso tijdh, tijt foor Hans Kröpelin och en korss herra aff Prytzen med, som på then tijdhen war i Stocholm. The beflitade sich både storliga ther om at thet motte komma til itt gott bestond emellen konung Eric och the Swenska, Men rikesens rådh stodh jw ther vppå, at them war mykin orett och

öffuerwold skeedt, och begierade at saken motthe komma i rettgong. Doch begierade Hans Kröpelin och korss herren at thet motte komma til itt gott midhel, och ther sade the sich wilia wara goda meklare til, Wordo the och så förskickade til konung Eric, och hade the articlar med sich som the Swenske föregiffuit hade. Och thå konungen hade med sina goda män til rådz warit, wart beleeffuat itt herra möte i Halmstada. Ther kommo thå til hopa Swenske och Danske, och som noogh troendes är Norske med, the ther handla skulle til fridh och roligheet. Och til samma möte war kommen Erchebiscop Olaff aff Vpsala, huilkin konung Eric i longh tijdh icke lijdha kunde, för ty samma Erchebiscop Oloff war korat til biscop konungenom oåtspordt, ther före tilstadde han honom icke komma til domkyrkiona, vtan han satte en annan i hans stadh som heet Arend och war tilförenna biscop i Berghen. Han bleeff snart dödh, och så satte konungen en Norsk man ther i gen som heet Torlack, Men thå Engelbrect begynte buldhra i landet, rymde han til Danmark. Och i samma bulder kom Erchebiscop Oloff hem i landet, tilförenne war thet honom icke tilstadt, än thå at bådhe påuen och thet concilium som stodh i Basel hade scriffuit för honom til konung Eric. Thenne samme Erchebiscop Oloff ladhe sich mykit ther vth om at konungen skulle komma frijt til Swerige i gen, och han begick thå så mykit at Engelbrect antwardade konungenom Halland frijt i gen. Thetta mötit skedde om wårena widh Philippi och Jacobi tijdh, epter Christi byrdh fiorton hundrat trettijo och fem åår. Så bleeff och i thetta samma möte vthloffuat at konungen skulle komma til Stocholm widh Sancti Olaffz tijdh ther nest epter. Teslikes skal man och wetha, at thet förbund som i drotning Margarethes tijdh giordes tesse trij rike emellan, synes haffua wordet förnyiat i thetta mötet som i Halmstadha stodh, huilkit aff sielffua beszlutet som ther på beramat wardt, noogh

merkias kan, huilkit beram än nw finnes och är så lydhandes.

Wij Hans Laxman i Lund, Oloff i Vpsala, Aslach i Nidrosze Erchebiscopa, Axel Pederson rikesens rådh i Danmark, Christiern Nielszon rikesens rådh i Swerige, Endreth Erleszon rikesens rådh i Norige, etc Swå skole alle ståå som thetta fulbordha och ther til tillkommande warda, Först at fördraghas skal, Thå dragher en stoor deel aff oss alle wel till minne, och alle wel sanneliga wetha, thet högboren förstinna drottning Margaretha, Waldemars Dana konungs dotter, kom tessa trij riken samman med hennes förnumstigheet, med alzwoldige Gudz hielp och tillåtilse, alle til fridh och leyligheet, och semio och eendrecht, och haffue wij alle rett at bidhia för hennes siel, som wij och gerne göre, Och bidhie wij alzmechtig Gudh nåde hennes siel, taghe henne til sina nåde och miskund, Och kom hon thet åstadh och fuldreeff med sina ödmiuka bön och godha gerningar moot almoghan alla rikernes, thet konung Eric wår nåduge herre som nw är, wardt inhemt walder och keester til fulmechtig konung til all trij riken vppå alle the städher ther man pläghar keesa konung och gammul sidhwenia haffuer warit, och wart crönter i Kalmarne til all trij riken, Så wilie wij honom och gerna halla och haffua för fulmechtigh konung til at bruka all konungs rätt i hans liffzdaghar, och at han skal halla och haffua oss alla, och hwar widh sich, widh lagh och rett, som konung böör, och med som her epter scriffuat ståår, Så finner wår nåduge herre konung och wij alle noghor beseglat breff, och itt förram och itt begriff aff then samma ädhelē förstinne, och aff the betzste män som thå i riken wore, thet the keeste thå för thet betzsta, hon med them, och the med henne, thet tesse trij riken skulle altijdh bliffua samman till ewigh tijdh, altijd en konung haffua offuer all trij riken, och skedde thet i then samma tijd, thet wor nådige herre konung

wardt krönt i Calmarne, Nw är wår nådughe herre konung förscriffuen, och wij alle ther om eens wordhne och samtyckt, för thet bäästa keeste, han med oss, och wij med honom, menigheeten til bestond och almoghan til fridh och nådher, och kunne j bettre kenna, än fölia thet samma sin, och för thet meniga bestond och nytteligheet, som all riken til godho komma må, och förbinde och förplichte oss alle samman stadeligha till ewigh tijdh samman, och bliffua vnder en konung, bådhe för oss, och the nw äre, och framdeles tilkommande warde, som wij och nw göre i Jesu Christi nampn. Och epter thetta som nw fortaldt är, fölier thå i samma beram eller beslutt, the articlar som til förenne berörde äre, at hwart riket skal bliffua widh sin lagh och frijheeter, etc.

Och medhan thetta så förhandlades, lät Engelbrect graffua en graff eller dijke widh Telgie, at skip skulle komma ther vthur salta siöön in i Mäler. Men thå tijdhen kom som förelagder war, at konungen skulle komma til Stocholm, och han icke kom, bleeff strax rop och rychte emot honom, at han inghen ting skulle wilia halla som loffuat war, Doch bleeff tijdhen än thå förlengder til Moremesse. Thå kom konung Eric til Stocholm och the Swenske församblade sich i Jungfru hampn och sende the så theres fulmechtiga til Sancte Clare closter på Norramalm. Men på Helge Andz holman kommo the til taals med konungen, och war thet theras höxte begier, at the motte bliffua widh Sweriges lagh och frijheeter, och att slott och lään motte wara i Swenska manna händer. Men konungen wille icke gerna gå ther vndher, Så moste han thå görat så framt fridhen som i Halmstada giordt war, icke skulle bliffua om inthet ighen. Thet war wel merkiandes på all konungens andslagh, at han wille göra thet Swenska ridderskapet om intit, och kommit itt nyyt frelzse her in i gen i rikit, ther före läät han fremande män få all slott och lään in, och the Swenska

läät han haffua sådana vthreesor och bekostningar, at the bliffuo platt vtharmade. Men epter thet the Swenske wore nw såå mechtige, at the hade mesta parten aff alt riket inne, ther fore hade konungen ey annor rådh, vtan at han moste jw loffua och sweria them, thet the begierade, huilkit doch icke annat war thet the begierade, vtan at han skulle läta them bliffua widh Sweriges lagh, och thet war han them plichtog. Doch war han begierandes at han motte försee Stocholm, Calmarne och Nyköpung med hwad män honom tektes, och ther woro the Swenske til fridz med, Dog så at the skulle wara Danske eller Norske och icke andre främande men. Och epter theres begieren gaff han them drotzet och marsk, som riket skulle skaffa lagh och rett, Her Christiern Nielson bleff drotzet, och Karl Knutzson bleeff marsk. Och när thetta så skedt war och konungen hade giffuit sin breff ther vppå at skee skulle som the Suenske begiärade, läte the Swenske konungenom all land och lään med the slott the inne hade vp i gen, och han skulle läta alla slotzloffuor stå then herra til handa som eendrecteliga till riket kest och kåratt worde, och bleeff en afftalat sack, så at all owilie skulle affleggias på bådha sidhor. Men strax konungen hade fåt landet frijt in i gen antwardade han slotth och feeste i hender hwem honom tecktes, och achtade inthet thet som vthloffuat eller bebreffuat war. Ther före sende rikesens rådh the godha män aff Danmark som til steedes woro til konungen, och läto förmana honom, at han wille halla thet som vtloffuat war, Och epter thet inthet hielpa kunde, gingo the och sielffue til honom. Men thå the framkommo fingo the icke annat än kort swar, spott och spee, och han sade sich icke wilia wara theras Ja herre. Teslikes kastade han them och thet före med, at Engelbrect aldrigh hade giort honom then skada som skeedder war, hwar ridderskapet hade icke kommit honom ther til, aff huilkin swar the noogh merkia

kunde huru han war til sinnes med them, och föllo ther mong ordh, som them inthet behagade. Thenna konung Eric reknade så högt then skade han lidhit hade aff the Swenska, och han wille inthet tenkia hwad skada och orett han them i så mång åår giordt hade, Eij wille han heller besinna huru stoor tilfelle han hade giffuit them til at göra thet the giorde. The woro honom lydachtigheet plichtige, thet är wist, och han war plichtig holla them widh Sweriges lagh som han loffuat och sworet hade, Men han hade gåått ther widht vthöffuer, och the Swenske hade nw wel i trettiyo åår lidhit stoor oskääl aff honom, så at man wel merkia kan, at thet the giorde, haffua the icke giordt aff käti, elles hade the förra tenkt ther noghot til, och icke lidhit thet så lenge, Men nw dreff nödhen them til, at göra thet the giorde. Konung Eric sade sich icke wilia wara theras Ja herre, Doch haffuer man ingen herra hördt fara ther illa wthöffuer, at han haffuer så giffuit swijgha för sina vndersåter, at the haffua elskat honom, och så warit en Ja herre. En Ja herre är tryggare och må better än en tyran. En froom herre moste wara en Ja herre, ther skääl och retth påeskat warder. Konung Eric wille haffua stoor troheet aff the Swenska, och han wille doch ingen trooheet holla them i gen, Han wille inthit besinna hwad thet inbära haffuer, at itt land eller rijke setter sich en herra eller konung öffuer huffuudit. Ther thet skeer ther setter then menige man stoort troo och lijt til honom som vpsatter warder och setter al sin welfärdh i hans händer, och så är han konung för theras skull och icke för sina skull, ther före är han them en stoor trooheet plichtig, Doch sådana achtade han fögho.

Thå nw konung Eric hade alt bestelt i Stocholm som honom syntes at ther bestellas skulle, giorde han sich redho til at segla til Danmark i gen, satte så Hans Kröppelin, som doch en redhelig man war, aff

then befalning som han öffuer Stocholm hafft hade, och vpsatte i gen en Dansk man som heet her Eric Nielson, och feck honom fämhundrat folck vnder handena aff sitt eeghit krigs folk, och gaff sich så til siöös, och thetta skedde widh Alla Helgona tijdh. Och ää hwarest han foor fram, widh siöö sidhona, så satte han jw nyia befalninges män på all slott, men the Swenske wordo til ingen slott betrodde, Skedde och böndrene stoor öffuerwold och orett, the ther bodde i skäria gårdena som konungen fram foor. Så fick han och stoor storm i siön och miste mong aff sin skep med mykit folk förra än han kom til Danmark. Men the bönder som i skäriagårdena skinnade och illa trachterade woro, kommo til Engelbrect och beclagade thet stoora öffuerwold som them öffuergångit war, och rychtet begynte gåå öffuer heela rijket, at konungen icke wille bliffua widh thet han loffuat och sworit hade. Ther före beramade rikesens rådh itt herramöte i Arboga ther nogro fulmyndoge aff alt landet skulle til hopa komma på Sancti Fabiani dagh åår effter Christi byrdh fiorton hundrat sex och trättyio. Thå rikesens rådh med the andra som til mötit kallade woro saman kommo, beslutade the thet så, at the wille scriffua konungen till, och begiera at the motte niwta Sweriges lagh, eller the wille seija honom huldskap och mandzskap vp i gen. Så hade the och förnummit at konungen hade achtat komma til Stocholm strax isen wore bortgången, och haffua hertugh Bugeslaff med sich, hwilken han i Swerige vp settia wille för en konung och honom hade han allaredho til förena latit slotzloffuan ståå till handa. Medhan thet så förlop sich, och rikesens rådh war illa til fridz at konungen wille icke läta Swenska män haffua slotten inne som Sweriges lagh innehöllo, Så sende noghre Swenske borghare hemliga bodh til Engelbrect, och begierade at han skulle leggia sich ther win om, at han motte få Stocholm in, ty the fruchtade sich, at them skulle så

warda gångandes, som the Swenska borgare skedde i konung Albrectz tijdh. Ther före begierade thå Engelbrect, at alle som i Arboga i herramötet församblade woro skulle icke skilias åtth, förra än the hade endrechteliga warit til tals med konungens befalninges män i Stocholm, om the skulle noghot ondt förmodha sich aff them eller ey. Men thå the kommo til Stocholm wordo portanar til lychte för them, Ther wndrade rikesens rådh stoorligha vppå. Och gingo thå Engelbrect, Karl Knutszon marsken, her Gotskalk Benctson och Joghan Karlson, in för porten, vpsatte hatten och begierade at borgmestarene skulle komma vth och tala med them. Så kommo twå Tydzska borgmestare vth til them, them sporde the til hwij the slogho portanar til för rikesens rådh, och theres borgare foro doch frijtt i landet, huart the wille. Thå swarade borgamesterne at the wille gå bort och tala ther om med her Eric Nielson, som slotzherren war. The gingo åstadh och kommo i gen beiandes at the wille töffua en lijten stund, så lenge Hans Kröpelin komme til stedes, ty slotzherren wille inthet tala med them, förra än han wore med til stedes. Thér medt gingo åther borgamesterener in i staden i gen, och woro lenge borta, Och the Swenske höllo medhan på theres hästar i snyiöö och slagg. Så kommo thå åter borgamesterne vth tridhie resona, och sade sich inghen befalning haffua aff konungen at sleppa them in. Thå worde the åter tilsporde, om rikesens rådh jw icke motte komma in. The suaradhe at i then gongen skulle thet icke ske, Thå bleeff hatten listeligha nidher slaghen, och borgamesterne toghos widh halsen. Them war förszäkring tilsagd, och ther vppå hade the twå reesor warit vthe, och gingo in i gen, Men then tridhie gongen gingo the vth och togho icke nyia förszäkring, thå the best hade henne behöfft för the suar skull som vthgaffs, ther före wordo the gripne.

Och så läth her Eric Nielson wel bewara och bemanna portanar.

Men the Swenske borghare som i stadhen wore begynte fruchta huad them öffuergå skulle, föllo så endrechteligha till med yxar och hambrar, och slogho låsen sönder som för portanar woro, och the ther vthan före woro stormadhe och fast till, än thå at the som i tornet woro stodho ther fast emoot, så förmåtte the doch icke slå them ther i frå. Och ther med kommo the Suenska in med wold och reeste vp theras baner på Korntorghet och lätho vtropa at alle the som wille stå faste med riket the skulle giffua sich ther vnder. Så söchte thå alle borgarena ther til, loffuade at the wille stå faste med riket, och göra hwad them worde befalet, Och ther före wardt thå påbudhit at inghen skulle förargha på noghen borgare. Och thå stadhen war på alla sidhor wel bewarat, sende marsken och Engelbrect bodh til slotzherran her Erich Nielson, spöriandes honom til hwij han stengde portana til för them, och mötthe them med pijll och lodh, epter thet the icke wore kompne vtan på thet som fridhen tilhörde, och äska vppå at thet motte hallas som vthloffuat war. Men the fingo inghen goodh swar aff honom, vtan han sade them openbara feyde til, och stickade eelden på stadhen. När the Swenske thet hörde, lätho the strax bestalla slottet, marsken på wästra sidhone, och Eric Puke på then södhra.

Och epter thet kom nw åter til en openbara feyde, emellen konung Eric och the Swenska, Ther före war thet aff nödhenne at the skulle förwetha sich om en höffuidzman, then the skulle lydha epter. Och för then skull kommo the Swenske til hopa i Swartmunka closter, til at vthwelia sich höffuitzman, Och vppå thet inghen ouilie skulle i noghon motte vpkomma aff koret, wordo trettyio godhe män skickade ther til aff heela hoopen, som koret haffua skulle, och hwar thera giffua hemligha sina röst i frå sich. Erchebiscop Oloff

anamade rösterne, Så föllo thå fem och tiwgu röster på Karll Knutson marsken, tree röster föllo på Engelbrect och twå på Eric Puka. Ther före samtyckte thå alle marsken för höffuitzman, jw besynnerliga clerekerijd och ridderskapet, Men Engelbrect och Eric Puke woro med thet koret icke til fridz, och böndrena höllo mykit med them, ther en stoor owilie kom vthaff. Doch bleeff saken så fördraghen att marsken och Engelbrect skulle bådhe regera i landena, Men marsken skulle bliffua qwar i Stocholm, och achta på then bestalningen, Och Engelbrect skulle fara vth i landet och beleggia the andra slotten som konungens befalningesmän inne hade. Han drogh strax för Nyköpung och läät bestalla thet, med them som bodde i Sudermannaland. Östgötanar lääth han beleggia Stäkaborg, Tiwffstabona lade han för Stäkaholm, Och så drogh han til Kalmarne. Men epter thet at han icke kunde få stadhen in, lääth han Nils Steenson, her Götzstaff Laurentson och her Gotskalk Benctson mett itt stoort taal folk bliffua widh Kleckeberg at the skulle achta på them aff Kalmarne. Och widh samma tijdhen fingo Nielss Stensons tienare Grimshuss in, med förraskan. Och Engelbrect drogh med sin häär in i Blekung, och kom till Rothnaby, och all then landzendan gick honom till handa, Ther sette han Claes Lång för höffuidzman, och droogh så til Laghaholm. Ther kommo thå Westgöter och Smålenningar til honom, han bestallade slottet och lääth her Boo och Swan med så mykit folk som the behöffde liggia ther före, och droogh med sin häär länger fram, achtandes tagha Skåne in. Men the Skåningar reeste sich vp emot honom, och theras höffuidzman heet Pedher Oxe. Bådhe härenar möttes widh Rynabroo, och som Engelbrict förnam at the Skåningar wore honom för starke, kastade han brona, och mädhan the icke kunde komma ther öffuer droogho the til Tranorpa wadh. Men thet förmodde Engelbrect wel, ther före war han och ther

för them, så at the icke kunde öffuer komma. Szå kom thet thå til itt vpslagh emellan Skåne och Swerige, och bleeff så beslutat, at om Engelbrect icke finge slottet innan Påska, nest kommandes, skulle han slå bestalningen löösz. Och medhan fridzbreffuen giordes, huilkit som skeedde på Skiärtorsdag, reedh Engelbrect til Laghaholm, fick slottet in, och kom strax til sin hääר i gen. Droogh så til Halmstadha, och thå stadhen war honom handgången, droogh han för Wardbergh, och läät Brodher Swenson liggia ther före med itt taal folk, Och droogh så sielff til Elffzborg, ther bleeff så förhandlat, at fogden på slottet Mattes van Kalen benemd, skulle bliffua på slottet, och inthet befata sich med länet. Så gaff thå Engelbrect sich til Axawald och bestalladhe thet, Och ther bleeff han ganska illa siwk, så at han med stoora mödha läät föra sich til Örabroo, ther fick han rikesens rådz breff, at han skulle komma til Stocholm.

På then tijdhen boddhe en riddare på Göksholm icke långt i fråå Örebroo, benemd her Benct Stenson, huilkin ther hade en son som heet Mååns Benctson. Emellan samma her Benct och Engelbrect war kommen en owilia, thå han nw förnam at Engelbrect war till Örabroo kommin, kom han thitt och sporde honom til, om han icke motte bliffua i rikena för honom. Och effter mong ordh som ther förfullo, bödh han sich til at wilia stå honom til rättha in för rikesens rådh, och ther gaff Engelbrect sich til fridz med, och wordhe på thet sidzsta så föreente, at Engelbrect hade samma her Benct på slottet med sich till geest, och bewijste honom all äro och wänskap. Och war ganska stoor lyffte och förplichtilse giordt på både sijdhor, at inghen parten skulle noghot förarga på then andra, och ther med skildes the åth. Och Engelbrect redde sich til att fara med bååt åth Stocholm, epter thet at han än nw war ganska krank, Och meena en part, at her Benct rådde honom til at han skulle fara med

bååt. Och som han kom lijthet fram om Göksholm, lagde han ther til en lijthen holma til at huila sich ther öffuer om nattena, Och strax kom Måns Benctson ryckiandes med en bååt i frå Göksholm, och kom på holman til honom, och Engelbrect stoodh och stödde sich widh sin kiep, ty han förmotte fögha. Thå gick Måns Benctson til honom och sporde honom til, om han icke motthe bliffua i rikena för honom, och hög strax til honom med ene yxe, och epter Engelbrect bar vp handena med kieppen för sich, hög han honom trij finger vthaff, och slogh så honom ther i hiääl, grep så hans hustru och tienare, och förde til sin fadher til Göksholm. Och thetta skedde epter Christi byrd fiortan hundrade sex och trättiyo åår, widh Korsmesso tijd om wårena. När thetta skeedt war, toogh samme Måns Benctson en aff Engelbrects tienare, benemdt Albrect Pettata, then han fångat hade, och meente med honom welia om natta tijd förraskat sich Örabroo slott til, Men thet lyckades intet för honom, ty fogden wille icke läsza porten vp om nattena ee huru mykit Albrect thet begierade. Thå nw thetta oppenbart bleeff huru skemeligha Engelbrect war aff dagha taghen, giorde hans tienare sich reedho til at hempnas ther vtöffuer, fingo monga bönder med sich, och drogho til Göksholm. Men her Benct och hans son rymde til Ringstadaholm, och läätho theras tienare bliffua qwarra på gården, så kunde thå Engelbrects tienare inthet meera vthretta vthan the brende trähusen aff på Göksholm, Steenhuset kunde the icke fåå. Ther med drogho the till Medhalösa kyrkio, titt böndrena hade fördt Engelbrects lijck, thet togho the och förde til Örabroo, och begroffuo thet i byia kyrkione.

Ena sådana ändalyckt fick Engelbrict, och om thett skall recknas för welgerning at han frelste riket aff sådana trälldom som thet vthi kommet waar, så bleeff thet honom illa lönt, Och jw besynnerliga i then motton, at inthet straff gick epter hans dödh. För

ty Måns Benctson som honom sloogh i hiääl, wardt högeliga fridh kallat, och marsken lätth gå vth breff öffuer heela landet at inghen skulle i noghon motto förkasta heller förwijta honom the gerningana. Thet haffuer aff sombligom wordit reknat för fögho skada at Engelbrect war aff wäghen, Skal och Engelbrect warda reknat för en vprorisk man, emoot sitt rettha herskap, så mogha alla vproriske män see på honom, hwad the sich förmoodha skulle på thet sijdzsta.

Thå Engelbrect dödh war, bleeff marsken Karl Knutson aff allom endrechteliga vthwald til rikesens höffuidzman, och strax begynte han tenkia til huru han skulle halla sich widh macht, behölt besta länen sielff, och the andre aff riddarskapet fingo icke så mykit som the förmoodhat hade. Och när the klagade, at the icke förmotte halla theras karla aff then förläning som the hade, och begierade meera, thå plägade han swara them, at the icke skulle reckia fothen länger vth, än skinfellen rächte. Och så förstärchte han sich, ty hooff folkit gaff sich altt mäst i hans tiänest, epter thet han förmåtte bättre löna them en the andra herremännenar. Så gaffs och honom skull, at han skulle haffua sin besynnerligha bodh ther om vthe at the skulle locka alla hoffmän til honom, ther stoor owilia aff kom emellan honom och monge aff ridderskapet. I bland huilka Eric Puke en war, then ther och oppenbarligha sade til honom, Karl Knutson behålt heema thina stöffuare, the locka bort alla mina tienare, heller jach skal slåå them på nesana, och wisa them heem i gen. Och vexte ouilian så stoor at Eric Puke ladhe sich offter wijn om at han wille haffua kommit marsken om halsen, än thå at the åther wordhe förlichte i gen.

Thå nu tijdhen så fördrögde och Stocholms slott med mongh annor slott woro bestallat i rikit, kom thet til itt vpslag, doch ther för innan fick marsken Nyköping in. Så skulle thet ståå i dagh til Olaffs messo tijdh, thå skulle bliffua itt herramöthe i

Calmarne, ther skulle konung Eric sielff komma, huilkit thet och så skedde. Han kom ther och hade monga Tydzska förster med sich, teslikes och mongha aff Danmark. Ther bleeff thet thå så beslutat at konungen skulle komma til riket i gen, och all slott skulle besettias med Swenska män, Och ther före antuardade han thå twå Swenska riddare Calmarne i händer, som wore her Benct Stenson och her Boo Stenson. Och om Michilsmesso ther epter skulle thet Swenska ridderskapet mötha konungenom i Sudherköpung. Och ther med foor konung Eric i frå Calmarne til Gothland, och töffuade ther så til täss at han epter som beslutat war skulle komma til Söderköpung. När tijdh war gaff han sich med sin skips flotta till siöös, och så kom en storm på honom att all hans skiep wordo förskingrade och mong aff them bliffuo borta, Noghor aff them kommo i Södherköpungs skiäär. Men thet skip som konungen war sielff vppå leedh stoora nödh, miste mersena och kom med stoort plass vnder Karlssöna widh Gotland, och inghen aff the andre skeppen som behallen woro wijste huarest han war bliffuin, förgången eller behallen.

Men marsken med thet Swenska ridderskapet och alla konungens fogdar, som slotten inne hade, kommo til Söderköpung, och fingo ther icke annor tidhende än at konungen war förgången. Så gingo the doch til råådz med the Danska herremän, som ther til städes komne woro, och wardt så beslutat, at then dachtingan som i Calmarne giordt war, skulle gåå fram, i hwad konungen war leffuandes eller dödh, Doch skulle drotzeten och marsken först hylla konungen, huilkit the och så giorde, sedhan hyllade alla the andre them båda på konungens wägna. När thet så bestelt war, begynte marsken äska på slotten aff konungens fogdar som ther alle til städes wore, Men the swarade, at them stoodh thet icke til giörandes antwarda så slotten i frå sich, med mindre at the

först fingo weta konungen wisseliga wara dödh. Thå sade marsken, at vtan the antwardade slotten i frå sich, skulle the icke komma til baka i gen, och ther före moste the thå fölia hans wilia epter, Så fick thå marsken Stäkaborg in med Stäkaholm, Axewald, Elffuidzborg, Westeråårs och Ååboo. Stäkaborg antwardade han sin mågh Niels Stenson som hade hans syster, och Hans Kröpelin epter thet han förplichtade sich wilie stå fast med the Swenske, så fick han Ååboo slott, och all the andra slotten wordo besatte med Swenska män. Och wordo alla slotz loffuener så förwandlade, at slotten skulle hallas marsken och drottzeten til handa, och ther them noghot widherkommo, skulle the hallas rikesens rådh til handa. Och thetta war nw thet the Swenska hade länge ståått epter, at regementet i landet motte wara i theras hender, The wille wel halla konung Eric för theras herra och konung och wara honom med theras tienest redho thå han på kraffde, Doch wille the sielffue rådha öffuer slotten, epter som aff ålder i rikit warit hade, och Sweriges lagh inne höllo, Men konung Eric stoodh ther altijdh emoot, ther före kom thet til örligh.

Thå marsken hade i thet nesta fåått al slotten in, kom han til Stocholm, fick och så thet slottet in. Men thå Eric Puke såg huru marsken i alla motto wexte till, och bleeff jw mechtugare och mechtugere, förtyckte honom thet stoorliga, och begynte oppenbarliga settia sich vp emoot honom, och hyllade böndrena i landet alle stedes til sich, och loffuade them stoor frijheet, och vpuechte han böndrena i Näreke til at bestalla Örebroo slott, Men the kunde ther intit skaffa, ty marsken hade wel bemannat slottet. Westeråårs läät han och bestalla, doch kunde han icke heller ther främia sin wilia, för ty the som på slottet woro, slogho vth til böndrena förskingrade them och gripo monga aff them in på slottet med sich. Kom och marsken

med

med mykit folk dragandes i frå Stocholm, ther före drogh Eric Puke vp i Dalanar, och marsken kom til Westeråårs, ther kallade han böndrena til hopa, hyllade them til sich i gen, och noghra aff them som största skullene hade lääth han böndrena sielffua döma til dödhen, huilka han ther androm til redduga läät vpbrenna. Sedhan foor han til Rekanar och Närike, och hyllade ther almoghen til sich i gen, och beskattade them til ena stoora summo päningha huilken ther kallades Skumpo skatt, Men ingha flera läät han affliffua. Och thetta skedde åår epter Christi byrdh fiortonhundrade sex och trättyio nogro daghar epter Lucie. Men Eric Puke hyllade alla Dalana til sich och fich them vth man aff huse och kom draghandes med them til Hälla skog, ther mötthe marsken honom med sitt folk, ther kommo the til hopa, och marsken fick ther noghon skada på sitt folk, ther före droogh han tilbaka i gen. Och så bleeff thet epter long förhandling satt i dagh them emellan, at the skulle komma til ordha, och sagdes Erich Puka stoor säkerheet till, ther biscop Thomas i Strengenäss och war godh före, at han skulle komma frij och fälig nidh til Westeråårs, huilkit och så skedde. Men effter thet Eric Puke talade fritt huad honom löste, lätt han förfalla sich noghor ordh aff huilken marsken, erchebispen och the andre som ther när woro togho en mistanka vthaff, at han än nw hade ondt i sinnet, och icke wille giffua sich til fridz. Ther före togh marsken honom widh halsen, och sette honom i häcktelse, inthet achtandes then säkerheet som honom til sagdt war. Bleeff och en gripen med Eric Puka, benempd Hans Mortenson, then ther med honom altijd i rådh warit haffuer, och mong öffuerdådig ord lätit förfalla sich. Han bleeff satt på itt stegel för Westeråårs, Men Eric Puke sendes til Stocholm, ther läät drotzeten her Christiern halsshugga honom. Sådana ändalyckt fingo bådhe tesse

vprorirske männena. Men biscop Thomas med the andra som hade sagdt them säkerheet till, wordo ther öffuer ganska illa till fridz, Troo och sanning bör man och halla sina fiender. Doch finnes än nw the breff i huilken marsken försuarar sich, at han icke läät gripa Eric Puka i en felig dagh, Men biscop Thomas och flere med honom sade fast annarledes. Doch ware nu ther om huru thet kan, the äre nu alle vnder Gudz doom, ther hwarken falsk clagomål eller oretwijss orsecht gella pläghar. Och så kommo både Erich Puka och Engelbrect om halsen på itt åår, och the woro the samme som mest bedriffuo then feydena emoot konung Eric.

Widh then tijdhen at Eric Puke hade giordt vprésningen emoot marsken, gingo böndrena i Asko härede til, och togho fatt på Jösse Ericson som Dalakarlana så illa pläghat hade, thå han war konung Erics befalninges man på Westeråårs, som til förende berördt är. Samma Jösse Erichson war i Wastena closter, och hade marskens fridz breff, ther kommo böndrena, grepo honom, och förde honom till Motala ting, ther dömde the honom och huggo honom huffuudit aff med ena yxe. Thet pläghar gemeenliga så hända, at så som en giöör så warder honom och gångandes. Thenne Jösse Erichson war en bonde pläghemestare, så worde och bönder hans plägemestare. Men marsken beskattade the böndrena ganska swårliga för then gerning the giort hade, Icke för then skul att han vnte Jössa Ericson så gott, vthan för thet at the hade brutit hans fridzbreff, och at andre skulle tagha ther en förskreckilse före, och icke så göre. Doch följde icke större förskreckelse vtaff, än at the i Dalerna slogho marskens fogda i hiäl, the i Wermeland slogho och en hans fogda i hiäl, så lithit achtade the än thå hans wrede. I thenna Eric Pukes vpror skedde stoor skade och mång godh man kom om halsen. I Westergötzland bleff Benct Vddsson slaghen, i

Vermeland Tuffue Ketilsson, i Dalerna Benct Gunnarson, Mattis Jönsson, Olaff Stock med många andra.

Thå nw Eric Puke rettat war, bleeff en herredagh i Strengenes, ther förhandlat wardt huru the wille förswara, thet the giordt hade i Sudherköpungh, ther marsken och rikesens rådh hade låthit tagha all slotthen in, och förwandlat alla slottzloffuor, Ty thet war thå witterligitt wordet at konung Eric liffde och war vppå Gotland, och wiste thet wel, at han sådana handel icke gilla skulle. Och thet wart beslutat at the wille bliffua widh thet som giordt war, besynnerliga epter thet hade warit i Calmarne så beleeffuath at all slott och feste skulle wara i Swenska manna hender. Men om slottz loffuener kan man icke wetha huad aff konungenom haffuer beleeffuat wordit, Nogh är märkiandes at han wille slotten skulle hallas honom til handa. Så wart och i thetta mötit beleeffuat, at Johannis ther nest epter skulle hallas en herredagh i Calmarne, ther widare om all ärende förhandlas skulle, ther konungen och sielff til komma skulle. Och thetta herramötit i Strengnes wart hallit anno domini Mcdxxxvij widh Palmsyndag, och thå fick drotzeten Nyköpings slott in aff marskenom. Thå nw tijdhen til stundade, at herramötit skulle stå i Calmarne, wille inthitt konung Eric komma titt, Så foro thå erchebiscop Oloff, drotzeten, her Christien, biscop Måns i Ååbo och Hans Kröpelin til Danmark, menandes sich wilia laga all ting så til thet betzsta at konungen skulle komma til Swerige i gen, och halla thet han så offta vthloffuat hade. Men när the kommo fram, wordo the fögo achtade, ther före wore the glade at the kommo heem i gen, för ty the fingo ther sådana tidendhe, at konungen begynte så skicka ther i Danmark, at thet Danska riddareskapet loffuade honom icke dyrt. Han wille vpsettia sin brodher son hertug Bugeslaff til konung, togh så slotten i frå the Danska, och antwardadhe them Tyskar i hender.

Så begynte och marsken tenkia til huru han skulle straffa Dalakarlana och them i Wermeland, som hans fogda i hiääl slagit hade, Men drotzeten rådde ther altijd i frå, och wille jw förswara böndrena, så at marsken på thet sidzsta wel merkia kunde at drotzeten icke meente honom med gode, ty han gaff honom mong skadelig rådh, hylt sig mykit til böndrena och achtade skilia marsken widh höffuidzmans dömit, och komma sich ther til i gen. Men marsken läät sich sådana inthet kunna bemerkia, vthan giorde thet som honom sielffuom syntes nyttogt wara. Ther före foor han och med mykit folk vp i Dalana och twingade them til lydhno, Läät han och sitt folck fara in i Wermeland, straffade ther them som vproriske wore, och kom them til lydachtigheet. Och eehuad han sich företoogh gick han wel igenom, och thet mishagade drotzeten ganska stoorliga, så at thet kom på thet sidsta til en openbara owilia them emillan, än thå at marsken gaff altijd swiga epter thet han war vng och kalladhe drotzeten sin fadher. Doch vexte jw hatet större och större, så at drotzeten och Niels Stenson med hans brodher bundo band til hopa emoot marsken, och wille åter halla sich intil konungen i gen. Thå marsken thet förnam, hölt han sich ändoch för drotzetens wän, och screff honom til, til hans gård Reuelste, ther han war, och breffuet lydde såå, At om drotzeten noghot hände til at bestella, så skulle han finna marsken i Skeninge. Och epter honom som breffuet förde läät marsken sin tienare Claes Long fölia med en stoor hoop godha hoffmän, the ther hullo i skogen vthan för gården, och breff dragaren gick in, och werffuade sitt werff, och dwaldes så vppå gården, och bespeyiade alla läghligheet til tess mörckt war. Thå drotzeten gick i säng, kommo marskens hoffmen in på gården, togho honom nakut vp aff sengene, ladhe honom så i en sledha, och förde honom först til Westeråårs och så till Örabroo. Men drotzetens

hoffmen the ther wore öffuer itt hundrat, wordo fongade och nogre aff them slagne, ty the kunde inthet komma til wärn, vtan woro meste parten druckne. Och thetta skedde widh tiugunde dagh Jull, anno domini Mcdxxxviij.

Thå drotzeten kom til Örabroo, mötte marsken honom ther och sporde honom til, om han wille vplåta honom the slott han hade, Men drotzeten swarade aff stoor förfärilse, at han ey alena wille läta honom slotten vp, vtan och i allo andro motte fölia hans vilia effter. Ther före foor thå marsken med honom til Nyköping, och fick ther slottet in. Sedhan wordo the åter förlichte i gen, så at drotzeten skulle behålla Wiborg, som han och tilförenne hafft hade, och hans son Karl Christiernson fick Ringstadaholm, än thå at han thet icke lenge behult, ty han sade thet i frå sich i gen. Thå marsken thetta så vthrettat hade med drotzeten, begynte Niels Steenson som hade marskens syster openbarliga settia sich vp emooth honom. The hade wel opta til förenne warit oeens, och wordit åter förlichte i gen, Men Niels Stenson stoodh vidh inghen förlichningh. Marsken hade förlänt honom Stäkaborg, ther före hade han tilfelle til at bedriffua mykit ont ther i Östergötzland, och begynte så på thet sijdzsta gripa och fånga marskens tienare, och giorde mong annor stycke som han wiste ware honom vndher ögonen. Thå marsken thetta förnam, och sågh at inghen godh tilbodh hielpa kunde, lät han bestalla honom, Men thå Niels Stenson sågh at thet galt honom til med alffuar, sette han i dagh med marskens folk som honom bestallat hade, och sende bodh til marsken at han wille fölia hans vilia epter. Och medhan thet så stoodh i dagh, gaff han sich vtaff slottet och rymde til konung Eric til Gotland, och wardt han så wel vnfångat aff honom, at han giorde honom til rikesens marsk, fick honom så twhundrade hoffmän medt sich och mong breeff til alt

landet, så lydandes, at alle skulle wara Niels Stenson Sweriges marsk lydughe och höruge. Hade konungen och bestelt thet så, at the Noriske skulle komma och bestalla Elffuisborgh, som her Twre Stenson, marskens Karll Knutzsons swär inne hade. The Noriske kommo och bestallade slottet, och theras höffuidzmän woro: Johan Vrmrese och Olaff Bock, Men the wordo snart slagne ther i frå i gen, och fingo stoor skadha. Men Niels Stenson gaff sich in i Östergötzland med thet folk han hade fåt aff konung Eric, förde ther Danabroka och giorde mykin skada. Och på thet sidzsta, sedan han mykin skada giort hade, bleeff han i markene gripin aff marskens folk emellen Norkiöpungh och Södherköpungh, fördes så til Norkiöpungh, och få daghar ther epter bleeff han dödh, och en part aff hans tienare bliffuo halshugne i Södherkiöpung.

Så war thå en merkeligh man her i rikit som heet Broder Suenson, han war mykit beryctat för en dughelig stridzman, och hade mykit warit med Engelbrect och stort arbete och omak hafft för rikit, hölt mykit folk, och hade liten hielp ther til. Han gik til marsken och talade honom noghot dristeliga til, och sade at han skipte vth land och lään epter weeld och wenskap, och icke epter som förtient war. Strax togh marsken honom widh halsen, och daghen ther epter om morghonen betijdha, läät han hugga honom halsen vtaff.

Thå nw marsken hade så regementit inne i rikit, skeedde monga herredagar her och ther i konung Erics sack, huru han skulle komma til rikit i gen, och woro ther mong sendebodh tilstedes, både aff Dannemark och Tydzska städerne, och sendes mongh bodh och breff til konunghen, at han skulle vnna the Suenska thet the begierade, och the wille gierna haffua honom för theras herra och koningh. Men konungen wille inghalunda wara ther med til fridz, Ther före thå stemde the honom til Mora sten, at han skulle

innan tolff wikur komma och swara them til alt thet the honom til talat hade, eller the aldrig mera wilde haffua honom för theras konung. Och hade mång clagemåål emoot honom, i bland huilkin itt medt thet största war thet at han wille förtagha them theres gambla lagh och frijheet, thet han i alla mottho leet påskina, besynnerliga ther medt, at han hade borttagitt rikesens gambla priuilegie breff, och fördt bortt aff landhet. Men erchebiscop Olaff, ther en snäll och förståndigh man war, stod mykit ther epter med noghra andra aff rikesens rådh, at konungen motte komma til rikit i gen, Doch så at the Swenska motte niuta Swerigis lagh, och thet som så opta vthloffuat war. Och hade the saker nogh ther til, hui the begierade konungen til rikit i gen, i bland huilka war wel en med then högsta, at the sågho huru marskens regemente war fögho annat, än itt inbyrdes krijg och örligh, ther mongh godh Swensk man skemeligha kom om halsen, för ty her skedde then ene vproren epter then andra, och ää skedde ther skada med, ja the Suenska hade dobbel skada och förderff, vtrikes feide med konungen, och inrikis twist och twedrect, så at i then tijden stod ganska illa til i rikit. Och war thet it rätt förespill, huad regemente man skulle förmodha vnder förståndare och höffuitzmen, som icke woro konungar, ty inghen wille lydha then andra, vthan rechnade sich alle lijka godha. På thet sidzsta epter mongh herremöte och beslutningar, kom thet doch ther til, at itt almenneligit herramöte aff all trij riken wart beramat i Calmarne. Och thå erchebiscop Olaff skulle fara til samma möte och kom til Nykiöpung, ther wart han förgiffuin i mandelmiölck och bleeff ther dödh. Är nogh troendes, at then som thet läät giöra, förtyckte thet, at han lade sich så mykit vth för konungen, Och thetta skedde anno domini Mcdxxxviij noghot epter Pinsdagha. Men thå the Swenske kommo til Calmarne, mötte them ther nogro få aff Danmark,

som gåffuo them swar på konungens wegna, at konungen icke kunde halla then dactingan som giord war, med mindre han motte förläna trij slott, hwem honom tychtes. Men marsken sade ther kort ney til, han sade sich wara til fridz at konungen motte komma in i rikit i gen, och all slott skulle hallas honom til handa, doch skulle the wara vnder Suenska manna hender. I samma möthe ward och thet förbundet förnyat som rijken emillan giort war, medt sinne articlar, Men om then articlen at all trij rijken skulle wara vnder en konung, hade the Suenske stoora insagu vti, så ath the icke kommo öffuer eens medt the Danska i then articlen. Ty the Suenske hade thå nogh förnummitt aff dröttning Margaretes och konung Erics regimente, at thet icke war Swerige altijd nyttigt wara vnder then konung som rådde öffuer Danmark. Ther före wille the Suenska icke then articlen i thet gambla förbundet, vthan hade många insagor emoot samma articel, Doch bleeff om then articlen i then reeson så beslutat, at på itt annat herremöte skulle ther om handlat warda, huilkit rijkene kunde nyttogare wara, haffua all en konung, eller haffua huart sijn konung. Och om thet thå wordo så beslutat at huart rijke skulle haffua sin eghin konung, så skulle doch förbundet bliffua ståndandes obrotzligitt i the andra articlar till euigh tijd, och ther giordes starck breff och förseglingar vppå. Och så seer man clarliga aff thetta beslutet ,at then articlen, at all trij rijken skulle haffua en konung, bleeff ogijllat aff the Suenska alla redho i konung Erics tijd, som then förste konung war effter thet förbundet som drötning Margareta giorde rijkena emellan. Ty the Suenske merckte well huar vth thet skulle lända medt thet förbundet i then articlen, effter thett the wilkor som förbundet hengde vppå icke wordo hallen, Ty konungen wille frij och icke medt sådana wilkor bundin wara. Ther före bleeff thet Suerige itt skadeligitt förbund.

Och war thå konung Eric seghlat i frå Danmark til Gotland och hade taghit med sich al sin konungsliga skatt som han ther i rikit hade och fört honom til Wijsborgh. Noghon tijdh ther epter kom konungen til Stäkaborgh och hade mong bodh til marsken och sade honom stoor säkerheet til, at han skulle komma medt honom til orda, Men marsken wille jw ingalunda komma til honom. Och mädhan konung Eric ther war, kommo honom mongh breff til handa, ther the Danske sade honom vp huldskap och mandskap, ty han hade och mykit öffueruold och orett giort them ther i landet, Han wille settia them en konung öffuer huffuudet then the icke haffua wille, och hade han bortfört alt thet betzsta som han ther öffuer komma kunde, och mykit annat som honom förekastat wardt. Och epter thet han inthet kunde skaffa sin wilia med marsken, så foor han til Gotland i gen, och bleeff ther i mong åår, och giorde altijd stoor skada på the Swenska, ty han hade altijd sin skiep och fetalianer til siöös, och läät vptagha all the Swenska skiep som han öffuer komma kunde, så at Gotland war ey annat än itt röffuare neste wordit. Men sedhan konung Eric war skijld widh Danmark, fingo the Swenske än ith större moodh, och sade så honom platt wp huldskap och mandskap, at the epter then dagh aldrigh wilde haffua honom för herra och konung. Och så fick thå marsken Calmarne och Stäkaborgh in, och noghon tijdh ther epter fick han Borcholmen in. Så bleeff och thå Hans Kröpelin dödh på Åboo, Ther före fich marsken strax Åboo slott och Kastelholm in, så at all slotten stodhe nw honom til handa.

Thå nw konung Eric begynte och annorledes skicka sich i Danmark än honom borde, och wille settia them then konung wp som the icke haffua wille, som förberördt är, hade the Danske bodh til hertug Christoffer i Beyeren, som war konung Erics systerson, och hyllade honom för konung loffuandes honom all

thenna trij riken, epter thet förbund som riken emellen giortt war, Men the Swenske wordo inthit ther om til sporde, och wiste ther inthit vtaff, förra än thet giort war. Och så trädde the Danske i frå then articlen som ståår i förbundet, at thå konung skulle wälias, skulle the wara til hopa aff all trij rijken, Men så skedde icke nw, och doch haffua the Danska loffuat hertog Christoffer all trij rijken. Och thå samma hertug Christoffer war inkomen til Danmark begaff thet sich at marsken war i Calmarne, och hade noghra aff rikesens rådh med sich. Ther kommo thå the Danskes sendebodh erchebispen i Lund och her Claes Nielson marskens swåger, the begynte handla på konung Christoffers wegna at han motte komma her til rikit, ty han war en from vng man, och prijsade the honom öffuer alla motto. Men marsken hade mongha insagher ther emooth för ty han betröste sich sedhan icke kunna stå säker här i rikit, för ty han hade monga owener som skulle wilia gå honom epter, rekna honom mong skadagell til, och wilia platt förderffua honom. Men the Danske sade at thet skulle wara vthan fara, ty ther skulle wel göras sådana breff och förwaringer vppå, som han noghon tijdh begiera kunde, och ther han kunde wara förwarat med, at han inghen skulle stå til retta för sitt regimente skull, och ther til skulle han få all the land och lään, som han sielff begiera wille. Och epter long förhandling gaff marsken them thet för swar, at han inthit kunde göra ther til, förra än han hade hördt flere godha mens sijnne ther om. Ther före förscreff han itt almenneligit herramöte ther om i Arboga til stondandes, och så gaff han rikesens rådh then sakena före, och epter thet han thå förnam, och hade thet tilförenne teslikes förnumit, at erchebiscop Niels och the andre aff rådet, woro så til sinnes, at the wille haffua konung Christoffer her in, på thet at riken motte bliffua til hopa, som beslutat war, wille han icke stå them emoot, vtan begierade at the

wille betenkia i hurudana motto han hade anamat rikit, och hwad arbete, sleperij och lijffzfara han warit wti för rikesens betzsta skul, och war kommin i swår geeld, then han aldrig förmotte betala, och rikit war nw kommit til stadga i gen. Thå sporde rikesens rådh honom til huad han begierade til widerlägning, Så begierade han Fijnland ij sijn lijffztijdh, och Öland med Borcholmen för sich och sina arffwingar, Så at thet skulle lösas honom eller hans arffuingar i frå för fyratyio twsende mark peninga, Och thet wart honom aff rikesens rådh så loffuat och bebreffuat.

Sedhan sendes bodh och breff til konung Christoffer at the woro til fridz at anama honom för herra och konung. Marsken screff och besynnerliga ther om med, doch medt sådana wilkor, at om han wille loffua, bebreffua och obrotzligha halla tesse efterscriffna articlar. Först at Sueriges lag och priuilegier, gode gamble sidhwenior skulle hallas, och ther rijkis rådh wille förbettra laghen skulle han thet confirmera. Item ingen skulle i rijkis rådh taghas vthan Suenska, och thet med rikesens rådz rådh, jw åt minsto erchebiscopens, drotzetens, och laghmansens i Vpland, och the thre aff rijkesens råådh medt them som slotzloffuan haffua. Item slotzloffuan öffuer altt rijkit skall effter konungens dödh hallas erchebiscopen, drotzeten, laghmannen i Vpland med andra tre aff rikes rådh som ther till nempde warda, så at the altijd äre sex. Item inghen slott eller län skulle förlänas vthan Suenskom, och thet effter rikis rådz rådh, och inghom skal ifrå taghas någhot slott vthan theres samtyckio, åt minsto som slotzloffuan ståår vppå. Item thå han wore i Suerige skulle han haffua Suensk hoffmestare, canzeleer, cammarmestere, kökemestare, skänk och fodhermarsk, Them som rikis rådh kende ther godha före, och the skulle mötha honom i landamäret thå han drogho in i rijkit. Item skatten som vpburin wardher aff huart rikitt skal ther bliffua och förtäras, Och skatten skall vpbäras

i alla handa warur som tilförenne skedt är. Item rijkesens träszell skall wara ther rijkis rådh beleeffuar, och rijkesens ränta skall förtäras her i rijkit och icke vthföras, vthan ther nödhen kräffuer, att hielp skal taghas aff all trij rijken, Huad icke förtäris, skal bliffua tilstädis och godhemen skola stå thet före och giöra ther rekenskap aff. Item all breff som finnas kunna i Danmark och Norige som Suerige til höra skulle komma her in i rijkit ighen. Item Gottland skulle komma til Suerige ighen som thet bordhe. Item Suenska men skulle wara tullfrij för Baghe huus. Item huad aff Rytzeland kan medt all trij rikenens tilhielp inkrechtat warda, thet skall både medt andeligh och lekammelig rett lydha vndher Sueriges crono. Item huad som aff theres godz som vthan rijkit warit haffua i förgången tuedregt vpburit är, skall icke i ghen geffuas. Item om mynt och toll skall skickas effter rikes rådz rådh. Item han skulle och hielpa them til godho som i konung Erics tijdh hade lijdhit skada och fängilse i land tho Holsten, eller annerstedis. Vnder tesse förscriffna wilkor och articlar wille the Suenske anama konung Christoffer för theras herra och konung. Men konung Christoffer gick ther weluileligha vndher och gaff ther sin breff och förplichtilse vppå. Breffuet war vthgiffuit på slottet i Kiöpmannahaffn, på Marci Euangeliste dagh, åår effter Christi byrdh Mcdxlj.

Och så beramades itt herramöte i Calmarne, vppå Sancti Johannis tijd nest komandes, ther skulle thå konung Christoffer sielff komma, och the Swenske wille ther förweta sich med honom, om theres preuilegier och annan deel, som the wille hallas skulle, bleeff och marsken kallader til Halmstada, at han skulle ther komma til orda med konung Christoffer, huilkit och så skedde. Ther loffuades marskenom mera gott än han noghon tijdh begiera kunde, och konungen sade sich wilia wara honom för en son, och alt thet marsken begierade, wart honom bebreffuat med swåra

eedher och lyffte. Och thå tijd war, församblades rikesens rådh i Calmarne, men för noghon vproor som konung Christoffer hade aff böndrena i Jutland, kunde han icke komma tijth för Mårs messo tijdh, När han thå kom, wardt han med stoor wyrdhning och äro in taghen i Calmarne. Så droog han til Stocholm, bleeff och ther med sådana pråål och ståât in taghen som ther til hörde, Och all then deel som ther behöffdes thet bestelte marsken. Och thå konungen in fördes, leedde erchebiscopen honom på then ena sidhona, och marsken på then andra. Men monge aff the Swenske som thet sågho sade at marsken war mykit skickeligare til at wara konung än then andre, för ty marsken war en resigh och wel wext man. Sådana tal kom för konungen, och thet mishagade honom stoorligha. Strax foor konungen i frå Stocholm til Mora sten, ther bleff han, epter som gamal sidh war, hyllat til Sweriges konung, på Helge Korss apton om hösten, och på Helge Korss dagh wart han krönter i Vpsala, åår epter Christi byrdh Tusende fyrahundrat it och fyratiyo. Och thå slogh han siutiyo ädla män til riddare, Swenska, Danska och Tydzska, Och marsken war then fremste.

Men thå konungen kom til Stocholm i gen, begyntes stoor clagomål emoot marsken, för ty her Christiern Nielson drotzeten clagade swårliga öffuer sin fengelse, och gick honom fast epter, söchte och konungen monga orsaker emoot honom, ty han fruchtade för honom, at han skulle vpweckia landet emoot honom. Och hwar marsken icke hade så wisliga seet sich före, som han giorde, och icke hafft så goda wenner widh handena som han hade, thå hade han kommit om halszen, För ty alt thet godha som honom tilförenne loffuat war, thet war nw förgätit. Thet pläghar sellan henda at then herra som landet tilförenne regerat haffuer, kan stå szäker vnder then herra som epter kommer. Thet seer man med konung Waldemar, konungh Magnus

Ladulåses brodher, thet seer man her med marsken, thet seer man och med gamble her Sten Sture som her effter fölier, För ty then som land och rike regera skal, han fåår monga owener, ther före bliffua the och mongha som gå honom epter thå hans macht warder mindre. Så hade nw marsken widh sex åår hafft regementit öffuer rikit, och fögho roliga regerat som man tilförenne hördt haffuer, och hade han mongha förtörnat, ty clagade monge öffuer honom, Och thet hörde konungen gerna, och han wille monga reesor gerna haffua giort en enda med honom, hwar han hade kunnit thet bekommet. Men marsken sågh sig altijd wisliga före, och hölt mykit folk, och befestade sich wel på Wiborg, som han epter drotzeten infåt hade, ty drotzeten bleeff dödh ååret epter konung Christoffer in komen war i rikit.

Thå nw konungen hade vtrettat sin ärende med hylning och cröning, reed han strax wintren ther epter sina Erics gatw. Men konung Eric war på Gotland, hade ther befestat sich, och hade mong skiep med sina fetalianer til siöös, och giorde stoor skadha, Han läät vptagha al the Swenska skiep som han öffuer komma kunde, och Stocholms borgarom giorde han en oseielig skada. Så föll hans folk och offta i land, skennade och brende widh siöösidona, alt thet the öffuer kommo, besynnerliga brende the vp Trosa och mykit ther om kring. Sådane skade och förderff wardt opta clagat för konung Christoffer, men han achtade thet fögho ting, vtan sloogh thet aff med itt skempt, och sade at hans modher broder moste och noghot haffua til at holla sich med, Och lijdho the Swenske allestedes skada, och fingo ingen hugswalelse ther före, vtan spott och spee. Och thå konung Christoffer i noghra åår regierat hade, gick han på giptermål, fick så margreffuens dotter aff Brandeborgh, Dorothea widh nampn. Brölopet wart hollet i Kiöpmanna hampn, anno domini Mcdxlv, Til samma bröllops kost lagde

han en swår skatt her på landet. Och seglade konungen samma ååret i frå Swerige med en dråpelig skatt, som han ther samman sankat hade, Men thet skipet som skatten war vppå, bleeff borto. Thet illa fååsz, med sorger förgååsz.

Och hade konung Christoffer samma settet som konung Eric, at han satte Tydzskar, Danskom och Swenskom öffuer huffuudit, ther mykin owilie aff kom. Men på thet sijdzsta gingo the Danska och the Swenska endrechteliga til honom, och sade honom alwarliga til, at han skulle öffuergiffua thet Tydzska folket, huilkit han togh illa widh sich, Doch hade han icke annor rådh, vtan han moste fölia theras wilia epter. Hade han och itt besynnerliga seet til at förtryckia thet Swenska riddareskapet, epter thet han sågh at the drogho icke wel öffuereens, vtan then ene gick then andra effter, och hwar wille gå then andra hans förläning vndan, halp han til med, att then som wille göra them andra skada fick tilfelle ther til, Ther konungen haffuer hafft noghot besynnerligit vpsåt med. Och war thå ingen wijss på sinne förläning, ty at inghen hade henne länger än til tess en annor kom och begierade henne, och huad en begierade thet fick han, doch skulle han dyrtt nogh betala förlänings breffuet i cancelerijt, så at itt breff kostade vnder stundom tiwghu noblar och stundom meer, och ther toogh konungen halff parten vtaff, och gingo förläninganar offta så hasticht om kring at the woro sex heller otta som ena förläning hade på itt åår, och the woro fåå som kommo til noghon vpbyrdh. Sådana sätt til förläning war icke brukat tilförenne i Swerige.

Och epter thet the wordho på thet sidzsta så monge som clagade öffuer then skada och förderff som konung Erics fetalianer giorde med rooff och brand, ther före nödgades han at tenkia ther noghot emoot, giorde sich så redho med allo macht, hade marsken med sich, och seglade til Gotland. Ther war

han til ordh med konung Eric, men hwad thet galtt vppå, fingo the Suenska inthet weta, Thet förnummo the wel at epter then dachtingan földe fögo förbätring. Hwar thet hade warit konung Christoffers alwar, war han tess mechtig nogh at stilla konung Eric, doch thet war openbart nogh huad på färde war. Och thå han seglade i frå Gotland, achtade han sich til Calmarne, men skepet som han sielff war vppå, stötte på ena klijppo, och bleeff borta med mykit folk och alla hans clenodier, sielff kom han i land med en båått. Och ää medhan han regierade war ganska hård tijdh her i landet så at mykit folk bleeff dödt aff hunger, ther före kallade the honom Barka konung. Och honom wardt skul giffuin at han förde itt okyskt och obequemeligit leffuerne, och intit achtade sitt echteskap, ther före plågade Gudh hans land, som opta skee pläghar, at landet wart plågat för konungens misgerning skul, Doch ware ther om huru thet kan, man moste och thet bekenna at then menige man i landet hade aff Gudi wel förtient sådana straff. Och läät konung Christoffer vptagha mong skiep i frå the Engilska och andro kiöpmän, och hade han altijd en ond agg till Lybeck och the andra stederne. Och en tijd hade han achtat förraska Lybeck, än thå at thet icke wille lyckas för honom, doch hade han i sinnet, at twinga Lybeck, och hade för then skull församlat en dråpelig summo peninga aff all sin land. Så hade och thet Swenska riddareskapet och en wijss mening om honom, at han achtade them ondt, och läät för then skuld förscriffua them, at the alle skulle mötha honom i Jenekiöpung om Jula tijd. Men thå han skulle sielff fara tijtt, bleeff han dödh på Helsingborgh, Helge tre Konunga tijdh, åår epter Christi byrdh Mcdxlviij, och wardt begraffuin i Roskild.

Så bleeff thå qwart i Danmark all skeep, bössor och wärior med then swåra skatt konungen samman sankat

sankat hade, och thå han lågh på sin sotta säng, och vtan twiffuel besijnnade huru han hade warit the Swenska förnäär och hade fördt swåra summor aff theres land, Ther före gaff han och ganska stoort testamente til Swerige. Men thet kom inthit fram, the Danske behöllo thet alt slätt, ther the Swenske högelige clagade öffuer, Och merkte thå wel, som the offta tilförenne bemerkt hade, hwad gagn the hade aff thet förbund som riken emellen giort war, Förbundet war icke all rijken til lijka fördeel. Thå nw erchebiscop Niels fich wetha at konung Christoffer dödh war, bleeff han strax siwk och dödde, Och war samma erchebiscop Niels en ganska lärd man, och hade på konung Erics wegna warit i thet concilio som stoodh i Baseel, och förra än han bleeff erchebiscop, war han biscop i Vexiö. Men thå the Swenske herranar som i Jeneköpung församblade woro hörde at konungen dödh war, skickade the strax twå ther til som skulle stå rikit före, så lenge the wordo förseedde med konung, Och the twå woro her Benct Jönson och hans brodher her Niels, huilkom konung Christoffer och pläghade antwarda rikit thå han foor aff landet, och war marsken Karl Knutzson thå icke tilstädes. Så bleeff och mester Jöns aff Salista, förnemde her Benctz son, vthuald til erchebiscop.

Epther thet nw at konung Christoffer dödh war, wart beramat itt almenneligit herramöte i Stocholm Helge Lekama tijdh, ther kom marsken til med, och hade så mykit folk med sich, at han toogh all betzsta husen in i staden, Men her Benct Jönson aff Salista hade slottet inne. När the thå alle kommo til hopa på rådet, och begynte ther om handla huru rikit skulle förseedt warda, kunde the icke komma öffuer eens, för ty en part war widh thet sinnet, at man icke skulle vthuelia noghon konung, förra än all trij rikesens rådh wore församlat, epter som förbundet inne hölt,

besynnerliga epter ther wore så mong förplichtilse giord på thet samma förbund, och wore för then skul icke rådelighit at trädha ther i frå. Men then andra parten ther och marsken med war, sade at thet förbundet war allredho brutit, ty thet war eno rikena til stoort gagn, och the andra tw riken till stoor skada emoot förbundzsens innehåld, och thet war för öghonen, så at huar samma förbund skulle lenger hallas, wordo the Swenske förderffuade. Hade och the Danska i then motten trädt i frå förbundet at the hade taghit konung Christoffer in för konung, förra än the hade the Swenska til rådz ther om, ther före skulle man nw strax försee rikit med konung som thet förswara kunde, och intit länger bijdha ther med. Och såå war thå rikesens rådh i noghro daghar oeens, och ther war sådana kijff och tretta them emellan at the hade när kommet til slags ther om, Doch fich på thet sijdzsta then parten öffuerhandena som strax wille försee rikit med konung. Ther före sattes ther tree i valet, och twå biscopar och twå riddare anamade rösterne, och föllo så mesta rösterne på marsken Karll Knutzson, Ther före bleeff och han thå korat til konung. Och på Sancti Pedhers och Sancti Pawels affton bleeff han hyllader widh Mora sten, och på Sancti Pedhers dagh bleeff han crönt i Vpsala, och Wårfru dagh ther nest effter cröntes drotningen, och samme dagh wigdes erchebiscopen, åår effter Christi byrd fiorton hundrat och otta och fyratiyo, och giorde konungen i sinne kröning tre och trettijo riddare.

Och thå thet hoffuet öffuerstådt war, droogh konungen strax til Stocholm, och begynte tenkia til huru han skulle widhergöra then stora skada och förderff som konung Eric, then ther än nw war på Gotland, giorde her in på landet. Och giorde han her Måns Gren och her Birger Trolla til höuidzmän för sitt folk, och läth them segla till Gotland, huilke ther strax giorde landgång, och slogho konung Erics

folk som them mötte på flychtena, och bestallade så Wisby, och warade så bestalningen in emoot Julen. Om Sancte Barbare nat bestegho the Suenska muren, och fingo stadhen in, Och hwar the icke hade låtit bedraga sich, met konung Erics falska dactingan, thå hade the snart fått slottet med, ty thet war intit bespijsat. Men the som capitenarene woro wordo bedragne med falsk löffte, och satte i dagh med konung Eric, och så fick han tilfelle at bespisa sich, Hade och han bodh til Danmark och begierade ther vndtsetning, och loffuadhe the Danska, at han wille låtha them slottet vpp, om the wille hielpa honom ther aff. Men med the Suenska dachtingade han så, at han skulle låta them slottet vpp, och han skulle haffua Borcholm och Öland i gen. Och hade thå riddareskapet i Danmark taghit greffue Christiern aff Oldenborg sich til herra och konung, och wardt i mong herramöte ther om förhandlat at the Suenske och skulle anama honom för konung, Men the wille thå bliffua widh then konung som the vthkorat hade. Same konung Christiern toogh drotning Dorotheam, konung Christoffers epterleffuerske sich till förstinne.

Thå nw konung Eric hade hafft bodh til Danmark om vndtsetning, sende the Danske bodh til konung Karl, som thå på Öland war och begierade at han skulle kalla sitt folk i frå Gotland, ty thet hörde (sade the) Danmarks krone til. Men konung Karl sade at thet hörde Swerige til, som noogh witterligitt war, och ther före wille han icke kalla sitt folk tädhan, vthan han achtade fultfölia thet som han företagit hade. Men the Danske giorde redho itt mechtogt taal folk wårena ther effter, och läte them seghla til Gotland. The lagde in för slottet, togho så konung Eric ther vtaff, och läte honom komma til skeps med alla sina håffuor, bemannade slottet med folk och fetalia, och seglade så tädhan, och kommo vnder Borneholm, ther vndtstack konung Eric sich med sitt skip hemeliga och seglade

til Rygenwold, och bleeff ther i sijn liffztijdh, Men somblige meena at the Danske förde honom weluilieliga til Pomern. Och än thå at the Danske hade nw faat Wisborg in så hade doch konung Karls folk stadhen och landit inne, och höllo bestalningen fram, med stoor mödho och mykin bekostning. Så församblade thå konung Christiern ganska mykit folck, både Tydzska och Danska som han achtade sich til Gotland med, och sende så her Olaff Axelson fram för sich, at han skulle giffua sich i handel med konung Karls folck, Huilkit han och så giorde, och kom med itt taal folk til Westragarn, ther kom han til taals med noghra aff konung Karls capitenare, besynnerliga med her Moens Gren. Och bleeff ther så dachtingat, at thet skulle stå i dag til Sancti Johannis tijdh så skulle ther innan Påsca eller aldra senast innan Sancti Johannis dag skickas domare til som om Gotland döma skulle, huilkit rikit thet til höra skulle, Ther förinnan skulle the Danske haffua slottet frijt inne, och the Swenske landit och stadhen. Ther med foor thå her Olaff Axelson frijt in på slottet med altt sitt folk, och förde aff skepen all then deel som han behöffde på slottet, och bröot monga aff the Swenskes skantzer borth, Och thå the Swenske sade ther emoot, swarade han at sådana skermer eller skantzer intitt behöffdes, all then tijdh saken war sat i rettgong, och at sådana skedde, sågh her Måens Gren genom finger med, så at nogh merkiandes war, at emellen honom och her Olaff war noghor hemelig handel, som med tijden nogh vthröntes.

Thå nw her Olaff Axelson al ting epter sin wilia vthrettat hade, screff han konung Christiern til, at han oförtöffuat med allo macht komma skulle, Så kom thå konung Christiern med en ganska stoor skeps flota, och ladhe strax inför slottet. Thå the Swenske sågho sich så förrådda warda, hade the sin bodh til konung Christiern, och sporde honom til, om han

wille bliffua widh then dachtingan som war giordh med her Olaff Axelson. Han swarade them i gen, at han wille holla samma dachtingan widh macht, Men förra än the Swenske wiste itt ordh ther aff, thå war alle stedes eelden stickat vppå stadhen. Ther före nödgades the thå at giffua sich in vppå the fasteste huuss som the öffuerkomma kunde i stadhen, och gripa til wern, ty theres skermer och skantzer wore thå aff brotne, Och warde the Swenska sich manliga som och nödhen thå kraffde, så at the Danske finge på gaturne stoor skada, och nödhgades til at giffua sich ååth slottet i gen. Thå nw konung Christiern sågh sich icke kunna leggia the Swenska nidh med mindre han skulle sielff få ther stoor skada öffuer på sitt folk, Ther före begynte han til at dachtinga med them och kom så til vpslagh at thet skulle stå i fridh emellen konung Karll och konung Christiern, till Mortens messo öffuer itt åår, och ther för innan om Walborgha messon skulle tolff på konung Karls och tolff på konung Christierns wegna komma til samman i Halmstadha, the ther om Gottland och annor ärende rijken emellan döma skulle. Och ther medt skulle the Suenske strax giffua sigh aff Gotthland, och huarken befata sigh medt land eller stadh, än thå ath then dachtingan som her Olaff Axelsson hade giort medt the Suenske til förenne lydde så, at the Suenske skulle haffua landet och stadhen inne, och the Danske skulle haffua slottet, så lenge thet worde åtskijldt medt en doom. Men thet bleeff icke lenge widh then dachtingan, ty hade thå the Suenske ey annor rådh vthan ath the moste giffua sigh ther aff landet, Moste och så teslikes leya sich skep och skutor som the kunde komma heem med, ty the Danske hade all theras skep borttaghit. I så motte gick Gotland bort i then gongen, och thetta skedde widh Sancti Olaffz tijdh, epter Christi byrdh fiortan hundrat niyo och fyratiyo åår.

Om samma sommaren hade the Nordske sijn bodh till konung Karll, och begierade honom för herra och konung öffuer sich, Ty the hade icke samtycht konung Christiern för theres konung, wille icke heller haffua honom, än thå at konung Christiern screff sich vth för Noriges konung, och war doch aff Norska men inthet kallat eller korat ther til, och thet war doch kora rijke så wel som Suerige och Danmark, oc effter som förbundet rijken emellan innehölt, skulle the Norske wara i kåret medt thå konung wälias skulle. Effter thet nw the Norske begiärade konung Karll för herra och konung, Så giorde thå konung Karl sich redho widh Michels messo tijdh, och droogh in i Norige, bleeff ther hyllat aff meniga landit, vndantaghandes noghro få aff ridderskapet som stodo honom emoot. Och wardt han krönter i Trondhem, widh Sancte Katherine tijdh, och giorde ther tiwghu riddare, satte så twå höffwidzmän ther i Norige, her Aslach Tureson, och her Enar Flogha, the ther huariom och enom lagh och rett skaffa skulle. Och så drog han til Swerige i gen, och kallade strax samman itt herramöte i Arboga, och ther wordo the tolff förskickade som til Halmstada skulle, epter som på Gotland vthloffuat war, och i bland tesse tolff her Moens Gren en. Och bliffuo thå mong stycke beslutat i Halmstada som konung Karl sade sich icke lijdelighen wara, ther före wille han icke alt gilla som ther beleeffuat war, Ty the Danske practicerade med somliga aff the tolff Swenska, at konung Karl skulle låta konung Christiern Norige vp i gen. Ja ther stemplades alt ther epter, huru konung Christiern skulle frijt komma till al thenna trij riken, epter thet förbund som riken emellen giordt war, Och thet merchte konung Karl wel, ther före tenkte han och noghot ther emoot, huru han skulle i rikena behållen wara. Toogh han så Åboo slott i frå her Moens Gren, och antwardade thet her Eric Axelson, Toogh han och förläningen i frå erche-

biscopen och flerom som han viste wara sich emoot. Men sedhan her Moens Gren hade mist Åboo gaff han sich til siöös med noghor skep och togh vp noghor köpmans skep, bleeff så gripen til Lybeck, och tiwgu aff hans tienare wordo halshugne i Dantzicke, Men honom slelffuom för dachtingade konung Christiern, så at han bleeff lösz och kom til Danmark, och giorde sedhan offta infal här i rikit, och giorde mongom stoor skada.

Sedhan kom och konung Karl til Calmarne ther widare om all ärende förhandlas skulle, Men inghen aff the tolff som i Halmstade warit hade, wille han haffua med sich. Och konung Christiern war i Rothneby, doch bleeff ther intit gott beslutat, men fridh skulle wara emellen riken, så at thet ena rikit icke skulle förarga in vppå thet andra, och then fridhen war giord i Halmstada, och thetta skedde anno domini Mcdlj, widh Sancti Johannis tijdh. Om Julen ther epter kom konung Christierns folk in i Stocholms skäär, skinnade och brende ther monga soknar, emoot then frijdh som i Halmstada giordh war, Och war her Olaff Axelsons folk aff Gotland ther med, och altt thet roff ther tooghs fördes til Gotland. Thå konung Karl thet förnam at fridhen icke better hållen wardt, församblade han folk aff heela landet, och droogh med en ganska stoor häär in i Skåne, brende och skinnade alt för foot. Thå brende han aff Helsingborgh med all the skip som ther före lågho, Landzkrone skinnade han, och brende vp skepen som ther lågho, Lund brende han i rötter. Och en hoop med bönder hade församblat sich emoot honom widh Dalby clöster, ther slogh han monga bönder i hääl, och twtusend aff them grep han til fånga, Sedhan brende han vpp Wää, men i Aws gåffuo the brandskat, och ää hwar han droogh fram, thå lät han skinna och brenna på bådha sijdhor om sijn häär. Och giorde han sådana skada i Skåne at the förwnno thet icke

i longh tijdh ther epter, Tesse rese bescriffuar konung Karl sielff i itt breff til Stocholms stadh. Och war på then tijdh Öresund så fultt med dreffijs at inghen kunde komma ther öffuer, Och skedde thetta åår epter Christi byrdh fiortan hundrad femtiyo och tw.

Widh then tijdhen war konung Christiern i Welsnack till samtaal med monga Tydzska förstar, och sollerade sich ther ganska mykit folk. Och kom så sommaren ther epter med en ganska stoor häär aff Tydzska och Danska draghandes in i Westergötzland, fick Lödese in och befestade sich ther, och en stoor deel aff Westergötzland gingo honom til handa, och scriffuo konung Karl huldskap och mandskap vp. Och woro monge aff hans eegna fogdar som ther mykit til holpo, huilke ther gåffuo sich til konung Christiern, För ty konung Karls fogdar woro en deel aff them ganska rijke, och hade ena besynnerliga konst til at beskatte böndrene, ther före woro the och snare til at fördachtinga sich med konung Christiern, på thet the icke skulle fåå skada på theres godz och peninger. Och monge som slott inne hade, läte them konung Christiern vp, i bland huilka war her Ture Tureson en, som Axewald inne hade. Thå nw så til gick i Westergötzland, kom konung Karl draghande til Tiwedhen med mykit folck, och lät gå för rychte at han wille emoot konung Christiern, än thå han icke fulleligha dristade sich ther til, ty konung Christiern war ganska starck. Och fick thå konung Karl tidhende, at en häär aff konung Christierns folck war med sex och fyratiyo skep kommen för Stocholm, och ther wore her Olaff Axelson, och her Moens Gren höffuidzmän före, huilke ther och hade fallet til Stocholm och doch inthit kunnat skaffa, vtan fåt stoor skada på theres folck. Thå konung Karl the tidenden fick, at fienderne wore för Stocholm, och at erchebiscop Jöns med noghro flere aff the Vplendska herrar begynte lätha sich bemerkia, at the hade icke gott i sinnet

emoot honom, Ther före droogh han strax vp til Stocholm, at han wille komma them ther til vndtsetning. Men thå the Danske thet förnummo, gåffuo the sich strax i frå Stocholm, och konung Karl bemannade strax sin skep som han hade redho liggiandes för Stocholm, och lät them löpa effter fienderne, men höuidzmennener på skepen wore intit fulhoxe, ther före vndtkommo fienderne, och seghlade til Westerwijck, och brende then staden aff, doch fingo the och skada ther på theras folk.

Thå nw konung Christiern hade en tijdh longh warit i Westergötzland, skickade han en hoop folk til Tiwedhen, som skulle achta ther vppå at inghen komme ther öffuer in i Westergötzland, och droogh så sielff til Jenekiöping och achtade dragha öffuer Holawedhen, Men konung Karls folck som i Närke war lagdhe nidh thet folck som han skickade til Tiwedhen. Så skickade thåå konung Christiern en hoop folk i frå Jöneköping til Holawedhen som skulle beredha wäghen för honom och hans hääR, Men thå the kommo til Hålawedhen mötte them her Eric Nipers med noghro bönder och sloogh them ther vtaff, och fick monga aff konung Christierns ädhla mään til fånga. När thet skeedt war, fick konung Karl större moodh, kom så til Wadzstena, giorde ther her Tordh Bondha til höffuidzman för en hoop folck och sende honom in i Westergötzland. Men thå konung Christiern förnam at hans anslagh icke hade framgång droogh han tilbaka i ghen åtT Halmstadha, och her Tordh Bonde kom betijdha om en morghon för Lödhese, och förra än the Danske wordo thet warse war han inne i stadhen, och fick ther tre riddare til fongha. Och kom han öffuer ena tasko ther i bland annat byte, som nogher breeff wthi wore, huilken en part aff Westergötzland hade scriffuit konung Christiern til, och ther fick han wita aff her Ture Turesons stempling. Ther före foor han strax til

Axewald, och fick slottet in med list, och greep her Ture til fonga, Men han rymde sijn fängelse, och gaff sich til her Eggierdt Kromedick som hade Rombla borg inne på konung Karls wegna. The gåffue sich sedhan både her Ture och her Eggiardt til konung Christiern, som och flere aff Westergötzland til förenne giordt hade. Men konung Karl giorde her Tordh til höffuidzman öffuer heela Westergötzland, giorde han honom och til rikesens marsk, ty han trodde honom best, epter thet han beuiste sich altijdh troligha, och han war hans syskonebarn. Så hade teslikes konung Karl fåt noghor falsk breeff som frw Birgitta på Hamersta, som war her Olaff Axelsons dotter, vthscriffuit hade, för huilkin sack skul hon wardt i Stocholm dömd til eeld, doch wardt henne skonat. Så wordo erchebiscopen med noghro andra som med honom höllo, kallade til Stocholm, och bliffuo the förlichte. med konung Karl, än thå at then förlijkning icke lenge warade. Men her Tordh Bonde war altijdh til slags med konung Christierns folk, besynnerliga lade han en nidh i Norige som heet her Kolbiörn, huilken ther emoot honom kom med trytusend folk, honom greep och fongade her Tordh i markenne ther the woro til slags, Och war her Tordh konung Karl ganska mykit til bestond.

Så bleeff thå, effter stoor skada och förderff på alla sijdhor, taghit i dagh emellen konung Karl och konung Christiern, och itt herra möte wardt hållet i Wadzstena, ther monge Danske med wore, Men ther bleeff intit gott beslutat. I samma möte hölt konung Karl her Tordh Bondes brölop, och gaff sina dotter ther i closter. Anno domini Mcdliij hölt han itt herra möte i Stocholm, och reformerade myntet i landet, ty her war fögho annat än fremmande mynt, thet sloogh han alt tilbaka, så at thet icke skulle gella så mykit som thet hade gullet, och vprettade så mynt i Stocholm, Åboo, Suderköping och Calmarne, på thet

at Swenskt mynt skulle förökas i landet, och epter thet silffret icke kunde til reckia til så mong mynt, Ther före lagde han vppå at alle köpmän som godz förde här in i landet, skulle med hwaria fyratiyo marka werde, föra en löduga mark silff til at selia på myntet. Widh samma sätt plägade silff föras her in i konung Albrectz och konung Erics tijdh.

Thå nw fridh hade warit riken emellen en lijten tijdh, begynte konung Christiern åter feyda här in vppå riket, och hölt thet så thet ena året epter thet andra, så at konung Karl moste stundom twå reesor, och stundom tree, och stundom flere gongor om året göra vthreesor emoot honom. Och hade konung Christiern thet sätt, at han offta läät sitt folk wara redho lika som han wille dragha här in, och thet war doch inthit hans alffuar, Vtan han giorde thet på thet at konung Karl skulle vthtröttas och leedhas widh regementit, och at then menige man i landet skulle vtharmas aff så många vthreesor, och få sedhan en owilia til konung Karl. Huilkit och så skedde, för ty konung Karls folck ridho så offta genom landet och leffde oskäliga widh böndhrena, förtärde så med them, at the hade mindre i gen, Och war thet itt almenneligit roop öffuer honom, at hans fogdar beskattade böndrena obeskedeliga med saköre och annan deel, och hans folck skickade sich oredeligha ther thet fram foor, ther före fick han stoor owilia i landet, så att alle begynte at leedhas widh honom. Han war en snell och förståndig man, wiste wel hwad han tala och swara skulle, och war dägheliig och manlig til vext, och kunde wel veta sitt eeghet betzsta, ty behölt han och mäst all slott och lään sielffuer, och riddersk:apet fick fögho förläning, Ther före hade han och fögho ynnest aff them, som thå vthröntes, thå honom mest trängde, och war han i krijges handel mindre skickelig än hans ämbete kraffde. Doch hade han stoort bestondh aff her Tordh Bonda, som en rettsinnogh och löckosam krijgs man

war, then ther och hans största tröst war, och kunde hans owener ingen framgong haffua emoot honom, så lenge her Tordh liffdhe, Ther före bleeff thet så bestemplat aff konung Christiern eller hans vener, at han wart förrådder. Hans eeghen fogde, benemdh Jösse Booson, klöff honom hoffuudet sönder, ther han lååg på sinne seng, och rymde sedhan til konung Christierns folck, och thetta skedde epter Christi byrdh fiortan hundrat sex och femtiyo åår. Samma åår om hösten kom her Moens Green med konung Christierns folck och toogh Öland in, fick han och Borcholmen in epter sex wikur, Och hade her Eric Ericson konung Karls mågher slottet inne, han fördachtingade sich til at gåå aff, med behåldna håffuor, Men thet honom loffuades bleeff honom intit hollet. Om tiwghunde dagh Jul ther epter, hölt konung Karl her Niels Stures bröllop i Stocholm, och tijtt war erchebiscop Jöns med flere sina wener kallat. Thå bröllopet vthe war, begierade erchiebiscopen widerlegning aff konungenom, för sin skeep som han sommaren til förenne, för fiendherne mist hade, Men konungen mente sich icke wara plichtig at betala them. Ther före sattes saken i retta, och bleeff så dömdt at konungen skulle vpretta erchebiscopenom sin skadha, och thet toogh konungen illa widh sich, och bleeff icke wel til fridz med them som dömde, och så skildes the ååt med fögho wenskap. Ther war altijd itt stoort agg emellen erchebiscopen och konungen, och hade begynnelsen ther aff, at thå konung Karl marsk war hade han låtit gripa her Christiern Nielson, erchebiscopens modherfader, Så war han och konung worden emoot erchebiscopens wilia, och mykit annat war them emellen. Och hade erchebiscopen stora slecht och mykit anhang, Men konung Karl achtade thet fögho, ty han hade mäst all slötten sielff inne, och han war rijck, och hade wel twtusende hoffmen, Ther före achtade han fögho erchebiscopens wrede.

Så giorde thå konung Karl sich redho med alla macht at dragha nidh til Calmare, och tagha Öland i gen, Och thå han nidher draghen war, fick erchebiscopen tilfelle til thet han hade i sinnet. Gick så til och grep konung Karls fogdha benemdt Håkon Swenson, och satte honom i fengelse på Sadelsta, och thetta skedde widh Conuersionis Sancti Pauli tijdh. Och daghen ther epter sloogh han breff vppå kyrkiodörena i Vpsala, med huilken han vpsade konungenom huldskap och manskap, och gick in i domkyrkiona och lagde vtåff sin biscops skruudh för Sancti Erics skrijn, och sade sich icke wilia dragha sådana skrudh förra än annorledes stodhe til i rikit, toogh harnesk vppå och band swerdh widh sidho. Läät så skinna konungs gården, och begynte strax fara om kring och hylla landet til sich, foor och til Westeråårs och kallade Dalerne nidh til sich, Och bleeff han snart hörd, för ty alle wore leedze widh konung Karls regemente. Och war thenne erchebiscop Jöns then första biscop som sich vpsatte emoot sina retta öffuerheet, Men han betalade thet sedhan dyyrt noogh. Honom war Gudz ordh befalet, ther skulle han haffua straffat konungen med, thå han orett giorde, Swerdit war honom inthit befalet, thet toogh han sich sielffuom och monge andra til skada och förderff. Thå konung Karl fick veta hwad erchebiscopen för hender hade, drogh han strax vp i frå Östergötzland med fiortan hundrat hestar, och try hundrat folk fick han ther til i frå Stocholm, gaff sich så åått Strengenes och achtade öffuerfalla erchebiscopen i Westeråårs. Men erchebiscopen war honom för snar, och öffuerföll honom i Strengenes bitijda om en morghon, Ther bleeff thå konung Karls folk både gripit och slagit, och kommo sich icke til wern, ty inghen war som them skickade, Och flydde konung Karl sielff ått Stocholm, och war såår worden. Och thenna segher wan erchebiscopen på Cathedre Petri dagh, och befalte för then skuld,

at then daghen skulle wara landzheligh her i rikit, som en part mena, Men en part mena at han fick Stocholm in på then daghen, och bödh för then skull vppå at han skulle hallas heligh. Thå konung Karll til Stocholm kom brende han vtaff bådha malmanar, ty han wente bestalning, Men erchebispen kom och oförtöffuat draghandes effter honom och bestallade honom, och woro thå ingha som honom wille giöra någhon vndsettning. Och effter thet han sågh at erchebispen och the medt honom woro hade taghit sakenne så före, at the wille gå thet igjinom, fruchtade han och at borgharenar i Stocholm icke skulle stå faste med honom effter thet alt landet wende sigh honom i frå, Ther före bestelte han om sitt gull och silff thet han ganska mykit hade, thet besta han kunde, gaff sigh så hemligha om natta tijdh till siöös, och tridhie daghen ther effter war han i Dantzik, togh ther leydhe och bleff ther i siw åår. Och hade han en dråpligh skatt med sigh, Och lånte han the Prytzska herranar ena stoora summo gull, och fick ther noghor fäste i pant, huilken han doch inthet behalla kunde, för then feyde skull som ther i landet war. Och rymde han i frå Stocholm widh Sancti Matthie tijdh, effter Christi byrd fiorton hundrat siu och femtyio åår, sedhan han hade i niyo åår konung warit. Och thå konung Karll bortrymder war kommo in i landet i ghen biscop Benct i Skara, her Moens Green, her Ture Turesson, Götzstaff Olsson, Giöstaff Laurentzsson, och monge flere som för konung Karls wredhe til konung Christiern flydde woro.

Thå nw konung Karll flydder war, hade erchebispen fögha nödh til at få Stocholm in, ty the woro tuedrechtige ther inne, Och Olaff Drake war höffuitzman både öffuer slott och stadh, på konung Karls wegna, och en månat ther effter fick erchebispen slottet in. Hade så strax bodh till Gotland effter her Olaff Axelsson, The skickade så myndig bodh til

konung Christiern, och medhan han giorde redho, foor erchebispen kring om landet och dachtingade med böndernar, och fick all slotthen in, förvthan Calmarne, som her Giöstaff Karlsson inne hade. Och lät inthet erchebispen sigh bekomma thet för bönderna, at han wille haffua konung Christiern her in, Ty then menige man i landet hade thet inthet samtycht, effter thet han hade giort så mykin skada her in på landet och war rikesens hätzska fiende. Men förra än någhor wiste ther ith ordh vtaff, thå war han widh Pingxdagha tijd i Diurahaffn, medt en ganska stoor skipz flotta, och lät gå för rychte at konung Karll hade sålderat ganska mykit folk, och actadhe sigh her in i rijkit, till at skinna och brenna, och för then skull war han kommin at sådana affwäria. Men erchebispen och the andra som thetta medt honom bedriffuit hade, vptecknade någhra articlar, huilka konung Christiern besegla skulle, Och så wille the haffua honom för theres herra och konung. Samma articlar woro tilförenne sende till Kiöpmannahaffn, och hade ther wordet förseglade, the sendes åter nw til konungen och wordo vtan all geensäyelse strax beseglade, Och the woro så lydhande. Först, Han skulle halla altt rikit widh Sueriges lagh, priuilegier och godha gambla sidhwänior. Item ingens jordha godz som i thet ena rijket bodde skulle i thet andra förhindrat warda. Item thet han hade borta i frå Sueriges crono skulle han låta strax komma ther til i ghen. Item the Suenske skulle haffua theres frij tiltalan i rätgång om Gotland, och tollen widh Bahuus förhandlas och affrettas. Item han heller hans förstinno heller någhor på theres wegna skulle icke kiöpa eller panta noghot iordha godz til cronona heller sigh, för ty ther med förnidhras ridderskapet och frelset, och förminskas rikesens tienest, och är ther aff tillförenne vpkommin stoor ouilie emellan herskapet och frelset. Item han skulle icke förpanta heller til återlösn bortgiffua rikesens slott, land heller

lään. Item han skulle icke leggia någhon olagha tunga på rikesens inbyggiare. Så foor thå erchebispen vth til konungen och lät tagha honom medt process in i stadhen, än thå han lijthen tidh til förenne hade stått på burspråket i Stocholm och vppenbarligha vthloffuat at han icke wille tagha någhon främande herra her in i riket.

På Sancti Johannis Baptiste dagh vthwaldes konung Christiern i Stocholm til Sueriges konung, foor strax til Vpsala, hyllades widh Mora steen, aff them som thå kunde tilstädhes wara, och på Sancti Pedhers och Sancti Påuels dagh bleeff han crönter i Vpsala. Och hade han Suerige inne så lenge konung Karl war i Dantzick, och stodh landet vnder hans regemente wel, medh thet första, sedhan begynte thet förwandlas. Och lät han vthkora sin son junkar Hans til konung effter sigh, så her i Suerige som han tilförenne hade läthit honom vthkora til konung i Danmark och Norige. Her Ture Turesson giorde han til rikesens marsk, och antwardade honom Stocholms slott. Och altt thet gull och silff som konung Karl hade fåt munkanar i Stocholm til göme i godha troo, thet rogde the, och läte konung Christiern få. Anno domini Mcdlxij war påuans legat Marinus benemd her i riket med Romare afflat, och församblade her monga peningar, Och aff alt thet han her försambladhe, togh konungen halffparten, ty han sade sigh och skola offta föra örligh emoot Christenhetennes fiender Rysserna.

Thå nw konung Christiern i någhor åår regerat hade, begynte han leggia monga nyia skatter på landet, then ena effter then andra, och alle the som noghra peningar hade, the moste läna honom til stora summor, och finge dogh inthet i gen. Och allestedes ther han förnam insatta peningar wara, både i Wadzstena och annorstedes, them lät han alla borttaga och förde till Danmark. Hán löste Land to Holsten til sigh aff

greffuan

greffuan i Schowenbergh, och aff sin brodher greffue Gierdt, och ther behöffde han monga peningar til, huilka han vthan tuiffuel församblade aff all sin rike. För sådana beskattningar skull, och at han alt förde bort aff landet begynte han fåå stoor ouilia her i riket, och hans owener begynte kalla honom ena botnalösa tasko, och sadhe at han war en rikesens förderffuare, doch war han ellies en from och sachtmodigh man. Så kom och här itt rychte i landet at konung Karll skulle haffua församblat mykit folk i Prytzen, ther han wille geffua sigh här in i riket medh, än thå at thet inthet så sant war, Doch för samma rychte skull bliffuo monge mistenckte, at the skulle wilia tilhielpa, at konung Karl skulle komma til riket igen. Och bliffuo så doctor Claes Rytting, som hade warit konung Karls canceller, her Niels Pedhersson, her Örian Karlsson, Steen Benctsson och monge andre tagne widh halsen, Och bliffuo somblighe så iemmerligha pinadhe, at the bleffuo dödhe, somblige bleffuo oferdighe, och somblighe såtto lenge i fengilse. För thenna gerning skul förökades owilien än nw meer och meer i landet.

Så hade thå konung Christiern achtat sigh till Finland, och hade han thå medt rikesens rådhz samtyckio än nw en nyian skatt lagdt vppå landet, Thet war, hwar borgare sin halffua skatt, en skatte bonde xij öre, en landbo vj öre. Och effter thet han wille sielff til Finland, befalte han erchebiscop Jöns, at han skulle stå för riket, och dagtinga medt bönderna om sådana skatt, och läta honom vthkomma. Men thå han begynte handla ther om, sade bönderna kort ney, ty the hade så monga olagligha skatter tilförenne vthgiort, at the hade lijthet igen, Och jw så offta the wordo beskattadhe bleeff them loffuat at sådana skulle ey meera begiäras aff them. Så kunde the nw wel merkia (sade the) at konungen wille platt förderffua them, Therföre sadhe the sigh nw heller wilia döö,

än flere sådana skatter vthgiöra. Och begynte bliffua itt stoort buller i bland böndernar, så at the i Vpsala stijcht begynte giöra vpreesning emot konungen, Och församblade sigh bönderna til hopa, sommestedes noghor hundrat, sommestedes noghor tusende. Men erchebispen war stundom sielff vthe när them, och taladhe medt them och badh them stilla sig, Stundom screff han them till, på thet sidsta screff han them till med the andra aff rikesens rådh som med honom i Stocholm woro til stedes, som woro her Giöstaff Karlsson, her Fadher Vlffsson, her Erich Nielsson, her Gregers Benctsson, och her Gregers Matsson. The alle til hopa loffuade bönderna at then vpreesning som the giort hade skulle them inthet til recknat warda om the än nw wille stilla sigh, Loffuade the them och at the allrigh wille effter then dagh rådha konungen ther till, at han skulle meera leggia sådana skatt på landet, och wille the troligha ther vthi förarbeta at konungen skulle aff leggia then skatten, som nw på lagder war, och at the icke mera vthgiöra skulle än theras lagligha skatt. Så hade och bönderna theres sendebodh till erchebispen och rikesens rådh, Och thå seyies erchebispen haffua giffuit bönderna frij för then skatten, och at han gaff them sitt breff ther vppå och förkunnade thet vppenbarliga aff burspråket i Stocholm. Om erchebispen giorde thenna förlosningen til at stilla bönderna ther medt, heller skedde thet för then skull at honom mishagadhe så mykit skulle föras vtaff landet, kan man icke retzliga wetha. Men thå konung Christiern alt thetta förnam kom han åter til Stocholm igen, och talade hårt til erchebispen och sadhe, at han och hans wener och foghdar hade giort honom almoghan olydighan, Och kallade han mångha aff rikesens rådh til hopa, och satte sakene inför them, och lychtades ther med at erchebispen moste settias i fängilse, och bleff aff the Danska vppenbarligha kallat en förrädhare. Konung Christiern hade länge tilförenne hafft en agg

til honom, Han fructadhe at han skulle giöra honom som han hade giort konung Karl, och wordo offta mong breff funnen på gator och kyrkior här och ther, som så stodh scriffuit vthi, erchebispen är en förrädhare. Så begynte honom nw lönt warda för thet han hade giort emooth konung Karl, Som han giorde så gick honom.

Och hade rikesens rådh besynnerligha en stoor deel aff them rådt konungen ther til, och giffuit honom ther sitt breff vppå, at han skulle tagha erchebispen widh halsen, och sända honom til Danmark. Erchebispen hade wel monga wäner och stoora slächt, Men han hade och monga owäner, ty han war en hätzk man och hårdsinnat, och huem han bleeff wred vppå, honom wille han förderffua i grund. Ty wore och monge illa til fridz med honom, och skyndade honom fögho gott til ther the thet bekomma kunde. Och hade konungen mong klagemål på honom, ibland huilken thet itt war, at någhon tijd til förenne thå konungen war farin til Danmark, screff erchebispen effter honom, at han skulle komma hijt til baka ighen, och gaff före i sin scriffuelse, at her woro månghe förrädhare i riket både innan rådz och vthan, Teslikes och monge borgare i Stocholm, huilke alle hade hemlig stempling med konung Karll, at han skulle komma in i riket igen. Och gaff konungen så före, at thet war erchebispens bedreff, at her Niels Pedersson, her Örian Karlsson, Sten Benctsson, doctor Claes Rytting wordo gripne och illa tracteradhe, Ty konungen hade lätit honom handla ther med. Och til sådana bedreff hade erchebispen brukat en löös karll som heet Pedher Hettolös, Han sade sigh wara kommin ifrå Prytzen, och haffua förtt breff til förnemde her Niels och the andra som fångade wordo, Men the kommo på thet sidsta til laghen och lade thet i frå sig med wäriomål, at the inghen breff hade fått, ey heller hade någhon stempling hafft för händer. Stodh och samme Pedher Hettolöös

för retthen, vppenbarligha bekende och tilstodh, at han inthet sådant wijste medt the godha men, som fångna woro, som han tilförenne hade sagt på them, Men thet han hade sagt på them, hade erchebispen nödhgat och trugat honom til. Så lychtades thet ther medt, at all skullen kom in på erchebispen, för huilkit han aff en stoor part af ridderskapet fick stoor ouilia.

Thå nw rychtet kom vth i landet at erchebispen fångin war, huilket och (vthan tuiffuel) wardt så föregiffuit at han war gripin för then skull, at han wille förlossa bönderna, aff then skatt som på budhin war, församblade sigh en stoor hoop med bönder, och kommo på Norramalm, och förra än någhor i stadhen ther aff wiste, finge the Helge Andz holman in. Och strax thet vppenbart bleeff i stadhen gingo alle til harnesk, Men thet bleff satt i dagh på någhra daghar til giörandes. Och thå thetta skedde war konung Christiern sielff farin til Stäket, och togh thet in, Och thå han fick the tijdhenden om bönderna, gaff han sig strax åth Stocholm. Och förra än daghen vthe war på en Söndagh, lät han korta sin skep in til Sandbroona, och skilde så bönderna åth, så at en part bleff på malmen, och widh tryhundrat på Helge Andz holman, Och stodh slachtingen med bönderna i frå morgonen thå solen vpgik in til klockan war widh try. The bönder på holman woro, bleffuo alle slaghne och gripne, Widh trettyio tre bönder woro in i Helge Ands kyrkione och warde sig manligha ther inne. Them wart på thet sidsta säkerheet til sagdt för lijff och sund, Men the som gåffuo sigh och kastade wärionar ifrå sigh, wordo the iemmerligha i hiel slaghne i kyrkione. Höffuitzmannen för bönderne heet Johan Lindhorm, han bleff steglat och otta bönder med honom, Med the andra wart öffuerseedt, och the loffuade vth at the skulle vthgiöra then skatt som på lagd war. Och thetta skedde anno domini Mcdlxiij någhot effter Laurentij. Så bleff och handlat om bann och interdict, som

hallas skulle öffuer rijket, ther före at erchebispen fångat war, Men konungen sade ther emoot at han icke hade lätit gripa honom såsom en biscop, vthan såsom en besuoren man, then aff honom land och län hade, och war i then motthon en leekman. Ther til sade han, at erchebispen war en meenedhare, förrädhare, bansman och irregularis, och borde för then skull ingha the priuilegier niuta som fromma och ärligha biscopar the theres ämbete wel förestådt haffua, giffna och vntha äro. Doch satte konungen then saken med någhor besynnerlig spörsmåll inför biscop Kättil i Lijnkiöping, biscop Birger i Westerårs, biscop Cort i Åboo, påuans legat Marinus och Vpsala cappittel som alle thå i Stocholm tilstädes woro, Men the sade sich icke thå kunna swara til sådana spörsmåål, och ther medt fördrögdes tijdhen med then handlen in mooth Alla Helgona tijdh. Och konungen seglade til Danmark, erchebispen fördes och med skip til Kiöpmanna haffn, sattis och ther i fängilse.

Thå biscop Kätil hade giffuit sigh ifrå Stocholm, screff han konungen til, at han skulle geffua erchebispen löös och läta honom niuta Sueriges lagh, Men hans scriffuelse wordo inthet achtad. Ther före begynte thå biscop Kättil (sedhan konungen borth farin war) at handla med erchebispens wäner, her Christiern Benctsson och her Dauid Benctsson erchebispens brödher, och her Niels Christiernsson, huru the skulle settia sigh vp emooth konung Christiern. The fingo och til sig her Trotte Karlsson, her Iwar Green och her Erich Nielsson medt någhra andra, Och the begynte huar i sin stadh handla medt bönderna och reesa landet emooth konungen. Och woro thå bönderna snart reeste effter thet the woro illa till fridz med konungen både för the mångha beskattningar skull, så och för the bönder han leeth gripa och i hiäl slå på Helge Andz holman i en feligh dagh, för then skatt skull som them på lagd war. Så kom thå biscop Kätil med the andra

som medt honom woro, och bestallade Stocholm på bådha malmana. Stäket bleff och bestallat, och effter fäm wikor vpgiffuit, Och biscop Kätil läth alle stedes vptagha skatten. Så screff han än thå konung Christiern till, at om han wille giffua erchebispen löös, och läta honom komma til sina kyrkio igen, Thå wille han all ting så stilla til godho at han skulle haffua her i riket en lydig och weluiliog almogha, hwar och icke, thå achtade the halla fram som begynt war. Thå konungen sådana breff fick sade han, Dar schal my de kraden pape nimmer tho dwingen. Lät så komma til hopa sitt ridderskap med all then macht han bekomma kunde i Danmark, Kom så dragandes med en ganska stoor här, fik och så thet Suenska ridderskapet medt sigh som icke war fallit til biscop Kättil. Men när the som Stocholm belagdt hade, hörde at konungen kom dragandes med ena sådana mackt, gåffuo the bestalningen vp, bönderna gingo hwar heem til sijn, och capitenernar med theres eghit folk drogho somblige åth Dalernar och somblighe åth Helsingaland. Och Måndaghen för Påsca kom konung Christiern til Stocholm, och töffuade ther inthet, vthan drogh strax ååt Vpsala, war ther öffuer Påscana, och drogh så åth Westerårs, och lät strax bestalla och bestorma slottet, som her Niels Christiernsson inne hade, Men han kunde thet icke föröffra. Så fick han thå wiss tidendhe, at biscop Kätil och the andra som med honom woro, woro komne med Dalekarlenar nidh til Haråker, Ther före drogh konungen emooth them, actandes leggia them nidh, och sedan dragha vp i Dalerna och platt förleggia then landzändhan, så at inghen aff hans owäner skulle effter then dagh haffua ther någhon tilflygt. Men thet lyckades icke för honom, ty han wart affslaghen widh Harååker, och miste ther mykit folk och hästar, och rymde så åth Stocholm igen, Och biscop Kätil med the andra reeste landet til at beleggia Stocholm.

Så kom thå itt anskrij öffuer heela landet i bland bönderna at the wille haffua konung Karll igen, Och the scriffuo rikesens rådh til, at the skulle haffua bodh å stadh effter konung Karl. Så kommo thå til hopa i Sichtuna her Niels Christiernsson, her Iwar Green, her Christiern Benctsson och her Dauid Benctsson medt många andra. Ther wordo breff beramat som til konung Karll sändas skulle, En frijboren man som heet Olaff Ingasson wart förskickat til Pryttzen med breffuen. När the nw så försambladhe woro i Sichtuna, bleff her Niels Christiernsson dödh siuk, så lät han föra sigh til Vesterårs och ther bleff han dödh. Thå konung Christiern fick thet wetha at han dödh war, wart han ganska gladh och giorde strax en hoop med jachter redho wel bemannade, Ther her Ture Turesson war höffuitzman före, som skulle löpa til Vesterårs och tagha slottet in, och om the thet icke kunde fåå, så skulle the brenna stadhen aff. Men thå the kommo til Westerårs, kommo the ther icke i land, Ty bårgarenar och andra som ther til stedes woro hade giort skantzer för sig och hölle them ifrå sigh. Ther före nödhgades her Ture Turesson löpa tedhan medt sina jachter, och actadhe han sigh til Arbogha och annor stedes til at handla och dactinga med the landzändar ther om kring, på konung Christierns wägna. Men thå han kom til Quicka sund mötte honom ther biscop Kätil med en hop bönder aff Rekarna, Och the kommo ther til slachting. Her Ture wart aff slaghen och miste ther siu jachter, och mykit folk bleff både slagitt och fångitt honom ifrå, Ther med lop han til Stocholm igen. Så kommo thå her Christiern Benctsson, her Dauid Benctsson och her Iwar Green med ganska mykit folk, och belade Stocholm på Nårramalm. Her Trotte Karlsson beladhe stadhen på Södhra malm, men biscop Kätil med thet folk han hade läghrade sigh medt sin skep widh Långa holman, så at stadhen war belagd på tre sijdhor. Och skedde

ther många slachtingar, wel i en heel månat, så gott som huar dagh, och ä bleff konung Christierns folk altijd aff slagitt.

Så hade och Dalerna med meniga landet scriffuit them aff rikesens rådh til, som höllo med konungh Christiern, at the skulle geffua sigh i frå honom, och hade sendt them noghra articlar som the besinna skulle, i bland huilka thet war en med the merkeligaste, at konung Christiern icke war rätth kommen til riket, Ty then menige man som ther om någhot borde tilspord wara wiste ther inthet aff förra än han war här inne i riket. Och förmanade the rikesens rådh ther til, at the skulle öffuergiffua konung Christiern, The sadhe sig wilia haffua konung Karll igen, ingen förståndare sade the sigh wilia haffua, effter thet Suerige hade aff ålder warit itt konungarike, och inthet höffuitzmans döme, heller presta geld.

Thå nw konung Christiern sågh at han icke tess mechtig war, at han kunde slå them aff som honom bestallat hade, vthan at han jw altijd fick skada på sitt folk, på Käplingen fick han besynnerligh stoor skadha, Så giorde han fyra och tiughu skip redho til at seghla til Danmark. Men thå han kom i Stega sund så war ther en hop med bönder för honom, ther miste han itt aff sin besta skip och någott folk, På samma skip fingo bönderna itt baneer thet the kallade Danabroka. Samma baneer sendes strax i läghrett på Nårra malm, och wart vpsat emoot stadhen på Brunka bergh, Och thetta skedde anno domini Mcdlxiiij widh Midsommars tijdh. Och foor biscop Kätil alle stedes om kring landet och hyllade bönderna til sigh, och togh skatten in.

Men sedhan konung Christiern war seghlat ifrå Stocholm och hade lätit ther effter sigh många Danska herramen, som slott och stadh bewara skulle, kom konung Karl widh dyra Wårfru tijdh ther strax effter i skiären, sedhan han hade warit i siw åår, något på thet ottonde i Prytzen. Han hade mong skip med

sigh och mykit folk som han hade fått i Dantzick, Så hade och konungen i Påland skickat honom folk til handa. Thå han nw så war kommin i skiären, hade han strax bodh til her Christiern Benctsson, som thå war med mykit folk och mong skep widh Biscops Tuna, Så kommo thå samme her Christiern och her Iffuar Green, som höffuitzman war i läghret på Norramalm, och med honom hans diekn, som altijd war höffuitzman för Dalerna, til konung Karll och dachtingade först medt honom, och allt thet som tilförenne giort war, och all then owilia som them emellan warit hade skulle wara en afftalat sak. Sedhan seghlade the hart inför Stocholm. Så screff konung Karl rikesens rådh til, och the andra aff thet Suenska ridderskapet, som inne i Stocholm bestallade woro, med rådhet och menigheeten i stadhen, och badh them at the skulle komma vth til honom och anama honom för theres konung, som them borde. Så kommo thå vth til honom bispen i Vesterårs och tuå heller tre aff adelen med honom, Och the sadhe sigh komma till at höra hans wilia. Thå suaradhe konung Karl at han inthet besynnerligitt hade seyia them, ey hade han heller mera kallat them, än the andra ther inne woro, Han wille at alle samman skulle komma och bekenna honom för theras herra och konung, och lät them ther med fara in i stadhen igen. Och foor han med en bått på Södhramalm, och gaff sig ther i handel medt bönderna, och andra som i thet lägret woro, och sporde them til, om han icke war theres rette konung, och om the än nw wille kenna honom ther före, och giöra honom thett them theres herra och konung borde giöra. Thå bekende the at han war theras rätta konung, the sadhe sigh och wilia halla honom ther före, och giöra honom thet them giöra borde, Men någhra woro ther i bland som sadhe, at man skulle bijdha med hyllningen så länge biscop Kätil, som thå icke ther war, komme til stedes. Sedhan giorde thå konung Karll och her

Christiern Benctsson theres skep redha til storm, så at the actadhe storma til stadhen på alla sijdhor, Men thå the Suenske som i stadhen woro thet sågho, foor rikesens rådh med borgemestare och rådh i stadhen, strax vth til konunghen och begynte dachtinga medt honom, och gåffuo honom stadhen vp, och the hade allan sommaren warit bestalladhe. Thå nw konungen kom in i stadhen, gåffue the Danske (som ther monge woro) sigh in vppå slottet, Och konungen gik först i byy kyrkionne, sedhan foor han aff stadhen på Nårramalm, och handlade ther medt bönderna, och bleeff aff them hyllat. Foor så åter in i stadhen, gick strax på rådzstuguna och taladhe med them allom som ther til städes woro, widh thetta sinnet.

Kiäre wener i wete wel, at jach är idher rette konung, och jach är nw kommen ifrå Prytzen, ther jach wel förseedder war, effter idhart bodh och breff, riket til vndsettning, och förseer jach mich nw til idher, at j jw wille halla mich för idher konung, och giöra thet idher bör giöra. Jach will hålla idher widh lagh och rätt, och hoppes och jach ey heller noghon tijdh annars giort haffuer. Om mine fogdar och embetzmen haffua annorledes skickat sigh än them borde, Så är thet skedt emooth min wilia, witskap och befalningh, och skola the ther sielffue stå til suars före. Och lät konungen med sitt tall clarliga thet merkia, at han inthet hade brutet ther til at han skulle fördriffuin warda. Och thå han hade ther ändat thet som giöras skulle, och honom war huldskap och manskap tilsagd, gick han på myntet och bleff ther til herberges, ty han kom inthet på slottet, the Danske hade thet inne. Och war myntemestaren konung Karl ena stora summo peninga skyllig, och hade icke redeligha skickat sigh emoot honom, Men någhra få daghar förra än konungen fick staden in, bleff han dödh.

Så woro och thå ganska monga aff thet Danska ridderskapet qwarre i Stocholm effter konung Christiern,

emellen them och konung Karl handladhe then parten aff rikesens rådh som hade inne warit medh i bestalningen, at the motte frijt fara aff landet igen med theras skep och behåldne håffuor, Thet tilstadde konung Karl, och ther med togho the Danske sin skep igen, som them woro medt wäriande hand ifrå taghen. Thetta giorde konung Karl vthan theres witskap och samtyckio, som i thetta örligitt mesta omaket hafft hade, kan hända at thet haffuer så warit vtloffuat förra än stadhen gaffs vp, men thet mishagadhe monga aff the Suenska, at the Danske skulle så slett komma sin wegh, Ty the wille haffua better förwetat sigh medh them och konung Christiern om fridh, och at erchebispen motte haffua bliffuit löös, för än the skulle haffue giffues löös. Och thå biscop Kätil som thå på then tijdh war i Westergötzland, fick thet höra at konung Karl war kommin i landet, och hade fått Stocholm in, gaff han sigh strax til wegs, och kom til honom, och wardt wel vndfångat, och woro widh otta daghar til hopa. Men thå biscop Kätil fick thet weta at konungen hade giffuit the Danske löös, togh han thet illa widh sigh, och wille icke gilla thet konungen med them giort hade, Och hade bodh effter them (ty the woro icke än nw longt komne) at the skulle komma på slottet igen. Så kom Claes Rönow och the andre aff thet Danska ridderskapet som med honom woro til baka igen, och Claes Rönow gick til biscop Kätil och badh honom högeliga, at then dagtingan som med them giord war, motte bliffua ståndandes, ellies wille mong godh mandz ord och ära ther öffuer warda förkrenckt, Och loffuade han vth, at han gerna giöra wille huad honom pålagdt worde och at erchebispen skulle komma til sitt igen, om then dagtingan som konung Karl giordt hade, motte bliffua beståndandes. Ther med gaff thå biscop Kätil them löös, foor och så han sin wägh aff stadhen, och war icke mykit wel til fridz med konung Karl, för then dagtingan skul,

Men her Ture Turesson, som slottet inne hade på konung Christierns wegna, wille ingalunda läta konung Karl thet vp, vtan giorde skadha in i stadhen alt thet han kunde. Och Sancti Luce Euangeliste natt bleff Morten Lindorm borgemestare i Stocholm skuttin med en bösso steen til dödz, och öffuer honom sorgde icke allenast Stocholms stadh, vthan och altt rikesens rådh. Widh samma tijdh bleff her Olaff Axelsson dödh, som Gottland hade i pant för itt stoort stycke peningar aff konung Christiern, Han vplät thet sinom brodher her Iwar Axelsson.

Thå nu konung Christiern sågh at konung Karl war kommen til Suerige igen, förlijkte han sigh med erchebiscop Jöns, och lät honom fara heem igen, på thet (vtan tuiffuel) at han åter skulle fördriffua konung Karl, Ty han wel wiste, at the icke skulle förlika sigh i itt rike til samman. Och gaff konung Christiern erchebispen och her Erich Nipertz fulla macht medt sitt öpna breff til at handla med enom och androm på hans wegna, Så at thet the giorde på hans wegna, skulle han fast och giltt hålla. Så kom thå erchebispen til biscop Kätil, flere hans wener mötte honom och på wägenom, thå han kom vpdragandes, Them förwende han platt i frå konung Karl igen, än thå at the woro the samme som honom hade kallat vtaff Pryttzen. Och war biscop Kätil allaredho til förenne icke mykit wel til fridz med konung Karl, för then dagtinganen skull, som för berörd är, Ty war han och snart ifrå honom wender. Och begynte erchebispen och biscop Kätil strax handla med bönderna och draga them ifrå konung Karll, at the icke skulle bekenna honom för theres konung. Men när capitelet i Vpsala hörde at erchebispen icke än nw wille wara til fridz, vtan hade än nw mera ondt i sinnet, togho the thet ganska illa widh sigh, ty the hade så mykit ont nwtit honom åt tilförenne, och mykin sorg och bedröffuilse hafft för hans skull vnder konung Christiern, Så fruchtade

the än nw at thet yttersta skulle wara werre än thet första. Ther före förmanade the honom både scrifftеligha och mundtligha, at han skulle achta sitt biscops embete, och inthet befata sigh med werldsligitt regemente, anseendes at han sielff och altt hans clerekerij hade nutit hans förra regemente til alt ondt, Men han achtade sådana theres rådh intet, vtan togh thet til wederwilia, at the honom sådana rådde. Och än thå at erchebispen, och the andre som med honom höllo, wille dragha bönderna ifrå konung Karl, så wille the doch thet aldrigh bekenna, at the wille haffua konung Christiern igen, Kan och wel så hända, at the icke haffua alle warit widh thet sinnet at han skulle komma til riket igen. Icke bekende the heller, at the wille plat fördriffua konung Karl aff riket, Vtan the wille at han skulle taghit itt slott, Åbo heller något annat, med någhon förläning ther til, eller och bliffuit i Wadstena eller annorstedes huar honom hade tecktz, och inthet befata sigh med noghot regemente. Sedhan wille the haffua skifft riket i fyra deelar, och the skulle så haffua warit fyre som riket regera skulle, Och än doch sådana wardt föregiffuit, så kunde lickuel bönderna och andre flere thet wel merkia aff erchebispens breff och anslag, at han jw meente konung Christiern, ehuru the andre som med honom woro kunde wara til sinnes. Nw woro bönderna erchebispen mykit benegne, och hade mykit lagdt sigh vth för honom emoot konung Christiern, Men the woro och nw konung Karl wel benegne, och hade stoorligha åstundat och begerat honom i gen. Ther före war nw thet then menige mandz wilie, at the skulle förlijka sigh, halla fridh och bliffua så bådhe widh macht, Ty bönderna woro nu trötte aff örligh och begiärade fridh, och sadhe sig wilia halla medh honom som fridhen wille halla. Och effter thet konung Karl wille och gerna haffua fridh, therföre höllo bönderna sigh meera til honom än til erchebispen, aff huilkit erche-

bispen bleff mykit bekymbrat, Doch wille han icke för then skull slå vtaff thet han för händer hade, vtan sende allestedes bodh och breff vth, och wille hylla bönderna til sigh. Stemde och någhor häredh til sigh til Arnöö, men the woro icke monge som kommo, Och the ther kommo sadhe sig icke wilia trädha ifrå konung Karl, jw werre bleff erchebispen til fridz.

När konung Karl förnam at erchebispen wille til inghen wenskap, vtan gick alt effter hans skadha och förderff, begynte och han haffua vth sin breff och bodh i landet, och lät dagtinga med bönderna, och beklagadhe högeligha på erchebispen, at han wille dragha konung Christiern her in i landet i gen, som han tilförenne giordt hade, rikit til en dråpligh skadha. Och på thet konungen kunde haffua almoghen sigh teste weluilioghare, loffuade han sigh wilia giffua alla landboor halffparten aff theris affrad til, och skattebönderna loffuade han at han wille giöra itt affslagh på theres skatt, Med Helsingar och Dalekarlar slogh han en stoor deel aff skatten. Så gingo thå breff offuer breff ibland almoghan, på then ene sidhonne konungens, på then andra erchebispens, och thet ena twert emooth thet andra, och bådha parternar clagadhe ther offuer at theres breff wordo vndertrycht. Erchebispen förbödh presterna läsa konung Karls breff för bönderna, och ladhe thet wijte widh, at huilken som laas hans breff, han skulle mista altt thet han åtte, och driffuas ifrå sitt geld. Thet samma bodhet lät och konung Karl vthgå, at huilkin prest som hans breff icke lääsa wille, eller war befunnen ther medt at han laas erchebispens breff, han skulle reknas för en förrädhare, och straffas ther effter. Så stodh thå clerekerijt ganska illa på bådha sijdhor, Screff och konung Karl capitelet til i Vpsala itt longt breff, i huilko han förtaldhe all then handel som emellan honom och erchebispen warit hade, och på thet at then historien må teste kunnogharen

warda, är samma breffs innehald her insatt, och är så lydhandes.

Käre werdige fädher och wener, Idher minnes wel huru idhar erchebiscop Jöns, någhor åår för än han oss alz tinges fördreff, här i stadhen i Wårfru gilstugu med andra flere, lagligha ther til wunnen wardt, at han och the hade ther med vmgånget, at the thå wille haffua förrådt, dräpit eller förderffuat oss, som vppenbarligha nogh bewijsligitt är. Och förwende erchebiscop, Jöns sigh och mongt sin förrömdt haffuer, både i vppenbara burspråk, så och i annor rum, så at han widh fäm åår hade vmgåt ther vm, oss at förrådha och förderffua, för än han thet förrädhelset fulkomna kunde. Och för förnembda erchebiscops Jönses ödhmiuka, så och alla the godha mänz bön, som thå ther när woro, så och besynnerligha therföre at biscop Sigge och capitulares i Vpsala, och capitulares i Strengenes loffuadhe oss tå alle med hand och mun, widh edher och ähro, troo och sanning, at förscriffne erchebiscop Jöns skulle alrigh offtare wara oss til skadha, eller i sådana motto emoott, som han och sielffuer med monga dyra eedher, oss tå ther, och mong sinne sedhan, loffuadhe och swor at wij aldrigh skulle aff honom annat förmodha än fulkomligh och fast troskap, kerligheet och gott, som han och swor, synnerligha och vthi wort maak, på Stocholms huus, icke longt för än han oss fördreff. Ther wij honom sade och vnderuijste, bland flere kosteligh groff ärende, så at oss war sagdt, at wij skulle fördreffne warda, Tå ladhe han sina hender samman, och badh sigh så Gudh til hielp, Jungfru Maria, Sancte Erich konung, och alt himmelrikes herskap, at wij aldrigh skulle fördriffuas vtaff Suerige, emedhan han leffde, och förra än wij skulle fördriffne warda, tå wille han liggia dödh för wåra fötter, och vthgiuta sitt hierteblodh. Få daghar ther effter, i thet samma som wij honom best troodde, och fingom honom wårt öpna breff til wåra godha

män och kära almogha, lydhandes at the skulle strax vthdragha oss til hielp och styrkelse mot wåra och wår rikis fiender, som förnemde erchebiscop Jöns ther om vnderwisande yttermera wore på wåra wegna etc, Til huilkin rese både han och flere wårt rådh oss tå fulkomligha rådde at fara, Tå nödde han wåra godha män och kära almogha, at fölia honom emoot oss, och lät strax gripa wåra fogdar, och godha män, och röffua och skinna alt thet han och hans partij öffuerkommo, thet oss och the godha män, som medh oss wille hålla, tilhörde. Och wordo monge ihielslaghne, synnerliga i Strengenes, som ther dödhe lågho för hans förrädelse skul, som i alle wel weten. Och ther vppå at han tess heller kunde komma wår kära almogha sigh til hielp och förderffua oss, Thå loffuade han them, och swor ther dyra eedher vppå, at han aldrigh wille tagha konung Christiern her in i riket etc, och at han wille förminska theres skatt, och sedan bestalladhe han oss i wår stadh Stocholm. Ther budhe wij honom, och them som med honom höllo, så til, at hade the welet leydat, och felat oss för öffuerwold och orett, tå wille wij gånga vth, och giffuit oss i retten för them, så at the skulle sielffue haffua både warit åkärare och domare. Thet wille the oss icke tilstädia, doch är aldrigh förra hördt, at noghor förste eller herre, haffuer så förbudit sigh för sina vndersåter til retta, och synnerligha för them, som honom förderffua wille. Nogh wijste wij, at hade wij kommet til them, thå hade the dräpet oss, Doch bude wij til, at wi heller hade dödt vnder theres öffuerwold och orettwijso, än wij wille haffua rymdt wårt rike. Thå wij förnumme at oss ingen dagtinghan kunde hielpa, tå hade wij ey annor kor, än at öffuergiffua wår barn, sysken, frender och wener, wårt rike, och altt thet wij åtte, och fly bort i elende. Och strax han hade oss aff riket fördriffuit, tå togh han konung Christiern in, och giorde honom

honom til en weldigh konung öffuer alt Suerige, tuert emoot the löffte och eedher, som han almoghanom förra loffuat och sworit hade, at han aldrigh wille dragha förnemda konung Christiern eller Danska hijt in i riket til at rådha. Och huru erchebiscop Jöns oss sedhan i monga handa articlar med oretto på vppenbar burspråk beropat och beskriyat haffuer för kättare, förrädhare, röffuare, och mongahanda flere ogerningar, som wij skulle haffua giordt, etc, Thet wij bewisa kunne med alt thet goda folk bådhe män och quinnor, som här i Suerige boo, huilke oss kendt haffua frå thet första wij wore födde in til nw, Teslikes kunne wij och bewijsat med alla herrar, förstar, riddare och swena, land och städher vtan landz, ther wij haffue vmgångit medh i wår vngdoom, så och nw i wår fördriffuelse, så wel som här inrikes, och wiliom vnledha oss med lagh och rett som en ärligh och godh herre bör at göra, ehuar wij skole, at wij aldrigh i wåra daghar någhra aff the oredeligha, oärligha, lasteligha och skemligha gerningar giordt haffuum, som förnemde erchebiscop Jöns oss så vppenbarligha tillagdt haffuer, öffuersagdt och öffuerscriffuit haffuer emoot Gudh, ähro och rett. Och är idher nogh wetterligitt, huru han synnerligha haffuer scriffuit wår helga fadher påwan til, ibland mera löghn, at wij förtrycke then helga kyrkios frijheet, och hennes prelater, och alla andra, bådhe andeligha och werlzligha i Swerige vnder wåra fötter, och at wij förwerradhon oss huar dagh, och yttermera nedhertryckiom, och ladhom monga olagha skatter vppå, och giordom som röffuare och iagadhom folket vtaff riket, och höllom några sedher, som hade vthi sig ketterij smitto, och med sådana wåro olideligha och affskorligha sedher giorde wij oss tungan allo rikens folke, och öffuergåffuom konungslig regement, och toghom vp tyrannis scepter, så at wårt folk tyckte wårt regemente wara theres förderff och dödh, och

gingo til samman i menigha landet, at the skulle sådana tyranheet affweria, och keeste erchebispen som war itt hoffuudh och höffdinge offuer alt riket til en höffuitzman, til at affweria sådana tyranheet och at komma riket i sina frijheet, och komo the honom sådana tunga vppå, til at anama sådana höffuitzmandzdöme med mongahanda rådh och stoor skiäl etc. Huilke i sielffue wel weten, och wij wel bewijsa kunne, med alla the godha män i Suerige, både andeligha och werldzligha, rika och fattigha, at i bland altt thet som han haffuer i the motto scriffuit wår helga fadher til öffuer oss, skal icke finnas itt sant ordh, och med sådana ogudhligheet och oärligh lögn, och osan dicht, tå haffuer han fåt wår helga fadhers påwans afflösn, så at han haffuer vndt honom sitt presta och biscops embete igen, Huilket stoort vnder är, at i som ären såsom the helgha kyrkios och erchebispens ledhamoot och vppehelle, willen thet någhon tijdh lidha, eller tilstädhia, at han sådant werdigt Gudz embete hantera eller vppehålla skal, mädhan han then dispensationem så ogudeligha, oärligha, och med lögn förwerffuat haffuer. Och sedan han oss fördriffuit och all thenna håån, last och osäyeligh skada, mot Gudh, ähro och rett giordt hade, Tå wille han ey tilstädia, at wår fattigha barn, som woro tå små meenlösa jungfrur, motte bliffua när wåra och theres wener i riket, vthan dreff them så, at the skulle ryma vtaff, och föras vth om winter tijdh på haffuet, at sökia fremmande land, ther vppå at the och skulle kommet til dödz, huilkit doch war en synnerlig stoor, ohörligh, oredeligh och förbannat ondska, at han wille förderffua the fattigha meenlösa små jungfrur, för thet grymmeligha och orettferdigha haat skul, som han hade til oss taghit vtan all wår skull och brott, och emoot thet at widh then tijdh för än han oss fördreff, tå war ingen i werldenne som wij yttermera om gott oss til förlåte och bettre eller högre betrodde än honom. Käre wener i wete och well

huad för osäyeligh, förderffueligh skada altt Sueriges rike ther aff fångitt haffuer, at han oss så oärligha fördreff, först hwad the helga kyrkio och clerekerijtt tess nwtit eller vngullit haffuer, Så och huru ridderskapet och köpstadzmän äro ther aff förderffuade wordne, Ther medh at the oseyeligha monga peningar skulle vthläna konung Christiern, och ganska fögho betalning återfångitt. Så och huru monga olagligha och alt för tunga skattar, som fattiga almoghan haffua warit trängde til vthgiffua, och alle the peningar som så vthläntes och vthskattades fördis strax bort vthåff rikit, för huilken vthfördzle skull Sueriges rikes inbyggiare haffua aldrigh waritt så fattighe som the nw äro, och synnerligh på redho peningar. Så all the ganska kosteligha clenodier och många peningar som wij i Suarthbrödhra klöster i Stocholm effter oss läte, wårt rijke til ähro, werdigheet och bestond, som och altt borth vtaff riket fördes, huilket altt samman woro oseyeligitt at rächna. Och må huar och en see huru wårt rikes slott nw iemmerligha och til oseyeligh skadha förderffuat är, huilkin oss oseyeligha monga peningar kostat haffuer til at vpbyggia. Altt thetta förscriffna förderff är oss, wårt rike och alla wårt rikes inbyggiare, bådhe andeligha och werlzligha för inthet annat kommet eller skedt, vtan för thet ogudeligha och oärligha förrädelse skull som erchebiscop Jöns på oss begick, tå han oss emoot Gudh, ähro och rett fördreff. Och hade wij icke så fulkomligha förlåtit oss til thet swåra löffte som i etc oss för honom loffuaden, och the stoora eedher som han och sielffuer swor, at bliffua oss hull och troo, wille wij haffua giort hans rett, så at huarken wij, wårt rike eller wårt rikes inbyggiare skulle aldrigh haffua kommitt i tolkin förderffuelighen skada. Och wilie wij bewijsat medt alla the godhamän i wårt rike äro, och fultt giöra för wår helga fadher påwan och alla andra herrar och förstar, andeligha och werldzligha, land och städher, at i ingen articler,

som förnemda erchebiscop Jöns oss til skuld gaff både för wår helga fadher påwan, så och här i riket tå han oss så iemmerligha, oärligha och lasteligha fördriffuit och förderffuat hade, skal finnas itt sant ordt. Öffuer alt thetta förscriffna förderff, som han oss, wårt rike och wårt rikes inbyggiare både andeligha och werldzligha förra giordt och wallet haffuer, Thå är han åter inkommen i wårt rike ther han wiste at wij inne wore och fulmechtige, hyllade han allan wår kära almoga och lät strax gripa en wår tienare och tagha i frå honom alt thet han hade med at fara. Och haffuer här först föruendt biscop Kätil, sina brödher och wener flere, huilke oss til scriffuo medt wår kära almoga in i Prytzen, så at the wille anama oss igen, och haffua och halla oss för theres mectigha konung, som the och med monga dyra eedher sworit och oss loffuat haffua sedhan wij hijt i riket komme, som mongom nogh wetterligitt är, och hördt haffua, at the loffuade oss wilia wara hulle och troo, och haffua och hålla oss för theres fulmechtigha konung, them och flere haffuer han så förwendt at the alle haffua satt sigh emoot oss, och följgt honom hijt vp i landet med härskiold, och haffuer förödt med öffuermotto swåra gestning så wel prester som almoga. Och tenker än nu at trengia oss frå wårt rikes rettigheet, styrelse och welle, Och haffuer han scriffuit wår kära almoga til, kallandes sig wårs rikes första och förståndare, huilket herradöme han ey aff oss fångitt haffuer, Och är thet aldrigh förra hördt at noghor erchebiscop i Vpsala haffuer hafft eller scriffuit sig vnder sådana titel. Och huar han haffuer waritt thå haffuer han scriffuit sigh vnder förnemda titell, och förbudit allom wårom kära almogha oss at lydha etc, Tuert emoot at som han sielffuer, och i, wel weten at i någhra domkyrkio här i Suerige finnas än påwa breff så lydande, at ho sigh sätter emoot rettan Sweriges konung etc thå är han i ban aff samma gerning, och inghen haffuer macht at

lösa honom ther aff vtan påwen sielff. Och weten i alle wel huru Sueriges lagh vthwijse om slika förrädhare, som sig sättia onödde och oträngde, med orett, wold och welle emoot theres retta troo, hulla herra och konung. Ty käre fädher och wener, bidhie wij edher at i wilien finna the wägar til at vnderwijsa oss huar med i wille at retta oss och wårt rike then stoora och förderffueligh skada vp igen, som wij och wår crona fångitt haffue aff förnemda erchebiscop Jöns för idhar löffte skull, redhen och idher vppå at försuaratt för wår fadher påwan, och andre andeligha etc, at i wist haffuen thet för sant at erchebiscop Jöns haffuer onödder och otuungen giort och lätit giöra oss och wårt rike och alla wårt rikis inbyggiare all thenna förrädelse och oboteligh, förderffueligh mandråp och skada, med thet at han oss så fördreff, som förrördt står, och haffuen doch lijdhit och tilstadt at han thenna dispensationem med lögn föruerffuat haffuer, och så ogudeligha och owerdeligha thet helga presta och biscops embete hanterat och giordt etc. Vppå altt thetta förscriffna begiere wij idhor wissa oförtöffuat swar igen.

Til thetta konung Karls breff suarade capitelet, at the hade aldrigh warit med erchebispen i rådh och dådh, huarken i thet som tilförenne eller thet som nw skedde emoot honom. Huar the hade warit någhot tilsporde och hörde, skulle thet inthet haffua så gådt, som thet gick. Thå nw konungen och erchebispen läta så theres breff gå vth i landett, och then ene lät handla och dagtinga med almogan til sitt besta emoot then andra, Så lät thå konung Karl sin troo man Boo Tyra dragha vth i frå Stocholm medt en stoor hoop folk. Han fick och en hoop bönder med sigh, och drogh til Vpsala, men erchebispen som war på Arnön, rymde til Westerårs slått som biscop Kätil inne hade, Och her Boo kom til Vpsala och togh biscops gården in, Och thetta skedde hart för Julen. Thå han nw så

war i Vpsala, kom på Sancte Lucie dagh biscop Kätil, her Iwar Green, her Dauid Benctsson och her Trotte Karlsson dragandes med mykit folk, och budho her Boo til, at om han wille wara til slags med them, skulle han komma vth på markenna til them. Her Boo giorde och såå, och ther kommo the så samman, at monge bliffuo både dödhe och såre. Biscop Kätil och the medh honom wore wijko aff och drogho til Sätuna, och bliffuo ther öffuer nattenna, Och her Boo drogh in til Vpsala igen. Sedhan wart taghit i dagh emellan både parterne, in till helga tre konunga tijd, Och ther före lät thå her Boo sitt folk mesta parten i frå sigh, och redde sigh til at dragha ååt Stocholm. Thå han kom på Förett in mott Flötesund, så kom thå i en feeligh dagh biscop Kätil och the med honom woro på honom, slogho och fångade-hans mesta folk i frå, så at her Boo kom sielff med stoort platz vndan. Han kom til Stocholm i gen och hade ganska fåå medh sigh, Och gaff biscop Kätil så före, at her Boo skulle sielff haffua brutit daghen. Sedhan begynte erchebispen läta vthgåå bans breff på her Boo Tyra och the med honom warit hade på biscops gården i Vpsala. Men emoot sådana bans breff lät konung Karl vthgå sin bodh och breff och bödh strengeligha vppå, at huilken clereck, munk eller prest, som sådan ban wille hålla, han skulle strax oförtöffuat ryma her vtaff hans rike, Och huar han worde funnen här i riket sedhan, thå skulle han wara til sköuels giffuin, at then honom funne motte frijt slå honom i hiäll, och taga och egha altt thet han åtte. Och sade konungen i sin scriffuelse, at erchebispen hade inghen macht at noghon banlysa, Ty han war sielff en bansman, och hade i så lång tijd brukat presta och biscops embete i ban. För sådana konungens scriffuelse och bodh, drijstade inghen prest sigh til at halla thet ban som erchebispen på lyste. Men tiende dagh Jull kom erchebispen och the medt honom höllo med all then macht the åstadh

komma kunde, in för Stocholm, The hade och någhra bönder med sigh. Och daghen ther effter stormadhe the til stadhen, medh tre härar, En här aff slotthet, som her Ture Turesson än nw inne hade, och annar hären ther her Iwar Green war höffuitziman före, stormade til Gråmunka holm, then tridie hären, ther her Eric Nielsson war capitenere före, stormade åt Helge Andz holman. Och söchte the så alwarligha till, huar i sin stadh, at the fingo in Gråmunka holm och Helge Andz holmen, Men her Boo Tyre kom medh konung Karls folk och dreff her Iwar Green vtaff Gråmunka holm igen. Och medhan her Eric Nielsson skulle komma her Iwar til vndsetning, togho Stocholms borghare medh macht Helge Andz holman igen, Så bleff thet satt i otta dagha dagh. Och så begynte erchebispen och the medh honom woro dagtinga med konung Karl om fridh, Och wille at han skulle seya riket vp igen, och budho honom Raseborgs och Åbo slott och län, och ther til Norrabotn. Och Biscop Kätil och her Iwar Green fingo gislan för sigh, her Boo Dyre och noghra andra som toghos på slottet. Men thå samme biscop Kättil och her Iwar kommo i stadhen, bleeff ther sådant buller, at bönderna som ther inne woro hade när slagitt them i hiäl, och war medh stoort plattz at konung Karl kunde försuara them. Och när the som på slottet woro förnummo huad i stadhen skedde, satte the her Boo och them som medt honom woro i fängelse, så länge the fingo biscop Kätil och her Iwar vp igen på slottet. Men thå konung Karl sågh, at hans widher part war så starck, gaff han sigh medt thet första til fridz medt thet wilkor som honom bödz. Och medhan breffuen skulle giöras på sådana dagtingan, tå fick han tidendhe, at Dalerna woro reeste, och kommo dragandes honom til vndsetning, Och at monga bönder aff Rodhen och andra landzändar försambladhe sigh meer och meer, och töffuade så lenge at Dalerna skulle komma med

them i selskap, och så wille the til hopa slagitt til erchebispen. Therföre sade tå konung Karl vp then dagtingan igen, och tå daghen war vthe giorde han redho med alla macht, drogh genom södhra port vp åt Long holman och Ledernö, och wille haffua kommit bak vppå erchebispens folk, Men the wordo honom warsse, och mötte honom på ijsen, och slogho honom til baka, så at han miste ther sitt besta folk, besynnerliga bleffuo the Pålackar som han hade hafft hijt i landet medh sigh ther slaghne, och en Pålnisk junkar som heet junkar Nicles. Och än tå konungen war så aff slaghen, och stoorligha försuagatt, så läto thå bönderna och Dalekarlena som kommo dragandes icke för then skul förskreckia sigh, vtan achtade jw komma konungen til vndsetning, Och ther förlät han sigh vppå, och wille inghen then dagtingan vndergåå, som honom dagelighen tilbudhin wart. Thå nw erchebispen och the medh honom woro, sågho at borgarenar i Stocholm stodho så fasta medh konungen, och at han så fast förtröste sigh på bönderna och Dalekarlenar, at han inghen dagtingan vndergå wille, giorde the biscop Kätil, och her Erich Axelsson, som tå och til them kommin war, åstadh med itt stoort taal folk, at the skulle antinghen med godho eller ondo komma Dalekarlenar och bönderna til at gå heem igen, så at konunghen skulle ingen tröst haffua aff them. The giorde och så, ty the bådo slogho och dagtingade med Dalekarlenar, så at the komo them på thet sista ther till, at the drogho hem ighen. Men medan the borto woro, slogho en hop med bönder til erchebispen ther han lågh på malmen, Och ther bliffuo monge slaghne på båda sijdhor. Doch tå bönderna förnummo at Dalakarlanar woro heem dragne, och at biscop Kätil och her Eric Axelsson komo igen med mykit folk, begynte the dagtinga med erchebispen, och gingo sedan heem ighen. Tå nw konung Karl sågh at honom ingen meer hielp eller tröst war på färde, war han til fridz med huadh

dagtingan han få kunde, och hade han tå ey andra vthwägar, vtan han platt motte giffua sich vnder erchebispens macht och wold, och war fögho bättre, än at han moste tiggia nådh aff honom. Så lätes tå portanar vp, och erchebispen och the medh honom woro komo in i stadhen, Ther wordo tå konungen och erchebispen wener, effter så mykit som mögeligitt kunde wara. Och wardt konungenom föregiffuit, at han icke skulle begära wara i regementit, ty här woro så monge i landet som hade slott och feste inne, the ther inthet kunde lidha hans regemente, vtan woro hans dödz fiender, ther före bliffue aldrigh fridh i landet vnder hans regemente. Så moste thå konung Karl gå på råstuguna och vpseya riket igen, och han vpsade thet aff burspråket, och allom them som honom på cronones wegna hadhe tilsagdt hulskap och mandzskap, gaff han thet löst i gen, och vtgaff ther sitt breff vppå, som så lydandes war.

Wij Karl medh Gudz nåde, Sueriges, Noriges och Götha konung, Göre wetterligit allom, at wij haffue giordt en wenligh semio, kerlek och endregdt med thenna effterscriffna werdigha herrar och godha men, som äre, her Jöns med Gudz nådh erchebiscop i Vpsala och Sueriges första, her Kätil med samma nådh biscop i Linköpung och rikesens förståndare, her Eric Axelsson, her Ture Turesson, her Christiern Benctsson, her Dauid Benctsson, her Eric Nielsson, her Iwar Green, her Johan Slaueka, her Niels Fadersson, riddare, och Erich Karlsson aff wapn, på theres allas meniga Sueriges rikes inbyggiares wegna, så wel fråwarande som när warande, i alla motto som her effter scriffuit står, Först at all then ouilie och twedregdt som her til warit haffuer emellan förnembda werdigha herrar och godha men, och oss eller någhra andra i Sueriges rike, Tå skal thet alztinges wara afflagdt, och skal aldrigh offtare ther om her effter med någro ondo på förnembda werdiga herrar, godha män eller theres erffuingar och

effterkommande, wrekias, eller hempnas i någhra handa motto, widh theres lijff och godz som dyrffuas her emoot at giöra. Item skal och aldrigh med någhro ondo wräkias, eller hempnas vppå någhra the godha män, huadh the äro andelighe eller werldzlige, prelater, canekar, riddare, swena, köpstadzmän eller bönder, som nw haffua hållet emoot oss med them, sedan wij hijt in i riket komme, för någhot thet the nogrom til owilia eller skada giordt haffua, sedhan thenna twedregdt begyntes emellan oss och förnembda werdigha herrar och godha män och alla andra flere, ho the helst wara kunne i Sweriges rike. Och ther med haffue wij öffuergiffuit all then rettigheet som wij til thenna dagh haffuom hafft til konungadöme i Sueriges rike, Doch skole wij och måghe bruka wår titel så lenge wij leffue, som wij förra haffuom warit wane, at läta honom scriffua. Och haffue wij loffuat the förnembda werdigha herrar och godha män, at wij aldrigh offtare wilie begiära noghot wold haffua i Sweriges rike hädan i frå, meer än som the werdigha herrar oss nw bescriffuit haffua, som rikesens rådh och the som macht haffua i Suerige, oss med kerleck ther til med vnna wilia. Och läte wij alla och hwar och en i sin stadh serdeles widh sigh, quitta, frij, ledugha och lösa huldskap och mandzskap, eedher och löffte, som the oss sagdt, sworet och giordt haffua på rikesens wägna. Item alla the fångar som på bådha sidhor grepne äro i thenna tuedregt, skola alle wara theres fängelse strax qwitte och frij, ledhughe och löse, hwadh the heller höra förnembde godha herrar och godhe män til, eller them som med them haffua hallet, eller ock at the höra oss eller någhrom them til, som med oss haffua hallet. Alla thenna förscriffna articlar, och huar thera serdeles widh sigh, loffuom wij förnembde konung Karl, för oss, och wåra wener och arffua, allom them förscriffnom werdighom herrom och godhom mannom, hwariom thera widh sigh, theras arffuom, wenom och

effterkommandom, stadligha, fasta och obrotzliga at halla, widh wåra ähro, sanning och godha troo, vtan alla argalist, eller några handa hielperedhe. Til tess mera wisso, och fastare förwaring, läte wij hengia wårt secret för thetta breff, som giffuit och scriffuit är i Stocholms stadh, Onsdaghen nest för Kyndermesso, anno domini Mcdlxv.

I så motto vplät nw konung Karl riket, sedhan han hade i thenna andra gången warit konung i sex månade, och hafft Stocholms stadh inne, än thå han icke fick slottet in, Ty her Ture Turesson hölt thet til konung Christierns hand. Så wardt tå konung Karle Raseborgh med någhon förläning til sagd, Men tå han kom til Finlandz, wardt honom slottet förhallet, ty biscop Kort i Åbo hade thet inne, och han stodh honom emoot, ty han hölt med konung Christiern, och achtade fögho huadh erchebispen och biscop Kätil beslutat hade. Ther hade tå konung Karl när wordet i hiälslagen, och moste så liggia i Åbo hela sommaren öffuer, på stoor kost och täring, förra än han fick Raseborgh in, och så bleeff han ther i någhon tijdh. Men i hurudana förtryckelse han på then tijdh warit haffuer, kan bemercht warda aff itt breff som han screff ifrå Raseborgh til rådhet i Stocholm, ther han beklaghar sich ey förmå betala femtiyo mark, som han skyldigh war, och ibland annor ordh scriffuar han så. Wij haffue förstådt at Hans Helmholt haffuer sagdt vppenbara på idhra rådhstughu i monga werdigha herrars och godha manna närwaru och åhöro, at wij skulle haffua sagdt honom i sommars i Åbo, at wij skulle haffua warit i Suerige igen en fulmechtig konung innan Sancti Michels dagh, som nw förlidhen är, Hoo oss thet haffuer sagdt öffuer, han eller en annan, han haffuer sagdt oss thet med orette öffuer, som ingen godh man etc. Och noghot ther effter fölier i breffuet, wij ärom tyswar så farne vtaff Suerige, at oss lengtar aldrigh effter så at fara tridie sinne.

Tå nw konung Karl war skild widh riket, behölt biscop Kätil höffuitzmandzdömet, så at han war rikesens förståndare. Men her Ture Turesson som hade Stocholms slott inne, antwardade thet erchebispen i hender, och thet togh biscop Kätil icke wel widh sich, at thet skulle icke antwardas honom i hender som rikesens förståndare war, doch lät han och erchebispenom slottet vp. Så wardt tå itt herramöte hallet i Telie widh Olaffsmesso tijdh, och Sancti Laurentij tidh ther strax effter bleff biscop Kätil dödh, Så gingo tå the som i Telie hade warit försambladhe til och vthwalde erchebispen til rikesens förståndare. Men konung Christiern försummade sigh icke, vtan lät breff öffuer breff gå in i riket, bådhe til leekta och lärda, och til meniga almoghan i landet, at the skulle taga honom igen med wenskap, Men ridderskapet och then meniga man i riket, woro icke tess til sinnes at the wille haffua honom igen. Och så kom itt stoort anskrij öffuer erchebispen, at han skulle halla riket konung Christiern til handa, Men han giorde sin vrsegt, både med breff och swåra eedher. at han hölt riket then herra til handa som rikesens rådh samtyckiandes worde.

Så hende thet sigh widh then tijdhen at handtlat wardt om echteskap emellan her Iwar Axelsson som Gotland innehade och jungfru Magdalena konung Karls dotter, och wardt besteltt at bröllopet skulle hallas i Nyköping, Wardt och besteldt at itt almenneligitt herramöte skulle ther tå hållas, til huilkit Danmarks rikes rådh skulle och med komma. Her Eric Axelsson och her Johan Christiernsson anamadhe jungfruna aff konung Karl på Raseborgh och förde henne til Nyköping, Ther wardt bröllopet hallet widh Korsmesso tijdh om hösten, anno domini Mcdlxvi. Och ther war till mötet meste parten aff alt ridderskapet öffuer hela riket församblat, och noghra få woro ther med aff Danmarks rikes rådh. Men erchebiscop Jöns som rikesens förståndare war, kom ther inthet, och ther med skedde

stora knoor emoot honom, Nogh är til troendes, at han wel förnam, at rikesens rådh wille settia honom aff höffuitzmandz dömet, ty kom han ther intet. The wore monge som icke gillade hans regemente och the fruchtadhe at han skulle tagha konung Christiern in igen, Therföre gingo the til och vthwalde her Eric Axelsson til rikesens förstondare. Nogon tijdh tilförenna hade erchebispen hafft bodh effter her Niels Stura, och han war icke wel til fridz med honom, Men her Niels dristadhe sigh icke til at komma til honom, vtan gaff sig til Åbo til her Eric Axelsson. Tå erchebispen förnam, at han icke komma wille, sende han wel femtiyo karla effter honom, som honom gripa skulle, och föra honom så til honom, Men tå the kommo til hans gård, funno the honom icke, så skinnade the hans gård. Någhot ther effter bleff itt herramöte i Stocholm, ther kom her Niels Sture, med her Eric Axelsson, och beclagadhe öffuer thet wold och orätt som honom skedt war, Men han fick inthet annat än spott och spee aff erchebispen. Therföre for han in i Gestringaland, och fick någhra karla med sigh, och grep så erchebispens fogda, togh monga hestar ifrå honom, och baar vp allan skatten. Tå erchebispen thet förnam, sende han tryhundradhe folk emoot honom, Men her Niels drogh vp åt Dalerna, och hyllade ther almoghan til sigh, och hölt samme her Niels mykit medt konung Karl.

Tå nw mötet vthe war i Nyköping och rikesens rådh och ridderskapet, som ther til stedes war, hade vthwaldt her Eric Axelsson til rikesens förståndare, Så foro the strax oförtöffuat til Stocholm, så at the woro alle ther i stadhen förra än erchebispen thet förmodhat hade. Och begynte the tå gå til rådz med erchebispen om regementet i riket, och höllo thet så någhra daghar, Och hade erchebispen någhot tilförenne antwardat her Iwar Green Stocholms slott, på sina wegna. Så begaff thet sigh en dagh tå herranar woro på rådhet, at itt

stort sorll och buller bleff vtan för dörene emellan theres tienare, och kom itt roop vp, så at alle begynte ropa, at the icke wille haffua erchebispen för herra och konung. Och hade her Eric Axelsson en tienare, Olaff Rådh widh nampn, som capitenere war i thetta bulret, och lupo the til dörena ther herranar inne woro, ryckte och slogho på henne lika som the wille slå henne sönder, och ropadhe at erchebispen icke skulle wara theres konung. Tå wardt erchebispen förfärat och förmodde ey annat, än at the skulle komma och slå honom ihiäl, och hade på then tijdh hwarken han eller her Iwar Green någhot folk widh handena, ty the hade bådhe sendt theres tienare medt her Dauid Benctsson in åt Gestringaland, emoot her Niels Stura, Ther före war erchebispen kommen i stoort bekymmer, och hade tå ey annor rådh, än at han moste säya höffuitzmandz dömet ifrå sigh, och antwardadhe her Erich Axelsson Stocholms slott.

Men her Niels Sture war i Dalanar och gaff före, at han wille haffua konung Karl til riket igen, Therföre bleff han och wel hörd. Han fick en stoor hoop folk med sigh, och kom nedh draghandes til Westerårs och hade tå her Eric Nielsson ther slottet inne, Men tå her Eric Axelsson förnam at her Niels Sture war titt kommen, togh han någhra aff ridderskapet och noghra bispar med sigh, och foor til Westerårs, och gaff före, at han foor för then skull titt, at han wille stilla thet buller som ther på ferde war. Och bleff ther tå handlat at konung Karl skulle komma til riket igen, Doch bleeff ther inthet fulkomligitt beslut vppå i then gången. Men med her Eric Nielsson wardt så handlat, at han tå strax moste vpläta her Niels Stura Westerårs slott, men Örebro slott, thet han och innehade, skulle han antwarda her Götzstaff Karlsson, thet loffuadhe han och vth, Doch skedde thet tå icke som han vthloffuade. Och ther med foor her Eric Axelsson åt Stocholm igen, och her Niels Sture drog

vp i Dalanar, och thet skedde om hösten, och bleeff sedhan så stilla ståndandes någhon liten tijdh. Men om Kyndermesso tijdh ther effter, som war effter Christi byrdh Mcdlxvij, lät erchebispen så bemerkia sigh, at han wille fara pelegrims reso til Wadstena, Titt kom han och hans wener, her Erich Nielsson, Eric Karlsson med noghra flere, och bådhe hans brödher kommo ther til honom. Men huad the ther beslutadhe, bleff vppenbart aff thet som effterfolgde, nemliga at the wille skilia her Erich Axelsson widh regementet. Så foor tå erchebispen ifrå Wadstena til Öland, och bleeff ther på Borkholmen en tijdh longh, Men sina swenar antwardadhe han Eric Karlsson, at han med them skulle förswara hans clerekerij i Vpland. Och om samtingen ther nest effter, komo her Eric Nielsson och Eric Karlsson til Strengnes, och handladhe ther med bönderna, och föriagadhe the ther nogra aff her Eric Axelssons tienare, som titt komne woro. Sedhan foro the til Stocholm och kommo ther til handels med her Eric Axelson, men han gaff them godh ordh, och sadhe som the sadhe, och loffuadhe them hwadh the begieradhe, Ther med skulle thet tå hetas at the skildes wener åth, än tå at thet icke lenge waradhe. Och effter thet her Niels Sture mykit wistades i Gestringaland, ther före fick erchebispen hwarken ther eller i Helsingaland skatten vp, Så giorde en aff erchebispens tienare (som heet Karl Raualdsson) sigh redho med lxx godha karla, och foor in i Gestringaland, och kom offörwarandes på her Niels Stures hoffmän, och greep xxiiij aff them. Thå her Niels Sture thet förnam kom han hastigt på erchebispens tienare, och greep them alla samman, så at icke en vndkom. Och noghot ther effter widh Påska tijdh, kom her Niels Sture nedh til Westerårs, och begynte allestädz ther om kring handla med bönderna, at the skulle säya konung Karl huldskap och mandskap til, Och när thet rycktet kom vth, at han dagtingadhe på

konung Karls wegna, sende monge aff städherna til honom, the ther och begiärade konung Karl igen. Ty the sågho wel, at the som rikesens rådh woro icke kunde dragha öffuereens, The wille alle wara lijka godhe, och inghen wille lijdha then andra i regementet öffuer sigh. Ther före begynte både bönder och borghare ledhas widh sådana wesende, och åstundadhe at konung Karl motte komma til regementet igen, Ty fick och her Niels Sture mykit medt håld, och han sende en hoop aff sina tienare til Vpsala, och lät skinna biscops gården. Och widh Erics messo tijdh foor han åter vp i Dalerna til at försambla folk, och komma nedh med. Men medhan han war i Dalerna, kom her Eric Nielsson med en stoor hoop folk aff Nerike och Åkerbo häredh til Arbogha, greep ther en hoop aff her Niels Stures tienare, Drogh så til Westerårs och woldgeste ther bådhe prester och borgare. Och tå han förnam at her Niels kom nedh draghandes med mykit folk, Så drogh han vndan för honom til Kolbeck, och läghrade sigh ther widh brona, vth medt elffuenne. Her Niels Sture kom titt med sin häär, och hade han tå fåått her Steen Stura sigh til hielp med tryhundrat folk ifrå Gestringaland. Men her Niels Sture kunde icke komma öffuer elffuena til her Eric, Therföre skantzadhe the bådhe för sigh vth medh elffuenne. Och giorde the stoor skadha hwar vppå then andra, besynnerligha daghen effter Sancti Johannis bliffuo monge bådhe Dalekarlar och Gestringar slaghne, och druncknade ther the wille giffua sigh öffuer elffuena til fiendanar. Kom och her Erich Axelsson frå Stocholm ther til med, och wille han haffua reest någhra bönder med sigh, men the wille intet gå medh honom, ty han hade tilförenne budhit them at the skulle sittia stilla, och gå med inghen, Ther med foor han åt Stocholm igen. Men Iwar Green war hemligha kommen in i Fiedrunga land, Ther reeste han bönderna och wille slå på her

Niels

Niels Stura, och tå han förnam at her Niels war aff draghen, giorde han fridh med Dalanar, och foor så til Vpsala. Ther baar han itt breff fram som her Erich Axelsson hade vthscriffuit effter som han gaff före, aff huilkit breff skulle kunna bemerkias, at her Eric Axelsson hade fördt her Niels Stura och her Erich Nielsson i owilia til hopa, at the skulle förderffua huar annan, Och sadhe han ytterligare, at her Eric Axelsson war icke lagliga korat til riket, vtan han hade listeligha trengt sigh ther til. Widh samma tijdh war her Eric Axelsson dragen vth i frå Stocholm och hade med sigh her Göstaff Karlsson, her Trotte Karlsson, her Niels Ottesson, med noghra flere, Och reeste bönderna i Rodhen, och kom draghandes til Vpsala. Men her Iwar Green hade reest Fiedrundaland och kom draghandes emoot honom, och hade tå fåt her Erich Nielsson med sigh. Och tå thet kom så när, at thet skulle komma til slagtingen, hade her Eric Axelsson bodh och breeff til her Iwar och her Erich Nielsson, och bödh til en wenligh handel och vpslagh med them, Men the wille inthet ther til, vtan komo manliga dragandes. När the bönder som med her Eric Axelsson woro, sågho at fienderna komo så dristeligha til dragandes, gåffuo the fluchten, och moste så her Erich Axelsson och the med honom woro ok ryma, Och the gåffuo sigh med hast åt Stocholm igen med theres häär. Och på Sancti Jacobi dagh beladhe the stadhen på Norramalm, och innan få dagar ther effter kom erchebispen, och honom följde Claes Rönaw med andra flere, aff Danmark, och hade mong skip med fara. The beladhe stadhen på Södramalm, Ther kom och Erich Karlsson til medt. Och effter thet stoor samqwend war i Vpsala Sancti Laurentij dagh, ty foor erchebispen tijt at handla ther med bönderna, och wille hylla them i frå Erich Axelsson til sigh. Så foor och Erich Karlsson med sitt folk åt Telie, emoot noghra bönder, som sigh ther församblat

hade, til at slå back vppå them, som i södhra lägrett woro. När the Danske thet sågo, at bådhe erchebispen och Erich Karlsson foro ifrå them, gingo the til skips, och gåffuo sigh vth i skiären wel tuå eller tree milor, vth ifrå Stocholm. När erchebispen igen kom, och sågh at the Danske woro aff draghne, hade han bodh effter them och kalladhe them ååter til baka igen. Widh samma tijdh kom her Iwar Axelsson med mykit folk til Nyköpung ifrå Gotland, och han drogh strax ååt Örebroo, och bestalladhe ther slottet, och läth Moens Benctsson och Arffuet Trolla bliffua ther före, med itt taal folk, och drogh så sielff åt Stocholm. Men her Erich Nielsson reddhe sigh til med mykit folk, at vndsettia Örebroo, Han bleff aff slagen, så at han icke vndkom meer, än med fiorton karla. Så skickades tå her Iwar Green vth och Eric Karlsson at the skulle försambla bönder, och giffua sigh emoot her Iwar Axelsson. Men samme her Iwar begeradhe icke annat med sin anslagh, vtan at han wille, at lägret som för Stocholm war, skulle förskingras, Och tå han thet så vthrettat hade, war han ther med til fridz, och drogh åt Stocholm. Men her Iwar Green och Erich Karlsson komo til Östensbro, och ther funno the en hoop med bönder försambladhe, fingo the och tå weta at her Niels Sture kom med en stoor häär draghandes aff Dalanar, honom wille the först möta, Men the wiste icke rettzligha huarest the skulle finna honom. Och förra än noghor wiste ther itt ord aff, på yttersta daghen i Augusti månat, kom her Niels Sture til Vpsala och togh biscopsgården in. Och daghen ther effter kom her Iwar Green, och Erich Karlsson, och bönderna aff Fiädrundaland, och föll strax til her Niels Stures folk, och ther bleeff en hård slagting, Ty Dalekarlenar lätos som the wille fly vndan, och söchte ther med belegligh plattz, och the andre tryckte fast effter, och ther medt fingo the stoor skada, så at ganska monge bliffuo slagne aff Fiedrundaland, än tå

at på then andra sidhon skedde och skada nogh. Ther med drogh tå her Niels Sture medh sitt folk vth i Rodhen och försambladhe ther flere bönder til samman, Och her Iwar Green och her Eric Nielsson bliffuo än tå någhra daghar i Vpsala. Widh samma tijdh giorde the i Stocholm sigh redho medh allo macht, och drogho om natta tijdh med bååt vp til Ledernöö, at the skulle komma baak på the Danskas läghre som med erchebispen war på Norramalm, Men the Danske wordo förwarade, och skyndadhe sigh strax til skips, och fienderna följgde them påå foot effter, så att the med plattz komo til skepz. Och the aff Stocholm föllo och strax i sijn skep, som the ther til beredt hade, föllo så til the Danskas skip, och fingo halffparten bort aff them, och följgdhe the andra skepen som vndkommo så hart på footen, at the icke öffuergåffuo them förra än the kommo ytterst i Skäriegården. Så foro och her Iwar Axelsson, her Göstaff Karlsson, her Åke Jönsson, her Gregers Mattsson, her Trotte Karlsson med noghra flere vth i frå Stocholm, och hade the mykit folk med sigh, The fingo och noghra bönder ther til, och achtade sigh emoot her Iwar Green och Erich Karlsson, som än tå woro widh Vpsala. Men tå samme her Iwar och Erich Karlsson sågho at bönderne icke wille stå fasta med them, oc at the hade fiender bådhe baak och före, moste the giffua flychtenna, och gåffuo the bönder heemloff som med them woro, Eric Karlsson rymde åt Östergötzland. Her Niels Sture drogh åt Westerårs, och geste och plåghadhe han bönderna i Fiedrundaland ganska swårligha för thet the hade så offta warit her Iwar Green wedher reedho, och gåått vth med honom. Wid samma tijdh kom Hans diekn med en hoop Dalekarlar och Helsingar, och the beladhe Salista, och fingo thet in. Stäket hade her Eric Axelsson lätit bestalla.

När thetta så alt skeedt war, sende her Eric Axelsson, her Iwar Axelsson och the andre aff rikesens

rådh som tå til städes woro, bodh til Raseborgh til konung Karl, och begiärade at han skulle komma och anama riket igen, Her fadher Vlffsson och her Gregers Mattzsson woro sendebodhen til honom. War och her Erich Axelsson til fridz ther med at erchebispen motte komma til sitt igen, och saken på alla sidhor wordet fördraghen, Och hans broder Christiern Benctsson foor til Öland och skulle ther handlat med honom. Men som nogh merkiandes war, erchebispen wille til ingen förlijkning som honom budhin wart, ty kom han och intet meer hijt vp. Men her Iwar Axelsson, her Niels Sture, och flere som höllo med her Eric Axelsson, gingo her Eric Nielsson och Eric Karlsson så hårdt effter, at the nödhgades giffua sigh til dagtingan, och seya her Erich Axelsson huldskap och mandskap til, Och loffuadhe the thett vth medt theres öpna och beseglat breff, at the wille wara konung Karl hulde och trogne, om han kome til regementet igen. Besynnerligha loffuadhe her Erich Nielsson thet vth, at han skulle vplåta Örebro slott som han inne hade, och tå bestallat war, Men han stodh inthet widh sitt löffte, vtan noghon tijdh ther effter kom han med en hoop folk draghandes til Örebro, och wille driffua bönderna ther ifrå, som slottet bestallat hade. Och kom han med bönderna til slags, wardt aff them öffuerwunnen, och sielff gripin i markenna, Och bönderna antwardade honom her Niels Sture i händer, som effter få daghar sedhan slagtingen skedd war, kom til Örebro. Her Niels Sture förde her Eric fången til Westerårs, och sedan til Konung Karl.

Tå nw konung Karl war aff rikesens rådh med bodh och breff kallat til riket igen, kom han ifrå Raseborgh daghen effter Sancte Martin, in för Stocholm, anno domini Mcdlxvij. Och hade han tå meer än halff tridie åår warit skild widh riket, Men nw bleeff han medt stoor ähro och process intaghen i Stocholm. Och her Eric Axelsson vplät honom riket, och antwardade

honom Stocholms slott och stadh, och han bleeff åter almenneligha hyllat för rikesens herra och konung. Erchebispens wener sadhe honom och huldskap och mandskap, til. Så skickadhe och konung Karl her Christiern Benctsson med breff til erchebispen som war på Öland, och wille än tå wendt all ting til thet besta. Men erchebispens regemente hadhe tå enda, Han hade twå resor skildt konungen widh riket, Gudh tilstadde icke, at han skulle giöra thet fiere gånger. Ther medh bleff erchebispen dödh på Öland, fögho bettre än en älende man, widh fäm wikur effter konung Karl hadhe fått Stocholm in. Och konung Karl begynte fara om kring i landet, och handhladhe med then menigha man i riket, och honom til sades huldskap och mandskap. Men Calmarne och Öland medh någhra andra landzändar höllos än tå konung Christiern til handa, Ther före stempladhe han genom sina wener alt thet han kunde emoot konung Karl. Och aff hans tilskyndan kom en til Calmarne Lodouicus widh nampn, han screff sigh vth för en patriarch aff Antiochien, och en herra öffuer heela Europen. Samme Lodouicus screff alla biscopar, prelater, och meniga adhlen til her i riket, och stemde them alla til sigh, Och sadhe han sigh för then skull kommen wara, at han wille göra fridh riken emellan. Och för hans scriffuelse skul wardt en stoor twist i riket, ty somblighe meente man skulle wara honom lydigh, och somblige sadhe ther ney til, Men konung Karl stilladhe thet bullret, och gaff före, at wij här i riket wore en sådana fremmande man inthet plichtige. Så bleeff tå beramat itt herramöte i Halmstadha emellan konung Karl och konung Christiern, på Sancti Olaffs tijdh, Ther komo bådha parternes fulmyndigha sendebodh. Konung Christiern begärade at konung Karl skulle låta honom riket vp, Men konung Karl war öffuerbödigh, at saken motte komma i retta, så at ther motte dömas om, huilken there bättre rett hade till riket. Til sådana

rettgång wille konung Christiern icke, vtan lät sich så tyckia, at hans rett war allom wppenbar, han wille icke med rettgång läta komma noghot tuiffuel på sin rett. Ther före bleff tå inthet beslutat, vtan rychtet gik almenneligha vth, at konung Christiern wille med hersköld tagha riket in, Och thetta skedde anno domini Mcdlxviij. Konung Karl förstärkte sigh med folk til at möta konung Christiern, om han wille dragha her in i riket, Och Sancte Katherine tijdh ther effter drogh han med macht in i Westergötzland. Men her Iwar Green som Axewald innehadhe, sendhe bodh emoot honom, at han icke ther in dragha skulle, Doch thet achtade konungen intet, vtan kom med mykit folk ther in. Tå her Iwar Green thet förnam, bemannadhe han slottet, och gaff sigh in i Danmark til konung Christiern, Och konung Karl lät bestalla Axewald, foor så sielff genom Vermeland och Dalanar, och kom genom Gestringaland åt Vpland igen. Men konung Christiern kom aff her Iwars Greens tilskyndan med mykit folk draghandes in i Westergöttzland, så moste tå konung Karls folk som lågho för Axewald dragha ther ifrå igen, Och ther med drogh konung Christiern åter in i Danmark igen. När konung Karls folk thet förnam förstärkte the sigh, och drogho så först in i Werend, och giordhe ther noghon skadha på konung Christierns wener, Sedhan drogho the in i Halland. Tå konung Christiern thet förnam, skyndadhe han sigh oförtöffuat in i Westergöttzlandh igen, och bestelte han sitt folk i försååt på en skogh ther konung Karls folk skulle framdragha, Och tå the Suenske komo draghandes, och achtadhe sigh inthett, bliffuo ther monghe aff them bådhe slaghne och fångadhe. Her Åke Jönsson bleff ther gripin, The Suenskes största lycka war tå at the hadhe icke alle draghit medh theres heele hääR, then wegen ther försåtet för them war.

Widh Michils messo tijdh ther effter anno domini Mcdlxix förscreff konung Karl itt herramöte i Wadstena, och widh samma tijdh, eller noghot tilförenne, hade Eric Karlsson med her Eric Nielsson och noghra flere satt sigh vp emoot konung Karl. Tå nw en part aff them som han förscriffuit hadhe komo til Wadzstena, komo ther på them Eric Karlsson, her Trotte Karlsson och her Eric Nielsson, och gripo ther frw Magdalena konung Karls dotter, her Birger Trolla, och hans son Arffuet Trolla. Thå konung Karl som tå på weghen war åt Wadzstena thet hördhe, drogh han åt Stocholm igen, och lät försambla mykit folk, och sende them emoot Eric Karlsson, som kom draghandes åt Vpland. Bådha häranar möttes widh Arbogha, konung Karls folk bleeff affslaghitt, och gaff flychten, Och Erich Karlsson och the med honom woro, läto skinna och sköffla Arbogha i grund, effter thet borgarenar hadhe stått med konung Karl. Så hadhe och en tijdh long itt löst partij gått widh skoghen här i landet och giordt mongestädz skadha, bådhe med rooff och mordh, och the sadhe sigh wara aff konung Christierns folk, och the kallades Skogsgångare. The samme gåffuo sigh til her Johan Slaweke, och han gaff så sigh med them til Eric Karlsson, lät bestalla Westerårs slott, och kom så sedhan til Vpsala, och twinghadhe ther stadhen til at säya Eric Karlsson huldskap och mandskap. Och noghra få dagar ther effter wardt Erich Karlssons breff slagitt på kyrkiodörena i Vpsala, ther han vthi screff sigh för rikesens herra och höffuitzman, och satte för samma breff her Trotte Karlssons, her Dauid Benctssons och her Erich Nielssons insigle, med noghor annor, The ther alle vpsadhe konung Karl huldskap och mandskap, och scriffuo alt onth om honom, och sadhe at han war en meeneedhare, och motte med ingen rett bliffua i regementet, effter thet han hade thet en gång försworet. Fåå dagar ther effter kom Eric Karlsson til Vpsala med mykit folk,

baar ther vp skatten, och hölt sigh för rikesens höffuitzman. Men konung Karl sendhe itt taal folk ifrå Stocholm medh en aff sina godha män, som heet Claes Olaffson in åt Rodhen til at försambla ther folk, Och her Sten Stura sende han åt Södermannaland, til at försambla ther folk. När Erich Karlsson thet förnam, drogh han strax vth i Rodhen, och kom til slaghs medh konung Karls folk i Knuteby, Konungens folk bleeff aff slagitt, och Claes Olaffsson wardt fångin. Men her Steen Sture kom draghandes til Westerårs med thet folk han hadhe församblat i Södermannaland, ther föriagadhe han them som slottet belagdt hadhe, och så achtadhe han sigh dragha in i Fiedhrundaland, Ther kom tå Eric Karlsson dragandes emoot honom. Så vpkom och itt roop i her Steens häär, at the wille sielffue slå på honom, När han thett förnam öffuergaff han sin häär, och rymde åt Dalerna, ther her Niels Sture war för honom. Tå Eric Karlsson kom til them aff Södermannaland som en nw til hopa woro, sedhan her Steen war rymd ifrå them, begynte han handla med them, och kom them ther til, at the sadhe honom huldskap och mandskap, och berömde han sigh högt huru han all ting gick wel igenom, och hadhe allestedz lycko och framgång, och han straffadhe och spottadhe konung Karl ganska mykit. Och när the hade loffuat honom at the aldrigh strijdha wille för konung Karl, så lät han them gå heem igen. Och widh tiugunde dagh jwl ther effter, hade Erich Karlsson församblat mykit folk emoot her Niels Stura och her Steen Stura, ty rychtet gick at the kommo nedh dragandes aff Dalerne med mykit folk, Och effter thet the fördrögde och icke kommo så hastigt som förmodhandes war, giordhe han sigh i sinne öffuerdådigheet redho, och drogh vp til them. Och tå han kom med altt sitt folk vp om Henemora, mötte honom her Niels Sture och her Steen Sture, med ganska lijthet folk emoot thet Eric Karlsson hade, Ther kringhuerffde the så

hans folk som en hop medh fåår ther slagtas skulle, och intet kunna tagha emoot. Och moste tå Eric Karlsson med her Trotte Karlsson, her Eric Nielsson, her Johan Slaweka, och flere som med honom woro, fly medh eenne sådana skam, at pighor och quinfolk gripo och fångadhe en part aff hans hoffmän, Gödeka Wargh bleff gripin aff enne leghepijgho. Och Erich Karlsson och the med honom woro skyndadhe sigh thett snaraste the förmotte åt Westerårs, Och läto ther med hast vthgå breff och bodh åt Nerike, Södermanna-land och Östergötzland så lydandes, at the i alla motto hade öffuerhandenna, och at thet stodh altt wel til med them. Medh sådana lijst kommo the genom landet nedh til Calmarne, ty om thet hade waritt kunnocht huru theres saak stodh, hadhe the wel alle bliffuit tagne widh halsen, Doch bleeff en part aff theres anhang fångadhe. Biscop Henric i Linköping fijck tuå frijborna män aff theres selskap fångna, the woro twå brödher föddhe i Norige, Then ene heet Jösse Pedhersson, then andre Niels Pedhersson. The sendes til konung Karl til Stocholm, ther wordo the och Gödeka Wargh steghladhe med noghra bönder. Her Christiern Benctsson och her Dauid Benctsson gåffuo och fluchten, men the bliffuo bådhe grepne widh Nyköping, Och Arffued Trolle behölt them ther i fängilse, her Dauid bleeff dödh i fängilsen, och her Christiern gaffs löös, vnder swåra eedher och förplictelse.

Sedhan sende konung Karl her Steen Stura med mykit folk nedh i Wärend och Westergötzland emoot konung Christiern, som hade bestallat Öresteen. Och när konung Christiern fick höra at the komo dragandes, drogh han emoot them, och kom med them til slags. Han bleff ther affslaghen, och miste mykit folk, wardt sielff såår, effter som rychtet gick, och rymde åt Danmark igen, Och ibland annat folk som han miste, bleeff her Erich Nipertz ther slaghen. När thetta alt vthrettat war, och konung Karl war kommen til macht

igen, lät han hårdeligha straffa och beskatta bönderna i Fiedrunda land, för thet the hade så offta warit vthe med Eric Karlsson emoot theres retta herra.

Någhon tijdh ther effter bleeff konung Karll siuk, och tå han lågh på sinne sottasängh, lät han viya sigh widh sina frillo, på thet han skulle echta sin son, Ther mykin tretta sedhan aff kom. Och antwardadhe han her Steen Stura riket i hender, och så bleeff han dödh i May månat widh Erics messo tijdh på Stocholms slott, och bleeff ther begraffuen i Gråmunka klöster. Och haffuer hans heela regemente fögho annat warit än oroligheet och inbyrdes twedregt, som mest kom ther aff, at en part i riket wille haffua konung Christiern och bliffua widh förbundet som riken emellan giordt war, och en part (aff then orsaak som til förenne berördt är) wille thet icke, och ther före seer man, så här som annor stedz fruchtena aff förbundet, och haffuer konung Karl meer än nogh försökt werldennes ostadigheet och lyckohiulet.

Tå nw konung Karl dödh war, och monge aff thet Suenska riddherskapet woro när konung Christiern, som wore Erich Karlsson, her Ture Tureson, her Trotte Karlsson, her Iwar Green, och monge andre, Så scriffuo the som här i riket woro them til, at the skulle komma her in i riket igen, på thet the motte eendregteligha keesa och kora en höffuitzman, som riket förestå skulle. Men Eric Karlsson och the andre swarade, at the wille leffua och dö med konung Christiern, och achtadhe ingen annan herra kora. Och så komo tå Erich Karlsson, her Trotta Karlsson och her Iwar Green medh skep in i Stocholms skäär, och the gåffuo sigh i land medh tryhundrat folk, och drogh in åth Fiedrunda land och handladhe ther medh bönderne, at the skulle falla til konung Christiern och hylla honom för theres herra, Thett samma handladhe the och kring om Vpsala. Men her Iwar Axelsson som Gottland inne hade, och Erich Axelson som hade

största delen aff Findland, med monga andra aff ridderskapet, stodho fast med her Steen Stura, och wille haffua honom för theras herra och höffuitzman. Dalanar och Stocholms stadh woro och på hans sidho, och ther med dagtingades på twå sidhor, Then ene parten för her Steen, then andre för konung Christiern. Och kom på thet sijdsta til vppenbara feyde emellan bådha parterna, och skedde en slagting emellan her Steen och Erich Karlsson och them med honom woro i Trögdenne. Så sattes thet i dagh, och Erich Karlsson, her Trotte, her Iwar Green, och theres partij, komo med her Steen och Erich Axelson til orda. Men effter thet the til inthet annat medhel wille, vtan at konung Christiern skulle komma til riket, Ther före bleeff ther ingen wenskap aff, vthan in emoot Vpsala widh Ladhoby komo the ååter til slags. Och ther bleeff Erich Karlsson aff slaghen, at han så hemeligha moste ryma åt Calmare, och ingen wiste hwart han kommen war, för än longh tijdh ther effter. Och fåå daghar ther effter skedde en slagting emellen her Steen och her Trotte Karlson, och skedde skadha och förderff på alla sidhor. Och hade nogon tijdh förra än tessa slagtingar skedde, warit widh Magdalene försambladhe i Eneköping, Eric Karlson, her Eric Nielson, her Iwar Green, her Trotte Karlson, her Johan Slaweka, och her Niels Fadherson, med monga bönder som the församblat hade aff Nordlanden, Vpland, Södermannaland och Nerike. Tesse alle scriffuo til Stocholm, at man skulle keesa och kora en sådana herra som rådde öffuer all try riken, effter thet gambla förbundet, som riken emellan giordt war. Och gaff Erich Karlson före i sitt breff, at konung Karl hade inghen macht til at antwarda her Steen Stura riket i hender, effter thet han icke sielff war rett konung, sedhan han hade försworet riket. Men the aff Dalerna scriffuo Stocholms borghare til, at the skullo stå faste med her Steen, Thet samma wille the och göra i Dalanar.

Så förlop thet wel itt åår öffuer, sedhan konung Karl dödh war, at rikesens rådh war twedregtigt, Ty at en part wille haffua her Steen för höffuitzman, och en part wille icke. Ther före försambladhe tå bönderna sigh sielffua i Vpsala, aff Vpland, Södermannaland, Dalanar, Helsingaland, och flere landzendar, tolff bönder aff huart heredhe. The beleffuadhe itt herramöte i Eneköpung, ther alt rikesens rådh skulle til hopa komma, och dragha sigh til eendregt, Ty the sadhe sigh ingalunda kunna länger sådana twedregt lidha i landena. Och tå the kommo til samman som beleffuat war, bleff ther fögho vthrettat, effter thet her Steen och her Niels Sture komo ther intet. Widh Walborgha messo tijdh wart och hallet itt möte i Arbogha, til huilkit kallat wore både borgare och bönder, och ther skulle endregteligha samtyckias hoo höffuitzman wara skulle. Och ther wardt en lest Tydskt ööl vplagdt för bönderna, Ther före gåffuo the rösterna som han begäradhe ölet gaff. Wordo och noghre i samma möte tilskickade, som skulle komma til taals med konung Christiern i Stäkaborgs skäär, ty han war tijt förmodhandes, och på thet sista kom thet ther till, at the som höllo med her Steen fingo öffuerhandena, och han wardt samtyckt för höffuitzman.

Men tå konung Christiern sågh at hans wener kunde intet vthretta, giorde han sigh redho med allo macht til at dragha vp til Suerige, Kom så til Calmare, som än tå war i hans hender, lät nederleggia och förskingra en hoop folk som her Steen hadhe liggiandes widh Kleckeberga, och så segladhe han i Stocholms skäär. Men Erich Karlsson drogh med itt taal folk til Stäkaholm, och förstörde then bestalning ther war, och skyndade sigh sedhan effter konungen. Och kom konung Christiern för Stocholm med siwtiyo skep, tiyonde daghen i Julij månat, och felte sin ankar widh Wångs öön. Och på then tijdhen war mesta parten aff rikesens rådh i Stocholm, Erchebiscop Jacop, som

Michels messo tijdh nest tilförenne war heemkommen ifrå Room, war och tå med i Stocholm. Ther wardt tå lenge handlat emellan konung Christiern och rikesens rådh, at han motte komma til riket igen, och hans myndigha sendebodh woro tijdt och offta inne på Helgeandz holman, och kom doch til intet beslut. Och woro monge Suenske med konung Christiern, nemligha Eric Karlson, her Iwar Green, her Trotte Karlson, her Ture Tureson, Eric Kromedick, Staffan Benctson, her Eric Nielson, her Eric Otteson then yngre, Benct Christerson och hans brodher. Och effter long förhandling wardt satt i dagh til Egidij, Ther förinnan skulle både partenar sachtmodeligha höra huar annars swar och tiltaal, wille och the Suenske wetha, hoo som skulle stå för rikit, tå konungen icke til stedes wore, Medt huilkin ordh the gåffue honom endelis hopp ther til, at han skulle komma til riket igen. Doch bleeff thet så hengiandes, at han fick ingen wiss swar, och ther med fördrögdes tijdhen at vintren tilstundade, och fetalien bleeff förtärd, och ther foro the Suenske effter, at han skulle nödgas til at dragha åt Danmark igen. Men tå han förnam at thet icke annat war än een förhalan, sende han her Trotte Karlson in åth Fiedrundaland med tuhundrade karla, och Erich Karlson och her Iwar Green medh en hop folk til Vpsala och the landzendar ther om kring, at the skulle hylla honom landet til handa. Och han sielff gaff sigh på Norramalm, om Sancti Egidij dagh, och befeste sich ther med skermer och kupor, och bestalladhe så Stocholm på then ena sidhona, sköot och förargadhe aff Brunkebergh in i stadhen. Och året tilförenne hade han så bestelt med siöstäderna, at intet saltt fördis hitt in i landet, ther före lät nw selia salt i sitt lägre, och gaff gott kiöp, och lät thet rychtet gå, Och ther med lockade han monga bönder til sigh, behölt och monga bönder quarra i läghret, som efter salt komne woro.

Men tå her Steen och flere som i Stocholm woro, förnummo huad lijst konungen brukade, foor her Steen sielff med her Niels Stura, Arffuet Trolla, och någhra flere vth i landet til at försambla folk aff Östergötzland, Westergötzland, Nereke, och flere landzendar, och her Niels drogh åt Dalanar. Så drogh konung Christiern sielff til Vpsala, och stemde ther landet til sigh, och mong häredhe och noghre knapar handgingo honom ther, och beklagadhe han rikesens rådh högeligha för bönderna. Och lät them see och höra någhon breff som rikesens rådh hade giffuit honom för någhor åår, at the rådde honom ther til, at han skulle gripa erchebiscop Jöns och senda honom til Danmark, Och wille han med samma breff vpueckia bönderna emoot rikesens rådh, och komma sigh sielff i wilia med them. Och medhan han så war i Vpsala, fick han tidhende, at her Steen kom dragandes med mykit folk, Ther sende han emoot honom Eric Karlson, Eric Kromedick, her Trotte, her Iwar Green at the skulle försambla bönderna, och förhindra honom at han icke skulle komma med sitt folk til Stocholm. Men her Steen skyndade sigh åt Stäket, och erchebiscop Jacob, som tå war komen titt, förfordradhe honom, så at han kom wel öffuer med sitt folk, Och tå Eric Karlson och the andre kommo med sitt folk, wille han icke städia them öffuer. Ther aff förskingrades tå the bönder som med them woro, och the sielffue med någhro bönder komo i konungens läghre. Men konung Christiern gaff sigh sielff med skutor och båtar ifrå Vpsala åt Stocholm, menandes sigh skola komma genom strömmen widh Stäket, och tå han ther kom, wille erchebispen huarken tala med honom, eller sleppa honom ther genom, Therföre moste han fara öffuer land frå Stäket til sitt lägre. Och medhan konungen war för Stocholm, fick Otte Törbiörnson med Westergöternes tilhielp Elffuisborgh in, som her Iwar Greens

tienare innehadhe. Axewald brende han och aff, her Iwar hade thet i förläning.

Tå nw her Steen och the med honom woro, hade församblat så mykit folk, som the beträste sigh skola kunna bestå med, droghe the fram til Erffua, en halff mila ifrå Stocholm, ther screff her Steen konung Christiern til, at han skulle dragha sin wegh til Danmark igen. Men konungen swaradhe, at han icke war i then acht kommen, at han så hastigt skulle tädhan fara. Och til thet folk som her Steen hade, sendes honom trettanhundrat folk öffuer Ledhernöö, ifrå Stocholm, Och så drogh tå her Steen medh sitt folk fram på malmen. Och hade konung Christiern skipt sitt folk i tree delar, En hoop achtade på skeppen, een part war på Brunkeberg, och een part widh Sancte Clare klöster. Och hade han en stoor hoop bönder med sigh i läghret, bådhe the som kompne woro til at köpa salt, och woro förhåldne, så och the bönder som Eric Karlsson, her Trotte, och her Iwar Green församblat hade. Och tå klockan war widh elloffua på daghen, kom her Steen så sachteligha til dragandes, och slogh strax til konung Christierns folk som war widh Sancte Clare klöster, och the vtaff Stocholm föllo och mechteliga vth med båtar back på them, och föllo så hårdt till, at the komo eeldhen på konungens skermer. Men tå konung Christiern sågh at hans folk, som nedhre widh klöstret war, kom i stoor nödh, och hade när wordet nedherlagt, lät han sitt folk som på berget war komma ther til vndsetning, och tå bleeff stridhen så hård, at her Steen moste wika aff igen, och hade han wel wordet aff slaghen, huar her Niels Sture icke hadhe snart kommet honom til vndsetning. Samma her Niels kom til dragandes baak för Brunkebergh vtaff skoghen med mykitt folk, Kom och så en hoop folk vtdragandes ifrå Stocholm, ther Knut Posse war baneermestare före. Så slogho the åter til konungen på alla sidhor, och Knut Posse

trengde så hårdt til, at han kom in til konung Christiern så när, at konungen sielff med sina egna hand giorde honom illa sååran. Så bleeff och tå konungen skotten i munnen, och miste någhra tender, aff itt hakabösso lodh, och så gaff han fluchten åt sin skep, Hans folk begynte och fly til en broo som giord war emellan Käplingen och malmen. Men borgarena aff Stocholm woro vthe med båtar, och huggo brona så sönder, at när folket kom mykit på henne, brast hon sönder och mykit folk drunknadhe ther, Monge båtar wordo och så förfylte medh folk at the sunko nedh, och drunknadhe så ganska mykit folk. Widh konungens huffuudhbaneer Danabroka, lågho meer än femhundrat slagne, vndantagandes them som här och thär annorstedes woro slaghne. Widh niyo hundrade bleffuo fångadhe, her Trotte Karlson bleeff slagen, som altijdh hade warit en alwarligh och dristigh krigsman. Så bleffuo och mesta parten aff the bönder slaghne som när konung Christiern woro, någhre få aff them komo i skepen, och the Danske wille haffua kastat them vth för bordh, Men konungen wille thet icke tilstedhia, vtan lät settia them i land. Och i bland them som fångadhe woro, wore tesse effterscriffne, her Claes Rönaw marsken i Danmark, her Ture Tureson, her Biörn Johanson, her Ficke aff Jwtland, her Niels Christiernson, her Niels Gunnarson, her Anders Frijs, her Niels Timeson, her Eric Åkeson, her Ditterick Frijs, her Niels Engelbrectzson, och monge andre frijborne män. Och skedde thenna slagtingen effter Christi byrd fiortonhundrat itt och siwtiyo åår, Torsdaghen effter Birgitte.

Tå her Steen thenna slagting wunnet hadhe bleff han stadfest i regementet, och foor så kring om alt riket och fick in alla slotzloffuor, bådhe aff Suenska och Danska, Och winteren ther effter fick han Calmarne, Borkholm och Stäkaholm in, som alt in til then tijdhen

hade

hade warit i konung Christierns hender. Så straffade han och swårligha the bönder i Fiedrunda land och om kring Vpsala som hade giordt konung Christiern vndtsetning. Så sattes i dagh emellan riken, och wordo mong herra möte hallen, så gott som huart åår, thet ena effter thet andra riken emellan, och bleff dogh fögho vthrettat. Och the fångar som her Steen fått hade, woro i mong åår med theres fängelse bestrickadhe, för än the aldeles frij och quitte wordo, och skedde monge rettgånger om Gotland, och kom doch til intet beslut. Och än tå at thet stodh i fridh emellan her Steen och konung Christiern, så war thet doch ingen rett fast fridh, Ty konung Christiern vndsadhe jw altijdh the Suenska, och her Steen redde sigh altijd vppå at stå honom emoot, än tå thet doch icke kom til vppenbara feyde.

Anno domini Mcdlxxvij, wardt vniuersitetet stichtat i Vpsala, aff erchebiscop Jacob, och tw åår ther effter foor her Eric Axelsson med thet folk her Steen honom tilskickat hadhe in i Rysseland wel tiughu eller tretiyo milor, och giorde ther stoor skadha. Han slogh ihäl bådhe folk och fää, man och quinno, vnga och gambla, til ganska mong tusend, Hadhe och Ryssanar någhot til förenne giordt stoor skadha i Finland. Någhor åår ther effter, som war anno domini Mcdlxxxi, bleff konung Christiern dödh, tå han hade widh fyra och trettiyo åår konung warit, Och haffuer thet förbundet som riken emellan giordt war nogh bewisat i hans tijdh, huad frucht thet hadhe med sigh.

Tå konung Christiern dödh war, hade rikesens rådh i Norige sin bodh til rikesens rådh i Suerige, och förbundo sigh så med them, at the wille med them bliffua vnder en konung. The Norske woro icke nw så mechtige at the kunde försuara sigh vnder theres infödda eghen konung, som the i förtijdhen giordt hade, Therföre wille the thå med the Suenska,

som mechtigare woro, wara vnder en konungh, och all then tijdh the hadhe bodh i thenna sak til the Suenska, är nogh aff merkiandes huru the woro til sinnes medh the Danska på then tijdh. Och gingo the Norske til och bestalladhe Baghahws, och wille the komma slott och feste i Norska manna hender igen, och hadhe the stoor klaghomål öffuer konung Christiern, at han hade förpantat och bortsatt mongh land och län vndan Noriges crona, och at i hans tijdh woro flere fremande köpmen komne ther in i riket än tilförenne wandt war, heela landet til en dråpeligh skada. Ther före wille the icke gerna haffua junkar Hans för theres konung, med mindre Norige skulle först komma i sin retta skick igen, som thet war för än thet kom i konung Christierns hender. Men förberörde junkar Hans, konung Christierns son, screff them til som lågho för Bagahuus, och sadhe sigh wara arffuinga til Norige, dogh medh huadh rett, thet kan man icke weta, all then tijdh han icke war aff then gambla konunga slechten, som med arffrett hadhe Norige inne, Hölt och thet gambla förbundet som riken emellan giordt war, thet inne, at Norige skulle så wel wara kororike, som Suerige och Danmark, Och än tå at junkar Hans kalladhe sigh arffuinga till Noriges rike, Så är doch clart på tagha at the Norske gilladhe thet inthet, vtan gingo til som förberördt är, och förbundo sigh medh the Suenska.

Men noghon tijdh ther effter gik bodh och breff öffuer all try riken, att itt herramöte skulle hallas i Halmstada, Och tå tijdh war at thet hallas skulle, giorde her Steen sigh redho och rikesens rådh medh honom, til at fara titt, och tå han kom til Wadzstena, bleff han siuk i sijn öghon, så at han ingenstedz fara kunde. Om han retzligha war siuk, eller lät han så rychtett gåå, för vmslagh skull, kan man icke enkande weta, doch war han begerendes at rikesens rådh skulle fara titt, och han bödh them sitt insigel medh, Men

effter thet han icke foor medh, så wille ingen aff the andra Suenska besökia mötet. The Danske och Norske kommo ther, och the anamadhe tå effter long förhandling, och stoor löffte och tilsäyelse, junkar Hans för herra och konung öffuer Danmark och Norige. Och thetta skedde effter Christi byrd fiortonhundrat try och ottatiyo åår, widh tiugunde dagh Jwl. Och hösten ther effter stodh itt herra möte i Calmarne, widh Mortensmesso tijdh, och thå giordes Calmare recess, Och screff her Steen, som tå ther tilstädes war borgemestare och rådh til i Stocholm itt breff så lydandes om samma möte.

Thenna dagtingan är så förlopen, at högboren förste konung Hans skal förweta sigh her konung warda i Suerige, med så skääl, at han tilförenne skal betala all the geld hans fadher konung Christiern skyldig är thenna try rike, och wedergella all skadhageld fattighom och rikom. Och skal nw i sommar Wårfrudag Assumptionis nest kommandes ståndа her i Calmarne itt möte, och skal then tijdh Gotland, Skärdaal och Swartöö ståndа til retta, och her med rette aff säyas på thet möte, mellan tesse try rikes rådh, huadh rike förberörde Gotland, Skärdaal och Swartöö skal tilhöra. Aff huilkit breff är nogh merkiandes, at her Steen och the andre som med honom warit haffua, aff thet Suenska rådhet, loffuadhe och bebreffuadhe konung Hans riket, Doch skedde thet vndher mongh swår wilkor. The Suenske hade nw tilförenne meer än nogh försökt, huru lithet them wardt aff fremande konungar hallet, thet them loffuades, Therföre satte the nw så mong welkor och articlar konungen före, at honom skulle endeels wara mödha och arbete at halla them, som Calmare Recess nogh vthwisar. Och än tå sådana articlar woro swåre, så loffuadhe doch konung Hans thet vth, medh eedher, breff och insigel, at han them halla wille, Och på sådana hans förplichtilse sadhes honom riket til. Och ä så offta som någhon

handel skedde i itt möte eller annat, emellan konung Hans och the Suenska, ther the honom någhot loffuade, Så skedde thet jw altijdh vnder sådana welkor och förord, at om han hölle Calmare recess, så wille the halla honom, thet the honom loffuadhe. Och än tå at Suerige bleeff konung Hanse tilsagdt, och bebreffuat i förberörda möte, Så fördrögdes thet dogh wel i fiortan åår, förra än han kom ther til. Somt ther aff at konung Christierns geld wordo icke betalade som betalas skulle, för än han kome til riket, och somt ther aff, at the Suenske woro icke för mykit welwilioghe ther til, at han skulle komma til riket, ey heller hade the bebreffuat honom riket, hwar the icke hade welet ther med vndwika owilia och obeståndt riken emellan. Och skedde i the fiorton åår ganska monga och longhsamma herredaghar, riken emellan, at fridh motte bliffua, och konung Hans motte komma til Suerige, Men thet gick så longsampt til, och skötz vp i frå thet ena mötet til thet andra. Och war nogh merkiandes aff all the Suenskes anslagh, at the inghen hogh eller wilia hade til konung Hans, annars hade then saken icke wordet så fördrögd.

Her skal man och weta, at i konung Karls och konung Christierns tijdh, hade en Dansk slecht kommet in i Suerige, om huilken tilförenne berördt är, Som war först her Olaff Axelsson, som hade Gotland inne, och hans broder her Iwar Axelson effter honom. The hade Gottland i pant aff konung Christiern, för en stoor summo peningar, som war hundrade mark lödigha Engelska hwita, tryhundrade och sextiyo swåre Noblar, femtusend och sex hundrat Regenska gyllene, och sex hundrat mark Prytzska. Och her Eric Axelson hade fåått Wiborg (thett han och förstärchte med mur kring om stadhen) och Nyia slott, Raseborg och Tauaste huus hade han och inne. Och hade konung Karl i thet förhopp giffuit her Iwar Axelson sina dotter, at Gotland skulle komma til Sueriges Crono igen, Thet

hade och wel så skedt, hwar owilie icke hade vpkommet emellan her Steen och her Iwar Axelson. Ty en stoor owilie war kommen emellen konung Christiern och her Iwar och the andra hans brödher, För huilkin sak skull the platt wende sig ifrå konungh Christiern in til the Suenska, och höllo med them emoot honom som förberördt är. Tå nw her Steen hade fått alla slotzloffuor in öffuer heela riket, loffuadhe her Eric Axelson at han skulle halla the slott som han inne hadhe honom och riket til handa, Men tå han lågh på sinne sottaseng, förwandladhe han slotzloffuonar in vppå sina brödher, her Iwar Axelson och her Laurentz Axelson. Och fick så samme her Laurentz slotten in i Findland, och hölt them emoot her Steens och rikesens rådz wilia, och hotadhe them med Ryssanar, at han wille låta them få slotten, huar han icke finge sin wilia. Så bleff och på thet sidzsta han dödh, och så fick her Iwar Axelson all slotten in effter honom, Men her Steen stodh hart ther effter, at han motte få them vnder Cronona igen. Han hölt offta och mong herramöte ther om, och war doch lika när, ty her Iwar kunde icke bewekas ther til, at han wille antwarda slotten i frå sigh. Så war och rikesens rådh begerandes, at Tauastahws medh all then rento ther vnder lågh, skulle haffua wordet lagdt vnder rikesens träsel, Widh thet sinnet war och her Iwar, som en war aff rikesens rådh. Och war han så til sinnes at han wille medh sådana skäl antwarda thet slottet ifrå sigh, at tess årligha renta skulle haffua komet til träselen, Men ther war icke her Steen benägen til, therföre bleeff thet och så hengiandes. På thet sidsta moste her Steen sielff fara til Gotland til her Iwar, Ther bleeff tå effter longh förhandling så förligt at her Steen skulle få Wiborg, Nyia slott och Tauastahws igen, och her Iwar skulle haffua i wederlegning ther emoot, Borcholmen och Öland, Stäkeborg, Åkerbohäredh, Gestringeland, Ångermannaland, Åsundahäredh, Haga, Eneköpings

stadh och Swartesiö, och ther till skulle han behålla Raseborgh. På alt thetta fick han breff vnder rikesens clemme, än tå thet war rikesens rådh emoot, at han skulle få Borcholmen, Men her Steen sadhe at han förwiste sigh med honom om Gotland, och thetta skedde widh Johannis Baptiste tijdh anno domini Mcdlxxxiij.

Tå her Steen war til Gotland, skedde itt vplopp i Stocholm, och thet kom så till, at her Steen Christiersson slogh en borgare ihiäl oredheligha i itt hemligh hws, och när han thet giordt hadhe, gaff han sigh til Grå-munka klöster, Men borgarenar församblade sigh, och stormadhe till klostret, och togho honom ther vth med woldh. Tå frw Ingeborgh, her Steen Stures thet förnam, at sådana vproor war i stadhen, lop hon hasteligha ther til med, och wille vndsettia her Steen Christiersson, at han skulle icke ihäl slaghen warda, Men bulret war så stoort, at hon intet wardt achtat, vtan i tråget bleff hon om kull skuttin, aff huilkit her Steen storligha förtörnat wardt, reknadhe thet högt, och wille haffua stoora boot ther före. Doch ladhe rikesens rådh sigh så ther emellan, at saken wardt fördraghen, Och moste tå Stocholms stadh göra en sådana förplictelse, at the altijdh skulle stå faste medh her Steen, ehuadh på komma kunde, huilkit the och så giorde.

Anno domini Mcdlxxxiiij, widh Martini bleeff hållet itt herremöte i Stocholm, och war her Iwar Axelson med. I samma möte war stoor twist emellen her Steen och rikesens rådh, och wille the tå haffua satt honom aff höffuitzmandzdömet. Her Iwar Axelson wille haffua Arwedh Trolle ther til igen i her Steens stadh, Doch på thet sijdsta bliffuo the så föreente, at her Steen skulle bliffua widh regementet, som han til förenne warit hade.

Widh samma tijdhen, och någhot tilförenne, war en stoor och longsam feyde vpkommen emellan mestaren

i Lijffland och erchebispen i Righa, Men the Suenske woro ther til skickadhe, at the skulle wara conseruatores och beskermare öffuer stichten och hela clerekerijt i Lijffland, emoot mestaren, som i mong stycke wille wara bisperna förnär. Therföre kom thet nw ther til, at her Steen såsom en clerekerijtz beskermare, sende itt stoort taal folk til Lijffland the Rigerska til vndtsetning emoot mestaren, och ther war her Niels Ericson höffuitzman före, och skedde thenna vndsettningen anno domini Mcdlxxxv. Och tå her Niels Ericson hade med sitt folk vthrettat thet honom befalt war, kom han heem igen, och war så i mong åår stoor owilie emellan mestaren och her Steen, Ther Muskouiten som widh then tijdhen hade fåått Nogård in, fick stoor tilfelle aff at giöra skadha både i Lijffland och Finland. Och then skadhe som han giorde kom thet åstadh, at her Steen och mestaren moste effter long owilia förlika sigh igen, och förbinda sigh til hopa emoot Muskouiten. Effter Christi byrdh Mcdlxxxvi år begynte bönderna i Mark i Kind i Westergötzland warda genstreffuoghe emoot her Steen, Therföre foor han titt med macht och twingadhe them til lydhactigheet, och lät settia ther nogra bönder på stegel, sedhan fick han godh fridh i then landzendan.

Effter thet nw at her Iwar Axelson hade Gotland inne, och ther til så mong slott och läu her inne i landet, och war her stoorligha befryndat med giffterm̊åål, han hadhe konung Karls dotter, her Steen hadhe hans brodhers Åke Axelsons dotter, och Arwedh Trolle hade hans dotter, Therföre begynte han bliffua fast stoorsinnat, så at han fruchtadhe ingen, vtan giorde huadh honom tektes. Han lät tagha vp mong skep i Östra siön bådhe ifrå Hållendere, och them som widh siösidhonne bodde, Och hadhe han så tuingat Hållenderne, at the moste årligha med tu skip komma til Wisby och lossa ther. Och tå han hadhe i noghor åår så regerat i siön, begynte stoort rop komma öffuer the

Suenska, och the wordo allastedz kalladhe siöröffuare, ty meningen war, at her Iwar giorde thet icke aleena, vtan nogre aff thet Suenska ridderskapet woro ther i rådh medh, Och wardt han offta förmanat, at han skulle halla fridh i siön, doch achtadhe han thet intet. The Suenska hotade han medh the Danska, och the Danska hotadhe han med the Suenska, och ther medh giorde han huad honom lyste, Och begyntes ther aff en stoor owilie emellan her Steen och honom. Doch wille her Steen icke gerna slå til feyde med honom, vtan togh några aff rikesens rådh medh sigh och foor til Calmare, widh Kyndermesso tijd, anno domini Mcdlxxxvij och begierade at her Iwar som tå war på Borcholmen, skulle komma til honom, Men han gaff före at han war siwk, och wille intet komma. Så foor her Steen til Skeggenäss, och kalladhe her Iwar titt, Men han fick ther ingen swar aff honom. Ther medh foor tå her Steen in oppå Öland, och sende Hans Åkeson och Arwidh Trolle til honom, at the skulle vnderwijsa honom til thet besta, och lagha thet så at han och her Steen motte komma til orda, Men her Iwar achtadhe thet intet, vtan begynte befesta sigh, lät och så gripa noghra aff her Steens hoffmen. Therföre lät thå her Steen strax bestalla honom på Borcholmen, Doch vndkom her Iwar hemligha ena natt aff slottet, och kom med en lijten bååt sin wägh til Gotlandh.

Tå konung Hans förnam huru the Suenske begynte gå her Iwar hart effter, befruchtadhe han at the skulle få Gotland in, giorde sigh så redho med mykit folk, och mong skep, til at segla til Gotland. När her Iwar thet fick weta, foor han strax emoot honom och kom til honom i Drakaöör, ther lät han tå konungen landet vp, än tå at han hadhe thet i pant för een stoor summo peninga, som förberördt är, Och wille han gerna haffua vpweckt konungen emoot the Suenska, doch kunde han icke thet bekomma. Och tå konung Hans hadhe warit til Gotland och taghit thet in medh

slott och stadh, segladhe han til Öland, och hadhe skeppar Pining medh sigh, och felte sin ankar widh Norra vdden, Screff så her Steen til och begerade honom til taals, och tå han hadhe fåått giszlan för sigh, foor han vth til konungen. The förlijktes wel, och giorde fridh sigh emellan, och loffuadhe her Steen så tå som tilförenne, at han skulle låta konungenom riket vp. Och bleff i samma reso så öffuertalat, at her Iwar Axelson skulle vpläta her Steen Öland och Borcholm, huilkit han och så vthloffuadhe, än tå han achtadhe thet intet halla, vtan wille segla åt Köpmannahaffn. Men tå konung Hans thet förnam bödh han honom strengeligha, at han skulle fara til Öland och vpläta slottet som sagdt war, Thet skedde och så. Her Steen anamadhe slottet fritt och quitt, och frw Magdalena med sina tienare gick aff medh behåldna håffuor, effter som konung Hans emellan bådha parterna dagtingat hadhe. Och segladhe så her Iwar åt Danmark, och förwiste sigh doch hwarken om slott eller län, och bleff på thet sidsta dödh en ringa man, Så lycthadhes hans öffuerdådigheet. Men her Steen togh in Stäkaborgh, Raseborgh, och all annor län som her Iwar hadhe tilförenne hafft inne.

Widh then tijdhen war åter påwans legat her i landet, med Romare afflat, och han heet Anthonius Mast. Begynte och tå Ryssanar göra infall i Finland, som the offta tilförenne giordt hadhe, Therföre drogh her Steen titt medh stoora macht til at beskydda then landzendan. Medhan han ther war, kom påwans bansbreff på honom hijt i landet, och bödh påwen strengeligha at erchebispen och the andre bisperna skulle lysa her Steen i ban, för thet han hadhe Örebro borta, som war drotning Dorothees morghongåffua. Doch banlyste bisperne honom icke, vtan han moste haffua sin bodh til Rom på swår kost och täring, och förswara och fördagtinga sina saak för påwanom, emoot them som hans åklagare woro, och waradhe

then rettgången i Room någhor åår, Och thetta bansbreffuet kom til Suerige anno domini Mcdlxxxviij. Och samma åår wardt hallit itt herramöte i Telgie, ther stadgadhes, at all toll skulle vpgiffuas i silff. Året ther effter lät her Steen vpsettia then stora Jörianen i Stocholms bykyrkio. Tå kom och driffuandes en stoor hualfisk här in för Stocholms skäär. Anno domini Mcdxc giordes förbund emellan Suerige, Lybek och andra städher. Och året ther effter wardt åter hallet itt herramöte i Tälige, och ther sadhe her Steen regementet i frå sigh, och war begerendes at rikesens rådh skulle försee sigh om en annan herra, Men rikesens rådh badh honom storligha ther om, at han skulle bliffua widh regementet så sedhan som för. Ther medh togh han åter höffuidzmandzdömet på sigh, och honom bleeff huldskap och mandskap tilsagdt på nytt, Rikesens rådh sworo at the skulle wara honom huldne och trogne, och han loffuadhe medh sin eedh, at han skulle föra regementet effter theres rådh. Så hadhe han och offta tilförenne i mong herramöte, bådhe i Arboga och annorstedz welet sagdt regementet ifrå sigh, Doch bleeff han jw bidhin at han skulle bliffua ther widh. Aff huilkit nogh merkiandes är, at rikesens rådh som bodhe honom bliffua widh regementet, icke heller än her Steen woro benegne til konung Hans, på then tijdh at han skulle komma til riket, Annars hadhe the wel tå kunnet taghet honom in. I thetta förberörda möte wardt och beslutat, at Cartuser orden skulle stichtas i Gripsholm.

Tå nw konung Hans sågh, at thet fast fördrögdes och förhalades medh honom åår frå åår, och han icke wardt anamat til Suerige, som vthloffuat hade warit, Therföre begynte han sielff scriffua her in i riket, bådhe til en och annan, och förmanadhe alla, at the skulle halla her Steen ther til, at fultgöras motte, thet som loffuat och bebreffuat war. Och tå konung Hans sågh, at thet än nw lenger fördrögdes med

honom, och hadhe en stoor mistanka til the Lybbeska, at the skulle styrkia the Suenska emoot honom, Therföre begynte han giffua sigh i handel med Muscouiten, och giorde förbund med honom, och vpwechte honom emoot the Suenska och the Lybbeska. Och kom thet åstadh at monge Lybbeske kiöpmen wordo tagne widh halsen i Nogård, och illa trachteradhe, Och kommo monge Baiorer til Danmark, vthsendhe ifrå Muscouiten til konung Hans, them han sende til baka igen, sombligha til siös och sombliga genom Norige. Och så begynte åter Ryssanar förargha in vppå Finland, effter konung Hanses tilskyndan Men tå the Suenske sågho, at riket icke kunde wel försuaras vnder her Steen, ty monge åstundadhe effter riket, och wille haffua thet vnder sigh, Som wore keysarens son Maximilianus, then ther bodh och stoora skenker hadhe sendht til her Steen, så och hertog Frederic konung Hanses brodher, så och samme konung Hans, War och itt rychte vpkommet i landet, at bönderna wille sielffue tagha regementet in, och vphäffua sigh en Engelbrect igen, Teslikes fruchtadhe the Suenska och at konung Hans skulle thet så begå i Rom, at ban och interdict skulle komma öffuer riket, Ryssanar lågho them och hårdt på halsen, Therför nödgades tå her Steen och rikesens rådh tenkia ther någhot til, och bleff så hallen en almenneligh herredagh i Stocholm, widh Sancti Bartholomei tijdh, anno domini Mcdxciiij. Och bleff almenneligha beslutat, at Calmare recess skulle fult göras, Ty riket kunde icke nw lenger, för förberörda saker skull vtan konung wara. Och besynnerligha loffuadhe her Steen sielff thet vth, at han wille halla sit breff och insigel widh macht, som en erligh man borde göra, om han ellies förde try siöbladh som en erligh riddare, han achtadhe och medh ähre föra siöbladhen til graffuen medh sigh, Ty wille han och halla sitt löffte widh macht, doch medh sådana skäl och förord, at om konung Hans wille sielff hålla thet

widh macht som han i recessen loffuat hadhe. Thet samma loffuadhe och heela rikesens rådh, och medh samma förord, om konung Hans wille hålla thet som han loffuat hadhe. Och i samma herredagh swor rikesens rådh sigh til samman, at huadh then ena öffuergik skulle och then andra öffuergå Til samma förbund gaff her Steen sigh medh, och skedde thenna bebindelse ther vppå, at Calmare recess skulle bliffua widh macht hallen. Och om Pingesdagha tijdh nest förlijdhen, wardt itt herramöte hallet i Lödese aff nogra fulmyndigha aff Sueriges och Danmarks rikes rådh, och ther bleeff beleffuat at ååret ther effter, som war anno domini Mcdxcv, om midhsommars tijdh skulle itt almenneligitt möte halles i Calmare, och ther skulle konung Hans vtan all lengre fördrögning warda anamat til riket. Tå nw tijdhen kom, at samma möte skulle besökt warda, gaff konung Hans sigh åt Calmarne, och all try rikens rådh försambladhes ther, Men her Steen kunde icke komma, ty wädret war honom emoot, och bidde konungen wel en månat effter honom. Och hadhe konungen ibland sin skep en stoor kraffwell som kallades Griphund, ther han hade sin fatebwr vppå, och mong breff, som skulle i mötet brukat wordet, effter som rycktet almenneligha vthgik. På samma kraffweel war en Walsk doctor, och mykit annat folk, Men aff wådha kom ther eelden i krutet och kraffwelen bran vp, medh try annor skep, och tu skip komo på grunden, och thetta skedde i Calmare sund. Och aff then skadha konungen ther fick, bleff han fast förswagat, så at han icke kunde på then tijdh komma til thet som achtat war, vtan moste gå på en ny fridh med her Steen, thet han icke gerna giordt hade, Och sende han sin myndiga sendebudh til her Steen, biscop Glop, her Niels Höck och Steen Bille, och wille haffua giordt fridh med her Steen i try åår. Men han wille icke göra fridh meer än itt åår, och thet skedde emoot rikesens rådz wilia, som och wille

haffua fridh i try åår, som tilbudit wardt. Och effter så icke skedde, fölgde ther mykit ondt effter, Ty tå konung Hans sågh, at her Steen så styff war, bestempladhe han så medh Ryssanar, at the skulle få honom nogh til at bestella.

Samma åår om hösten komo Ryssanar in i Finland, och giorde ther stoor skadha, och bleeff Knut Karlsson ther slaghen, som höffuitzman war för her Steens folk, och monge wordo slagne med honom. Så försambladhe her Steen ganska mykit folk, som han skulle dragha åt Finland medh, Men thet gick altt så långsamligha til, at thet fördrögdes lenge in vppå hösten, och mykit folk frös förderffuat. Förhindradhe och wäderet honom, at han icke kunde så hastigt öffuerkomma, som behöffdes, Therföre hadhe tå Ryssanar teste bettre framgång. The komo til Wiborgh widh Sancti Andree tijdh, stormadhe ther til stadhen, och finge itt torn in, och woro the mongestedz medh steghar kompne på muranar. Tå Knut Posse, som war i stadhen, thet sågh stickadhe han strax eelden i tornet, och brende them vp, och ther aff wordo the andre, som på muranar woro, förskreckte, och gåffuo fluchtena, Och än tå Knuth Posse hadhe lijtet folk medh sigh, så giorde han doch Ryssanar stoor skadha. Sedhan drogho the för Sanct Olaffs borgh, ther fingo the och stoor skadha, och tå the drogho heem igen, hadhe the mist i then reeson nyio tusend folk. Så kom tå her Steen til Finland, sedhan Ryssanar woro bortdragne, Och effter thet folket war mykit och kunde icke wel hallas lenge tilhopa på en stadh, therföre förskingradhe han thet, och ladhe thet wijdt om kring. Men widh Kindermesso tijdh ther effter komo Ryssanar igen, brende aff Carelen och Sawulax, och en stoor deel aff Tauastaland, och kommo in til Tauastahaws, och ther the fram foro, brende the altt aff, och slogho i häl huadh the öffuerkomma kunde, Och förra än her Steen som tå war i Finland kunde

komma sitt folk tilhopa igen, som han förskingrat och om kring lagdt hadhe, giorde Ryssanar sådana skadha, och drogho aff igen. Ther medh foor han tå åter til Swerige igen, til at försambla mera folk, och achtadhe sedhan dragha in i Rysseland, Och skickade han Swanta Nielson medh her Erich Trolla och her Steen Turesson til höffuitzmän för folket, som han lät bliffua quart effter sigh. Men tå han kom til Suerige och skulle församla mera folk, gick thet så longsamligha til, at han icke kom så snart til Finland igen, som vthloffuat war. Her Steen hadhe tw bekymmer, han wille gerna haffua straffat Ryssanar, så fructadhe han doch at konung Hanses wener skulle något obestånd begynna emoot honom her inne i landet i hans fråwarelse, Ty han war nw widh thet sinnet, at han wille sielff bliffua widh regementet, och icke låta konung Hans komma til riket, än tå at annorledes vthloffuat war, som förberördt är. Och än tå at her Steen hadhe then fara, at her skulle något obestond begynnas inne i landet i hans fråwarelse, och töffuade för then skul för lenge med then hielp som han skulle göra them som i Finland woro, Så förmanadhe doch erchebispen och flere aff rikesens rådh honom, at han skulle skynda sigh med thet folk han hade åt Findland, och the woro honom ther godh före, at her inthet sådana obestond skulle företagit warda här inne i landet, som han fruchtadhe före. Så hadhe och något tilförenne warit skickat bodh aff her Steen och rikesens rådh til Rom, til at förwerffua cruciatam emoot Ryssanar, thet är, at alle the som wille wara the Suenske biståndighe och följactighe til at stridha emoot Ryssanar, skulle haffua afflösning aff synd och pijno. Sådana cruciata wardt förwerffuat, doch icke vtan swåra bekostning, Men hon kom inthet til Swerige, vtan bleeff aff konung Hanses wener förhindrat. War och teslikes breff aff påwan förwerffuat til konung Hans at han icke skulle

stridha på Suerige, medhan the bestella hade med Ryssanar.

Men tå Swante sågh at tijdhen förleedh, och her Steen kom icke som vthloffuat war, giorde han och Knut Posse medh the andra redho, och drogho medh tw tusend folk widh dyra Worfru tijdh in til Nyia Narwen, och bestalladhe ther slottet, som kallades Iwan Grot, thet bestormadhe the, och wunno thet innan sex timar, och the fingo ther stoora ägodeelar, och tryhundrat fångar. Och drogho så til baka åt Finland igen, och förlop sigh så tijdhen alt in til Michelsmesso, och thetta skedde anno domini Mcdxcvi, Giorde och Ryssanar widh samma tijdh stoor skadha i Nörrabotn. Så effter thet Swante hade nu så lenge bijt och förtöffuat ther i Finland, och fick inghen vndsetning, giorde han redho til at dragha heem igen, Thet war och tilförenne så beleffuat aff rikesens rådh, ther her Steen hadhe sielff giffuit samtycke til, at han skulle widh then tijdhen komma hem igen. Tå nw Suante och the andre med honom redho woro til at fara hem, kom her Steen öffuer til Finland, och han begieradhe at Swante skulle bliffua qwarr, och wille han haffua draghit in i Rysseland igen. Och effter thet Swante beswäradhe sigh storligha ther vthi, så bödh her Steen thet til, at han wille löna hans folk, och annat mykit loffuadhe han honom, Men Swante wille ingalunda lenger töffua, vtan hölt sigh widh thet som tilförenne beslutat war, at han skulle dragha hem, och drogh så sin wägh. Ther aff kom tå en owilie emellan honom och her Steen, och han skylte sedhan Swanta ther före, at i then reso inthet vthrettat bleeff, som achtath war, Och begynte her Steen kalla Swanta feltflychtigh, och sadhe honom haffua rymdt vndan rikesens baneer, sadhe han sigh och thet wilia wedhergöra. Thet war och tilförenne itt agg kommet emellan Swanta och her Steen, ther aff, at tå her Niels Sture war dödh, Swantes fadher, som

Stäkaborg inne hadhe, Tå giorde her Steen inuentarium så stoort, at Swantes arffuedeel bleeff mindre än han hade förmodhat. Stodh och rikesens rådh ther effter, at Swante skulle haffua fått slottet i förläning, som thet stodh, effter sin fadher, så hade ther ingen meer trätta kommet om, Och rådde the her Steen ther til, at han skulle tänkia vppå, huru mykit gott her Niels Sture hadhe förskyllat, bådhe aff konung Karl och honom, och läta hans son niwta thet til godho, men her Steen achtadhe thet intet. Och tå Swante war ifrå Finland draghen med thet folk han hadhe, begynte her Steen än nw meer fruchta, at noghot skulle företaghas emoot honom i Swerige, i hans fråwarelse. Och hade han achtat giordt fridh med Muscouiten, och lätit honom få then deel i Finland, som han begeradhe, på thet han så motte wara teste mechtighare emoot konung Hans, om han wille slå til feyde, Men erchebispen och flere medh honom, stodho ther hardt emoot och rådde ther ifrå, at han icke skulle läta Muscouiten få någhon deel i Finland. Och bodho thè och förmanadhe honom högeligha med sin scriffuelse, at han icke sielff skulle någhot begynna emoot någhon Swensk man, Ingen annan skulle någhot obestond tagha före emoot honom. Och råddhe the honom, at han skulle bliffua qwarr nöghon tijdh ther i Finland at Ryssanar icke skulle åter falla ther in, tå the fingo weta at han wore tädhan, Men han drogh likwel öffuer til Swerige igen.

Tå han til Stocholm kommen war, stemde han strax rikesens rådh tilhopa, at ther skulle itt möte hallet warda then förste Söndaghen i Fastonne. Rikesens rådh kom effter hans scriffuelse til Stocholm, Swante kom ther och. Och tå thetta skedde, hadhe icke her Steen sitt folk widh handena, doch war thet på wägen ifrå Finland. Så lågh rikesens rådh lenge i Stocholm, och her Steen wille inthet komma på rådhet med

mindre

mindre han finge her Erich Trolla och her Niels Booson i giszlan för sig, Men rikesens rådh swaradhe, at thet war icke temelighitt, at han som theres höffuitzman war, skulle tagha gisszlan aff them. Men leyde breff gåffuo the hwar annan på bådha sidhor, Och komo så til hopa i Rådzstugun, Tijdzdaghen effter Midfasto. Ther sadhe tå rikesens rådh her Steen huldskap och mandskap vp, med wenskap och kerleeck, och eskadhe slotzloffuor och höffuitzmandzdömet igen aff honom på crononnes wegna. Han war och tå ther med til fridz, effter som han lät sigh bemerkia, och reckte them ther handana vppå, och the loffuadhe honom at the wille halla honom för theres kære medhbrodher, och affweria hans och hans weners skadha och förderff med lijff och macht. Och wardt så beleeffuat at erkebispen, Arwidh Trolle, her Knuth Eskilson och Swante Nielson, skulle stå för riket, och alla slotzloffuonar skulle hållas them til handa, Men när the eskadhe slotzloffuonar aff her Steen, togh han thet på berådh til annan daghen. Och tå han gick aff rådzstughun, kom han eendeeles listeligha på slottet igen, så at the aff rikesens rådh som hade achtat gå vp med honom, kommo ther icke vp, Så kom och tå hans folk ifrå Finland, och tå fick han itt större modh. Men daghen ther effter screff rikesens rådh honom til, och eskadhe en tå på slotzloffuonar, och sadhe honom och tå huldskap och mandskap vp, Men her Steen wille tå icke fölia theres wilia, vtan hade skotzmål til hela rikesens rådh, allan adhelen och then meniga man i riket. Aff them allom i wilia och wenskap, hadhe han anamat riket, så wille han och, när the eendregteligha påeskadhe, antwarda them thet igen medh wilia och kerleeck, Men nw war han icke så til sinnes, at antwarda thet ifrå sigh. Och beklagadhe han sigh högeligha, at honom skedde förkort för thet stora omak, sleperij och stora lijffzfara, som han för rikesens welfärd skul hafft hade.

Men sakerna för hwars skull the wille settia honom aff höffuitzmandzdömet woro tesse, Först och fremst riket hade nu lenge warit vtan konung, och monge åstundadhe ther effter, och kunde icke lenger emoot Ryssar och andra vthlenska fiender, vtan konung förswarat warda. 2 Så kunde the icke nu lenger förhala med konung Hans, vtan the moste halla the löffte och förseglingar som the honom så tijdt och offta giordt hade, så framt the icke skulle komma til feyde medh honom. 3 War och thett en sak, at her Steen wille alt giöra effter sitt eghit stiffua sinne, och icke föra regementet effter rikesens rådz rådh, emoot sin eedh, ther mykit obestond effterfölgde, och riket kom på stoor skadha vthöffuer. Som war först at han hölt så long owilia med mestaren i Lijffland, emoot theres rådh, Och ther fingo Ryssanar stoor tilfelle aff, at bådhe förargha på Finland och Lijffland, til itt dråpligit förderff. 4 Han hadhe lätit her Iwar Axelson få Öland och Borcholm emoot theres wilia, ther stoor bekostning giordes vppå, för än the fingo thet igen. 5 Så hade the och altijd rådt honom, at han skulle förläna Wiborgh och Nyia slott någhon godh man aff rikesens rådh, som macht hadhe at förswara then landzendan emoot Ryssanar, så at then skatt och renta ther fölle, motte ther förtäras, och hallas ther folk effter, Eller och om han sielff wille behålla the slotten, at han tå hölle ther så mykit folk, som aff then rentona hallas kunde, och icke förde skatten tädhan. Och effter thet han sådana rådh förachtat hadhe, war nu then landzendan och en stoor deel aff Finland förderffuat, och mong annor stycke war her Steen förekastat. 6 Så war thet och een saak, icke medh then ringasta, at han hadhe kastat Swanta thet stycket före, som hans ähro och redheligheet på galt, Och satte Swante sina saak i retten, och dömdes frij ther före, at han icke hade rymdt vndan rikesens baneer, som honom förekastat war. Och medhan rikesens rådh så tilhopa war, och

tesse ärende för hender hade, kom them konung Hanses breff til handa, i huilket han begiärade, at på Sancti Johannis dagh ther nest effter skulle itt almenneligitt möte skee i Lödese, och tå skulle vtan all lengre fördrögning Calmare recess fultgöras, och han skulle anamas til riket. Ther swaradhe honom rikesens rådh så til, at the gerna wille halla honom, thet the honom loffuadhe, så framt han wille halla thet han loffuadhe, och war thet icke theres skull, at ther så lenge fördrögdes med, Så kunde the icke än nw så hastigt geffua ther enkande swar vppå, effter then legligheet som nu på färde war. Och lijten tijdh ther effter kom konung Hanses vndseyelse breff, och han sadhe rikena feyde til, Och begynte strax ther effter göra angrip på riket i Westergötzland och widh Calmarne. Men effter thet her Steen wille nu halla regementet emoot rikesens rådz wilia, Therföre bleff thet satt i dagh emellan honom och them, in til Olaffsmesso, tå skulle hallas en almenneligh herredagh, och ther til skulle komma alle lagmän, och hwar there skulle haffua sex friborne män med sigh, och sex bönder aff huario lagh sagu, och tå skulle thet endas med höffuitzmandzdömet. Men i medheltijdh begynte konung Hans förargha in på riket, besynnerligha widh Calmarne, Therföre begynte tå erchebiscop Jacob, och några andre aff rikesens rådh haffua theres bodh til her Steen, och begäradhe at wara i wenligh handel med honom, til at öffuerwägha huadh medhel och lempo ther kunde finnas til, at sådana angrip som konung Hans giordhe på riket, motte förtaghen warda. Men her Steen wille til intet samtaal medh them, med mindre the wille halla honom för rikesens höffuitzman som til förenne, Icke wille han heller tilstädia at the skulle komma til Stocholm starkare än med trettiyo karla, och lät leggia sin pråm och jaghtar vp genom strömen, widh Stocholm emoot them. Så begeradhe the at han skulle komma til them til Algööhorn, men thet wille har

icke, Och så förlop thet sigh några wikur, at the hade bodh hwar til annan, och komo doch inthet til samman, vtan rikesens rådh beclaghadhe högeliga, at them wardt förmeent, at the icke motte komma in i crononnes stadh, och förhandla rikesens ärende. Och wexte owilien meer och meer, emellan her Steen och rikesens rådh.

Medhan thetta så förlop sigh, war Arwidh Trolle, som hade Calmarne inne, til taals med Påwel Laxman hoffmestaren, och Eskil Göije marsken i Danmark, och thett skedde i Lyckia några daghar effter Pingesdagha. Och ther sadhe han them på rikesens rådz wegna, thet til, at the wille gerna hålla thet the konung Hans loffuat hade, om konungen wille hålla them thet han loffuat hadhe, men thet the icke nu strax kunde fultgiöra theres löffte, war icke theres skull, ty her Steen förhindradhe them, Och hade the wel longo sedan giordt en enda ther med, hwar thet hade icke aff honom wordet them förtaghit. Gaff Arwidh Trolle och thet före, at rikesens rådh hadhe sagdt her Steen vp huldskap och mandskap, och at han hölt riket vnder sigh emoot theres wilia, Doch wille the aldrigh effter then dagh kenna honom för theres herra, och förmodde the at konung Hans skulle komma them til vndsetning emoot her Steen. Och begäradhe Arwedh Trolle at konungens folk icke skulle förargha på them som honom för herra anamma wille, men the som stodho honom emoot, motte stå theres eghen fara, Och förplictadhe han sigh, at hans son Eric Trolle, Niels Booson, och flere hans wener, aldrigh skulle halla her Steen för theres herra.

Effter thet nu at owilien wexte meer och meer emellan her Steen och rikesens rådh, lät han reesa bönderna i Stocholms län, och i Rodhen, och gaff före at konung Hanses folk lågh i skären, och giorde ther skadha. Tå bönderna komo försambladhe på Nörramalm, och the förnummo at konungens folk war icke för handenne, vtan at the woro försambladhe

emoot rikesens rådh, gingo the heem igen i then gången, hwar til sitt, och ther bleeff inthet meer aff. Men erchebispen bödh jw altijdh thet til at her Steen och rikesens rådh skulle komma tilhopa i wenskap och kerleek, och handla om rikesens wårdande ärende, effter then legligheet som tå på ferde war, ther rikit hade feyde på twå sidhor, bådhe aff Ryssar och Dener. Så war och her Steen på thet sijdsta ther medh till fridz, men han wille icke at the skulle komma med alt theres folk, Och the wille icke komma medh mindre the hadhe theres folk medh sigh. Så reddes the hwar för annan, och ther med komo the intet tilhopa, vtan her Steen hölt sigh in til bönderna, och beklagadhe rikesens rådh, at the wille dragha fremande herskap in i landet, riket til en oboteligh skadha, som tilförenne skeedt war, Men rikesens rådh lät gå sin breff vth i landet och beclagadhe honom at han förde riket i feyde, bådhe medh inlenska och vthlendska. Doch screff jw altijdh erchebispen her Steen til, och begäradhe at han skulle handla wenligha med rikesens rådh, och icke halla sigh så mykit til bönderna, och settia ther medh sinnet vti them, Och badh han, at her Steen skulle besinna thet gambla ordspråket, ther man säya pläghar, Om bönderna skola förlika herranar, tå göra the them lijka såta, och settia them alla widh ändan. Men her Steen höltt jw sitt sinne fram, och tå han förnam at rikesens rådh jw endeligha wille in til Stocholm, och at the komo draghandes widh Sancti Johannis tijdh om sommaren, Så gaff han sigh vth ifrå Stocholm och begynte strax vtan all förwaring förargha på erchebispen, som tå hoffuudet war för rikesens rådh. Han lät skinna Biscopstuna, och lät widh Sancti Johannis tijdh bestalla och affbrenna biscopsgårdhen i Vpsala, lät och så bestalla erchebispen medh någhra andra aff rikesens rådh på Stäket. Biscop Henric i Linköping lät han fånga, och Örebro slott som Swante inne hadhe, lät han och teslikes bestalla,

Doch war icke Swante sielff på slottet, men hans son Steen Swanteson, som tå war itt barn, war ther vppå. Och förargadhe her Steen alt thet han kunde på rikesens rådh. Och effter thet han hade bestallat erchebispen och någhra andra aff rikesens rådh på Stäket, och gick them så hårdt effter, Therföre wordo her Niels Booson och her Ture Jönson förskickadhe til konung Hans om vndsetning på rikis rådz wegna, emoot her Steen. The komo til konungen och fingo vndsetning, och tå kom strax konung Hans och fick Calmarne och Borcholm in, her Niels Booson och Arwidh Trolle hyllade honom på menige rikesens rådz wegna, Och thetta skedde widh Sancti Jacobi tijdh. Men fiorton daghar ther effter komo her Niels Booson, och her Ture Jönson medh konung Hanses folk i Stocholms skäär, och någhot ther effter kom han sielff, och widh Bartholomei bestalladhe han Stocholm. Men her Steen handladhe medh bönderna, och hadhe församblat mykit folk widh Rotabro, Ther kom konung Hanses folk, och the med honom höllo, och slogho hans folk på flychtena, och ther wordo monge bönder slagne, och thet skedde på Sancti Michaelis affton. Och på Sancti Michaelis dagh bleeff her Steen aff slaghen på Nörramalm och tå hadhe han Stocholms stadh medh sigh.

Men effter thet her Steen nw inghen meera tröst hade, och war twå reesor affslaghen, Så begynte han dagtinga med konung Hans. Och tå han hadhe fått sådana förwaring som han begäradhe, at thet som gordt war, skulle på alla sidhor wara en afftalat saak, Så lät han honom vp Stocholms slott och stadh, med then rett som han hadhe til riket. Nogra daghar effter Birgitte bleeff konungen medh sådana ähro som ther tilhörde, intagen i Stocholm, och tå han kom på slottet, och her Steen öffuerantwardadhe honom slotzloffuonar, sade han til honom, Her Steen i haffue giordt itt ondt testamente i Swerige, i thet at i haffue

giordt bönderna, som Gudh haffuer skapat til trälar, til herrar, och them som herrar skulle wara, wille i giöra til trälar. Så fick tå konung Hans heela riket in, Och vppå Sancte Katharine dagh ther nest effter bleff han i Stocholm krönter til Sueriges konung, effter Christi byrd fiorton hundrat siw och niyotiyo åår. Tå han nw hade fåt riket in, och bestelt ther om effter sin wilia, drogh han strax effter Julen åt Danmark igen. Men erchebispen och flere medh honom, som her Steen woro ansinnighe, stodho hardt ther effter, at the wille han skulle vpretta them theres skadha, som the aff honom och hans wener lidhit hade. Men effter thet konung Hans hadhe giffuit ther sitt öpna breff, at thet som giordt war i then twist och twedregt som warit hadhe, skulle wara en afftalat saak, och wille för then skull icke ryggia sitt breff, Therföre sende erchebispen sitt bodh til Room ther om, at påwen skulle dispensera ther vthinnan, at saken motte komma til rettgång, än tå at alt tilgiffuit war. Thet kom och ther til, ty erchebispen och flere clagadhe effter skadhageld, och gingo en part aff the Suenska her Steen så hårdt effter, at the wille haffua hafft halsen aff honom, så at monge aff the Danska vndradhe ther vppå, och straffadhe the Suenska, som så stodho effter hans lijff och welferd, som så lenge hade warit theres herre och höffuitzman. Och hwar biscop Kort i Strengnes icke hadhe så hårdt giffuit sigh vth för her Steen, tå hadhe han wisseligha kommet om halsen, Och war doch samme biscop Kort, then her Steen trodde allrawerst. Så kom thet tå ther til, at her Steen moste wederleggia erchebispenom noghor iordagodz för then skadha han honom giordt hade, Men then wedherlegning waradhe icke lenge.

Anno domini Mcdxcix kom konung Hans vp ifrå Danmark med drotning Christine, och war om Distingen i Vpsala, och widh Kindermesso tijdh bleeff drotningen krönt i Stocholm til Sueriges drotning. Och samma

åår redh konung Hans sijn Erics gatu, och junkar Christiern hans son, kom emellan Påscha och Pingsdagha ther nest effter til Stocholm, och bleff tå vthwald til konung öffuer Suerige, effter sin fadher. Så förlop sigh regementet vnder konung Hans, at i landet bleeff godh fridh och godh tijd, och war han sielff en from och redeligh man. Men en part aff hans fogdar woro arghe, och giorde mykit öffuerwold, som war Jöns Falster på Örebro, huilken ther vtan rett och skäl lät vphengia Harald Pletting, som fogde war på Noraskogha, och någhra flere lät han komma om halsen, mera aff haat än rett. Flere sådana fogdar hade konung Hans och, som war Anders Pedersson och andra hans wederlikar, som theres herra woro mera til skadha än gagn med theres strengheet. Ther til woro och någhre aff ridderskapet som begynte få itt mishag til honom effter them icke bleff hallet thet han them loffuat hadhe, icke bleffuo the heller så achtadhe och affholdne, som the hade förmoodhat, tå the honom intogho til rikit för theres herra och konung. Doch bleeff ingen ting företagin emoot honom, vtan owilien wexte meer och meer, besynnerligha emellan honom och her Steen, til tess han affslaghen wardt i Ditmarsken ther han fick stoor skadha, och bleff mykit förswaghat. Så kom han åter til Suerige, sedhan han then skadhan fåått hade, och kalladhe samman itt herramöte i Stocholm, widh Fastelags tijdh, anno domini Mdi. Ther begynte owilien mykit brista vth, och the Suenske stodho jw altijdh ther effter, at Calmare recess skulle warda hallen, och at en träsel skulle vprettas, ther crononnes renta skulle leggias vthi, thet icke förtärdt worde, så at rikesens skatt icke skulle föras aff landet. Och widh Pingsdagha ther nest effter komo till Stocholm her Steen Sture, her Swante, Heming Gadd electus til Linköping, her Knuth Alffson och Benct Ryning, medh siwhundrat hoffmän, Och konung Hans medh drotningen war vppå slottet,

woro och monge andre aff rikesens rådh tilstädes. Tå begäradhe her Steen, her Swante och the andre som med them woro, at konungen skulle halla the articlar widh macht, som i Calmare recess beslutne woro, och annat meer som the gåffuo honom bescriffuit, och wille at han thet halla skulle, och handladhes ther om i fem eller sex wikur, Doch gick her Steen och the andre som med honom woro, alrigh på slottet til konungen medh mindre the hadhe giszlan för sigh. Men tå her Steen och the andre icke fingo the swar aff konung Hans som the begäradhe, lätes the wara til fridz medh the swar som the hadhe fått, och foro ifrå Stocholm, otta daghar effter Wårfrudagh visitationis. Och komo the til hopa widh Sancti Olaffs tijdh i Wadstena, tå wedersakadhe the konung Hans, och scriffuo honom vp huldskap och mandskap, och the breffuen fik han i Stocholm på Sancti Laurentij affton. Twå daghar ther effter gick han til skeps, segladhe så til Danmark med try stoor skep, och lät drotningen bliffua quar på slottet, och widh itt tusend folk medh henne. Men her Steen och the andre läto strax bestalla slotten, Jöns Falster bleff bestallat på Örebro om Sancti Laurentij dagh, och gaff slottet vp widh Matthie ther effter, Så wardt han inmanat i Arbogha, ther kommo Harald Plettings wener aff Noraskogha och slogho honom i häl. Sedhan innan kort tijdh fik her Steen mesta parten aff rikesens rådh medh sigh, Erchebispen stodh alralengst medh konungen, och effter thet konung Hans icke kunde så snart göra honom vndsetning som ther behöffdes, therföre gaff han honom loff at halla sigh in til the andra aff rikesens rådh, på thet han skulle icke förderffuat warda. Och widh Birgitte messo tijdh, kom her Steen och bisperna i Skara och Vexiö, och electus til Lincöpung, Strengnes och Westerårs, och monga andra aff rikesens rådh och ridderskapet, för Stocholm på Norramalm, och bestalladhe ther stadhen, och slogh

konungens folk aff, som honom ther mötte. Någhra daghar ther effter bestalladhe han stadhen, på Södhramalm, ther mötthe honom och konungens folk, och bleff aff slagitt, så at monge komo dödhe och såre in i stadhen igen. Få daghar ther effter woro någhre aff rådhet och menighetene i Stocholm vthe på Södhramalm och handladhe medh her Steen om fridh och bistondh, Men medhan the vthe woro, stickadhe konungens folk eeldhen på stadhen. Tå menigheeten thet sågh, gingo the til och slogho porten vp för her Steen, Han kom in, stadhen til vndsetning, annars hade han all vpbrunnet, doch skedde ther stoor skadha, och mong hws brunno i grund. I så motto kom her Steen och rikesens rådh i stadhen, och thetta skedde Söndaghen effter Calixti, och strax bleeff slottet bestallat, ther drotningen vppe war, Och hadhe hon medh sigh her Ture Jönson, her Folka Gregerson, her Christiern Benctson, her Olaff Jåpson, och Anders Persson med monga andra, och widh itt tusend folk, som wern kunde göra.

Tå nw konung Hans sågh at rikesens rådh begynte så eendregteligha wara honom emoot, bödh han sigh i retta för the yppersta och the betzsta i landet woro, at han wille stå til retta för alt thet tiltaal som the hadhe emoot honom, Men her Steen och the andre aff rådhet sadhe, at sådana tilbodh war icke vtan een förhalning, så lenge han kunde försterckia sigh. The hadhe nogh tilförenne förnummet, at han icke achtadhe halla Calmare recess, och annat som han loffuat och sworit hadhe, Therföre achtadhe the intet hans tilbodh, vtan förfölgde thet the begynnat hadhe, och sadhe sigh thet wilia med swerdzslagh intagha, som the icke förmodde få aff honom medh rettgång. Och ibland the saker som her Steen och flere aff rikesens rådh kastadhe konung Hans före, woro tesse the merkeligaste, Först Calmare recess bleff icke hallen, Danska fogdar vpsattes til slott och län, monge aff rikesens rådh

hadhe lidhit skada för hans skul, them han hadhe loffuad wederlegning med förläninger, och the fingo doch intet, Her Steene och her Swanta hadhe han mykit loffuat, som intet bleeff hallet, Silff och gull fördes vtaff landet, och intet bleeff bestelt om rikesens träsel som vthloffuat war. Summa, frijheter, besegld breff, konungsligh ord och handgrip bleff icke hallet. Tesse och mong annor stycke kastadhe the Suenske konung Hans före. Samma åår som förberördt är, widh Martini, bleff her Steen Sture åter keest och korat til rikesens förståndare i Stocholm, och så förfölgdhe han bestalningen för Stocholms slott. Och om wårena ther effter tå han förmodde at konung Hans skulle komma och wille göra drotningh Christine vndsetning, tenkte han til huru han kunde få slottet snarligha in. Therföre begynte tå hans folk storma til slottet, Fredaghen för Helgetorsdagh, och aff samma storm wordo the som på slottet woro så förskräckte at the begynte strax dagtinga, ty the hadhe icke monga ferdogha som werio göra kunde. Och Mondaghen för Pinsdagha gaffz slottet vp, anno domini Mdij, och woro the icke öffuer tiyo karla som rett helbregda woro tå the aff gingo, och fögho meer än siwtiyo leffuandes, Tå gick drotning Christina aff slottet med behåldna håffuor och frijt hennes dagligha gårdzfolk, Men alle andre bleffuo för fångar. Och tree daghar effter slottet vpgiffuit war, kom konung Hans med en stoor skips flota för Stocholm, til at göra drotningene vndsetning, Men tå han förnam at slottet war vpgiffuit, segladhe han til Danmark igen. Och drotningen bleff widh halfft annat åår i Stocholm, och sedhan giordhe Danske och Suenske mykin skadha vppå hwar annan. Och widh Sancte Marie Magdalene tijdh ther effter bleeff Elffzborgh affbrendt, som her Eric Erichson inne hadhe, och han bleff sedhan effter få daghar iemmerligha ihälslaghen aff bönderna. Noghot ther effter widh Sancti Laurentij tijdh slogho konung Hanses folk in i Westergötzland,

giorde ther skadha, och brende vp Öresteen. Widh samma tijdh sende the aff Lybeck sex swår skep til Stocholm ladd med allahanda warur, och werior som the Suenske behöffde til then feyde som the företaghit hadhe. Men her Knuth Alffson bedreeff mykit i Norige emoot konung Hans, han hadhe Åkershws inne, Och ther bleff han samma åår om Bartholomei ihälslaghen vti itt skip vtan för slottet aff konung Hanses folk, än tå honom wardt een Christelighen leyde tilsagd. Så förlop sigh tijdhen, at her Steen fick all slotten in, föruthan Calmare och Borcholmen. Och året ther effter om hösten, lät her Steen drotningena fara heem til Danmark igen, effter thet the Lybeske och påwans legat, som och tå förhanden war, handlat hadhe ther om. Och han fölgde henne nedh til Småland, och i samma reeso bleff han dödh i Jöneköping aff förgifft, som en part mena, och thet skedde widh Sancte Lucie tijdh, effter Christi byrd Mdiij år. Men hans dödh wart hemligha hallen en tijdh long, och hans lijck bleff fördt til Stocholm på slottet.

Effter Christi byrd Md på thet iiij året, bleff her Suante Nielson Sueriges marsk vthwald, keest och korat til rikesens förståndare, effter her Steen på Sancte Agnete dagh, och på Sancti Blasij dagh anamadhe han Stocholms slott. På Sancte Valentini dagh ther effter fördes her Steens Stures lijk til Gripzholm, ther bleeff thet erligha begraffuet. Och her Suante förfölgde feydena med konung Hans, och lät bestalla Calmarne, Heming Gadd electus til Linköping achtadhe altijdh på then bestalningen, och war thet en ganska long bestalning, ty konung Hanses folk fich altijdh vndsetning aff Danmark. Och effter thet konung Hans hadhe icke stoor tilfelle at göra infall her i landet, med mindre han jw fick stoor skadha på sitt folk, therföre lät han tå altijdh sina vthliggiare wara til siös på all farwatn, för the Suenska köpmen, och ther med giorde han the Suenska större skadha, och sigh

sielffuom större gagn, än han göra kunde til land, Och togho hans vthliggiare osäyeligha mykit godz ifrå the Suenska köpmen.

Anno domini Mdvi stormadhe Heming Gadd til Calmare, om hösten, och fik stadhen in, och året ther effter war her Suantes folk inne i Blekung och brende aff Lyckåå, och samma åår brende konung Hanses folk vp Castelholm, och grepo her Steen Turesou och hans hwsfruge til fånga. Anno domini Mdviij widh Jule tijdh, lät konung Hans vpbrenna nyia Lödese, och strax ther effter samma winter lät her Suante sitt folk fara in i Blekung, och brenna aff Wää och noghra herregårda. Så giordes jw skadha på alla sidhor, men ther skedde doch altijdh monga herredaghar, och long tijdh ther effter med swåra bekostningar, i then acht at thet motte haffua kommet til vpslagh och fridh emellan riken, och förskickades offta sendebodh ifrå her Suanta och rikesens rådh til konung Hans om fridh til begerandes. Men han wille doch ingen fridh göra med them, med mindre at the skulle antingen tagha honom eller hans son til konung, eller och giffua honom årligha ena summa peninga aff riket. Och wille the Suenske ingalunde haffua honom, eller hans son igen, Men om then summo peningar som han begäradhe, woro the icke alla widh itt sinne. Ty somblighe woro widh thet sinnet at man skulle geffua honom sådana peningar, och thet hadhe wel effter som belegligheten tå begaff sigh, warit besta rådhet, För ty fridhen är thet wel wärd at man köper honom med peningar, när man thet bekomma kan, man kostar offta stoora summor på thet som ringare är. Och hadhe thett warit bättre at man hadhe taghit the peningar som kostas skulle på örligh och giordt ther fridh med, och så hadhe icke så mong man kommet om halsen, ey hadhe heller så mong skip bliffuit borttaghen i siöön, som tå altijdh skedde. Konung Hans fick vnderstundom meera godz på itt

skip, än all then summan dragha kunde som han begäradhe, Men theris röster som inga peningar giffua wille, fingo öffuerhandena.

Anno domini Mdix skinnadhe konung Hanses folk Åboo stadh, och vpbrende honom, och samma åår komo the Lybbeskes sendebodh til Stocholm, med adherton skep, och giordhe förbund med the Suenska, och gåffuo them sådana rådh at the inghen fridh göra skulle med konung Hans. Noghon tijdh ther effter komo åter the Lybbeske i Calmare sund med theris skip, och dagtingadhe ther med her Suanta, at her Steen Suanteson, Hemming Gadd och noghre flere aff ridderskapet följgde them til Lybek, och sedhan föllo the in i Danmark och giorde ther noghon skadha. Och så hadhe tå konung Hans bådhe the Wendeska städher och the Suenska til fiender, och her Åke Hansson giorde mong infall i Halland och Skåne och giorde ther skadha, Så hadhe tå konung Hans wel warit beneghen til fridh, doch kom thet intet ther til. Widh samma tijdh som war anno domini Mdx komo Ryssa sendebodh til Stocholm, och giorde fridh med her Suante i sextiyo åår, Och ee så offta the Ryssar haffua giordt fridh med the Suenska, tå haffua the jw altijdh talat på then rågång som i konung Måens Smeks tijdh beleffuat war, så at the aldrigh wille förtiya sin rett, ey heller läta the Suenska komma til oklandradha häffd på then landzenda som the förmodhe sigh få ighen medh rågång. Samma åår bleff her Åke Hansson slaghen i Skåne, och samma åår nogot för Måremesso fingo the Suenske Calmare slott in, som i mong åår hadhe bestallat warit, Och på Sancte Katherine affton ther nest effter fick her Suante Borkholmen. Men wintren ther nest effter lät konung Hans sitt folk dragha in i Westergötzland, och the komo til Skara, Her Suante drogh med sitt folk nedh emoot them, doch gaff han sigh icke til slactning med them. Ther med drogho the åter til

Danmark igen, och vthrettadhe inthet meera i then reson.

Tå nu her Suante hadhe regerat riket i otta åår, bleeff han dödh på Westerårs, effter Christi byrd tusende femhundrat och på thet tolffte ååret, daghen effter nyåret, och bleeff begraffuen i Westerårs domkyrkio.

Men sedhan her Swante dödh war, bleff stoor tuedregt emellan rikesens rådh och flere aff adhelen om höffuitzmandzdömet, erchebiscop Jacop medh flere biscopar och the äldsta aff rådhet, wille haffua her Eric Trolla til höffuitzman, men the vnge aff adhelen wille haffua her Steen Suanteson. Och war rikesens rådh för samma sak skul offta til hopa, och kom dogh til intet beslut, Och om Erics messona ther nest effter komo the til hopa i Vpsala, och erchebispen med the gambla aff rådhet, hölt burspråk på torghet, och sporde almogan til som ther tilstädhes war, hwem the wille haffua til höffuitzman. Och sadhe erchebispen, som ordet förde, at the godhemän som tilstädes woro aff rådhet, hadhe samtyckt her Eric Trolla för höffuitzman och rikesens förståndare, Men ther swaradhe nogre som stodho i bland bönderna, at the icke wille haffua then Trolla slechtena, ty the Trollar woro aff Danska artenne. Om the som så swaradhe woro bönder, eller nogre andre i bonda klädher, kan man icke weta, Men ingen bättre swar fick erchebispen ther, än at the sadhe ney til her Eric Trolla. På samma tijdh hölt her Steen, och the som med honom höllo, burspråk med en stoor hoop och bönder nedher på konungs engenne, och han fick ther godh swar effter sijn begäran, på thet han fram satte för bönderna, Doch bleeff ingen ting beslutat i then gången. Men fram emoot Sancte Marie Magdalene tijdh ther nest effter, kom altt rikesens rådh til Stocholm, och alle the som woro widh thet sinnet, at the wille haffua her Eric Trolla til höffuitzman, the togho Grånunkaholm in,

och lägradhe sigh ther, Men her Steen och Heming Gadd, och flere som med honom höllo, hadhe lägrat sigh i stadhen, och woro the dagligha i handel til hopa, och kunde dogh icke dragha öffuer eens. Och om ena natt bleff vplop i stadhen emellan her Steens folk och the med honom höllo, och erchebispens folk och the med honom höllo, Och huar någhre frijborne män icke hadhe kommet ther emellen, och stillat then rumoren, tå hadhe ther bliffuit itt stoort mordh aff. Ty theres folk som på holmen woro, stodho redho i theres harnesk med fulle werior, och hadhe steldt theres kerrebössor alla Gråmunka broo öffuer emoot stadhen, Men her Steens, Heming Gaddz och the andres folk som i stadhen woro, komo löpandes åt Gråmunka gränd then ene effter then andra, och woro mest alle drukne, och woro blotte och nakne, och the hade vtan tuiffuel fåått stoor skadha om the andre hadhe komit til them, men thet vplopet bleeff tå stillat.

Men effter thet her Steen hadhe mongha som höllo med honom, besynnerligha hadhe han och fåt them med sigh som slotten innehadhe, så at han hadhe fåt slotzloffuonar in i Calmarne, och the andra slotten vth medh siöösidhonne, Stocholms stadh stodh och fast med honom, Therföre hadhe tå rikesens rådh inga andra vthwäghar, vtan at the moste tagha honom. Och daghen effter Sancte Marie Magdalene dagh wardt han vthwald och hyllat til Sueriges höffuitzman, och rikesens rådh förde honom strax vppå slottet, och han hadhe them ther strax alla til gest, samma daghen. Men som the såtto i besta glädhen skedde ther på slottet och itt vplop, Ty at her Erich Abramson kom til tretto med Göstaff Christerson, och stack honom så illa, at man wente honom intet lijff. Ther aff bleeff itt sådana sorl, at monge begynte fruchta hwart vth thet wille lenda, Och bisperna med the

andra

andra aff rikesens rådh gingo strax aff slottet, icke mykit wel til fridz, Men her Eric som skadhen giordhe, kom til Swartmunka klöster, ther fick han fridh.

Tå nu her Steen war komen til höffuitzmandzdömet, sendes offta myndigh sendebodh til Danmark, til at handla om fridh, och settia i dagh riken emellan, som offta tilförenne i her Suantes tijdh och skeedt war, Doch kom thet jw til ingen long och stadigh fridh. Ty konung Hans och hans son konung Christiern stodho alt ther effter, at the wille komma her til riket igen, Doch stodh thet i dagh någor åår riken emellan.

Samma åår her Steen war höffuitzman worden, kom en part aff thet folket som fara om kring ifrå thet ena landet til thet andra, them man kallar Tatare, hijt i landet, och til Stocholm, förra hadhe the aldrigh her warit.

Samma åår widh Egidij om hösten, wardt predikat i Swartmunkaklöster i Stocholm, at stadhen skulle siunka, och natten wardt förenemd, och mykit folk rymde bort aff stadhen, och lågho then natten, somblige på malmanar och somblighe på holmanar, Men then propheten som thet vthropadhe wardt beslaghen med lögn.

Men året effter her Steen war til regimentet komen, som war anno domini Mdxiij bleff konung Hans dödh. Anno domini Mdxiiij foor erchebiscop Jacop, biscop Matz i Strengnes til Åboo medh noghra flere, och graffuo vp aff jordenne Helge Hemmings been, som biscop hadhe warit i konung Magnus Smeeks tijdh.

Och samma året bleff konung Christiern, konung Hanses son, krönter til Danmarks konung. Och någhon tijdh ther effter begynte erchebiscop Jacop handla med her Steen och nogra andra aff rikesens rådh, om Göstaff Trolla, at han motte komma til erchebiscops dömet effter honom. Ty han gaff före om sin ålderdom, at han icke lenger förmotte stå stichtet före, loffuadhe

han och med hand och mun vth, at samme Göstaff Trolle skulle wara her Steen en troo man, besynnerligha och therföre, at the woro när skylle tilhopa. Och effter thet wardt så högeligha vthloffuat, at han skulle wara sinom höffuitzman och fädernes rike huld och troo, Ther före samtyckte her Steen thet erchebiscop Jacop begäradhe, screff och så påwan til för samma Göstaff Trolla, at han motte få confirmationem på stichtet, giorde honom och teslikes annor hielp med, ther han skulle vthretta sijn ärende med i Room, och war han tå sielff i Rom. Så skickades tå twå aff Vpsala capitel, som woro mester Jogan Erici och mester Henric Sledorm til Rom til Göstaff Trolla med breff och annan deel som then saken kraffde, och kom heem en ordinerat erchebiscop, anno domini Mdxv. Och tå her Steen förnam at han war komin i Stocholms skäär, lät han hasteligha nogh beredha för honom i Stocholm, och achtadhe vndfå honom som then tijdhen tilsadhe, Men erchebiscop Göstaff wille intet komma til Stocholm til her Steen, vtan lät settia sigh aff skepet til Biscopstuna, och foor så öffuer land til Vpsala, och lät ther strax bemerkia huru han war til sinnes med her Steen. Ty han screff honom strax til, at han wille göra them ondt som hadhe warit hans förfader erchebiscop Jacop och hans wener flere vnder öghonen, Men her Steen suaradhe ther til, at om noghre sådana funnes, skulle the stå them ther om til retta. Aff sådana hans scriffuelse kunde wel merkias, huru han til sinnes war, han wille och icke bekenna sigh haffua någhot aff her Steen, påwan allena wille han kenna för sin herra. Woro och monge som hadhe then mening, at konung Christiern skulle haffua lätit handla med honom i Lybeck tå han kom ifrå Rom, och förwent honom ifrå her Steen. Men thet war wel största orsaken hwi han icke war wel til fridz med her Steen, at han hadhe trengt hans fadher her Eric Trolla ifrå regementet, ty meste parten och alle the äldste aff

rikesens rådh, hadhe korat her Eric Trolla til höffuitzman öffuer riket, och thet giorde her Steen om intet, ther haffuer wel störste owilien kommet aff.

Effter nu at erchebiscop Göstaff icke wille komma til her Steen som achtat war, ey sadhe han honom heller sådana huldskap och mandskap til, som aff erchebiscop Jacob vthloffuat war, Togh her Steen thet och illa widh sigh, och begynte så få then mistanka at han skulle haffua noghot ondt i sinnet emoot honom och riket. Och om Distingen ther nest effter, kom her Steen sielff til Vpsala, och war medh erchebiscop Göstaff til taals i sacristien i mong godh mans närwaru, men han fick fögho behageligh swar aff honom, Vtan han kastadhe ther her Steen någhor stycke före, som her Steen sadhe honom aldrigh skola kunna bewijsa, therföre wexte ouilien och mistanken jw meer och meer. Begynte och erchebiscop Göstaff haffua någhon handel med några aff adhelen och sina wener, effter som itt almenneligitt rychte vthgick, huru the skulle offta komma til hopa på Stäket, thet her Steen wel merkia kunde, at thet icke altt war på hans besta. Therföre om sommaren anno domini Mdxvi stemde han tilhopa itt herremöte i Telie til at handla ther om rikesens ärende och huru företaghas skulle med thet almenneligha herremötet, som Kindermesso tijdh ther nest effter handlas skulle i Halmstadha, emellan all try riken. Til samma herremöte som i Telie hallet wardt, bleff erchebiscop Göstaff flere gånger kallet, at han skulle komma ther til medh, göra sin rådz eedh, och seya her Steen huldskap och mandskap til, som honom borde, och deela sedhan sijn rådh med the andra. Men han och noghra andra wille intet besökia samma mötet, så at clarligha merkias kunde, at han hadhe någhot i sinnet thet som skadelighit war, Ther före wille han och aldrigh seya her Steen hulskap eller manskap til, vtan begynte at befesta sigh på Stäket. Her Steen Christiernson som Nyköping inne

hadhe sades och wara i rådh med erchebispen, ty wille han icke heller komma til mötet i Telie. Men tå her Steen och rikesens rådh som ther til städis woro, hadhe vthrettat hwadh the giöra kunde, foor hwar heem til sitt. Men her Steen gaff sigh medh sitt folk hemligha til Nyköping, och kom ther så offörwarandes och begynte storma til slottet, fick thet in, och her Steen Christiernson fördes för en fånge til Stocholm och bleff dödh i fengelsen, och thetta skedde widh Dyra Worfru tijdh, och tå war munkamoot i Nyköping.

Tå nu her Steen Christiernson fången war, bekende han at erchebiscop Göstaff hadhe medh någhra flere någhon hemligh stempling för hender på konung Christierns weghna. Therföre kom och tå her Pedher Turesson, som tå hadhe Stäkaholm inne, i mistanka, ty togh her Steen slottet aff honom och antwardadhe thet Johan Arendson. Och tå her Steen hadhe så fåt Nyköping in, foor han til Westerårs til Måremesson och beklagadhe thet högeligha för then menighe man, at erchebiscop Göstaff med några andra hadhe i sinnet at han wille dragha konung Christiern her in i riket, så mång man til skadha och förderff. Gaff han och thet före medh, at her Steen Christiernson som hade warit i rådh medh erchebispen, hadhe thet i mongh godh mandz närwaru vppenbarligha bekent. Tå nu erchebiscop Göstaff så vthropat war för then menighe man i Westerårs, begynte han läta gåå sin breff til en och annan, teslikes och til rådhet i Stocholm, giordhe sin vrsegt, och sadhe at honom war orett sådana påfördt, och begäradhe han med sin scriffuelse at borgemestare och rådh i Stocholm skulle wara godhe mäklare emellan her Steen och honom. Thet samme begäradhe och erchebiscop Jacop aff them i sin scriffuelse, och her Steen screff sedhan capitlet i Vpsala til, at the skulle rådha theres biscop ifrå the anslagh som obestånd kunde aff komma. Så scriffuo

och bisperna aff Skara, Strengnäs och Westerårs och Åboo erchebiscop Göstaff til och råddhe honom aluarligha ther til at han skulle förena sigh medh her Steen, och icke tagha någhot obestånd före, ther bådhe han sielff och hela riket motte komma på skadha och förderff vtöffuer. Så war och teslikes breff kommet widh samma tijdh ifrå Rom til honom, i huilke påwe Leo rådde honom til, at sökia och stå effter thet som fridhen tilhörde. Noghon tijdh tilförenne hadhe biscop Hans i Linköping warit til taals med her Steen på Stäkeborgh och honom rådt och förmanat högeligha, screff honom och sedhan ther om til, at han icke skulle begynna göra någon åwerkan på erchebispen, vtan at godhemän skulle leggia sigh ther emellan, och förlijka them bådha, Och borde them wel förlika sigh (sadhe han) effter thet the woro så när skylle, ty her Steens modher och her Eric Trolla woro född aff tu samsyskon. Och her Steen gaff honom thet för swar, at han til ingen tingh war så benägin som til fridh och wenskap, hwar han thet niuta motte. Thet samma sadhe erchebispen och, och begeradhe han at godhe män skulle stella all ting til godho emellan her Steen och honom. Doch kom thet intet ther til, ty ther war en plågha för handenne, så wel offuer then ena som offuer then andra, therföre moste och tilfellen ther til haffua sin gång. Erchebiscop Göstaff war en stijff och eensinnat man, och han wille ingens mandz rådh lydha, vtan wille alt göra effter sitt eghit sinne, och thet war bådhe hans och menigha rikesens förderff.

Effter thet nu owilien begynte wexa jw större och större, och erchebispen begynte wel bemanna sigh, och befesta Stäket, och rychtet gick offuer hela landet, at han med sitt anhang wille dragha konung Christiern her in i riket, Så lät her Steen fånga her Eric Trolla erchebispens fadher, och hölt honom i fengelse på Stocholms slott. Och någhot ther effter om hösten, lät

han bestalla Stäket, anno domini Mdxvi, och bleff offta handlat med erchebispen i samma bestalning, at han skulle geffua sigh til förlijkning, Men han wille intet, vtan styrkte sina tienare och the som medh honom woro bestalladhe alt ther medh, at the skulle få vndsetning ifrå konung Christiern.

Samma höst erchebispen bleff bestallat, lät konung Christiern tagha vp itt skip för her Steen, på redden för Lybbek, Skepparen ther vppå heet Jöns Matzson, han gaff sigh strax til konung Christiern, och bleeff aff honom sedhan mykit brukat. Och thetta skedde i een feligh dagh riken emellan, ty fridhen war beslutat emellan tesse try riken in til Påscha nest kommandes. Och om Kindermesso ther förinnan skulle haffua stådt itt herremöte i Halmstadha, ther tilhopa komma skulle fulmechtighe aff all try riken, Men thet bleeff nu så brutit och förspildt.

Sommaren ther effter, som war anno domini Mdxvij begynte erchebispen begära komma til orda med her Steen, han giorde strax redho och togh någhra aff rikesens rådh med sigh och for i lägret för Stäket, och bödh än tå wenskap til, Ty han fruchtadhe thet som och sedhan skedde, at konung Christiern skulle läta göra her någhot infall i landet, och göra erchebispenom vndtsetning. Men her Steen hölt ther lenge vtan för slottet, och war begärendes at erchebispen skulle komma vth til honom, tå wille han intet komma, ty han hade tå fått budskap ther vtaff at konung Christierns folk war för handenne, som han wente effter, Och thetta skedde widh Midhsommars tijdh. Någhot för Laurentij kom her Joachim Trolle, Seuerin Norby och Karl Knutson och hadhe widh fyratusend gott krijgsfolk med sigh til skips. Tå her Steen thet förnam, sende han än tå några aff rikesens rådh til erchebispen, och lät förmana honom, at han skulle bliffua en Suensk man, stå medh sitt fädernes land, och scriffua sin faderbrodher her Joachim Trolla til, at

han intet skulle trösta på honom, ty han achtadhe bliffua medh sitt fädernesland, och ther medh stella aff thet blodz vthgiutandet som tå tilstundadhe. Men erchebispen wille til ingen dagtingan, vtan hade tå fåt så mykit större modh, och han wente förlosning. Så komo tå konung Christierns skip och folk in moot Stocholm, ther giorde the landgång i then acht, at the hade achtat sigh til Stäket, til at förlossa erchebispen. Ther kom tå her Steen emoot them hardt vtan för Stocholm widh Wädla, bleff them offuermechtigh och dreff them til skips igen, och bleff ther mykit aff konungens folk bådhe slagitt och fångat, mykit kom och i siöön, och drunknadhe. Och the Danske moste så dragha til baka igen, och kunde inthet vthretta ther the woro sende effter, dogh giorde the stoor skadha i skäriegårdanar, besynnerligha i Tiuffst. The brandskattadhe Söderköping, brende vp Westerwijk, brende vp Stäkaholm, ther bran Johan Andersons hustru vp, medh twå hennes döttrar, och mykin annan skadha giorde the vth medh siösidhonne.

Tå nu her Steen hadhe så wnnet segher offuer sina fiendher för Stocholm, lät han några aff fånganar komma til Stäket, at the skulle säya erchebiscop Göstaff tidhende, huru them war gånget, som honom til vndsetning sende woro. Tå erchebispen sågh fånganar och hörde theres taal, förföl honom hans hopp och modh, och begynte falla til ödmiucht, och sadhe sigh wilia giffua slottet vp, och fara til sina domkyrkio och bliffua ther widh. Tå wart honom swarat, at han skulle thet haffua förra giordt, så hadhe monge leffuat som för hans skuld dödhe woro, Och effter thet han war så monge mans dödh wallande, och war en mandråpare worden, tiente honom icke wara någhon biscop. Ther swaradhe han tå vppenbarligha för alla them som til städes woro, at alt thet han hade i then motto giordt, thet hadhe han giordt medh påwans förloff, ty han hadhe giffuit honom macht (sadhe han) at

föra bådhe werldzligit och andeligitt swerd. Ther före lät han sigh så tyckia, at han icke borde reknas för mandråpare, än tå at monge hadhe bådhe i then bestalninghen och annor stedz för hans skul kommit om halsen, påwans dispensering skulle förswara honom ther före. Men sådana hans swar wordo intet achtat, som the ey heller achtas borde, vtan her Steen förscreff itt almenneligitt herremöte i Stocholm. Ther kom tå rikesens rådh med adhelen och någhra fulmyndigha aff alla städher och menigha landet, til at offuerwägha hwadh med erchebispen och Stäket göras skulle. Så gaff och her Steen erchebispenom leyde, at han sielff komma motte til samma möte, och se til huru han kunde förswara sina saak, och sedhan åter komma i sitt behåld igen. Och i samma möte wardt så almenneligha samtykt, beslutat och bebreffuat at Stäket skulle nedherbrytas, effter thet hadhe så offta warit rikena skadelighit, bådhe i erchebiscop Jönses tijdh, erchebiscop Jacops tijdh och nu teslikes i erchebiscop Göstaffs tijdh. Wardt och så almenneligha samtycht, at erchebiscop Göstaff aldrigh skulle effter then dagh komma til domkyrkiona igen för erchebiscop, Och alle som til städes woro, giorde med vpreckta hender sijn eedh ther vppå at the aldrig wille halla honom för theres erchebiscop. Och alle bådhe andelighe och werldzlighe som i thet mötet försambladhe woro, bebundo och besworo sigh så tilsamman, at om någhot effter taal kome, medh bann, interdict eller huadh som helst thet wara kunde, för thet som här beslutat war om Stäket och erchebiscop Göstaff, tå skulle thet gella them alla lika til at förswara, lidha och vmgella, Och ther gåffuo the her Steen sitt breff vppå, med rikesens cleme, och theres hengiande insigel. Men i samma besegling brukadhe biscop Hans i Linköping itt listigt Romare stycke, ty han screff een liten scrifft så lydhandes, Til thenna besegling är jach nödd och twingat, Samma scrifft ladhe han i waxkupona vnder insiglet, så at

thet inthet merkias kunde. Och thetta breffuet wardt vthgiffuit på Sancti Clementis dagh anno domini Mdxvij. Sedhan sendes åter erchebiscop Göstaff til Stäket i sitt behåld igen, och bestalninghen fulfölgdes, men thet waradhe dogh sedhan icke lenge, ty folket som erchebispen hadhe medh sigh på slottet, wille icke lenger stå fasta medh honom, Ty moste han giffua slottet vp, och gå aff fögho bettre än en fången man. Så bleeff tå Stäket som beslutat war nederbruttit. Så widersakadhe och erchebispen Vpsala sticht, och resigneradhe thet påwanom Leoni frijt vp igen, Och han kom så til Westerårs, och war ther på någhon tijdh i klöstret, Sedhan kom han til Eekholmen. Och tå thetta altt skedde, war påwans legat Johannes Angelus Arcimboldus med Romare afflat her i riket.

Sommaren ther effter som war anno domini Mdxviij någhot effter Pingesdagha kom konung Christiern sielff med en stoor hoop skip och folk in för Stocholm, och belegradhe sigh på Södramalm, och kunde doch intet skaffa, annat än at han lät beskiuta thet yttersta tornet för södhra port, och stormadhe ther någhot til, Doch kunde han ther medh intet vthretta vtan fick ther dödt folk och sårt. Så kom thet och ther til, at han lät sitt folk komma til Brennekyrkio, ther kom han til slagting med her Steen, och bleeff ther affslaghin, miste en stoor hoop medh folk, och gaff sigh så åter in på malmen i sitt legre igen, och ther bleeff han tå någhon tijdh, Men effter thet han sågh sigh platt inthet vthretta kunna, och sommaren förleedh, bröt han sitt legre vp igen, gaff sigh til skeps, och achtadhe segla åt Danmark igen. Men tå han medh sitt folk gaff sigh åt skepen, slogh her Steen aff stadhen effter honom och jagadhe mykit aff hans folk i siöön i Tegelwijken, mykit bleff och slagitt, och någhot meer än tryhundrat bleff fångitt och the fördes in i stadhen, och konungen lät sedhan ransuna them igen. Och tå han kom medh sin skep vth i skären, war

wädret honom så hårdt vnder öghonen, at han ingenstedz komma kunde, Så lät han en deel aff sitt folk dragha offuer land hasteligha til Vpsala, thet skinnadhe the och drogho strax tädhan igen. Men effter thet wädhret stodh longsamligha konung Christiern emoot, begynte honom fattas fetalia, så at hans folk ledh stoor nödh aff hunger, och för hunger skul gaff sigh en stoor hoop aff hans knecter til her Steen. Tå nu konung Christiern sågh, at bådhe Gudh och menniskior woro honom så emoot, at han ingenstädz kunde haffua framgång medh sin anslagh, Så begynte han slå på en annan streng, och gaff thet så före, at han wille handla wenligha med her Steen, och göra en ewigh fridh riken emellan. Och her Steen trodde honom wel, hadhe och gerna hafft fridh, therföre begynte han handla wenligha med konungen och lät honom i hans stora nödh och hunger, få oxar och annat han behöffde, ellies hadhe hans folk most döö aff hunger. Konung Christiern stodh och hårdt thet effter, at han motte haffua fått her Steen til taals medh sigh, och hadhe i så motto achtat läta dräpa honom, eller och fånga honom. Her Steen war och eendeles så til sinnes, at han wille haffua farit vth til honom, hwar borgemestare och rådh i Stocholm icke hadhe så hårdt stådt ther emoot, Ty the sadhe thet alffuarligha til, at om han fore vth, wille the strax haffua en annan herra, effter thet the wel wiste at han aldrigh sedhan skulle komma i sådana motto tilbaka igen, som han vthfoor. Ther aff besinnadhe han sigh, och foor icke sielff vth, men i en feligh dagh och tilsagdha troo och loffuan, sende han sex aff sina godha män vth til honom, som woro tesse effterscriffne, Göstaff Ericson, Laurentz Siggeson, Jörian Siggeson, Olaff Ryning, Benct Nielson och Heming Gadd electus. Them togh konung Christiern alla medh sigh, fick så bör och segladhe åt Danmark, och lät så påskina huad han achtadhe her Steen, om han hade fått honom til sigh.

Och än tå at konung Christiern loffuadhe vth at han wille göra en euigh frijdh riken emellan, och her Steen satte ther troo til som förberördt är, och lät honom få fetalia och huadh han behöffde, Så hölt han thet dogh icke bätter än som nu sagt är, och ofridh bleeff ståndandes riken emellan, så sedhan som förr, och förargadhe hwar vppå annan.

Om sommaren ther effter, som war anno domini Mdxix, wardt i Danmark hallen en Romersk rettgång emoot her Steen, och them som med honom höllo, och thet gick så til. Påwe Leo hadhe budhit her Steen widh bann at han skulle tilstädia erchebiscop Göstaff komma til sina domkyrkio igen, vpbyggia Stäket som nedherbrutit war, och vpretta honom hans skadha. Men effter thet her Steen thet icke göra wille, therföre förskickade påwen erchebiscop Birger i Lund, och Lage Vrne biscop i Roskäld. til domare, at the skulle effter Romersk rettgång döma ther om, och effter samma doom settia her Steen och them som med honom höllo emoot erchebiscop Göstaff i bann och offuer bann, och heela riket i interdict eller förbodh, så at ingen kyrkio tienst vppehallas skulle offuer heela Suerige. Samma doom fulfölgdes, och her Steen wardt anklagat, at han hadhe brutit nedh Stäket, twingat erchebiscop Göstaff til at vpseya sina kyrkio, och fångat her Eric Trolla. Ther bleeff tå han, och alle the med honom höllo vthropadhe för bansmän, och riket sattes i interdict, Men the Suenske achtadhe sådana ban och interdict intet.

Hösten ther effter någhot för Michels messo, hadhe konung Christiern någhor skep liggiandes på reedden vtan för Reuele, Ther komo tå her Steens skip til med, och kommo til slagting medh konungens skip innan för Nariön, och ther fingo the tu skip ifrå konungen, the andra vndkommo. Någhot ther effter giorde konung Christiern en hoop skip redho, welbemannat, the lupo åt Öland och togho thet in, fingo

och strax Borcholmen in, och bemannadhe thet slottet. Drogho sedhan för Calmarne, belägradhe sigh ther och skutto muren til storm, stormadhe och så någhra gånger, och kunde doch intet skaffa, vtan fingo dödha män och såra, Therföre drogho the aff igen vth i sundet til en holma. Så hadhe och konung Christiern siw hundrat resightygh, som skulle komma folket til vndsetning, som för Calmare lågh, Men för än the fram kommo, war fotfolkit affdraghit. Kom så her Steens folk med Smålenninganar, til slagh medh samma resigh tygh, och ladhe them nidh, så at ganska få vndkommo, och her Åke Bragde bleeff fångat. Sedhan wille her Steen haffua taghit Öland in igen, men the Danske woro honom förmechtighe ther vppå landet, så at han sitt vpsåt icke fulborda kunde.

Enn vnderuisningh kortelighen vtsatt, för huad saker skull, konungh Christiern sagde sigh haffua rätt til at föra örligh och krijgh in på Swerige. Ther och författat är huru samma krijgh haffuer tilgåt vti thet förnemeligaste.

Effter thet nw her Steen och hans wener woro för erchebiscop Göstaff skul banlyste, och riket satt i interdict, och thet achtades inthet, Lät konung Christiern gå vth för rychte, at påwan hadhe begärat aff honom, at han skulle straffa the Suenska, therföre at the icke wille lydha påwans bann och förbodh. Ther före sende han itt weldigt taal gott krijgsfolk til hest, och til foot in åt Suerige, ther Otte Krumpen war höffuitzman före, widh tiugunde daghs tijdh, anno domini Mdxx. Tå her Steen thet förnam, giorde han redho med allo macht, och drogh vth emoot konung Christierns folk, och möttes bådhe häranar widh Boghasund, på Sancti Henrici dagh. Ther bleff tå her Steen som war medh the fremsta i spetzen skuttin i benet, och hans heele hääir wardt ther offuer förskreckt och förskingrat. Ther före hadhe tå the Danske framgång,

och drogho så vp åt Tiuedhen, Men the Suenske hadhe ther hugget en brotta för them. På Kindermesso affton stormadhe konung Christierns folk til brottan, och fingo ther stoor skadha, Doch på thet sijdsta wordo the leedsagadhe kring om brottan, och wordo så them Suenskom öffuermechtige och slogho them ifrå brottan. Sedhan drogho the Danske vthan alt mootstond åt Vpland, slogho på alla kyrkiodörar bans breff vp, brende, röffuadhe, mörde och sommestädz togho the brandskatt i weghen, och komo innan korth tijdh til Westerårs. På Kindermesso dagh war her Steen stadder i Strengnes och achtadhe sigh åt Stocholm, Ther fick han tå weta at konung Christierns folk war kommet öffuer Tiuedhen, och komo draghandes åt Vpland. Therföre fruchtadhe han at erchebiscop Götstaff, som tå war på Eckholmen, skulle geffua sig til the Danska, ther mykit ondt motte aff komma, Therföre förskickadhe han biscop Mattz och Moens Green medh några flere til erchebispen, at the skulle förlika saken emellan honom och erchebispen. När biscop Mattz och the andre som med honom woro, komo til erchebispen och gåffuo theris werff före, och huad farligheet riket tå stodh vthi, Lät erchebispen sigh ey annars bemerkia, än at han nu war beneghen til wilia och wenskap med her Steen, och at han wille ingalunda falla til rikesens fiender. Och i bland annat taal sadhe han, Gudh förlåte them som then owilian giordt haffua, emellan min frenda her Steen och migh, wij wore inthet så fierran skylle, at wij skulle sådana skiffta oss emellan som skeedt är. Och bleff tå så handlat, at owilien skulle tå nedherlagd warda, och han skulle seya her Steen huldskap och mandskap til, Och thetta skedde på Sancti Blasij dagh. Samma dagh tå her Steen war ifrå Strengnes draghen, bleff han dödh på weghen för än han kom til Stocholm, Therföre bleff thet om inthet, som emellan honom och erchebispen beslutas skulle. Tå

nu her Steen dödh war, och fiendenar komo vpdragandes, komo the Suenske herrar i Vpland offta tilhopa, stundom på Tönnelsö, stundom på Engsiö och annorstädz och rådzslogho huru the skulle göra fienderna mootstond, Men thet wille jw intet lyckas för them, effter thet the inghen höffuitzman hadhe. Bönderna woro wel offta försambladhe, men adhelen drogh icke öffuer eens, Somblighe sadhe sigh icke wilia strijdha för än the wiste sigh en höffuitzman igen, somblighe sadhe sigh wilia strijdha för her Steens barn, och en part sadhe korth ney til. Frw Christina, her Steens effterleffuerska, med Stocholms stadh, och them hon medh sigh hadhe, screff them offta til at the skulle föreena sigh, och göra fienderna mootstånd, doch achtadhes sådana scriffuelse intet, Ingen wille heller tagha sigh höffuitzmandzdömet vppå. På thet sijdsta wordo the så öffuereens, at the skulle möta fienderna widh Strengnes i Illersund, och ther war församblat ganska mykit folk til mong tusend, bådhe hoff folk, bergsmen och bönder, och tå woro fienderna i Westerårs. Och när the fingo weta at sådana folk war församblat i Strengnes, drogho the titt, Och war thet altijd theres ordspråk, at the wille slås med bönder, ehuru monge the woro, om än bönder regnadhe aff himmelen.

Tå nu fienderna komo draghandes, begynte somblige aff adhelen göra anskrij, at the wille weta för hwem the skulle stridha, och inghen wille tagha sigh höffuitzmandzdömet vppå, och regera folket. Therföre bleeff tå hela häären förskingrat, så at ingen wille bidha fienderna, Och thetta skedde på Måndaghen i Fastelaghen. Och samma dagh om afftonen komo fienderna til Strengnes, och meste parten aff adhelen som widh Illersund hadhe försambladhe warit, komo samma affton til biscop Matz til Tönelsö. Ther wardt så beslutat at man skulle dagtinga med fienderna, och strax om morgonen screff biscopen Otte Krumpe til,

och begäradhe leyde, fick och strax then, och gaff sigh så strax med några aff sitt capittel til Strengues. Och togh tå biscop Mattz i dagh med fienderna ifrå Tijsdaghen i Fastelaghen in til Fredaghen effter Huitesöndagh, thet war i elloffua daghar. Therförinnan skulle the Suenske herramän koma til hopa, och bliffua öffuereens, huadh the heller wille slås med fienderna, eller gå them til handa på konung Christierns wegna, I medhel tijdh skulle fienderna huarken brenna eller mörda, men rooff kunde ingen förtagha them. Så gingo strax tå bodh och breff vth, at all adhelen skulle innan försagdan tijdh koma til Vpsala, huilket och så skedde, Erchebiscop Göstaff gaff sigh och titt. När nu alle som til Vpsala komma kunde eller komma wille, ther kompne woro, kom och Otte Krumpen och Karl Knutson, och någhre andre konung Christierns capitenere, med några feniker knecter ther til med. Tå wordo the Suenske som ther tilstädes woro eendregteligha så öffuer eens, at the wille gå konung Christiern til handa, och begynte sedhan dagtinga med Otte Krumpen och the andra på heela rikesens rådz wegna. Hadhe och bodh til frw Chirstine och fiere aff adhelen som i Stocholm woro, at the skulle besökia samma möte, Men the wille intet ther til. Therföre handladhe tå the som til städes woro i Vpsala med Otte Krumpen och the andra som med honom woro, the ther bewiste med konung Christierns breff sigh haffua fulla macht til at seya alla wilia och wenskap til, som sigh til wenlig dagtingan giffua wille, och gå konung Christiern til handa. Och all owilie som bådhe i konung Hanses tijdh och sedhan vpkommen war, skulle til euigh tijdh wara en afftalat saak, och ther gåffuos mong breff vppå. Så wardt och vthloffuat, at huar och en skulle få bliffua widh Sueriges lagh, frijheter, och godha gambla sidhwenior, och at hwar och en aff frelset som förläningh hade aff crononne, skulle then behalla. Och för samma löffte skull gåffuo

the Suenske herrar monga förläningar vth sigh emellan, och monge fingo förläning som sådana aldrig tilförenne hafft hadhe, menandes effter som vthloffuat wardt, at konung Christiern skulle alt sådana gilla. Och sendes konungens dagtinges breff och förlijknings til alla landzendar, ther han stadhfeste all then dagtingan som hans capitenere i Vpsala giordt hade. Och alle the som här i riket någhot nampnkunnoghe wore, icke alenast aff adhelen, vthan jemuel och bönder, såsom konung Eric i Närdauij, och andre sådana, fingo besynnerlig wenskaps och fridzbreff vp ifrå Danmark, Så at nepeligha noghon tijdh tilförenne som tå skedde, hadhe så mong breff på en tijdh aff någhon konung vthgångitt, och meera giorde breff än swerdh. Effter thet nw at frw Chirstin och the som med henne woro icke wille besökia mötet i Vpsala, wordho tå bådhe Suenske och Danske så öffuer eens, at the wille dragha närmeer in moot Stocholm, förmodhandes at the skulle än tå komma til orda med frw Chirstine och them som med henne höllo i Stocholm. Och så komo the widh trytusend stark til Spånga, ther sende tå erchebiscop Göstaff mester Henric Sledorm, och biscop Mattz sende sin cantzeler mester Olaff Petri medt leyde breff och munligh befalning, til frw Chirstine och hennes medhåld, begärandes them til orda. När sendebodhen komo på Norremalm, war yttersta broon vpkastat så at the icke kunde komma in i stadhen, men en aff rådhmennenar ther i stadhen, kom och taladhe medh them, och sadhe sigh wilia gå til frw Chirstine, och weta them swar, om the skulle komma in eller icke. Medhan the så nu stodho widh brooendan, och wente effter swar, begynte Moens Green som tå war på Helgeandzholman skiuta åth them med skerptinor och hakabyssor, så at the nödhgadhes oförtöffuat dragha sine wägh igen, Annor swar fingo the intet, och komo ther med til Spånga igen.

Tå

Tå nw the Suenske herranar, teslikes och the Danske sågho at thet war förgäffues at biudha någhon dagtingan til, med them som i Stocholm woro, drogho the tilbaka igen, Och the Suenske drogho sedhan hwar heem til sitt. Men effter thet at the Danske hadhe förnummet, at the som i Stocholm woro wente sigh vndsetning ifrå städerna, och at Staffan Sasse lågh vtan för Elffznabben med någhor skip, så drogho the tijt, menandes sigh skola kunna få samma skip. Men the som i skepen woro, hadhe kortat skepen så långt vth, och hadhe isat kring om sigh, så at the Danske intet skaffa kunde, Ther medh drogho the til baka igen. I medhel tijdh, medhan thetta så handlades, kom jwnkar Simon med femton hundrat knechter (effter som rychtet gick) vpdragandes ifrå Danmark genom Småland och Östergötzland, och försterckte ther med konung Christierns häär. Och effter thet at häären war nu så stoor, at alt folket icke kunde för fetalie skull wel bliffua tilhopa, war och tå året så framlidhit at isana wordo klene, icke war heller tilfelle at beleggia Stocholm, för än the fingo vndsetning aff konung Christiern, Therföre skickadhe the ifrå sigh widh trytusend til Westeråårs, och her Claes Bille och Michel Bleek förskickades med någhot resightygh til Strengnes, at biscop Mattz icke någhot offuerfall ske skulle aff them som i Stòcholm woro. Ty at än thå mesta parten aff ridderskapet och menigha adhelen med bisperna öffuer heela riket, hade handgångitt konung Christiern, och fåt konungens stadhfestelsebreff på Vpsala dagtingan, Så wore doch monge frelsis män vthe i landet, ibland huilka war Erich Pedherson, Olaff Walram, Mattz Laurentzson och någhre flere som höllo medh frw Chirstine och them som i Stocholm woro, och wille icke giffua sigh til någhon dagtingan med konung Christiern. The samme ladhe sigh offta win om at göra konung Christierns folk affbrek, först giordes een

vpreesning widh Westerårs, ther the achtadhe slå til then hoop som ther lågh. Men när knekterner thet förnummo, woro the strax på wäghen åt Vpsala, til theres weldigha hoop, men när the komo til Balundz ååsz, komo ther bönderna oförwarandes på them, och giorde them stoor skadha, och ther bleff en aff the Weuerstäder slaghen. På böndernars sijdho bleff Erich Pederson med någhra andra slagen, doch fick ther konungens folk mykit större skada än bönderna. Ther effter skedde en vpreesning emoot hela hopen som i Vpsala lågh, I samma vpreesning woro bådhe bönder och bergsmän, war och en hoop folk aff Stocholm ther medt tilkommet, ther Lambrect Matzson och nogre flere med woro. Tå the nu så til een welligh häär försambladhe woro, föllo the mandligha til konung Christierns folk, som tå stodh i sin orden vtan för stadhen, Och thetta skedde på Longefredagh. Och war wederleken på samma tijdh konungens folk mykit til hinder, ty thet snögadhe och slaggadhe, så at the icke kunde bruka sijn skott, icke kunde heller resigh tyghet mykit bruka sigh, ty snön klimpadhes så vnder fötterna på hestarna, at bådhe hest och karl lågho strax widh markena, Men samma wederleek tiente the Suenska wel, och hwar the hadhe tå hafft en godhan förare och regerare, tå hadhe the wisseligha (effter som tå anseendet war) lagdt sina fiender nedh. Och tå förnummo the Danske wel, aff then skadha som the tåå fingo, thet the och sedhan offta sielffue bekende, at the tilförenne dårligha talat hadhe, ther the sadhe sigh wilia slås med bönder, ther the än regnadhe nidh aff himmelen, När Gudh dragher sina hand ifrå krijgsmannen, är en arm bonde så godh som han. I samma slagting bleff junkar Simon slaghen med Siwert van Mälen och monge andre. Men effter thet at bönderna icke hadhe sådana regerare som the wel behöffde, the som motte haffua hallet them tilhopa, therföre förskingradhe the sigh, en part foor in i stadhen

effter byte, och the som vthe på markenne bliffuo, togho sakena owijsligha före, Ty bleffuo the och til noghor hundrat kringhwerffde aff fienderna, och somblighe bliffuo slagne, somblighe bliffuo brende vti en tegelladhu, och en part komo i åna. Så war tå böndernes owisa anslagh the Danskas hielp i then reson.

Men alla Fastona tilförenne foor biscop Mattz med thet Danska resigtyghet som han med sigh hadhe, om kring Nyköpungs län och Rekerna, och dagtingadhe på konung Christierns wegna, och hyllade honom landet, Och ingen aff the Suenska ladhe sigh så mykit vth för konungen som han giorde. Och när Fastan förlijdhin war, om Påscha tijdh woro nogre vthfaldne aff Stocholm, med them komo biscop Matzes hoffmän til slagting widh Telie, Ther bleeff Joghan Helbregda, frw Chirstines tienare slaghen, Gunnar Galle och Lasse Göthe med nogro flere bleffuo fångadhe och fördes til Strengnes. Så förlop sigh tå tijdhen fram til Pingesdagha, the som vthe i landet woro och höllo med frw Chirstine, beflitadhe sigh jw altijdh göra konung Christierns folk affbrek, än tå at lykkan och machten gik icke effter wilien. Och the aff Stocholm föllo vth och skinnadhe Arnöön och grepo erchebiscop Jacop, och then reesan hade the achtat sig annan gong åt Vpsala, men ther bleff intet aff. Widh Pingesdagha tijdh kom konung Christiern seglandes med sin skipsflotto in för Stocholm, och hans folk som i Vpsala woro, drogho strax emoot honom, Och så bleeff tå Stocholm belagt på fyra sidhor. Så kom och erchebiscop Göstaff, biscop Mattz och alle andre som bådhe aff rikesens rådh och menigha adhelen honom handgångit hadhe, ther strax til med, Och bleff tå med hand och mun och swåra eeder och förplichtelse förnyiat och confirmerat thet som i Vpsala aff konungens capitenere vthloffuat war. Loffuadhe och tå konung Christiern personligha sielff sigh wilia thet i alla articlar och puncter obrotzligha halla, vtan all argalist, widh sin ähro och sanning och christeligha

troo, som han och sin stadfestelse breff ther på tilförenne vthgiffuit hadhe. Så lät och konungen kalla monga bönder til sigh aff alla landzender i Vpland, och han lät handla, handladhe och så sielff med them, at the sadhe honom huldskap och mandskap til, Och han loffuadhe jw altijd thet vth, at han wille halla them widh Sueriges lagh, priuilegier och godha gambla sidhwenior. Och brukadhe han mykit biscop Mattz och Heming Gadd electus til Linköping, til at handla med bönderna, ty the bådhe woro mykit hörde med them. Och när han leet bönderna fara heem til sitt igen, skenckte han jw gemeenligha twå bönder en tynno salt, och ther lockadhe han monga til sigh med, som ellies inthet hade komet til honom, Och biscop Mattz förskickadhes offta vth i landet til at handla med bönderna. Men Niels Eskilson och Moens Jonson fogde på Westerårs slott, teslikes och Mattz Laurentzson, med monga andra, styrckte jw bönderna emoot konungen, och them som med honom höllo. Så giorde och Swen Höök och Pedher Smedh, the vpwekte Östgöterna til at beleggia biscopsgården i Lijnköping. Närekener föllo til och gripo her Eric Abrahamson, giorde och Moens Jonson en hoop folk åstadh ifrå Westerårs och til Strengnes, och lät skinna och plundhra thet. Och så stodh thet alle städz til i landet, at än doch konungen hade mykit krijgsfolk, hade han doch intet kunnet vthretta. Göra skadha och få skadha motte han wel haffua bekommet, men föröffra hela riket hadhe honom icke mögelighit warit, hwar han icke hadhe hafft så monga aff the Suenska med sigh, the ther förläte sigh på hans ordh, edhar och förplictelse, breff och insigel, ther han och fast meer vthrettadhe med, än med sitt krijgsfolk, thet hwar och en bekenna moste. Intet kunde han heller vthretta med bestalningen, ty stadhen stodh icke til bestormmande, och the som i stadhen woro, hadhe bätre köp på fetalie, än the hadhe i lägret, Therföre bödh han altijdh dagtingan til med

them som i stadhen woro, och the wille icke ther til. På thet sidsta war konung Christiern förorsakat aff thet som Moens Jonson lät göra i Strengnes, at han lät löpa en hoop med jachter och båtar med folk och byssor åt Westerårs, ther bleff tå slottet beskuttit och bestormat, och Moens Jonson fördes fången til konungen, i lägret för Stocholm, och lät han thet wara kunnogt i stadhen, at han hadhe föröffrat Westerårs, aff huilkin tidhende theres modh bleff någhot mindre, än the hade tilförenne. Men konungen brukadhe all medhel som han kunde, at han motte beweeka them til dagtingan, ty sommaren ledh fram och han kunde intet skaffa, och honom war icke mögeligitt at halla bestalningen offuer wintren, för thet buller skul som i landet war, ty han hadhe icke fåått fitalie. Therföre brukadhe han jw all the sätt han kunde, at han motte få stadhen för wintren, Ty han war eendeles förtwifflat, och förmalediedhe them som honom gåffuo rådh, til at tagha then feyden före, ther han war en förderffuat herre offuer. Wardt honom doch på thet sijdsta rådhgiffuit, at han skulle bruka the Suenska herrar som med honom woro, the ther wel kende woro med them som aff adhelen woro inne i stadhen, Så brukadhe han tå biscop Mattz, Heming Gadd, Erich Ryning och flere. Kom och på thet sijdsta at adhlen som i stadhen war, wardt först bewekt til dagtingan emoot then menigha mandz wilia, Ty borgarenar wille jw intet dagtinga, effter thet them gick ingen nödh vppå. Och bleff sådana buller i stadhen, om dagtinganen, at Heming Gadd som för then skull war inkomen, hadhe aff en som heet Pedher Fredagh när wordet ihälslaghen, Men effter thet at the som ypperst woro i stadhen, wille jw til dagtingan, så moste tå then menige man läta seya sigh. Tå nu nogra daghar om dagtingan handlat war, och alt war offuertalat, förskickades noghre aff stadhen vth til konungen, på en holma widh Walmarsöö. Ther bleeff tå dagtinganen så beslutat med hand och

mun, breff och insigel, eedhar och förplichtelse, at alt skulle bliffua een afftalat saak, och til en fulkomplig enda förlijkt, Så at nw skulle intet annat wara än nådh och gunst, och altt thet som the aff stadhen, jå icke alenast the aff Stocholm, vtan jemuel alt thet alle Suenske begäradhe, wardt strax jakat och samtyckt, beseglat och bebreffuat. Och än ther offuer loffuadhe konungen sielff med munnen, at han icke alenast wille samtyckia och stadfesta thet, vthan wille och förbättra thet i alla sina punctar och articlar. Och när breffuen woro vthgiffuen och alt war bestelt, som ther vthrettas skulle, foro the som vthsende woro in i stadhen igen, och redde til, at konungen skulle med sådana werdigheet intaghas som ther tilhörde. Tå nu alt bestelt war, som konungens inridhande tilhörde, gingo borgemestarenar vth på södhra malm til honom, och antwardadhe honom stadzens portnykla, Och så bleff han tå med process intagin och fördes först vp i bykyrkion, så på slottet, sedan i Gorius Holstes hws, ther han någhon tijdh bleff til gest. Och thetta inridhandet skedde på siunde daghen i Septembris månat som är Mårmessa affton, Och lät konungen blåsa om med trummeten och lysa fridh. Lät och strax resa vp en galgha på stora torghet, och annan på Jerntorghet, och effter någhra daghar lät han qwartera Måens Jonson på stora torget. Och när han ordinerat hade om embeter och befalningar effter sin wilia, segladhe han til Danmark, Och någhot för Helgonamesso tijdh kom han ighen.

Och war heela adhelen bescriffuin aff hela riket til Stocholm, och någhre fulmyndighe aff alla städher, och bergslaghen och all heredhe öffuer hela landet, The komo och ther til Allahelgona dagh, som tå war på Torsdaghen, anno domini Mdxx. Hade konung Christiern lätit byggia ena borgh vppå Brunkabergh, och lät kalla titt alla them som aff altt rijket til Stocholm kompne woro, och alt hans krijgsfolk hölt ther om kring nedhan vnder bergit. Så förde tå biscop

Jöns Billenake aff Fyn ordet til the Suenska, och gik all hans grund ther vppå, at konung Christiern hadhe fulkomligh rett til Sueriges crono, Ty han war korat ther til i sins fadhers tijdh, ther hadhe han rikesens rådz breff vppå, ther til war han bördigh til riket effter Sueriges laghbook, som innehåller, then ther och vpläsin wardt, at om konungen haffuer son, som til regementet dogse är, tå skal han wara nest. Och dreeff Bellenacke sin grund så, at inghen skulle med retto kunna föra konung Christiern thet vppå, at han med orett hadhe trengt sigh riket til, Men the giorde orett som wille trengia honom ifrå sin rett, thet honom icke stodh til lidhandes. Och sporde han then menighe man til, om the wille kenna honom godh för theres herra och konung, all then tijdh han sådana rett til riket hade, Och ther wardt swarat, Ja, til. Så bleff tå konung Christiern hyllat för Sueriges konung, och honom wardt eedh sworen, loffuadhes och vthropades tå och alt thet som tilförenne med breff och insigel vthloffuat war. Men Söndaghen ther nest effter bleff han krönt aff erchebiscop Göstaff, och the andra bisperna i Stocholms bykyrkio, Tå giorde han och eedh och stadhfestelse på alt thet som tilförenne vthloffuat war, och togh ther sacramentit vppå inne för höghaltaret. Och när messan och the ceremonier som cröningen til lydde vthe woro, bleff en stool vpsatt för altaret, ther slogh han tå Otte Krumpen, Claus Bille, Seuerin Norby, och noghra flere aff sina capitenere och befalningsmän til riddare. Och lät konungen vthropa och göra sijn vrsekt, hwi han icke noghon Suensk man sådana ähro giorde, En annan tijdh wille han wel göra them then ähro. När thet gordt war, stodh konungen vp, och bleff ståndandes stödiandes sigh widh altaret. Tå war ther förskickat keysers Karls herold, han kom fram och bleff ståndandes rett för konungen, och hadhe itt taal för honom på Latin, hadhe och ena gulkedio på bådha sina hender, medh itt

gyllene flits, och tå han hadhe vthtalat, ladhe han samma kädhe på konungens hals, och togh honom ther med i thet Burgundiska förbundet, och loffuadhe honom hielp och bistånd aff thet heela förbundet, hwar så behöffdes. När tå alt vthrettat war, som ther i kyrkione vthrettas skulle, gick konungen til bordz, och hadhe Suenska, Tydska, Danska til gest, och hölt högtijdh aff sina cröning i tree daghar. Tå nu then högtidhen endat war, om Onsdaghen ther nest effter, begyntes itt annat gestebodh, Tå hadhe konungen alla the Suenska herranar med the Danska och the Tydska försambladhe i stoora salen på slottet. Och hadhe thet så besteldt, at erchebiscop Göstaff gik fram, och begynte clagha offuer thet offuerwold, som honom i förliden år, aff her Steen och hans medhielpare skeedt war, ther Sancti Erics slott war nederbrutit, och på the helga kyrkios äghor war stoor åwerkan giordt, och war thet hans begeran at Stäket skulle vpbyggias igen, och all hans skadhe skulle honom vprettas, then han lidhit hade, Ther gick retzligha hans klaghomål på. Men konungen som thetta så vndersatt hadhe, hadhe annat i sinnet, til at driffua med samma klaghomål, än erchebispen besinna kunde, ty han söchte mångs mans lijff ther med. Och effter thet erchebispen icke stodh så alffwarligha effter theres lijff, som han klagadhe vppå, bleff konungen mislynt på honom, och straffadhe honom sedhan med ordom hårdeligha therföre, så at erchebispen och fruchtadhe sigh. Tå nu sådana claghmål gingo fru Chirstine her Steens effterleffuersko hardt vnder öghonen, baar hon fram thet breff som ther på giffuit war, at Stäket skulle nedherbrytas, och at Göstaff Trolle skulle aldrigh effter then dagh warda kend för erchebiscop, Så hadhe och alle som breffuet vthgiffuit hadhe, besworit sigh så tilhopa at the skulle alle förswara, lidha och vmgella huadh effter komma kunde. Aff then förplichtelse togh konungen tilfelle at rekna them alla för bansmän, som thet breffuet beseglat

hadhe, Och effter thet at biscop Hanses insigel i Linköping hengde ther och med före, så giorde han sina vrsekt i så motto, at han sadhe sigh wara nödder och twingat til then besegling, och ther medh bleeff han frij. Men biscop Vincentius i Skara och biscop Mattz i Strengnes och monge aff then Suenska adhelen med theres tienere och Stocholms borghare bleffuo tagne widh halsen, och satte i fengilse, somblige i tornet, somblige i cappellet och somblighe annorstedz på slottet, och såto ther offuer natten. Så war tå förgätin Vpsala dagtingan och all the corfirmatiebreff på samma dagtingan, som vpsendes ifrå Danmark. Teslikes woro förgätin all the löffte och förplichtelse som han giorde widh Pingsdagha tijdh tilförenne, när han sielff med sin skips flotta kom för Stocholm, Ja thet war altt förgätit, som i konungens hylning och kröning i samma daghar vthloffuat war, ther och sacramentet anammades vppå.

Om morghonen ther nest effter, som war ottonde daghen nest effter all helgona dagh, lät konungen blåsa om med trummeten, och lät vthropa at inghen skulle gå vth aff sit hws, vtan alle skulle bliffua ther inne ther the woro. Och widh middags tijd lät han ledha bispen i Skara och bispen i Strengnes med the riddare och riddersmäns män och borghare som han hade fånga latit, vth på stora torghet, til at läta ther affliffua them. Och tå the så woro kompne på torghet, och stodho i ringen, stodho nogre aff konungens rådh vppe i burspråket. Niels Lycka hadhe ordet til folket, som tå på torghet stodh, och badh at the icke skulle förfäras offuer thet straff som ther skedde, Ty konunglig maiestat (sadhe han) haffuer så högeligha wordet bijdin och tilkraffd til sådana straff, aff erchebiscop Göstaff, then ther hade stått tree resor på sijn knä, och bidhit och begerat at then orett han lidhit hadhe, motte straffat warda, och mykit annat sådana gaff han före, ther han wille vrsaka konungen med. Tå ropadhe

biscop Vincentius honom vnder öghonen och sadhe at han icke sadhe sanningen, vtan hans konung handladhe med lögn och förrädherij emoot the Suenska män och begäradhe han, at the andre motte få en doom för sigh, och weta för huadh the skola dö, och taladhe han mechtig hård ordh emoot konungen, och sadhe, at Gudh skulle hempnas offuer sådana offuerwold och orett. Teslikes ropadhe och Anders Rwth och Anders Karlson ther the stodho i ringhen, och bodho at Suenske män skulle see widh theres skadha, och ey låta så skamligha förrådha sigh med falsk breff och dagtingan, som nw skedt war, och at the skulle sådana tyrannij wedergöra, om the thet kunde, och ropadhes ther hemd i himmelen.

Och så bleeff tå biscop Mattz i Strengnes rett vtan för rådstugun först affhuggen, och hans hoffuudh ladhes emellan hans been, thet ingom aff the andra skedde. Hade och ingen aff the Suenska sedan thet kom til dagtingan, så mykit lagt sigh vth för konung Christiern, som biscop Mattz, och thet hadhe warit omögelighitt at konungen skulle haffua fremiat sin wilia her i riket, hade icke biscop Mattz warit, Men ther bleeff han lönter före.

Ther nest bleeff biscop Vincentius affhuggen, effter honom her Erich Abrahamson, så Erich Knutson, så her Erich Johanson, ther effter Erich Ryning, her Erich Nielson, Eskil Nielson, Jachim Bragde, Moens Green, Erich Kuse, Olaff Biörnson, Gunnar Galle, Benct Ericson.

Och sedhan borgemestarenar, och woro tesse effterscriffne, först tree borgemestare, Jöns Gudmundson, Anders Olaffson och Anders Henricson. Sedhan tesse effterscriffne rådmän, Olaff Hanson, Moens Budde, Baggans Biörn, Anders Ruth, Anders Karlson, Michil Nielson, Knuth Öning, Eric Helsing, Pedher Ericson, Asmund, Mattz Crona, Jacop Pedherson, Niels Birgerson, och Heming Grönskalle.

Aff menighetenne, the som nampnkunnighe äro, Henric Stråbock, Lambrect Båding, Hans Weser, Simon skreddare, Longe Niels, Pedher Staffanson, Påwel skinnare, Gudmund skinnare, Eric smeltare, Pedher Budde, Anders kötmongare, Mattz tunnebindare, Niels Mattzson, Lambrect bårdskärare och Lasse Hass. Tesse och än tå någhre flere bliffuo affhugne förste daghen.

Men annan daghen ther effter bleff Kätil scriffuare affhuggen och sex eller åtta andre medh honom, Och bleffuo the dödhe kroppanar liggiandes på torget ifrå Torsdaghen in til Lögerdaghen. Och war thet een ynkeligh och jemmerligh syn, huru blodhin med watn och treek, som så åårs wara pläghar, lopp i rennestenanar, nedh aff torghet. Ja, thet war itt gräseligitt och obarmhertigt mordt, så at aldrigh aff noghon första, som christet nampn haffuer burit, är sådana förra skeedt, ther en haffuer så med itt berådt och betenckt moodh gått til, och lätit dräpa så mongha menniskior, vtan doom emoot sina egna eedhar, breff och insegel. Och haffuer konung Christiern icke allenast dräpit them til kroppen, vtan och, så mykit honom stodh til görendes, til sielena med, i thet the så oförwarandes komo om halsen, och icke motte få noghon clerik, som them noghot vnderwijsa motte, til theras sielars saligheet, thet man doch vppenbara mördare, tiuffuar och röffuare i theres yttersta förgynna pläghar. Än tå kroppen warder förderffuat, må doch sielen behållen warda, Men konung Christiern war icke så til sinnes, vtan han wille förderffua bådhe lijff och siel, och gaff inghen tilfelle til at noghot betenkia sigh, til sin dödh. Vtan lät en stoor part aff them tagha aff theres hws ther the woro på theres arbete och intet ondt förmodde sigh, och föras strax på torget, och lät hugga halsen aff them, som thet skedde med Lambrect bårdskärare, then ther stodh och rakadhe, tå han bleff taghen och förd på torget, och Lasse Hass som stodh på torget

ibland konungens knechter, och sågh ther vppå, huru the andre rettadhes, och greet ther offuer, therföre bleeff han inryckt i ringen, och bleeff affhuggen. Och korteligha seyandes, alle komo the obetenkt her om halsen, effter ther gick ingen doom före, som skee borde, Och så dräpa bådhe lijff och siel, är itt gräseligitt mord, när thet rett besinnat warder. Så lät tå konungen vptenda en stoor eeld om Lögherdaghen på Södhramalm, och lät så släpa the dödha kroppanar ther vth, och brenna them vp. Lät så vpgreffua her Steens dödha lekamen, som meer än itt halfft åår hadhe legat i jordenne, med itt spätt barn, och lät them och medh the andra vpbrennas. Her Morten Jonson prebendatus i Stocholm, war tilförenne aff jordenne vpgraffuen, och thet giorde erchebispen. Så wordo nu alle tesse brende såsom bansmän, effter thet the hadhe warit erchebispen emoot, och samtyckt at hans slott wardt nedherbrutit, Men intet recknadhe konung Christiern them för bansmän, när the hyllade honom för sin konung. Icke heller recknades biscop Vincentius och biscop Mattz för bansmän tå the med erchebispen krönte honom, men the skulle brennas som bansmän, Doch Gudh haffuer sådana intet förgätit. Tå nu borgarenar så affhugne woro, wordo alle theres nöklar tagne ifrå theres hustrur, och bleffuo ther gulld, silff, penningar, och alla besta warur vthtagna, såsom förbruttit gotz, än tå at ingen doom war ther om gångin, och hustruuar skulle tå behalla husen på sin part. Och sedhan thenna förra affhugningen skeed war, bleffuo monge affhugne, ibland huilka war Olaff Walram och Erland Esbiörnson, Men the som på stoora torget i galgan dagh frå dagh hengde woro, wiste man icke rettzligha taal vppå, ty galgen war offta full och siellan toom. Och the som hengde woro, woro mest aff the herremäns tienare som affhugne bleffuo, och monge bleffuo vphengde med stöfflor och sporrar, som the

kommo inridandes i stadhen, så at vtaff hesten och i galgan, thet ganska gräseligitt war.

Tå nw sådana gruffuelighit mord i Stocholm skeedt war, hadhe konung Christiern bodh til Finland, och lät göra ther samaledhes. Ther bleffuo tå affhugne her Åke Örianson, Tönne Ericson, Niels Eskilson, och Hemming Gadd, som tå war ther, med monga andra. Och frw Chirstin med noghra andra friborna quinnor, lät han fånga och the sändes sedhan til Danmark. Och begynte så konung Christiern jw meer och meer läta bemerkia sigh huadh han hadhe i sinnet, at han wille platt göra the Suenska til egna trälar, Estar och Hakar, och lät på biudha, at ingen bonde skulle haffua wärior eller armbröst, Lät sommestedz tagha them frå bönderna och hugga them sönder, thet han hade med tijdhen wel achtat at göra offuer heela riket. Medh Sueriges laghbook hadhe han och noghot i sinnet, huar tijdhen hade honom tilrecht. Och såsom han som herren war offuer motto blodhgirugh, så hadhe han och sådana befalningesmän, en part som eens woro til sinnes med honom, ibland huilka war mester Ditterick then ypperste. Jöns Mattzson, Claes Holst, och flere sådana, hadhe och lust see at thet Suenska blodhet ran. Anders Person, som befalning hade i Örebroo, skickade sigh så ther, at the ther bodde, woro gladhe aff med honom. Och tå gick för itt ordspråk ibland konungens folk, at then Suenska bonden kunde well gå widh ploghen med ena hand, och itt träbeen, Och mong flere sådana ordh woro tå i brwk, som huar man wel weet. Och theres hoffmän, som affhugne woro, thordes ingestädz retzligha duka sigh vp, allenast war Seuerin Norby theres tilflycht. Och effter thet Scara sticht och Strengnes sticht woro nu biscop löös, therföre skickadhe konungen mester Ditterick til Scara, och biscop Bellenacke til Strengnes för biscopar, Merkelige män bådhe til sådana embete, thet the medh gerninganar wel bewijste.

När konung Christiern hadhe alt bestelt i Stocholm med embete och befalningsmän, som han på then tijdh bestella wille, giorde han sigh redho til at dragha offuer land och til Danmark igen, Och allestädz ther han i städerna komma skulle, reestes galge vp, på torghet. Ther war Claes Holst capitenere före, Han bleeff och sielff effter konungens befalning vphengd i Sudherköping i then galgha han hadhe vpreesa låtit, och hans eghen scriffuare med honom, och en aff hans tienare hengdes i Linköping, och en i Vastena. Så kom tå konungen til Linköping och hölt ther sina Jwl, Ther effter kom han til Wastena, och lät ther qwartera Swen Höök och Pedher smedh. Och när han kom til Jöneköping, lät han ther affhugga Lindorm Ribbing och noghra andra, Besynnerligha lät han ther affhugga tw barn aff Ribbings slecht, thet ena war widh åtta åra, thet andra fyra eller sex åra gammalt. Ther effter kom han til Nydal kloster, ther betaladhe han så i herberget, at han lät drenkia abboten, med någhra aff hans brödher. På thet sijdsta kom han tå til Danmark igen, Och war thenna hans reesa ifrå Stocholm och til Danmark sådana, at ää til huadh stadh han kom, ther moste jw någhor låta liffuet till. Så at hwar och en förståndigh man wel merkia motte, at han Suenskom mannom een plågha wara skulle, och itt rijsz ther Gudh them medh straffa wille, Men loffuat ware Gudh i euigheet, som haffuer kastat thetta rijszet i eelden.

Författarens tillägg och ändringar i den ursprungliga texten.

Sida rad.

4 12, 11 n. „ och aff mongha Rwnosteenar — hijt kom *Tillägg.*
10 15—18 Äro och somlighe — för handene äro *T.*
11 16—19 vndhantaghandes — klaghar *T.*
19 12, 11 n. och så skola — twå konungar *T.*
45 s 20—25 Thet är och merkiandes — predika här *T.*
50 12 t. o. m. 51 12 n. Och effter — laghböker som finnas. *Tillägg på ett inskjutet blad.*
51 10 n. eller och — mandoom skull *T.*
52 10, 11 och thet settet — Lijffland *T.*
— s 4—2 n. Och i thet örligett — Danska Crönekan *T.*
54 4 n. t. o. m. 55 3 Och seer man — skeedt wara *T.*
59 s 12 n. — 3 n. och till en lijthen rettilse — son &c *T.*
60 s 9, 10 och hade med henne the tree förnemde söner, Karll Hans och Simon *till följd af närmast föregående tillägg ändradt så, ifrån* och åtte en son med henne som heet Karl.
61 s 15 n. — 11 n. och ther aff — skadha och förderff *T.*
64 s 3—5 ty han hade — konung *T.*
65 s 4—6 bådhe aff thet — merkias kan *ändradt så från* man her epter noogh fornimmandes warder
— s 11 n. — 7 n. och tesse bådha wore — drap them bådha *ändradt från* Men hwad konungar tesse haffua warit kan man icke fulleliga seya, Thet är doch ganska lijkt, at the haffua warit konung Karls söner, eller och hans wener som sich epter hans dödh, hwar epter annan haffua vpheffuet sich för konungar, Men konung Knwt offwerwan them
69 s 18, 19 kan hända ath — Karls brodher *T.*
70 s 6—10 och war en froom — booklärd mann *T.*
71 s 4 som heet Ingeborgh *T.*
71 s 6—8 Hans fadher heet — som för berördt är *i sammanhang med föregående tillägg ändradt från* och hennes nampn war Ingeborgh, eller ock som sombliga böker hålla, Ingridh Ylffwa.

Sida rad.

73 s 7 n. — 1 n. effter thet han war — S. Erics slecht *T.*
74 s 15 n. — 12 n. och ther med — S: Erichs slecht *T.*
82 16—32 Och ther före finnes — Jettar wara begraffne *Tillägg på en instucken lapp.*
— s 2, 1 n. *Förklaringen öfver* Litu reisi: thet är, then och then, huad the hete, lethe reesa vp steenen, *är tillskrifven i kanten, i st. för den misslyckade, i texten qvarstående, tolkningen:* och the haffua warit Adelmen, ty the kallades fordomdags Reesar, och ther aff synes wara kommet, Reisigtygh, och Reesenerer.
95 s 3 n. t. o. m. 96 1 medt förachtelighitt — så kom han *Tillägg, i följd hvaraf ett* kom *är utstruket efter* offta.
114 s 9 n. — 5 n. Och war thet icke — på alla sijdhor *T.*
116 11 n. ath the haffua sådana förtient *T.*
— s 7 n. — 5 n. bidia Gudh förlåssa sigh — grijpa til swerd *ändradt från* bidia theres onda förstar i hääl, än at the skulle slå them i hääl
117 s 3, 4 ty konungens hierta är i Gudz hand som Salomon sägher *T.*
122 s 1 n. t. o. m. 123 3 effter thet the — honom ther om *T.*
123 s 6—8 vndantaghandes — hörande warder *T.*
— s 16 n. — 14 n. Samma åår — tu åår ther effter *Tillägg och ändring från* och widh then tijdhen
129 14 n. som S: Birgitta haffuer skuttit vpå *utstruket efter* Jungfru Maria
132 s 6—9 och ther aff — vtloffuat hade *T.*
— 14, 15 som ståår i edzöres balken i stadz laghen then *Tillägg och ändring för ett utstruket* som
— s 10, 9 n. vndantaghandes — regimentit *T.*
— 9, 8 n. (effter som en almennelig mening war) *T.*
133 s 9, 10 rikesens rådh — förplichtilse *T.*
134 s 3—6 vthan at thet skedde — emooth honom *T.*
— s 15 för rikesens rådz skull *T.*
— 4, 3 n. och wordo — förra woro *T.*
135 s 2—4 och thet rychtet — förderffua rijkit i grund *ändradt så från* Så hade han och lätit gripa biscop Hemming i Aboo, Men för hwad sack skul, thet kan man icke retzliga weta.
— s 9 i Calmarne kyrkio, på S. Martini dagh *T.*
136 s 17—25 Men thenna — frå sigh. Men *T.*
137 s 1, 2 som tilförenne sagdt är *T.*
— s 15, 16 som hade — Euphemiam *T.*
— s 18, 19 i fiorton wekor med rooff och brand *T.*

Sida rad.

137 8 n. och annat meer *T.*
138 s 6, 7 screff och hertog Allbrect för them *T.*
— s 11—13 och hastades — elleffte åår *T.*
140 1, 2 och ther skulle — meena. Men *T.*
— s 16—20 war thå i Finland — giorde sigh och redho *Tillägg och ändring från* giorde och redho med sitt Tydzska folk och the Swenska som mz honom höllo
— s 12 — 9 n. Och gick thet — itt jerteckne *T.*
— s 1 n. — 141 8 Men han och hans — warade lenge *Tillägg på en inskjuten lapp.*
142 s 3 n. — 143 1 Thenne biscop — regimentet *T.*
143 s 18 — 15 n. Och thå fick — dråpeligh skada *T.*
144 s 8, 7 n. och han bleeff — wordhen *T.*
145 s 11, 10 n. och thet — för honom *T.*
149 s 13, 14 ty landet — till handa *T.*
151 s 4 men noghro Svenske besöchte thet *T.*
154 s 21 Rikitza *rättadt från Rixa.*
— s 9 — 6 n. Och hade Stocholm — til Mekelborgh *T.*
158 s 1 än thå at — i sinnet *T.*
159 s 5 ther rychte gåår aff än i dagh *T.*
— s 14 — 10 n. The Swenske — hertog Erich *T.*
161 s 16, 15 n. sedhan the — fååt hade *T.*
— s 11 — 9 n. The Danske — the Swenske oåthsport. *T.*
162 s 13 n. och nw — ighen *T.*
163 s 20, 21 een part meena — aff Portugalen *T.*
164 6 thå hon war sextijo ååra gammull *T.*
165 s 7, 6 n. så at för — koo 6 öre *T.*
166 s 14, 15 ther hon mykit plägade wara *T.*
— s 15, 16 och konungen — för hennes skull *T.*
— 18—35 Om hennes dödh — wara haffuandes *Tillägg på en instucken lapp.*
167 s 18—20 thet som vthloffuat — war platt förgätitt *T.*
— s 22—24 vthan offta — eghna hender *T.*
168 s 11 — 9 n. och thå hade — 25 åår *T.*
171 s 9, 8 n. The haffua giord — the Suenska *T.*
172 s 14—18 och wille han — weluileligha med sigh *T.*
178 s 12, 13 menandes sich — till retta *T.*
182 s 11—13 Dog så at — främande men *T.*
— s 17, 18 och konungen hade — Suenske begiärade *T.*
— s 20—22 och han skulle — och kåratt worde *T.*
185 s 2, 1 n. thå the best — som vthgaffs *T.*
186 s 13 n. och stickade eelden på stadhen *T.*

Sida rad.

194 s 10—13 Och så kommo — emoot konung Eric *T.*
— s 3 n. — 195 2 I thenna Eric Pukes — med många andra *T.*
199 s 3—9 Och hade mång — bortt aff landhet *T.*
— s 15—11 n. Och war thet — alle lijka godha *T.*
200 8—37 I samma möthe ward — itt skadeligitt förbund *Tillägg på en instucken lapp, i st. för de utstrukna orden:* mera wart icke i thet mötit beslutat ther nogot gott aff komma kunde.
202 s 4—8 Och så trädde — all trij rijken *T.*
— s 13 n. för sitt regimente skull *T.*
203 s 13 woro til fridz at anama *ändradt så från* begierade.
— 15 — 204 26 doch medt sådana wilkor — år effter Christi byrdh Mcdxlj. *Tillägg på ett inskjutet blad.*
207 s 8, 7 n. Sådana sätt — i Swerige *T.*
212 16, 17 innan Påsca — Johannis dag *T.*
213 17—31 konung Karll — ther aff landet *ändring och tillägg på en instucken lapp i st. för:* riken til nest kommande Walborga messo, thå skulle tolff aff huart rikit komma til Halmstada, och thå skulle dömas ther om, hwem Gotland skulle til höra, Och ther med moste thå the Swenske giffua sich ther aff landet.
214 s 3—12 Ty the hade icke — herra och konung *T.*
218 s 12, 11 n. effter stoor — alla sijdhor *T.*
219 s 5, 4 n. som thå vthröntes, thå honom mest trängde *T.*
316 16—20 *Rubriken* Enn vnderuisningh etc *är kanske endast en glossa, tillagd på en inskjuten lapp.*

Ofvanstående lista, som är upprättad öfver de i hufvudcodex, på margerna eller instuckna blad, gjorda ändringar och tillägg, sträcker sig föga öfver arbetets förra hälft och visar oss således endast en del af de förbättringar författaren vidtagit med sin bok, för att bringa henne i det fullfärdiga skick, som föreligger i vårt aftryck. Att de dock icke afstannat der de upphöra i hufvudcodex, sid. 219, oaktadt de ej vidare synas deri särskildt utmärkta, blir klart af det som härnedan anföres ur codex Sernsköldianus (tillhörande läroverks-biblioteket i Vesterås). Denne är likasom hufvud-codex skrifven på 1540 eller 50-talet; ehuru sämre i afseende på språket, är han kanske till och med något äldre än hufvudcodex, emedan en del ändringar, som uti den senare redan influtit i texten, ännu förekomma som tillägg, eller alldeles fela i den förre. Förhållandet torde helt enkelt vara det, att skrifvaren af hufvudcodex hellre alldeles omskrifvit arbetets senare afdelning, än han försökt att deri in-

flicka de vidlyftiga ändringarne; eller ock att författarens omarbetning kommit i hans händer innan han hunnit längre med afskrifvandet. — Alla dessa tillägg och ändringar äro i hufvudcodex införda af samma hand som skrifvit hela texten; i Sernsköldianus är väl detta icke alltid förhållandet, men samtidiga med den öfriga skriften äro de i allt fall i båda; deras omedelbara härstammande från författaren sjelf intygas af stilen och språkbehandlingen, hvilka fullkomligt öfverensstämma med hela arbetet, äfvensom derigenom att de blifvit af alla yngre codices upptagna i texten. Ofvan är genom bokstafven s mellan sid- och radsiffrorna antydt hvilka tillägg som äfven finnas i Sernsköldianus, och således äro gemensamma för båda codices; de stycken hvilka Sernsköldianus ensam utmärker såsom tillägg eller omarbetningar i den ursprungliga texten uppräknas härefter, jemte andra egendomligheter och afvikelser i denne codex.

Codex Sernsköldianus.

Sida	rad.	
4	13 n.	Rwnabokstaffwer, Rwnostaffwer *i st. för* Rimstaffuer.
—	12, 11 n.	*Det ofvan anmärkta tillägget saknas.*
10	12—18	eller och — handene äro *saknas och synes sålunda vara ett författarens tillägg, som ej blifvit infördt här.*
11	16—19	*Det ofvan anmärkta tillägget saknas.*
16	13 n. t. o. m. 19 4	*Slutet af förordet från* Och effter thet *är här ett tillägg. En yngre codex tillhörande Upsala bibliotek, förr J. H. Schröder, utelemnar hela detta slut.*
19	12, 11 n.	*Det ofvan anmärkta tillägget saknas.*
50, 51		*Tillägget saknas, ehuru inflickningsmärket finnes.*
51	10 n.	*Tillägget saknas.*
52	10, 11 »	»
—	4 — 2 n.	*Efter* Danska Crönekan *följer här ytterligare:* ty ther talas mykitt som föga act eller skell kan mett fölgia ther före tala man ther inte mera vm *(glossa?)*
54, 55		*Tillägget felar, ehuru märket derför finnes.*
77	8	*Tillägg (glossa?) efter* Jeneköpung: eller som en partt mena, vdi öninge i odesiö sockn wid Visingzöö. Och gaff ko: Erick mett sin dotter vdi Brudaskenck Malmöö och treleborgh
82		*Tillägget felar, men märket derför finnes.*
98	3	*Tillägg (glossa?) eftér* lyffte: och han segx haffua bliffuitt död vdi fengelsen
99	16—20	Men thet är troligit — i werldenne *är här ett tillägg.*

Sida rad.

116 11 n. *Tillägget saknas.*

119 7—12 Och haffuer thet vnderligha — doomar *är här ett tillägg.*

122 1 n. *Samma tillägg, men börjande två rader förr med:* Och thet pläghar

124 2 n. — 125 3 Men förplichtelsen — på Skåne *är här ett tillägg.*

125 4—6 Och haffua — vthgaffs *är här tillagdt.*

126 15—19 Så lenge — Lögeligha lastat är här *tillägg.*

— 15 n. — 127 5 Om thenna samma Ryssa reeso — redha war *saknas, men har varit tillämnadt att införas som tillägg, så som synes af inflickningsmärket; ett* och *hopbinder meningen.*

128 2 n. — 130 13 n. gaff sigh til — gingo the til *saknas här, men inflickningsmärket finnes. Den äldre meningen lyder:* Så som nw til fförande berörth är, ath konungh Magnus begynthe giffwa segh til eth löss acktugth leffwerne, så hölt han thet och so fram och kom so när, ath han öffuergaff sina forstinna, och bedreff sodana okyskhet ther obeqwemmeligith är ath omtala, och en tho han offta warth förmanath til forbätringh, soo kunde thet dog inthet hielpa, Vtan hans vnda leffwärne bleff meer och meer openbarth och vtropatt ther alle stygdes widh Ther före gich tho rikisens rodh til med menigha adelen (och vtwalde etc.

130 4 n. *Ursprunglig läsart efter* bördh: huad han heet eller huadan han war, holler Crönickan icke inne, Aff gammol breff kan man dogh merkiat at hand haffwer hethet hertogh bänckt *i följe hvaraf orden* och han kallades hertog Benct, *tre rader längre ned, icke finnas.*

132 14, 15 och 9, 8 n. *Båda tilläggen saknas.*

134 4, 3 n. *Tillägget finnes ej.*

137 8 n. » » »

140 1, 2 » » »

166 18—35 *Tillägget saknas ehuru inflickningsmärket är insatt.*

200 8—37 *Samma förhållande.*

203—204 » »

212 16, 17 » »

213 17—31 *Den senare delen af tillägget från* och huarken befata (14 n.) *är införd; deremot qvarstår den ändrade delen i texten* (riken til nest — aff landet)

223 19 — 17 n. Samma articler — sendes nw åter *är här tillägg och ändring för* Articlerner sendes

Sida	rad.	
223	16 n. — 224 2	Och the woro så lydhande — rikesens inbyggiare *saknas här, men tilläggsmärket finnes.*
224	16—19	Och lät han vthkora — och Norige *är här tillägg.*
—	11 — 9 n.	Och aff alt — Rysserna *är här tillägg.*
—	1 n. — 225 2	Han löste — greffue Gierdt *är här tillägg.*
225	8	doch war — sachtmodigh man » » »
—	13 — 11 n.	Thet war — vj öre » » »
226	2—24	så at the i Vpsala — breff ther vppå *visar sig vara tillägg och ändring för:* och fattades fögho, ath i Vplandh icke skedde vpresningh emoth Konungen, Tho Erchebiscopen thet sogh forlossade han bönderna aff then Skatten och gaff them ther sith breff vpo *Tillägget saknas här, men märket derför finnes.*
—	3 n.	settias i fängilse *ändradt från* setia borga for sich
227	6, 7	Som han giorde så gick honom *är här tillägg.*
—	8 — 228 7	Och hade rikesens rådh — stoor ouilia *saknas här, men tilläggsmärket finnes.*

Den nu följande afdelningen, ända till k. Hans, sid. 295, är i codex S. så kort fattad, att afskrifvaren sannolikt misströstat om dess utfyllande genom tillägg eller ändringar, och derför alldeles utelemnat dem. Det låter sig också svårligen göra, att på vanligt sätt redovisa skiljaktigheterna mellan detta författarens äldre utkast och den senare omarbetningen, hvarför det här må följa i sin helhet. Handskriftens kommatering, inconsequenser och öfriga egendomligheter bibehållas oförändrade.

Thó nw ryktet kom vth i landeth, ath Erchebiscopin fongen 228
war, forsamblade sich en stor hop medh böndher, och kommo
på norra Malm, och fförra en noghor i stadin ther aff wiste,
fingo the helgeandsholman indh, och strax thet oppenbarth bleff
i Stadin gingo alle til harnisk, Men soo warth thet tagit i dagh,
och förra en dagen vthe war, po en söndagh lääth konungh
Christiern kortta sin skep vp til sandbrona och skilde so bönderna
oth, soo ath en parth bleff vpo malmen, och tryhundrat po helge
ands holman, och the som po holman woro, bliffwo alle bodhe
slagne och gripne, och monghe aff them wordo steglade, leet
och konungh Christiern intaga Stäket, och thetta synes haffwa
skedt epther Christi byrdh fiorthan hundrat try och sextijo åår,
Tho biscop Kätil i Linköpungh alt thetta hörde, screff han konungen
til, ath han skulle giffwa Erchebiscopin löss, och lätha honom
iutha swergis lagh, Men konungen aktade hans scriffwilse inthet,

vthan sendhe Erchebiscopin fongan til köpmanna haffn, När biscop Kätil thet förnam, begynthe han hylla bönderna til sich i östergötzlandh, Rekerne, och monga stedes i vplandh, och giorde en vpresningh emoth konungen, och wore böndrene snarth
229 vpweckte, epther thet the woro illa til frids medh konungen, bodhe ffor the manga beskatningar skull, so och for the bönder han leth gripa och i hääl sloog på helge andz holman, i en feligh dagh, So giorde tho konungh Christiern en hop med skep redo wel bemannath, och leth them löpa vp i Mälär, ath the
231 skulle stilla Rekarne, När the kommo til Quickasundh, ther kommo the til slagtingh medh biscop Kätil, worde ther aff slagne, och miste nogor skep, och biscopin fich manga aff them til fongar, Sedhan reste biscop Kätil landeth fför foth, och kom ffor Stocholm, på norra malm ther skedde nogra smo slagtingar, Dogh bleff konungens folch til backa slageth, kommo och en hop medh bönder på södra malm, och alle böndrene ropade och begierade theras Erchebiscop ighen, Ner konungh Christiern alt thetta sogh, bemannade han Stocholm, giorde soo sin skep redo och seglade til Danmarch, Tho han borth farin war, for biscop Kätil kringh om alth landeth, och togh vp skattin, men Slotten fich han icke, Wintren ther epther kom konungh Christiern vp dragandes i ffro Danmarch medh stora makt, och alt thet swenska ridderskapeth hölth medh honom, med biscop Kätil war ingen vthan her Erich Nielson, och nogra ffoo andre, och tho konungh Christiern kom, goffwo the sich vp i Dalarne, han drogh epther them medh allo mackt och kom til helle skogh, ther woro thre brothar hugne ffor honom, och ther kommo the til Slagtingh konungen bleff aff slagen, miste myketh folk, och
230 monge holster worde fongade Ther fore flydde han oth Stocholm alt thet han fformotte, och biscop Kätil drog epther och bestallade Stocholm på bodha malmana, Tho bemannade han Sloth och Stadh och seglade soo til Danmark, men sith resigetygh leth
232 han draga öffwer landh, och thetta skedde om worena, So scriffwo tho Dalarne och meniga landeth rikesins rodh til ath the skulle giffwa sich i fro konungh Christiern, och sende them nogra artickler som the besinna skulle, Jbland huilka war thet en medh the merkieligheste, ath konungh Christiern icke war ret kommen til riketh, thy then menighe man i landeth som ther om borde til spord wara, wiste ther inthit aff fforra en han war her inne i riket, och formanade the rikesens rodh ther til, ath the skulle offwergiffwa konungh Christern, The sade sich wilia haffwa konungh Karl i ghen, Jnghen forstondare eller höffwidzman sade the sich wilia haffwa, epther thet Swerge var ith konunga riike aff åldher, och inthet forstondare döme eller

presta geldh Thåå nw konungh Christiern war til Danmarch
farin, och hela landeth föll honom emoth, sende biscop Kätil
medh nogra andra som medh honom woro, bodh til konungh
Karl, ath han skulle komma in i riket i ghen, Han kom och so
offortöffwath, fich Stocholm in, och landet gich honom til handa
i gen, och thetta synes wara skedt epter Christi byrdh Fiortan
hundrat fyra och sextio, och tho konungh Karl fich landet in
i gen, fich han och ganska monga och myndogha ffongar, som
biscop Kätil en stor deel, fongat hadhe, och en part riddare
och ridders mändz män som konung Christiern hade lätitt qwarra
epther sich i Stocholm och annorstedes, som alle worde fongar,
Samma fongar gaff konungh Karl löss, biscop Kätil och the
andra som medh honom omaket hafft hade at the fongade
bleffwo, oåtspordt, the ther wille, som nogh troandes är, wetha
sich better forwarat fförra en sodana fongar skulle löse giffwas,
Men konungh Karl gaff fongarna lössa och sporde inghen ther
om til Therföre kom oter en ny owilie emellan biscop Kätil
och honom, om ther haffwa warith nogra flere saker til then
owilian kan man icke weta, Men tho konungh Christiern sogh 236
ath konungh Karl war kommen til Swerge i gen, fforlickte han
sich medh Erchebiscop Jöns, gaff honom löss, och leeth honom
fara til Swerge i gen, påå thet han nogot ondt stempla skulle
emoth konung Karl, forty han wiste wel, ath the icke skulle
bodhe forlicka sich i itt rike, Erchebiscop Jöns gaff sich til
Biscop Kätil, och fan honom wara illa til fridz medh konungh
Karl, Ther före rodslogo the ther om medh flere theras wenir,
ath the skulle setia konungh Karl vtoff konunga dömith i gen,
fforsamblade soo myket folch, och kommo vp ffor stocholm, ther
kommo the til slagtingh medh konungh Karl på isen offwan for
gromuncka holm, Ther tappade konungen slageth, myket aff
hans folch bleff fongath, och en Pålnesk herra man som honom 248
hade folgdt vtoff Prytzsen hetändes Junkar Nikles, wardt ther
slagen, och sedan bleff konungh Karl soo trengd, ath thet war
fögo bättre en han moste tiggia sich liff, och moste han på
bursproket i Stocholm fforsweria riket, dogh bleff thet på sidzstone 249
so dagtingath, ath han skulle haffwa raseborgh, Men tho han
kom til finlandh, wart honom Slottet förholleth, Thy Biscop 251
Koorth i Ååbo stod honom emoth, han hölt medh konungh
Christiern, och achtade ffögo hwadh Erchebiscopin och biscop
Kätil beslutatt hade, Ther hade thå konung Karl när wordett i
hääll slagen, och moste så liggia i ååbo hela somarin öffwer på
stoor koost och täringh, fförra än han fich raseborgh, Sedhan
han Slottett ffoott hade, bleff han ther i nogor åår, Men i hwrudana
ffortryckelse han på then tiidh warit haffwer, kan bemärckt

warda, aff ett breff som han leett scriffwa i ffro Raseborgh til borgomestare och rodh i Stocholm, ther han beklagar sich eij ffórmå bettala ffämtiio march som han skyllugh war, och ibland annor ordh scriffuar han soo, Wij haffue ffórstondett att Hans Helmholtt, haffwer sagtt openbara på idhra rådzstugu, i monga werdugha herris och goda manna närwaro och ååhöre, att wij skulle haffua sagt honom i Sommars i ååbo, att wij skulle haffua warit i Swerige ighen en ffulmegtug konung innan Sancti Michels dag som nw fforliden är, Hoo oss thet öffwer sagth haffwer, han eller en annan, han haffwer sagtt oss thet med årette wtöffwer, som inghen godh man &c, Och nogott ther epther ffölier i breffuett wij äre ty swar så farne wtoff Swerige, att oss längtar aldrig epther, så att ffara triidie sinne,

252 Thå nw konung Karl aff seth war, hade Erchebiscopin landett inne, så att inghen war i Riikett then han ffruchtade ffóre, Män medh Niels Sture som war konungh Karls gode wen,
253 war han icke til ffriidz medh, han kallade honom til sich, och her Niels driistade sich icke ffara til honom, Ther ffóre sende thå Erchebiscopin Femtiio karla åstad som honom griipa skulle, Her Niels war fförwaratt, och gaff sich til ffinland til her Erich axelson, och Erchebiscopens ffolch skinnade hans gordh, och wiid then tiidhen bleff Biscop Kätil dödh, och nogott ther epter bleff ett herramöte i Stocholm, ther kom her Niels Stwre med her Erich axelson och klagade öffwer thet wold och årett som honom skedt war, Men han fich inthet wtan spott och spee aff Erchebiscopen, ffor allan siin schada, Ther med ffor han sielff ottande til sin gordh Pinningaby, och så til geffla och gestringalandh, ffórsamblade sich ther nogott ffolch, och greep så Erchebiscopans Fogda och tog manga hestar i ffrå honom, bar och tesligis vp allan skatten,

Thåå Erchebiscopin thet ffornam sende han trij hundrade ffolch emott honom, Men her Niels drog vp ott Dalarne, och hyllade Dalarne til sich, Nogon tiid til ffórenne som war Mormesse tiid, Anno domini Mcdlxv, Bleff ett stortt anskrij i Westeråårs
252 öffwer Erchebiscopin, att han skulle holla Stocholm konung Christiern til honda, Men han giorde sin vrsägt, med swåra eedher ffor Stocholms borgare med sit beseglade breff, att sådana riickte icke sant war, och sade han sich haffua anammatt Stocholms Slott aff Biscop Kätil samma åår nogot epther påscha, medh sådana skeel, att han hollat skulle, then herra til håndha, som aff riikesens meniga adell, och andra som ther bör när wara, lagliga koratt worde til riikesens-konung eller förståndare, Ther före bleff berammatt ett herramöthe i wadzstena winttren ther epther, om Sancti Pauli dagh, Ther bleff thå her Erich axelson

keest och koratt til riikesins ffförståndare, och honom antwardade Erchebiscopin Stocholm,

Thåå nw her Niels Stwre hade hyllatt Dalarne sich til honda, och gaff ffore at han wille haffua konung Karll til riikett ighen, 256
kom han nid dragandes til Vesterårs, ther fföre moste her Erich Nielson som höltt medh Erchebiscopin, och hade Vesteråårs och örabro inne, draga wndan ffor honom, han reeste tha Närike och ååkerboo häratt, med nogra fflere härede, och drog så emott her Niels Stwra, och möttes boda häranar wiid Kolbadzbro, och kommo intitt til hopa, thi elffwen war emellan, och bygdes ther skantzer på boda sijdor, Så kom her Erich Axelsson ther till medh, och lagde them soo emellan, att her Erich Nielson moste vplata her Niels Stwra Vesteråårs Slått, än tho han giorde thet nöduger, Bleff och soo stor owilie emellän Erchebiscopin och her Erich axelsson, Huilket, vtan twiffuel, ther aff kom att her Erich höltt med her Niels Stwra, Dog feegdade iw altiid her Erich Nielson med her Niels Stwra, och wore Erchebiscopin, her Trotte karlson, her Jwar green, och Erich karelson i ffforbund med her Erich Nielson, Men her Erich axelson och her Niels Stwre höllo til hopa, Så begaff thet sich att her Erich Nielson och the med honom wore, kommo offorwarandis på her Niels Stwres hoffmen i arboga, och griipo them alla til ffongar, och drogho so stragx ffor Stocholm, och bestallade her Erich axelson, satte so i dag med honom, och sende lönlega theres swenner til Helsingalandh, och läthe griipa her Niels Stwres hoffmen som ther wore, och war thå her Niels Stwre på koparbärgitt, Thå han ffich weta hwru med hans hoffmen gongett war, fforsamblade han en hop bärgx dränghiär til sich, och hade han nogon tiid til fförenne ffott her Sten Stwra til sich, och så gaff han sich tiitt som her Erich Nielsons 255
och the andres hoffmen woro, kom offör warandes på them, och grep them alla til ffonga och thetta synes haffua skedt Anno domini Mcdlxvii, Nogott ther epther kom Erchebiscopin, och bestallade her Erich axelson inne i Stocholm, Men her Jwar axelson hans brodher kom i ffrå gotlandh med en hop folch, och kom med her Erich Nielson til slagtingh i Närike, Slogh honom åff, och drogh soo oth Stocholm, kom och her Niels Stwre dragandes med trettan hundratt koparberghs dränghiär, och kom til slagtingh med her Erich karlson och flere aff Erchebiscopens partt, och slog them tesliges aff,

Thåå Erchebiscopin som än nw logh fför Stocholm alt thetta hörde, hwru hans vänir wore aff slagne, och hans ffiändher kommo dragandes, gaff han til fluctena med her Erich Karlsson, her Trotte Karelsson, och fflere, och kom på thet siidzsta til

261 Borcholm, ther bleff han dödh, ffögo bättre än en landzfflyctigh
man, han giorde sin retta herra och konungh landzfflyctig, Så
wiidher ffåårs nw honom thet samma, Som han giorde so gick
honom, Sedan Erchebiscopin död war, fförstärkte sich Erich
Karlson, her Trotte, her Erich nielson, her Jwar green, och
reeste mongha böndher med sich, och kommo so til slaghs på
nissa skog med her Erich axelson, her steen Stwra, her Niels
Stwra, her Götzstaff karlson, knutt Pose, och Stocholms borgare,
óch thå bliffuo Erich karelson och the andre medh honom wore,
aff slagne, och epther thet sååå mong inbyrdes örligh skedde, kan
hwar och en wel tänckia huru her Stod til i Riikett, thå then
ene landzenden stridde emott then andra, och thet enna härät
emot thet andra Men thå nw så illa tilstodh begyntte then
menige man i riikett begära konungh Karl ighen, och han bleff
så åther inkallat i fro Finlandh, och her Erich axelson vpant-
wardade honom Stocholm, och landet gich åther honom til honda
i ghen, Erich karlson sade honom och hwldskap och mandskap
till, och fflere som honom hade warith emott, Dogh ståhh thet
icke lenge så, forthi Erich karlson, Her Erich Nielson, och fflere
aff theras partij, satte sich åther vp emott konung Karl, Män
aff hwadh orsack thet kan man icke weta, Dog goffuo the thet
openbarlega ffóre, ath han icke kunde wara retther konung til
riikett, epther thet han en gongh hade openbarlega ffórswårett
riikett, att han aldrig meera wille beffatta sich ther medh,
ther ffóre war han en meenedare, och fförargadhe the på honom
alt thett the bekomma kunne, och kommo Erich Carlson, her
trotte karlson, och her Erich Nielson til Vadzstena, ther griipo
the ffru Magdalena konung karls dotter, Her Iwar axelsons
263 hwsffruge, och her Birgher Trolla, medh hans son Aruid Trolla,
och fflere goda män medh theras tiänare, och thetta skedde,
anno domini Mcdlxix otta daga epther Birgittemesso, och drog
sedan Erich karlson ått Vplandh, och fforsamblade monga böndher
emott konung Karll, Sååh hade konung Karl och myket ffolck
fforsamblatt, och her Boo dyre war höffuidzman ffor hans folch,
och skulle the haffua kommit til slagx wiid Vpsala, Men Erich
karlson satte i dagh medh her Boo i fiorttan daghar, och ther
ffóre leett her Boo mesta parten aff sitt ffolch i ffrå sigh, och
medan thet stod i dag sloog Erich karlson på honom wiid
fflötaswndh, thi moste her Boo giffua til fflyctena, Nogott ther
epther kom her Steen Stwre medh rekerne Södhermanna landh
och Stocholms lään emott Erich karlson, och hade Erich karlson
Snäffwingen och ffiedringaland med sich, Thå nw boda härana
264 samman kommo, begyntte nogra i her Stens Här ropa, att man
skulle slåå vppo honom, När her Steen sådana fforräderij fformerkte,

gaff han sich i ffrå böndrena och drogh vp i Dalarne, kom och tesligis en konung karls häär vtoff roden emott Erich karlson, Män then häärin slogh Erich karlsson wtoff wiid knwtaby kyrkio, och epther thet han sodana fframgongh hade, wille han icke wenda igen fförra än han hade hela riikett inne, och ther ffore fforsamblade han ganska myket folk, och Anno domini Mcdlxx wiid tijwgånde dag jwl drogh han vp i Dalerne, och kom til Henemora, Män vppe emott Falonne mötte honom her Sten Stwre, och her Niels Stwre mėdh gantzska liitit ffolch, dogh slogo the honum til baka, så ath [han] moste ryma medh en sodana skam, att qwinnor och piigor griipo monga aff hans hoffmän, godeka Wargh wartt aff ene leego piiko ffongen, Sedhan kwnde 265
Erich karlson ingen stedis tryggeliga bliffua i Swerige, thi nödgades han att rymma til Danmarch,

Män liithen tiid ther epther, kom konung Christiern med stora macht in i vestergötzlandh, och belagde Öresteen, Såå kom ther thå her sten Stwre, och her Niels Stwre vestgötarne til vndsätningh, och slogo honom aff, så att han moste giffua ffluctena, och bleff sielff soor, her Erich Nipertt Erich karelsons Stiwffadher bleff ther slaghen, och kan man nogh merckia huru skröpeliiga her haffwer til stådt i riiket på then tiid både aff wthländsk och indlendsk örlig, Samma åår i maij månadh bleff konung karl död på Stocholms Slott, och wardt ther begraffwin i Gromuncka Closter, Men thå han lågh pååå sinne sotta sängh, 266
wigdes han wiidh sina ffrillo, på thet han skulle äkta siin son, och haffwer hela hans regementte ffögo annatt waritt än orolighett, och han haffwer eendels meer än nog fförsökt lijckohyulett och werdennes ostadugheett,

Thåå nw konung karl lågh i siitt ytersta antwårdade han her Steen Stwra riiket i händer, Men epther thet en part aff riikesens rod war när konung Christiern i danmarch, som wore Erich karlson, her Trotte karelson, her Jwar green och monghe fflere, Ther ffore scriffuo thå the som her i riikett woro, them til, at the skulle komma her in j Riikett i gen, att the så eendregteliga then ene med then andra, motte kora sich en höwids man, Men Erich karlson och the andre swarade, ath the wille liffwa och döö med konungh Christiern, och kommo her in i riketh och hade the forsamblad en stor hop medh bönder aff norlanden, vplandh, Södramanna landh och Närike, och kommo samma åår, nogot for magdalene til Eneköpungh, och woro ther 267
medh Erich Karlson, her Erich Nielson, her Iwar green, her Trotte karlson, her Johan Slaweke och her Niels ffaderson, Thesse alle scriffwe medh böndernes samtyckia til Stocholm, ath man skulle kora en sodana herra som wore offwer all try

riken, epther thet gambla forbundh som riken emellan giordt war, och sade Erich karl son i sitt breff ath konungh karl hade ingen mackt til ath antwarda her sten Stura riket i hender, epther thet han icke sielff war reth konungh, sedhan han hade fforsworet riketh, Men the aff dalarne Scriffwo Stocholms borgare til ath the wille sto faste medh her Sten Stura, So scriffwo och her Jwar Axelson som gotlandh inne hadhe, och her Erich Axelson, som mesta parten aff Finlandh inne hadhe, til Stocholms Borgare, ath the skulle sto ffaste medh her Sten, och
268 widh then tiden kom Erchebiscop Jacop, i froo rom, Såå Förlop thet wel eth åår egenom sedan konungh karl död war, ath rikesens rod war twedregtigth, ty en part wille haffwa her Sten för höuitzman, och en parth wille icke, Therför forsamblade tho bönderna sigh sielffua i Wpsala, aff vplandh, Södermanna landh, Dalarne, helsinga landh, och flere landzendar, Tolff bonder aff huardt härede, The beleffwade itt herramöte i Eneköpungh, ther alt riikesens rodh skulle til hopa komma och draga sich til eendregt, thi the sade sich inga lundha lengre kunna sådana twedregt liida i landena, Män i samma mothe bleff ffögo wträttatt, thi her steen Stwre, och her Niels Stwre kommo ther intit, Och thetta skedde wiid helge lekame tiid, anno domini Mcdlxxi, dog ffich på thet siidzsta her Steens partt öffwer handena, så att han bleff wiid höffuidzmandz domett,

Män tho konung Christiern sogh att hans wänir kunde ffögo vthrättha, i Swerige, giorde han sich redho med allo makt, och kom ffor Stocholm med Siwtiio skep, tijonde daghen i Jwlij Monatt, och ffältte han siin anckar wiidh Wangs öön, och på then tiid war mesta parthen aff riikesins rood i Stocholm, och bleff han liggiandes vidt wangs öön i siw wiikor, och dagtingade altiidh medh riikesens roodh, Men the kommo inthet öffwer eens, Thå han sogh sigh intitt kunna vthretta medh dagtingan, och ffetalien giordes fförtärdh fför honom, gaff han sich in poo Norramalm med sit folch, på Sancti Egidij dagh, och beffästade
269 sich ther medh skermär och kupor, och tho han sich ther
270 beffestadh hade, drog han til Vpsala, och begyntte hylla landett til sich, och mong härede och knapar gingo honom til honda, och beklagade han riikesins rod högeliga ffor bönderna, Thå han hade warit i otta daghar i Vpsala, kom han på Malmen ighen, och wnno Vestgötarne Elffzborgh i ffro honom wiid samma tiidh, Män her Steen war wthe i landett, och fforsamblade folch vtoff östergötzland, Närcke och fflere landzendar, kom och her Niels Stwre ther til medh Dalarne, sendes och tesligis trettan hundrat ffolch wtoff Stocholm ther til, so kom thå her Steen dragandes med sin här til Erffwa som liggher en halff Milo i ffro

Stocholm, Ther screff han konung Christiern til att han skulle 271
draga siin wäg til danmarch igen, Men konung Christiern swarade
att han icke war i then ackt kommen, att han skulle Så hastigt
thedan, Ther fföre kom tho her Steen daghen ther epther
dragandes in wppo Malmen, och hade konung Christiern skifft
siitt folch i tree parter, En partt aktadä pååa skepen, en partt
war wppo Brunckabergh, och en partt i Sancte klare Closter,
Så kom thå her Steen til dragandes thå klockan war wiid Elloffwa
på dagin, och Stocholms borgare fföllo så hartt til att the
kommo eldhen på en konung Christierns skärm, och medhan
han bran stod striidhen hordo, Så sendes och hop ffolch wtoff
Stocholm med Skutor och bootar, och huggo broon söndher som
war emellen kääplinghen och malmen, Thå striiden stod som
hordast, bleff konung Christiern sielff skuten i munnen med en 272
hakebysso, so att han miste nogra tändher, och strags gaff han
sich aff markenne, Män hans ffolch striidde manneliga på bergit,
so att her Steen moste tree eller ffyra gongor wiika aff med
sitt ffolk, på thet siidzsta kom konung Christierns ffolk nid aff
Bergitt, och thå worde the slaghne på ffluctena, och wiid konungh
Christierns hoffuud baneer, Danabroka, lågo mera en ffäm
hundrade döde, vndan tagandis them som annor stedis slagne
wore wiid nijio hundrat wordo ffongade, och mang hundratt
druncknade, och bleff her Trotte karlson slaghen vppo Brunka-
bergh, och bliffwe thå ffångade, her Claes rönow marsken i
Danmarch, her Twre Twreson, her biörn Johanson, Her ficke,
Her Niels Christiern son, Her Niels gunnar son, Her Anders ffriis,
Her Niels Tiogns, Her Erich åke son, Her ditterich ffriis, Her
Niels Engilbrictzson, och monge andre ffriiborne men, och skedde
thenne slagtingen, Epther Christi byrdh ffiorttan hwndratt ett
och Siwtiio åår, Torssdaghen epther Birgitte messo,

Thåå Her Steen thenna slagting wnnet hade, ffor han kring
om alt landett, och fich alla Slottzloffwår in bode aff Swenska
och Danska, thi han hade thå intitt mott stondh, och so giordes
thå ffred emellan konung Christiern och the Swenska wthan
twiffwel, ffor the ffongar skuld som her Steen hade, och stod so
i nogor åår, Men Anno domini Mcdlxxiiij wardt hollet ett
herramöthe i Calmarne, Ther wordo tolff aff Danmarcx och
Noriges riikes rodh, och tolff aff Sweriges riikes rood, til skickade
til domare, att the ffyra och tiwgo, skulle döma om all klagho
moll som noghor i tesso try riike hade emott then andra, skulle
the och kenna om gotland och andra victiga saker som wore
riiken emellan, ath friid motte bliffua, Män ther bleff ffögo
beslutatt, och thet som beslutatt wartt bleff inthet hollet, aff
fforffarenhetenne haffwer man tiitt och offta ffornummet, ath the

danske icke leta gotlandh goo sich iffro medh sodana retgonger,
273 och en tho thet stod soo i ffridh emellen her sten och konungh Cristiern, soo war thet dogh ingen rett fast fridh, Forty konungh Christiern vnsagde altid the swenska, och her Sten redde sich altidh ther vpå ath stoo honom emot, en tho thet icke kom til openbara feide Anno domini Mcdlxxvij bleff Wniwersitetet eller studium insat i Vpsala aff Erchebiscop Jacob Tw åår ther epther ffor Her Erich Axelson med thet folch her Sten honom tilskickat hade, in [i] Ryssalandh wäl tivgo eller trätio milor, och giorde ther stor skada, han slogh i hääl bode folch och ffää; bode men och quinor til mongh Twsandh, No[go]r åår ther epther, som war Anno domini Mcdlxxxi, bleff konungh Christiern dödh, och tho han död war, hade rikesens rod i Norge sin bodh til rikesins rodh i Swerge, och forbundo sich med them, ath the skulde alle wara vnder en herra, Samme åår doo och her erick axelson Men nogon tidh ther epther, gich bodh och breff öffwer
274 al try riken, ath ith herramöte skulle hollas i halmstada, och tho tidh war ath thet hollas skulle, giorde her Sten sich redho, och skulle medh rikesens rodh fara tiitt, och tho han kom til Wadzstena, bleff han siugh i sin ögon soo ath han ingastedes fara kunde, om han retzlega war siuck, eller leth han soo goo rycktet ffor vmslagh skuldh, kan man icke wetha Dogh war han begierandis, ath rikesins rodh skulle fara til motith, och
275 han bödh them sith Jnsegel medh, men epther thet han icke ffor medh, ther fore kom och ingen aff rikesins rodh tiidt, Så vtwalde tho the Danske och Norske Junckar hans konungh Christierns son til konungh, Epther Christi byrdh Fiortan hundrath try och ottotio åår, Tijwgonde dagh Jwl, och soo warth thet forbundeth om inthet som the Swenske och the Noriske giordt hade, och hösten ther epther skulle åther stoo itt herramöte i Calmarne, huilket och so skedde, widh Mormesso tijdh, och tho giordes Calmarne recesz, och screff her Sten Borgamestare och rodh i Stocholm til ith breff soo lydandes om samma möte, Thenna dagtingan är soo forlopen, thet högboren förste konungh hans skal forweta sich her konungh warda i Swerige, medh soo skäl, thet han til fforenne skal betala, all the geldh hans fadher konungh kristiern skyllogh är i thenne try rike, och widerleggia all skada gieldh fatigom och riickom, och skal nw i Sämmar om warfru dagh Assumtionis nest komandes stonda her i Calmare ith möte, och skal til then tidh gotland, Skäärdal, och Swärttöö stonda til rette, och her medh rette aff seijas på thet möthe emellan tesse try rikes rodh, huad ricke fornempda gotlandh, Swarttöö, och Skäär dall skal til höra, aff thetta breff är nogh merckiandes, ath her Sten aff rikesins rodh hadhe sagt konungh

Hans Swerge til, en tho ath thet lenge ffördrögdes fförra en han kom til riketh, som man her epther ffornimmandes warder,

J thenna tidhen och noghor til föranne stodh her Sten hart ther epther, ath finlandh motte Friitt komma vnder Swerge i gen, Thet hade soo begieffwith sich i konungh Karls och konungh Christierns tijdh, ath her hade en dansk släckt inkommith i 276
Swerge, som war försth, her Olaff Axelson han fich gotlandh aff konungh Cristiern, och epther hans dödh fich thet Her Jwar Axelson hans brodher, och her Erich Axelson hade foth finlandh aff konungh Christiern, soo ath han hade Wiborgh och han leth forsth mura kringh om stadin Nyasloth leth han och förbätra, Raseborgh, Ååbo, Tawasta hws hade han och en tidh longh, och hade konungh Karl i thet fforhop giffweth her Jwar Axelson sina dotter, ath gotlandh skulle koma til Swerigis krone i gen, Men tho konungh Christiern vtdriffwen war bleff her Erich Axelson qwar i Swerge, war och entidh longh rikesins forstondare, som forberorth är, Tho nw konungh karl dödh war, och her sten bleff rikesins fforstondare, tho fich han och alla slotzloffwor 277
öffwer hela riketh, loffwade tesliges her Erich Axelson, ath han skulle holla the sloth såm han inne hade honom och riket til honda, Men tho han logh på sinne sota sengh, fforwandlade han slodz loffwener in vpo sina brödher, her Jwar axelson och her Laurens Axelson, och fich soo her Laurens Axelson Slotten in i ffinlandh, och hölt them emoth her Stens och Rikesens rodz wilia, och hotade medh Ryssanar, ath han wille låtha them foo slotten huar han icke finge sin wilia, Soo bleff och på thet sidzsta han dödh, och fich so her Jwar all slotten in, och hade her Sten stort platz til ath foo them i gen, han hölt offta herramöte ther om, och war dogh lika när, På thet sidzsta moste han sielff til Gotlandh til her Jwar, Ther bleff tho soo forlickt, ath her Sten skulle fåå Finland ighen, och her Jwar fich i gen Ölandh, Stäkaborgh, Åkerboherede, gestringaland, Ongermannaland, och ååsvndahäräde, haga, Eneköpungs Stadh och Swarta siöö, och ther til skulle han beholla raseborg, på alt thetta fich han rikesins breff,

Widh then tidhen her Sten war til gotlandh skedde ett 278
vplop i Stocholm, huilkith soo til kom, her Sten Christierns son slogh en borgare oredeligha i hääl ther ith hemeelhuss, ther öffwer begynte borgarene forsambla sich til hopa, och gingo soo i grå muncka Closter, och togo honom ther vth medh woldh, Tho fru Jngeborgh Her Sten Stures thet fornam ath sodana vpror war i Staden lop hon hastelegha ther til medh och wille vndsetia her Sten Christerns son, ath han icke skulle i hel slagen warda, Men bulret warth såå storth, ath hon inthet warth aktath,

vtan i trongeth bleff hon omkul skuthen, aff huilkith her sten Storliga förtörnat warth, recknade thet högth, och wille haffwa ther stora booth före, Dogh lade nogre aff rikesins rodh sich ther emellan, soo ath borgarene fingo wenskap, och moste tho Stocholms Stadh giffwa honom ffor samma sack skul, ett sodana forpligtelse breff ath the altidh skulle stoo faste med honum, ää huad på komma kunde, huilketh the och soo giorde,

Anno domini Mcdlxxxiiij widh Sancti Martini tidh warth hollith ett herramöte i Stocholm, och ther war her Jwar Axelson medh, J samma mote war stor tuist emellan her Sten och Rikesins rodh, och wille the tho setia honom aff höuidzmans dömith, och her Jwar Axelson wille haffwa Aruidh Trolla ther til i gen, Dogh bliffwo the soo foreenthe, ath her Sten Skulle
279 bliffwa ther widh, ååret ther epther om hösten sendes her Niels Erichson til Riiga medh ett tal folch, Erchebiscopenom ther samma stadz til vndsetningh emoth Mestaren i Lifflandh, och tho han thet vtrettat hadhe, som honom befalath war, kom han medh folket hem i ghen, och stodh soo i nogor oor, ath owilie war emellan mestaren och the Swenska, Dog bleff thet other forlickt, Anno domini Mcdlxxxvi, begynte böndrene i Kindh och Mark i Westergötzlandh, warda her Sten Genstreffwoge, Therfore for han tith medh mackt, och twingade them til lydachtughet, och ther bleffwo en parth aff them steglade, sedan fich han godh fridh i then landzendan

Epther thet nw ath her iwar Axelson hade gotlandh inne, och ther til soo mongh Sloth och lään her inne i landeth och war her storlegha befryndat medh gifftermol, han hade konungh karls dotter Her sten hade hans brodhers Åke Axelsons dotter, och Arwed Trolle hade hans dotther, Thér ffore begynte han bliffwa fast stor sinnad, så ath han aktade ingen, vthan giorde huadh honom synthes sielff, han leth tagha mongh skep vp i östra Siöön bodhe i ffro hollenderne och städerne, och hade han so twingath hollenderne, ath the moste orlegha medh tw skep komma til wisby och lossa ther, och tho han i noghor åår hade soo regerath i Siöön, begynte storth rop komma offver
280 the Swenska, och the worde alla stedes kallade siöröffware, Thy meningen war, ath Her Jwar giorde thet icke allena, vthan nogre aff thet Swenska ridderskapeth, woro ther i Rodh medh, och wardt han offta fformanat ther til, ath han skulle holla fridh i Siöön, dogh aktade han thet inthet, The Swenska hotade han medh the Danska, och the Danska hotade han med the Swenska, och ther medh giorde han, alt thet han sielff wille, Ther aff begynte tho en stor owilie vpkomma emellan her sten oc honom, Dogh wille icke her Sten gierna slo til feide med honom, vthan

togh nogra aff rikesins rodh medh sich och for til Calmarne, widh Kyndermesso tidh Anno domini mcdlxxxvij och begierade ath her Jwar som tho war på Borcholm skulle komma til honom, Men han sadhe sich wara siwck och wille inthett komma, Soo faar her Sten til Skeggenäs och kallade honom titt, thitt fich han ingen Swar i ffro honom, Ther medh for tho her sten in vpå Ölandh, och sende Hans ååkeson och Aruidh Trolla til honom ath the skulle vnderwisa honom til thet betzsta, Men han aktade thet inthet, vthan begynte befesta sich, läät och soo gripa noghra aff her stens hoffmen, Ther ffore letth tho her sten strax bestalla honom på Borcholmen, Dogh vndkom her Jwar hemeligha om ena nath, och kom til gotlandh, Så leth och her Sten bestalla Stäkaborgh och Raseborgh och fich the Slotten in,

Tho konungh Hans i Danmarch ffornam huru the Swenske gingo her Jwar harth epther, befruchtade han, ath the skulle ffoo gotlandh in, giorde sich soo redho medh Fyrotijo skep til ath segla til gotlandh, När her Jwar thet fich weta ffor han strax emoth honom, och kom til honom i draköör, Ther leth han tho konungenom landeth vp, en tho han hade thet i pant ffor ena stora Summo päningar, och wille han gierna haffwa vpueckt konungh Hans emoth the Swenska, dogh kunne han thet icke bekomma, Tho konungh Hans hade warith til gotlandh och taget thet in medh Sloth och stadh, seglade han til ölandh, 281
felte sin ankar uidh norra vdden, Screff soo her sten til, och begierade honom til tals, och tho han hade foth giszlan ffor sich ffor han vth til konungen, the forlicktes wel och giorde fridh sich emellan, och mena en parth ath her sten loffwade och konungenom tho ath han skulle lotha honom riket vp, huilkit nogh troandis är, epther thet han til fforenne hade giffwet konungenom beseglath breff ther vpo, och bleff i samma reso so öffwertalath, at her Jwar Axelson skulle vplota her Sten öland och Borcholm, huilkit han och soo vtloffwade, än tho han aktade thet inthit holla, vthan seglade oth köpmanna haffn, Men tho konungh Hans thet fornam, bödh han honom strengeligha, ath han skulle fara til ölandh, och vplotha slottith som Sagt war, huilket och soo skedde, Her Sten anammade Slottith frith och qwith, och Fru magdalena medh her Jwars swenner gich aff medh beholdna hoffwor, epther som konung Hans emellan boda parterne dagtingat hade, och seglade soo her Jffwar ått danmarch, och fforuiste sich dog hwarken om Slott eller lään, och bleff på thet sidzsta död en ringa Man, så löktades hans öffuerdådugheett,

Viid then tiidhen, war other Påwans legatt her i landett medh romare afflatt, och han heett Anthonius mast, begynte och ryssarne thå göra inffall i Finlandh, Ther ffore drogh her Sten tiid med macht til at beskydda then landzendan, Mädan han ther war, kom Påwans bansbreff pååh honom, och böödh Påwen vppo, att Erchebiscopin med the andra biscoperne skulle lysa honom i bandh, ffor thet han hade Örabro borta som war drotningh Dorothees morghon goffwa, och thetta skedde anno domini Mcdlxxxviij, och samma åår stodh itt herramöthe i Telghe, Ther stadgades, att all toll skulle geffuas i silff, Årett ther epther läätt her Steen vpsettia then stora Jörianen i Stocholms byia kyrkio, Thå kom och driffwandes en stoor hwalffisk her i Stocholms skäär anno domini Mcdxc giordes ett forbundh emellan Swerige Lybeck och andra städher och epther thet her Steen ffast ffordrögde, och icke ville läta konung Hans komma til riikett som vthloffuatt och bebreffwatt war, Ther
282 ffore begyntte thå konung Hans sielff scriffua her in i landett, både til en och til annan, och fformannade alla, at the skulle holla her Steen ther till, att ffultgöras motte thet som honom loffuat och til sagt war, Men her Steen giorde ther likauel inthet til, och ää huru mykett thet vthloffuatt war, såå är dog klartt på taga aff hans anslagh, at han icke war thes til sinnes, at konung Hans skulle komma til riikett, Man gåår icke gerna wtoff högsätet, och setther ther en annan in ighen, Thåå konung Hans fformerchte her Steens sinne, tenkte och han ther til huru han sin wilia och vpsått främija skulle, och hade altiid sin breff och bodh her in i landett til riikesens rodh och fformanade them ther til, att the skulle thå tenckia på thet som the honom bebreffuatt hade, och wille soo, (wtan twiffwel) vpweckia them emott her Steen, Så giorde han och ett fforbundh med ryssanar, som ryktet gich, emott the Swenscha, huilket nog trooligitt är,
283 och kommo manghe Baijorer til honom, them han leett, en partt til Siöös, och en partt genom Norige heem ffara, Så bleff thå ett herramöte berammatt i Calmare, och bleff tho konung Hans siuck och krenchlig i siitt hoffwdh, så att han then tijdh som bestemder war, icke komma kunde, Män året ther epther, som
284 war anno domini Mcdxcv, kom han til Calmarne, och all try riikesins roodh, och log han ther i en Monadh och bidade epther her Steen, huilken wädrett fforhindrade, att han icke ffram komma kunde, J then tiidhen fich konungh Hans stoor skada, han hade en stoor Kraffuel som kallades Griphwnd, ther han hade sin ffatabwr vppo, och all sin breff som i mötitt skulle brukat wordett, Ther war en walsk doctor vppo, och myket ffolck aff woda kom ther eelden i krutett, och skipitt bran vp,

med try annor skep, och tw skep kommo på grundhen, och thetta skedde i Calmare sundh, Män ffor sodana skada skull nödgades konung Hans att giöra en Nyan ffriid medh her Steen, then han ellis icke gerna giordt hade, och so sende han sin myndåga sendebod til her Steen, som wore, Biscop Gloop, her Niels höök, och Steen Bille, och talar Erchebiscop Jacop i ett siitt breff om thenna ffriid, som nw giordes, att konung Hanses Sendebodh wille haffua giortt friid riiken emellan i trettijo åår, Män her Steen wille icke göra ffriid meer än i ett åår, Ther han storlega fförsogh wti, och ther ffolgde mykett ondt epther, fförthi thå konungh hans sogh att her Steen soo stiiff war, 285
bestemplade han soo, att ryssanar skulle ffå honom noog til bestella,

Samma åår om hösten kommo ryssanar in i ffinlandh, och giorde ther stoor skada, och bleff knutt Karlson, som höuitzman war ffor her Steens ffolch, slagen, och monge med honom, Thå fforsamblade her Steen ganska mykett ffolch, som han skulle draga åth ffinlandh medh, Män thet gick soo longsammeliga til, och drögde länge in vppå hösten, och mykett folch ffrööss fforderffwatt, och wädrett war honom soo emott, att han icke kunde komma snartt öffwer til ffinlandh som thet behöffdes, Ther fföre hade thå ryssanar teste better framgongh, The kommo til Wijborgh wiid Sancti andree tijdh, stormade ther till och ffingo itt Torn in, och wore med stegar monga städes komne på Muranar, Thåå Knwt Pose som Staden inne hade, thet sogh, stickade han strax eelden i Tornett wnder ryssanar, och brende them vp, och ther aff worde the andre som på muranar wore fforskreckte, och goffuo ffluctena, och hadhe knutt Pose ganska liithet ffolch med sich i Staden, dog giorde han ryssanar stoor skada, Sedan drogo the ffor Sancti Olaffs borgh, ther ffingo the och stoor schada, och drogo soo heem ighen, och hade i then reson mist Nijo Twsandh ffolch, Så kom thoo her Steen til ffinlandh sedhan ryssanar woro borttdragne, och epther thet ffolkett war mykett och kunde icke wel hollas länge til hopa, poo en stadh, Ther ffore fforskingrade han thet och lagde thet widt om kringh i vinther lege, Män wiid kyndermesso tiid ther epther, kommo ryssanar ighen, brende aff Carelen och Sawlax, och en stoor deell aff Tawastalandh, och kommo in til kronoborg, som nw kallas Tawastahus, Såå att the wel hade dragett ottatijo Mijlor, och ther the ffram fforo brende the alt åff, och slogho alt i hääll som the öffwer komma kunde, skonandis ingen, och thet the i häl slaget hade, warth forslageth ffor siwtusandh, och fförra
än her Sten, som tho war i ffinlandh, kunde komma sith folch 286
til hopa igen, som han fforskingrath hade, hade Ryssanar giorth

sodana skada, och wore vth dragne i gen, Ther medh ffor han tho other til Swerige ighen, til ath fforsambla mera folch achtandes sedhan dragha in i ryssalandh, och skickade her Swanta Nielson til höuitzman ffor folchet som han leth bliffwa qwarth epther sich, med her Erich trolla, och her Sten Twre son, Men tho han kom til Swerge fforsamblade han mera folch, dogh gich thet soo longhsammeligha til, ath han icke kom så snarth ighen, som vth loffwath war, her Sten hade tw bekymber, han wille gierna haffwa straffath ryssanar, So fruchtade han och, ath konung Hanses wenir skulle nogoth obestondh begynna her inne i landeth emoth honom medhan han borto wore, ffor thy the woro monge som wille haffwa konungh hans her in i riket, som the honom loffwat och bebreffwath hadhe,

287 Tho nw her Swante sogh ath tidhen fforleedh, och her Sten kom icke ffram, som vth loffwath war, giorde han och knvth pose, medh the andra redho, och drogo medh tw tvsandh folch, widh dyra warffru tidh in til nya Narwen, och bestallade et Sloth, som heth Jwan groth, thet bestormade the i Sex timar wnno the thet, och fingo ther stora ägodelar, och tryhundrade Fongar, och drogo soo til baka til Finlandh i gen, och fforlop sich såå tidhen til Michelsmesso, Thetta skedde Anno domini Mcdxcvi, och medhan her Sten war her inne i landeth och forsamblade folch, woro Ryssanar inne i Norrabotn och giorde ther stor skada, So epther thet Her Swantte hade nv soo lenge biith och fför töffwath ther i finlandh, och fich ingen vndzsetningh, giorde han redho, och drogh hem til Swerge ighen, och i samma tidhen kom tho her Sten til Finlandh, och begierade han ath Her Swante skulle bliffwa qwar, och soo wille han tho haffwa dragith in i ryssalandh i gen, Men her Swante wille ingalunde lengre töffwa, vthan drogh sin wegh, Ther aff kom tho en stor owilie emellan honom och her Sten, Så ath her Sten skylte honom sedhan ther fföre, ath ther inthit vthrettat bleff, som aktat war, och begynte her sten kalla Her Swanta Fältflygtich, och sade honom haffwa rymdth vndan rikesens baneer, Sade och tesligis segh wilia thet weder göra, och epther thet han inthet mera i Finlandh vthretta kunde, drogh han til Swerge i gen, och owilien war stor emellan honom och her Swanta,

Om mid Fasto tidh ther nest epther bleff holleth ith herramöte i Stocholm, och tho gaff her Swante sich i retten ffor rikesins rodh om thet ärande her Sten hade kastat honom fore, ath han skulle wara Feltflygtich och hawa rymdth vndan
290 rikesins baneer, Men ther dömdes her Swante frij fföre, J samma möthe eskade rikesins rodh på riket aff her Sten, och wille ath han skulle letha them thet vp igen, på thet ath konungh hans

motte komma til riketh, som bode han, och the, med breff och
Jnsegel vthloffwat hade, Men her Sten wille thet icke giöra, vthan
hade skotzmol til then menigha man, i landeth, ath thet icke
war theras wilie, ath nogor vthlendzsk herre skulle dragas her
in i landeth, epther nogh witterlegith war, huadh skada och
forderff riketh til fförenne offta ffor främande herskap skull
liidhet hade, Tho rikesins rodh sogh ath han icke wille vplotha
them riiketh, vpsade the honom huldzskap och mandskap, och
tho hade han icke sith folch widh hondena, Dogh kom han
Eendels listelega po slottith i sith beholdh, sedhan han aff
rodeth gongen war, och han war sagt i ffro riketh, Men dagen
ther epther kom hans folch i ffro finland, och so fich han ett
störra modh, och holt sich sedan widh riketh medh makt, och
hyllade landeth til sich, grep han och biscopin i Linköpungh,
och begynte goo epther erchebiscopens argästa, fforty rikesins
rodh hölth sich vnder honom, sedan the hade sagt her Sten
i ffro Riketh, och bleff openbara Feide emellen honom och rikesins
rod, soo ath then ene fforargade på then andra, och begierade
the offta somarin ther nest epther, ath komma til Stocholm,
Män portanar slogos til ffor them, och tho rikesins rodh straffade
Stocholms borgare, for thet the höllo soo fast medh här sten,
Swarade the, ath the höllo medh then herra som rikesins rod
hade beffalat them wara lydugh och hörugh, och begierade sedan
rikesins rodh offta wara til tals medh her Sten, doch wille han
inthet wara i handel medh them, med mindre the wille hylla 291
honom ffor höuitzman i ghen, och kastade rikesens rodh honom
före, ath han tredde i ffro them, och thet lyffte som giort war,
Men han swarade ath han icke tredde i ffro them, vthan the
tredde i ffro honom, Thy han wille fforswara, beskydda och
beskerma riketh, och the wille införa frömande herskap, landeth
til skada och fforderff, emot then trohet the theras ffädernes
rike, pligtwge wore, Påå sijdzstonne kom thet ther til, ath her
Sten begynte förarga på Erchebiscopin som hoffwodet war ffor 293
Rikesins rodh, och han lääth with Sancti Johannis tidh forderffwa
och vpbrenna biscops gorden i Vpsala, och hade forsamblath
myketh folch, och kom ffor Stäkith ther medh, och bestallade
thet, Samma åreth giorde konungh Hanses folch stor skada
på ölandh och vid Calmarne, therföre stodh rikesins rodh ther
so horth epther, at her sten skulle vplata them riketh, ath the
sedan motte lata konungh Hans komma ther til, ath sodana
skade som tho skedde motte tilbaka bliffwa, Men her Sten
Stodh fast i sith sinne, och dagtingade altidh medh landeth,
och epther thet han hade bestallath Erchebiscopin på stäketh, 294
ther och flere aff rikesins rodh medh vppe wore, Ther före

worde Her Niels Boo son och Her Ture Jonson forskickade til konungh Hans om vndsetningh, på rikesins rodhs wegna, emoth her Sten, The kommo til konungen och fingo vndzsetningh, och i then resonne kom konungh Hans och fich Calmarne in, och Borcholmen, Her Niels Booson, och Aruith Trolle, hyllade honom på menigha rikesins rodz wegna, och thetta skedde widh Sancti Jacobi tidh, men lithet ther epther widh Sancti Laurenti tiidh kommo Her Niels Booson och Her Ture Jönson medh konungh Hanses folch in i Stocholms skär, och nogot ther epther kom han sielff, och widh Sancti Bartolomei tiidh bestallade han stocholm, Men her Sten handlade medh böndernä, och hade Forsamblath mychet folch widh Rotabroo, Ther kom konung Hanses folch, och the medh honom höllo, och slogo hans folch på Fluchtena, och ther worde monge bönder i hel slagne, Thenna slagtingen skedde på Sancti Michels Affton, och på Sancti Michaelis dagh bleff her Sten aff slagen på norra Malm, aff konungh Hans och rikesins rodh och tho hade her Sten Stocholms borgare medh sich,

Och epther thet Her Sten nw ingen mera trösth hade, och war two resor aff slagen, ffor then skul begynte han tho dagtinga medh konungh Hans, och tho han hade foth sodana forwaringh som han begierade, ath thet som giorth war skulle wara en aff talath sack, Soo leth han honom tho vp Stocholms sloth och stadh, Nogra dagar epther Birgitte messo bleff han intagin
295 i Stocholm, och soo fich tho konungh Hans hela riket in, och vppo Sancte Katerine dagh ther nest epther, bleff han i Stocholm Crönther til Swerges konungh, Epther christi byrd Fiortan hundrath siu och Niotio åår, Tho han hade foth riketh in, och bestelt ther om epther sin wilia, Drogh han strax epther Jwlen oth Danmarch i gen, Men Erchebiscopin och fiere som wore her Stene ansinnoge the trachterade ther epther, huru the kunne koma ther til, ath han skulle vpretta them theras skada i gen som the aff honom och hans wenir liideth hade, Dogh epther thet konungh Hans hade giffwet ther sith opna breff vppå, ath alth skulle wara en afftalath sack, thet som giordt war, Ther före sende Erchebiscopen sith bodh til rom, ath Påuen skulle dispensera ther vtinnan, ath saken motte komma i rettgongh, än tho ath alth war tilgiffweth, Thet kom och ther til, Thy Erchebiscopin och fiere klagade epther skada geldh, och gingo en parth her Sten såå harth epther, ath the wille haffwa halsen aff honom, Så ath somblige aff the danske vndrade ther vppå, och straffade the Swenskes hatskheth, Dogh moste her Sten wederleggia erchebiscopen nogor iordagods for then skada han honom giorth hadhe, Men then wederlegningen warade icke lenge.

Sida	rad.	
296	12	agh han hade til the Swenska, än aff redelijgh sack *i st. för* haat än rett
—	15	tyrannij som the bedriffwo *i st. för* strengheet
—	16, 15 n.	besynnerligha — her Steen *saknas*
—	9 — 5 n.	och the Suenske — aff landet *saknas*
298	17	Her Erich Trolla, Her Steen Twreson *tillägg efter* Jönson
300	13—15	effter thet the — hadhe ther om *saknas*
303	8	Sommaren ther epther wiid Olaffz messo tiidh, epther longha fforhandlingghar bleff Her Steen Swantteson keest och koratt til riikesens höffuidzman, *Denna början af en äldre och kortare redaktion saknar fortsättning, i det att den gamla handstilen upphör här och en ny fortsätter med den omarbetade texten, sålunda:* Hwilkett såå tilgångit haffuer, att sedan Her Swante död war etc *Vi kunna således visserligen icke längre spåra de förändringar och tillägg, som med säkerhet äro författarens egna; men de olika läsarterna ur denne gamle codex kunna dock förtjena meddelas.*
305	3	och sedan bliffue the förlickte *tillägg efter* fridh
314	14	och lade ther mång god ord påå *tillägg efter* emellan
—	14 n.	några goda men med *tillägg före* borgemestare
—	11 n.	som them biståndig wara kunne *tillägg efter* herra
—	4, 3 n.	När the komme til ko: Crist. fick han bör. tog them såå alla med sig (vdi samme felig dag) *för* Them — bör
315	16 n.	antige med lesande eller siungande *tillägg efter* kyrkio tienst
316	9, 8 n.	otte krumpen, karl knutzson &c wååre höffuitzmen före
—	4 n.	som thåå föll påå en fregedagh *tillägg efter* dagh
—	3 n.	påå åsunden, aff ett lod som stanck aff en stock påå skermen *tillägg efter* benet
317	5	aff the swenskes tilhielp och skyndan, nemliga her erick abramsons *tillägg efter* the
—	7	Men Her Sten effter han war såår worden drog han åått Vpland, och wille ått Stocholm *tillägg efter* brottan
—	1 n.	såå skickades thåå lasse birgeson til att ååke i her stens sleda in i Stocholm. effter thet atthan war honum något lig påå thett att her Stens död skulle icke strax bliffua allom kunnog eller vppenbar och påå thet att borgarena och the i Stoch-

Sida	rad.	
		holm wååre, icke skulle annerledis merckia en thet war her Sten. *tillägg efter* skulle
318	7	och wille gerna affweria skade och fördarff. effter theres förmåågen *tillägg efter* församblade
319	17 n.	menige Rigesens *för* heela rikesens råådz
—	3 n.	och Cristeliga bruckning *tillägg efter* sidhwenior
—	1 n.	vdi sin liffztiid. men the förmerckte icke grunden huru lenge konungen actade theres liffztiid *är ett marginaltillägg efter* behalla
320	14	endoch atthe föge bliffue haldne *tillägg efter* swerdh
—	16 n.	kirkie som ligger ena mila wegz från Stocholm *tillägg efter* Spånga
—	2, 1 n.	och rettades inthe mer wtt i then gången *i st. för* Annor — igen
321	3, 4	droge the från Spånga och tilbaka igen ått Vpsala
322	5	ther pluckade bönderne med them en gåsz. och *tillägg efter* åsz *(för rimmets skull?)*
—	19—21	ty thet — bruka sigh *felar.*
323	3	ther erchebiscop gustaff halp fast til mett. och giorde them ett förrädelig affbreck, med sitt folck och annat partiig *tillägg efter* fienderna
—	6	och erchebiscopens förrädelig handell emot bönderne *tillägg efter* anslagh
—	16	som war en retsinnett hoffman *tillägg efter* tienare
—	—	Gute *för* Göthe
324	19	effter the fructade atthan wille inthe hålla, thet som vtloffuat war *tillägg efter* höllo
—	22	på Ekeberg *tillägg efter* Abrahamson
325	1	effter them gig ingen nöd på *tillägg efter* til
—	15 n.	atthe måtte bliffua beweckte till dagtingan *tillägg efter* stadhen
—	7 n.	samme Peder war altid i wendig med the Danske. såå atthe icke loffuade mykit hans handell, sunderliga in på öyerne wid Stocholm *tillägg efter* Fredagh
326	10	Her vtloffuades mera godt (aff en falsk grund) en noger man segia kan *tillägg efter* articlar
327	17 n.	som war 4 dagen Nouembris *tillägg efter* effter
—	14 n.	atthet skulle vbrotteliga hållas *tillägg efter* war
—	11 n.	ther satte konungen seg på *tillägg efter* altaret
328	10	som inthe dogde för the swenske *tillägg efter* gestebodh
329	1	endoch atther war icke retta grunden eller meningen *tillägg efter* hadhe

Sida	rad.	
329	18	*Efter* vppå *följa dessa verser:* Hans stora loffuan. med fager ord, aff falske tunge the wååre icke werde en gnite lunge. the syntes wel swår och wååre doch leett. en liten fieder. wog them vp all sleett Hans breff och besegling wååre wel sköna men til loffuan och digden wååre the ey werd ena böna
331	14 n.	Mer för then ag. hatt. och auundh skuld. som han hade til the swenske, en aff redelige orsack *tillägg efter* halsen
333	8	mett sina sister fru cicilia *tillägg efter* Chirstin
—	7	ther en greselig och förferlig ontt mening emott the swenske vnder war *tillägg efter* wiste (weet *i denna upplaga*)
334		*Slutstycket är i närmaste öfverensstämmelse med redaktionen i Scr.* (*aftryckt här efter* s. 370), *men är ytterligare utvidgadt med följande tillägg:* 370 12 n. *efter* mässan: doch ynkeliga nog, altt sååbetalade han i herbergen huar han forr, atthan hade ett ont ryckte och lofford Och war thet hans största löst och tiid fördriff. att altid latha röra och squalpa i the Swenskes oskylloga blod. Her recker icke ord til. sinne och minne. att sååsegia och vttala all hans handell och oerliga bedreff. som han allestädz giorde them Swenskom til fördarff. 370 1 n. *efter:* eldene: gud lata aldrig inthe onth komma vtaff askone.

I codex Sernsköldianus förekomma äfven, i form af randglossor, en mängd historiska anteckningar, hvilka alldeles icke tillhöra krönikan, och således här blifvit helt och hållet lemnade utan afseende. En och annan torde imellertid förtjena någon uppmärksamhet.

Skiljaktigheter

mellan denna upplaga och det i *Scriptores Rerum Svecicarum medii ævi* meddelade aftryck, till större delen bestående af läsarter, tillägg eller glossor, hvilka sannolikt icke äro författarens egna och derför ej heller blifvit upptagna i texten.

De läsarter som möjligen kunna anses vara förbättringar äro utmärkta med en stjerna. De som äfven finnas i codex Sernsköldianus äro betecknade med ett s mellan sid- och radsiffrorna. En oändlighet af småskilnader är naturligtvis ej anmärkt.

Sida	rad.	Scriptores.
1 s	3	Sanningenes *i stället för* saligheetenes
5	18, 19	något märkeligt bedrifvit hade *för* merkeligit bedreff hade
—	5 n.	och Borgar *tillägg efter* bergh
7 s	14	effter *för* för
8 s	12	besatt *för* beseet
11	10 n.	afgudar och them dyrckat *för* affgudha dyrkan
— s	6 n.	spökilse eller *utelemnadt.*
13 s	8, 6 n.	Jodut *för* Jadut
15 s	6	allenast *för* aldramest
16	14 n.	ytterligare här efter *tillägg framför* hörande warde
19	12 n.	the tu *för* thet
25	6	Svenska *tillägg framför* Cröneker
—	17 n.	hon *för* Danska Crönekan
31	1 n.	förstört och *tillägg före* niderslaget
40	4, 5	och sedhan fick han hela Danmark in *utelemnadt.*
42	16	värderade *för* wordadhe
47	18	then man nw kallar Sancte Oloff *utelemnadt.*
49 s	18*	och tå gafs eij tillfälle att giöra skada och orätt för Saaköre skull, effter thet ingen vart uppburin *tillägg efter* skadha giorde
—	22	så väl i annor land som här när oss *tillägg efter* woro
50	1	som vij här effter förnimmandes varda *tillägg efter* forbettrat
51	4, 3 n.	bära i så måtto oskadder *för* göra — sich
54 s	5 n.	som nog finnes i then Danska Chrönickan *tillägg efter* sådana
57	6 n.	hårdeliga *tillägg framför* straffa
58	8, 9	honom såsom theras egen fader en långan tid *i st. för* hans — fadher

Sida	rad.	
58	17	efter sitt hufvud *i st. för* med hoffwudet
60	9, 10	*Den gamla, oriktiga meningen qvarstår; se s. 335.*
62	16 n.	stånd *för* ståått
64	13	*och flerstädes* gement *för* gent
68 s	8	Ty Clerkeriet var här i rijket föga till någon stadga och regemente kommet förr än vid thenne tiden. *Tillägg efter* haffuer *(Som tillägg i S.)*
69 s	4, 5	slogo en Erkiebiskop ihiäl vid Stäkit, then ther Johannem heet *i st. för* slogho — i hääl
73 s	1 n.	och S. Erichs *utelemnadt.*
86	2	sig emellan *tillägg efter* göra
—	9 n.	förnögd *för* betalat
101	9	innehåller och *tillägg före* tilkenna giffuer
—	12	(sade han) » » hade köpt
103	16	för hans trohet *tillägg efter* igen
106	17	och lägrat sig ther » » Agnabroo
—	20	simma *opåkallad ändring från* synda, *som betyder sätta sig öfver ett sund.*
116 s	5 n.	och förgöra them *tillägg efter* swerd
117	7 n.	som var 1317 *tillägg efter* åår
119	15 — 11 n.	*I stället för* med them satte — monga bönder slaghne *är i Scr. en helt annan redaktion:* och efter han icke var them stark nog, vände han sig till sin gamle anslag, nemliga till falska dagtingan, så att han satte i dag med bönderna i try dygn. Tå nu bönderna förlåto sig ther uppå och för then skull hade ingen vårdnat om sig, så att och en stor part af them vore hemdragne efter fetalie, slog han till them som qvarra voro i en felig dag, och vordo ther ganska många bönder slagne, han lät och sticka elden på en bondeby, ther slachtningen stodh, att ingen skulle få någon hjelp af nattene till att undfly.
124 s	16	vijd tretton år sedan Konung Magnus var hyllat *tillägg efter* byrdh
125	9 n.	han vardt begrafven *inskjutet emellan* swartmunk *och* i Sichtuna clöster
126	17 — 8 n.	*I stället för* församblade mykit folk — hennes vppenbarilse effter *är i Scr. en annan redaktion:* Till thenna feigden solderade han myoket folk af Dannemark och Holsten, ther Grefve Henrich af Holsten och med var. Men efter thetta fremmande folket var landet till en stor tunga, så att hvar man

Sida rad.

i landet ther öfver klagade, skall St. Brigitta (ty tå var hon i dagom) gått till Konungen och rådt att han skulle låta alt fremmande ifrån sig och till thenna Ryssa feigdena bruka sitt eget lands folk. Och på thet hon skulle blifva thes bättre hörd, gaf hon före, att hon om then samma Ryssa feigdena eller resan hade fått besynnerliga uppenbarelse så att hvar Konungen ville lyda hennes råd skulle honom ske lycka emot fienderna, men ville han och icke lyda, tå skulle han ingen framgång få med sin anslag.

127 11, 12 *I stället för:* Honom loffuades silffuer och gulld öffuert nogh *har Scr.:* ther Ryssarne bedrägeliga utlåfvade och utfäste Sölf och Guld öfver nog

128 s 8* konung Jörgen *tillägg efter* förstan

130 11 *Efter* rijke *följer i Scr. tillägget:* Till hvilka penningar ändock han nu för then Ryssefeigden skull väl synes hafva någon rätt, ty Påfven gifver och före, att thessa penningar skola utleggias till att försvara Christendomen med för the Ochristna. Likväl såsom man tå allmänt var till sinnes, vardt hans ynnest, som dock icke var stor i landena, för then saken skull än så mycket mindre.

131 s 2 emellan Rijksens Råd och Konungen *tillägg efter* ouilien

133 16 (som meningen var) *tillägg efter* han hade

— s 24* Margaretha *tillägg efter* dotter

134 9 orsaken *i st. för* saken

135 13 n. lödiga *tillägg före* mark

136 3 n. om thet » » skedde

137 10, 9 n. för thet onda liffuerne han förde och *utelemnadt.*

138 8 n. framleden *i st. f.* förlidhen

139 13 n. rijket *i st. för* Suerigis crono

— 7 n. lagliga *utelemnadt.*

— s 4 n. ändock the tillförene hade upsatt honom för Konung emot fadren, som förberört är. *tillägg efter* konung

140 s 9 n. synnerligit *tillägg före* jerteckne

141 s 16 n. Hertogen af Mekelborg *i st. för* hertog Mekelborgh

142 10, 11 vnder honom *utelemnadt.*

143 s 5 n. var berychtat för *i st. för* hade

— s 2 n. till äfventyrs *tillägg efter* han

— s 1 n. efter som rychtet gick ut om honom *till. efter* illa

144 11, 10 n. han blef och snart död *i st. för* och — dödh

Sida	rad.	
144	8 n.	hon *i st. för* han *(tryck-fel?)*
145	16	skada och *tillägg efter* stoor
146	2, 3	fyra mark — sokna prest *utelemnadt.*
146 s	6	på then tijd *tillägg före* så
150	16	eller Fetalianer *tillägg efter* brödher
152	13	ynkelig *tillägg efter* så
—	10 n.	igen » » löösz
153	11	goda » » förnemda
—	15	samma » » then
154 s	5 n.	föregifvit *i st. för* förberördt
155	13 n.	skola drista *i st. för* fördrista
156	4	nederkufvade » » » vnderkuffuadhe
—	20	Män äro understundom *i st. för* herrar äro
—	22	att främmande Herrskap » » » en fremmande herre
—	9 n.	hafva *i st. för* behalla
157	14 n.	hon lade en skatt på landet, som kallades Rumpo-skatt *i st. för* Hon — vppå
—	11 n.	utgöra *i st. för* vthgiffua
—	s 10 n.	många » » » noghra
160	20	taga - - före *i st. för* slå - - vppå
161 s	13 n.	och sättias för then skull här in, att man icke skal behöfva repetera them här effter *tillägg efter* warda.
162 s	13 n.	och rätta materien *tillägg efter* historien
164 s	15*	utresor *tillägg efter* monga
—	s 23	(så kallades the än thå som röfvade i siön) *tillägg efter* fittalianar
170	9	Höfdingarnas *i st. för* Helsingarnas
173	3	och Konung *tillägg efter* herra
176	3	Slott och » » mong
—	12	väl förestår och *tillägg efter* vndersåter
180	1	bref *i st. för* beram
182	13 n.	Lähn » » » feeste i heender
187	10 n.	Swen » » » Swan
188	17 — 15 n.	*med dessa rader har i Scr. skett en omkastning, hvilken säkerligen icke härrör från förf.*
189	20	Slottsporten *i st. för* porten
193	4	många *för* noghra
—	s 5 n.*	hade *i st. för* haffuer
198	5	marskens Karll Knutzsons swär *utelemnadt.* Swär *är af utg. ändradt så från* brodher, *hvilket skriffel förekommer så väl i hufvudcodex som i Sernsköldianus.*

Sida	rad.	
199 s	7 n.	(som rychtet gick) *tillägg efter* ther wart han
200	6	till sitt rijke *i st. för* i rikit
—	17	samtycka *efter* icke
202	1	alla try *tillägg efter* som
— s	2 n.	tillförene *efter* som
203	11 n.	tillhanda *tillägg efter* warda
204	2	blifver *i st. för* beleeffuar
209	1 n.	voro tillsammans *i st. för* wore församlat
211	7 n.	stort » » » mechtogt
—	2 n.	Borkholm » » » Borneholm
—	1 n.	med sitt skip *utelemnadt.*
212	13 n.	sådana »
214	15 n.	dom *tillägg efter* Halmstada
215 s	21	och uti Calmare stadfäst *tillägg efter* giordh
—	10—8 n.	Landzkrone — lågho *utelemnadt och satt i en not.*
—	6 n.	af them *i st. för* bönder
216	2, 3	tå » » » på then tijdh
—	7	några » » » monga
220	16 n.	honom » » » them
221	6	Salesta » » » Sadelsta
223	13	rustade » » » achtade
224	3	kors och fana *tillägg efter* process
229	8, 7, n.	huar i sin stadh *utelemnadt.*
231	13 n.	men hvar han böd sig till, var han illa kommen. Uti *i st. för* Men thå han kom til
—	6 n.	her Dauid Benctsson *utelemnadt.*
232	7 n.	slotten *i st. för* skatten
233	16	och badh them *utelemnadt.*
234	5 n.	handlade icke redeliga *i st. för* hade icke redeligha skickat sigh
235	13 n.	heller han ville låta them hämta igen *tillägg efter* på slottet igen.
—	8 n.	ord och *utelemnadt.*
236	15	han något ondt stämpla skulle emot k. Carl *för* at han åter skulle fördriffua k. Karl
239	19	edhor ähra *för* edher och ähro
244	2 n.	här i Sverige *tillägg efter* Sweriges konung
247	8—10	Och söchte the — Helge Andz holmen *utelemnadt.*
249	11—13	vtan woro — vnder hans regemente *utelemnadt.*
254	2, 1 n.	Och ther med foor her Eric Axelsson åt Stocholm igen *utelemnadt.*
255	17	många *i st. för* nogra

Sida	rad.	
258	15	fyratijo *i st. för* fiorton
259	3 n.	Iwar *i st. för* Eric
261	3 n.	begiärat *i st. för* öffuerbödigh
262	11 n.	folk » » » wener
264	5, 6	Och her Sten — ther folk *utelemnadt.*
266	6, 5 n.	medh — land *utelemnadt.*
269	3 n.	bönderna *i st. för* monga bönder
273	8	besteckiade *i st. för* bestrickade
274	11	warit » » » wandt war
—	13 n.	gillade Junkar Hans intet heller thet han gjorde *i st. för* gilladhe thet inthet
—	3 n.	anslag *i st. för* vmslagh
—	—	enkannerligen *i st. för* enkande
275	12 n.	the Suenska » » » thet Suenska rådhet
278	10	vredeliga » » » oredheligha
279	19	Muscovitens villia *i st. för* Muskouiten
283	1, 2	och hade — emoot honom *utelemnadt.*
—	4	och vpwechte honom »
—	5, 4 n.	som en — siöbladhen »
284	1—4	Thet samma — loffuat hade »
—	19	fram med sin skiepp *tillägg efter* komma
—	2 n.	Men han — itt åår *utelemnadt.*
285	16	tillfälle och *tillägg före* framgång
—	21	under Ryssarna *tillägg efter* i tornet
—	2 n.	och thet the ihielslagit hade, var förslagit för tutusend *tillägg efter* kunde
287	16	til Sverige *tillägg efter* heem
288	10 n.	farin » » tädhan
290	11, 12	och icke — rådz rådh *utelemnadt.*
291	16	hålla sig i regementet
—	1 n.	Elgö hamn *i st. för* Algööhorn
292	13, 14	om konungen — loffuat hadhe *utelemnadt.*
295	11 n.	varit och *tillägg efter* hadhe
298	6	vthe på Södhramalm *utelemnadt.*
305 s	16	The göra icke mycket gagn, ehvar the äre *tillägg.*
— s	19	när thet ske skulle, theraf blef stort buller i staden *tillägg efter* förenemd
—	21	somliga drogo båtarna på hustaken *tillägg efter* holmanar
—	6 n.	Helge Trefaldighets dag *tillägg efter* konung
306	14 n.	förfäder *i st. för* förfader; *meningen blir derigenom helt modern.*

Sida	rad.	
307	9 n.	städes *i st. för* medh
— s	7 n.	god råd *för* rådh
—	6 n.	komma eller *tillägg före* besökia
308 s	12 n.	och åhöran *tillägg efter* närwaru
—	2 n.	sådana anslag *för* the anslagh
309	12 n.	all tillfällen *för* tillfellen
—	4 n.	hela anhang *för* anhang
310 s	6	som och framdeles tillbudit blef *tillägg efter* Christiern
311	5	att *för* och *(I S båda läsarterna!)*
— s	19	Arendsons *för* Andersons
313 s	4 n.	i Tegelwijken *är i hufvud-codex ett tillägg, som ej finnes i Scr.*
314	3	ther *för* thet
316	7	utskickat *tillägg före* siw hundrat
— s	—*	fotfolket *för* folket
— s	16—21	*Rubriken finnes ej i Scr.*
317	5	af Herr Erich Abrahamson *tillägg efter* brottan
— s	3 n.	nemligen på Birkefierden *tillägg efter* weghen
319	3 n.	och stadgar *för* frijheter, och
320	10	*Scr. utesluter* konung *i texten; men nämner derom i noten.*
—	16 n.	tryhundrade *för* trytusend
322	18	på samma tijdh *utelemnadt.*
—	20	fingo *i st. för* kunde *på första stället.*
324	2	några *i st. för* monga
—	10	när » » » med
325	19	hafver vordet *i st. för* war S: war worden
326	8	hand och mun » » » munnen
—	11	beslutat » » » bestelt
— s	10 n.	tillbaka igen » » » ighen
— s	9 n.	förskrefven » » » bescriffuin
327	11 n.	Högaltaret » » » altaret
328 s	12, 11 n.	och straffadhe — therföre *utelemnadt.*
329 s	4*	och thet skulle nog vara bevisligit med hans handskrift, som under beseglingen i vaxet låg *tillägg efter* besegling
— s	10	Så kom nu till röne hvad Konung Christiern achtade the Svenske. *tillägg efter* natten
— s	11, 12	Confirmations bref, som på samma dagtingan ifrå Dannemark upsände och utgifne voro, ther Konungens och mäst hans hela Råds i Dannemark insegle före stode. (Theslijkes etc

Sida . rad.

329 s 13, 14 Theslijkes voro och förgiäten all the goda löfte tillsägelse och förplichtelse som Konungen giorde allom Svenskom vijd Pingesdaga tijd
— s 23 så länge annan gång blåste om *tillägg efter* woro *samt vidare:* Så vid middagstid blåstes annan gång om och tillsades, at the skulle komma på stora torget och se hvad Konungen ville låta göra. Så leddes tå Biskopen i Skara etc
— 24 tre *för* the
330 s 4* begiärade han och the andra, att the måtte
— s 5 för hvad sak skull the skulle dö
— s 8 tyrannij *för* orett
— s 9 förmanade *för* bodho
— s 10 ofärd och *tillägg efter* theres
— s 11 bedraga och *tillägg efter* skamligha
— s — lofven » » falsk
— s 12 hämnas och » » tyrannij
— s 13 öfver sådana öfvervåld *tillägg efter* himmelen
— s 8, 7 n.* och woro — borgemestare *utelemnadt.*
331 s 3 Svarte Sven *tillägg efter* Longe Niels
— s 15 ther alle fruktade och gåfvo sig vid, ty ingen viste huru länge han behölt sitt lif *tillägg efter* torghet
— s 15, 16 Ja thet var en gräselig syn och ett obarmhertigt ohörligit mord
— s 18 hördt eller *tillägg före* skeedt
— s 20 löfte *tillägg efter* eedhar
— s 15 n. oförtänkt och *tillägg före* oförwarandes
— s 14 n. Han unte them icke, att the *i stället för* och icke
332 s 4 med snar ord *i st. för* korteligha
— s 10 unge *tillägg framför* her
— s 13 utföras » » och
— s 15 n. nu måste the *i st. för* the skulle
— s 14 n. thenne öfverdådigheten *i st. för* sådana
— s 10 n. före *för* om
— 3, 2 n. aff the *och* som affhugne bleffuo *utelemnadt, hvarigenom meningen blir en helt annan.*
— 2 n. Var och ther till kommit, att man icke ens måtte spörja efter, hvad then eller the hade giort, utan var tå allmänt Konungens rätt: *Han skall hängia.* Therföre fors ther och ofta så hastigt med, att en part vordo *tillägg i st. för* och monge bleffuo
333 s 8—10 Lät och Konung Christiern fånga Fru Christina med några andra frijborna qvinnor och Jungfrur,

Sida rad.

och sände them till Dannemark, ther blefvo en part döde i fängelse.

333 14 synnerliga armborst *för* eller armbröst

— 15 och brände them upp *tillägg efter* sönder

— 7 n. bekänna eller *tillägg före* duka 8 n. viste *för* weet

— 6 n. then och många halp till theras lif *tillägg efter* tilflycht

— 3 n. Jöns *tillägg före* Bellenacke

334 *Hela det sista stycket har så många skiljaktigheter, att det må anföras helt och hållet.*

När Konung Christiern hade alt bestält i Stockholm med embete och Befallningsmän, efter sin villia, giorde han sig redo till att draga utaf landet och till Dannemark igen. Och var bestält, att han skulle hafva sin Juhl i Linköping, therföre fick Biskop Hans med några andra tillfälle att draga ifrå Stockholm, till att bereda vägen för honom. Och allastädes ther han i städerna komma skulle, reestes upp galgar på torget, ther var Claus Holst Capitenare före; han blef och sielf, efter Konungens befallning, uphängd i Söderkiöping uti then galga han sielf hade upreesa låtit, och hans egen Skrifvare med honom, och en af hans tienare hängdes i Linkiöping och en i Wadstena. Så kom Konungen tå till Linkiöping och hölt ther sina Juhl. Ther efter kom han om Nyårsafton till Wadstena med ett gräseligit och underligit väder, och få dagar therefter lät han lefvande upskära Sven Hök och Peder Smed, och them qvartera. Hängde så theras kroppar utan för byn för hundar och Ramn. Ther blefvo och några hängde. Och när han kom till Jönekiöping, lät han ther afhugga Lindorm Ribbing och några andra, besynnerliga tu barn af Ribbinga slächt, thet ena om 6 år, thet andra om 8 år gammalt. Ther efter kom han till Nydahla Klöster, ther betalade han så i härberget, att han lät sänkia och dränkia Abboten med några hans bröder, som the gingo från mässan. Hvar han for hade han ett ondt ryckte och loford. På thet sidsta kom han till Dannemark igen. Och var thenna hans resa ifrå Stockholm öfver land till Dannemark sådana, att ä till hvad stad han kom, ther måste ju någor låta lijfvet till. Och är beskrifvit, att han hafver låtit halshuggia öfver sexhundrade Svenske, förutan them han låtit hängia, dränkia och stegla. Han sparde hvarken unge eller gamble. Och må hvar och en förståndig man märkia, se och höra, att han hafver varit Svenskom mannom en plåga och ett rijs ther Gud them med straffa ville. Men låfvad och ärad vare Gud i evighet som hafver kastat thetta rijset i eldene. Amen.